

मान. मुसाङ्गरी.

स्मिङ्गरी सात प्रश्नी वार्त्ता.

प्रसिद्ध कन्नार.

आपुष्ट वाङ्मयदारा पटेल.

SPRINTER.

महादेव रामचन्द्र जगुदे—पुष्पलेखर.

त्रय हर्य दे—अनदावाद.

आवृत्ति छद्म. प्रत. २००.

अमदावाद.

विजय प्रवर्तक प्रिन्टिंग प्रेस.

सर्वे पत्र संशोधित.

डी.म.त. आर्. आर्.ना.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૩૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૩૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ માન પુસ્તકો

વિષય દ-૩

માત્ર મુસાફરી.

—

વસંત રતુની બલીહારી એવા રસીક છે કે, પ્રભાતના પોહોરમાં સુવાસિત ફુલોનાં ઝાડની સાથે અથવા એતાલ નદીના કીનારાનો પવન આવે છે. ફુવારામાંથી પાણીની સે-
દા ફુટી વર્ષાવૃત્ત માફક આસપાસ ચંબેલી, ચંપો, મરેવો,
કેવડો, કેતકી, મોગરો, જાંઘ, જીંઘ, ગુલબાસ, ગુલદાવદી, પા-
રાજત, જલતુરો, ગુલાબ, ગલમેદી, ડાલરનાં ઝાડનાં ફુલોનાં
ઝાડ ઉપર શીળો સુગંધી પવન મંદ મંદ વૃષ્ટિ કરે છે. ના-
ના પ્રકારનો બીજ વનસ્પતિ તેમજ લીલોતરી પણ બીલી
મૂલી છે, અને જીભામનીએ લીલોતરી રૂપા લીલા રંગની
સાડા પેંદેરી તેમાં વિચિત્ર રંગના લાલ, પીળા, કાળા ધો-
ળા, બંજીડાંયા, કેસરિયા અને ગુલાબી રંગનાં ફુલરૂપી ખુ-
દાઓ સુશોભિત થઈ રહ્યા છે કોઠીલ પક્ષી કલોલ કરે છે,
માર પણ પોતાના મધુર શબ્દથી ઉચ્ચાર કરે છે, અને બલ
પેચા પીઉ પીઉ કરે છે. મેનાં, પાપટ અને બીજાં તરેહ ત
રેહનાં પક્ષાઓ ચાર બાજુથી મધુર સ્વરથી ગાયન કરે છે, અને
હામરો પણ પોતાના દોર નાદે ગુંજજર શબ્દ કરે છે.

માતા પર્વતની તળાટીમાં માહા શોભાયમાન પગન
પુર નામે નગરમાં મુરિંદ્ર નામનો રાજા રાજ કરતો હતો, તે
રાજા ધણો ધર્મમય ને સદગુણી હતો. તેની પ્રજાને અદલ
ધનસાફ મળતો. ને તેનું રાજ્ય સઘળું પુર બંદાબસ્તમાં હ
તું, સર્વને વ્યાજબી ન્યાય મળતો અને પ્રજા સઘળી ખુદલે
બારણે સુતી હતી, ચારનું તો નામ નહીં. વળી મુરિંદ્ર રા-
જા સર્વ વાતે સુખી હતો સર્વે રૈયતની પણ એજ ધરખા હ-
તી કે તેઓનો રાજા સર્વ પ્રકારે સુખ ભોગવે. અંતે તે કી-
રતારે તેની ઉમેદ પાર પાડી. એક દીકરો ધર્મચરે આપ્યો,
કુંવર ચંદ્રની માફક પ્રકાશતો અવતર્યો તેનું રૂપ જોઈ સર્વ
બેહુદ અચરત થયા. જ્યારે આ ખુશ બખર રાજાને કાને
પડી, કે તરતજ તે ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થઈ ગયો,
અને એક હુકમનાં તેજ વખતે જાહેર ડીકું કે મારી રૈ-
યતમાંનાં દરેક શહેર, ગામ અને મુલકમાં આજ દાને જેટ-

લાં છાકરાં અવતર્યા હોય તેટલાં છાકરાંને મારા મેહેલમાં લાવી હાજર કરે અને તેઓ મારા મેહેલમાં જ ઉછરે. આ-હા ? પરમેશ્વરની શક્તિ ન્યારી છે તેજ દહાડે નજદીક ખાર હજાર છાકરાંઓ સુરિંદ્ર રાજની આખી રાજધાનીમાં અવ-તર્યા હતાં, હુકમ મુજબ સર્વે રૈયતે પોતાનાં છાકરાંઓને દર-ખારમાં લાવી હાજર કીધાં. રાજ્યે દરેકને માટે અકેકી પાવ રાખી, અને પોતાના પેટના છાકરાને માટે ચાર ધાવ રાખી, પછી સર્વે જોશીઓને બોલાવીને તેના જન્મ અક્ષર જોવરાવ્યા. સર્વે જોશીઓએ એક મતે જાહેર કીધું કે આ છાકરા જેવો સાચ્યશાળી બાહાદુર અને પવિત્ર બંજન કોઈ નીવડયો નથી, હાલ છે નહીં અને નીવડશે પણ નહીં. રાજ આ સાંભળી એટલો મગ્ન થઈ ગયો કે દરેક જોશીઓને એક એક ગામ દાનમાં આપ્યાં. રાજ્યે તે છાકરાનું નામ માનસીંગ કરીને રાખ્યું, રાજને એવી ખબર પોંચી કે મા-નસીંગ દુધ પીતો નથી, તેથી અંદેશો કરી ફરીથી જોશી-ઓને બોલાવ્યા, અને માનસીંગ દુધ પીતો નથી તેનું કા-રણ પુછ્યું. જોશીઓએ જાણ જાહેર કીધું કે પ્રથમ સર્વે છાકરાઓને દુધ પાચ્યો તે પછી માનસીંગ પણ પીશે એવે તેમજ થયું. નાનપણથી એટલું ઉદાર દીલ માનસીંગનું થ-યું કે પોતે કોઈ પણ તંગીના માણસને તેની ઇચ્છા પુરી પાડ્યા સીવાય મોકલતો નહીં. પોતાના બાપનો સંઘળો પેસો ધર્મને વાસ્તે ખર્ચતો, તે જ્યારે બહાર ફરવા નીકળતો હતો ત્યારે લોકો તેને જોવાને માટે એકઠા થતા. જુના તેઓ એ-વું માનતા કે એ કોઈ દેવાળી મનુષ્ય છે એ આ દુનિયામાં પરમાર્થના કામ માટે જન્મેયો છે ત્યારે તે શીકાર કરવા જ-તો ત્યારે જો કોઈ જાનવર જોતો તેને છુવતું પકડી, પછી મા-ર્યા વગર છોડી દેતો. એક વેળાએ જંગલમાં શીકાર કરતી વખતે એક વાઘે દેખાવ દીધો, માનસીંગ પોતે જરા દીલથી ડર્યા પણ પછી હિંમત રાખી પોતાના ઘોડાને એક ચંપાના ઝાડ સાથે બાંધી પગે ચાલતો તે વાઘની નજદીક ગયો અને આજીજી કરીને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ સિહના બચ્ચા હું એવું ચાહું છું કે તું તારું પેટ ભરી પાછો ફર. તારો મન-મુખ હું ઉભો છું જો તારી મરજી હોય તો મુખેથી મને ખાધ તું તાજો થા. જ્યારે વાઘે એવું સાંભળ્યું ત્યારે પોતાનું

માથું માનસીંગના પગ આગળ મુકી કહેવા લાગ્યો કે હું
 સર્વે સમજું છું એટલું કહી વાગે જંગલનો રસ્તો લીધો.
 અને માનસીંગ પોતાના શહેર તરફ પાછો ફર્યો ને દરબાર-
 માં દાખલ થયો અને પોતાના માતપિતાને નમન કરી કે-
 હેવા લાગ્યો કે ઓ મારા પવિત્ર માથાપ મારે મુસાફરી કર-
 વાનો ઘણો શોખ છે. મારે મને આશીર્વાદ આપો એટલે માંડ
 કહ્યાણ થાય કે જે આ સંસારમાં જન્મ આપનારા માત
 પિતાને પરમેશ્વરની દૃઢ ભક્તિ કરવાથી જે ફળ પામે છે એ-
 થી અઘીક ફળ માતપિતાના વચનમાં રહેવાથી પ્રાપ્ત થાય
 છે મારે મારા દયાળુ માતપિતા તમે મારો જગતમાં સુજસ
 વધે એવો આશીર્વાદ લો. એવું સાંભળતાં વાર સુરિંદ્રરાજ
 મુઠ્ઠા પામ્યો ને ઘડી બે ઘડીએ સુદ્ધિ આવી, તેને કેહેવા
 લાગ્યો કે ઓ મારા વાલા પુત્ર તારા દુર જવાના વચનો
 સાંભળીને માંડ હેયું ઠાર રહેતું નથી ને મને ઘણા કં-
 ટાળો થાય છે. એવામાં માનસીંગની પવિત્ર માતા પોતા-
 ના વાહાલા પુત્રને દીલાસો દઈને કહેવા લાગી કે તારું ક-
 દ્યાણ થાઓ. ને તારો સુજસ જગતમાં વધે ને પરદુઃખ-
 ભંજન એવા નામથી તને સર્વે જગત બોલાવશે; ને તારું
 નામ જગતમાં અમર રહે. એવાં હિંમતનાં વચન સાંભળીને
 સુરિંદ્રરાજ હિંમતમાં આવીને કેહેવા લાગ્યો કે ધન છે સ્ત્રી
 તારી હિંમતને, ધન છે તારી કુખને કે, આવું રતન તારા
 ઉદરે અવતર્યું; જે જાળવસ્થામાં મહા હિંમતવાન ને મહા
 શુરવીર કુંવરનો જન્મ આપ્યો. પછી સુરિંદ્ર રાજએ જો-
 શીઓને બોલાવીને કુંવરની જન્મપત્રિકા જોવરાવી. તેમાં
 એવો રીતે આવ્યું કે જ્યારે કુંવર સોળ વરસનો થશે,
 ત્યારે મહા પ્રતાપી પરદુઃખભંજન ને મહા સામર્થ્યવાન
 ને પોતાના જીવગી પારકા કામ માટે ગુજરશે. દેશ દેશોની
 મુસાફરી ઘણી હોંશીઆરોથી કરશે, બીજાના કામ માટે
 પોતાના જીવની દરકાર રાખશે નહીં, એવાં જોશીઆના વા-
 ચક સાંભળી, રાજા રાણી ઘણાં રાજાખુશી થઈને સર્વે પો-
 તાના શહેરના બ્રાહ્મણોને ભોજન કરાવી અકેકી મોહોર દ-
 ક્ષણ આપી. પોતાના કુંવરને રાજા ખુશીથી આશીર્વાદ દઈ
 રૂબ આપી. પછી માનસીંગ પોતાના સઘળા કુટુંબને નમ-

સ્કાર કરીને ચાલ્યો ને રસ્તામાં ચાલતાં સવસીકાચધેન તથા શોભાગ્યવતી પાણીનું બેડું લઈ સામી મળી. પછી ચાલતાં ચાલતાં થોડા દીવસમાં જંગલમાં આવી પોંચ્યો. તે જંગલ મોટું ને મહા ભયંકર બીહામણું હતું તે જંગલ મોટા પર્વતો ને ઝાડોથી ભરપુર હતું અને અનેક જાતનાં પક્ષીઓ તરેહવારના શબ્દો ઉચ્ચારતાં હતાં તે જંગલમાં માનુષ ભાગ્યેજ જોવામાં આવતું. ને ભુજ તરસથી ઘણું હેરાન થયો ને પોતાના મન સાથે કેહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસીંગ તું આવા બીહામણા જંગલમાં આવી પોતાના અમુલ્ય જીવને જોખમમાં નાંખ્યો; એમ કરી એક મોટા ઝાડપર ચઢીને ચારે બાજુએ જોવા લાગ્યો ત્યાં એક મોટું શીવનું દેહેરું જોવામાં આવ્યું, તે હેઠે ઉતરી તે દેહેરામાં જઈ શીવની સ્તુતી કરી કેહેવા લાગ્યો કે ઓ ભોળા શંભુ આ બીહામણા જંગલમાં તું માઈ રક્ષણ કર.

રતનશાહ વહાણુવટીની છોકરી ગુણસુંદરીની વાર્તા

ઘણા અસહનતા વખતમાં ચંપાનગરીમાં ચામુડ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો, જેની પાસે બેસુમાર લશ્કર હતું, જર ઝવેરનોતો પારજ નહીં. તેના શહેરમાં રતનશાહ નામે વહાણુવટી રહેતો હતો જે રાજાની બરોબર ધનદોલત ધરાવતો હતો ને રાજાનો તે ઘણોજ માનીતો હતો. દરેક કામ રાજા તેની સલાહ પુછી કરતો હતો તે વહાણુવટીની ગુણસુંદરી નામે એક પુત્રી હતી જે રૂપમાં પુનમના ચંદ્રની માફક હતી. ગુણનો તો જાણે સાગર ભરેલો હતો, જ્યારે વહાણુવટી મરવા પડ્યો, ત્યારે પોતાની છોકરીને રાજાને સોંપી ગયો કે આ મારી બેટી તે તારીજ છે એમ જાણજે. રાજાએ દોસ્તીના બદલામાં રતનશાહ વહાણુવટીની માગણી કબુલ કીધી અને તે છોકરીને પોતાની હજીરમાં રાખી જ્યારે મોટી થઈ ત્યારે રાજાએ તેને એક ધાવને સોંપી પોતાના શહેરમાં એક મોટા મેહેલ બંધાવી ત્યાં રાખી અને તેના બાપની સર્વ ધન દોલત તેને હવાલે કરી. હવે જ્યારે ગુણસુંદરી પુર જીવાનીમાં આવી ત્યારે પોતાની ધર્મની માને કેહેવા લાગી કે ઓ મારી વહાલી મા મને એક એવો રસ્તો દેખાડ કે જેથી હું આ પૃથ્વીની સર્વ લાલચોથી દૂર

રહું કારણ કે મારો એવો વિચાર છે કે દગાખોર દુનિયાંથી દુર રહીને ધંધરની ભક્તિમાં મારો છંદગી ગુણરૂં. ત્યારે તે માએ જવાબ દીધો કે એ મારી પ્યારી છોડી તે વિષે તું નચીંત રહે અને હું આ સાત પ્રશ્નો જે તુંને કહું છું તેનો જે કોઈ જવાબ આપે તેની સાથે તું પરણવાની ઇચ્છા રાખજે જેથી સરવે માણસોથી દુર રહી તું તારી છંદગી સુખચેતનમાં કાઢજે તે સાત પ્રશ્નો નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રશ્ન ૧ લો—અલંકાપુરીની ખખર લાવ.

પ્રશ્ન ૨ જો—ભક્તિ કર ને ગંગામાં નહા.

પ્રશ્ન ૩ જો—કોઈને દગો ન કર, કરશે તેવું પામશે.

પ્રશ્ન ૪ થો—સત બોલનાર સદાય સુખી.

પ્રશ્ન ૫ મો—ખજાતા પહાડની ખખર લાવ.

પ્રશ્ન ૬ ઠો—તારા બાપના ઘરમાં જે મણી છે તેનો જોટો લાવ.

પ્રશ્ન ૭ મો—જાદુના બેલવાળા જાનવર પાસેથી કો-હીવુર હીરો લાવ.

આ પછી ધર્મની માતા બોલી કે જે ધણી તારા આ સાત પ્રશ્નોનો જવાબ આપે તેને તારો ચોખ્ખો ભરથાર ગણી લગ્ન કરી દુનીયાનું સુખ હાંસલ કરજે, કારણ જે મારી ઉમ્મર હવે ધણી થોડી બાકી છે. હવે એક વખતને સમે ગુણ સુંદરી પોતાના મેહલની બારીએ રસ્તાનો મેહલો જોતી બેઠી હતી તેવામાં તેની નજરે એક અજાયબ દેખાવ પડ્યો. એક જોગીંદ્ર રસ્તેથી જતો હતો તેના દોઢસો ચેલાઓ રસ્તામાં સોનાની ઇચડીઓ મેલતા હતા તેની ઉપર પગ મુકીને તે સીધ ચાલતો હતો. આવો મામલો જોવાથી ગુણસુંદરી તો દીંગજ થઈ ગઈ અને પોતાની માને પુછવા લાગી કે મારી વહાલી માતા આ તે કોણ પુરૂષ છે જે આવા દબ્બ-દબાથી જાય છે. ધાવ બોલી કે એ આપણા રાજાનો ધર્મ-ગુરુ છે એ ધણોજ પવીત્ર અને પરમેશ્વરનો મોટો ભક્ત છે ત્યારે ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે એ મારી મા હું એ-હું ઇચ્છું છું કે આ માહા પુરૂષને આપણા ઘરમાં બોલાવી એની સ્તુતિ કરીએ, કારણ કે એવા ભક્તોના દરસનથી ખં-ને દુનિયાનું સખ હાંસલ થાય છે. માએ પણ તેમ કહ્યું

કીધું અને પોતાના માણસને પવીત્ર ગુરૂને ઘર પવીત્ર કરવા બોલાવ્યો તે માણસ જવાબ લાવ્યો કે તે પવીત્ર પુરૂષ આવતી કાલે આવવા કબુલ કીધું છે. આ ખબર સાંભળી ગુણસુંદરીએ સઘળી તૈયારીઓ કરવા માંડી. કેટલાક થાળ મેવાના જરૂર ઝવેરના અને સોના રૂપાના ભરી રાખ્યા ને મહેલના દીવાનખાનાથી તે છેક હોટે સુધી તરેહવાર રેશમી અને સિનેરી રૂપેરી ગાલીચા પથરાવ્યા. હવે બામદાદ થઈ અને તમામ મહેલ રંગરાગ અને ખુશી ખુશીથી ગાજી રહ્યો. ખપોર પડતાં તે પવીત્ર અને માહા પુરૂષ ધર્મગુરૂ સોનાની ઇટડીઓપર પગ મુકતો આવ્યો અને ગુણસુંદરીએ સોભાયમાન કીધેલા મહેલ નજદીક આવી પોહાંચ્યો. તેવીજ દરબારીઓએ અંદર ખબર કીધી. ગુણસુંદરીએ તેને માટે સોના રૂપાનો તથા જરૂર ઝવેરથી શણગારેલો જે ગાલીચા તૈયાર કીધો હતો તે ઉપર ગુરૂને બેસાડ્યો; પછી સર્વે ખુશ તથા જરૂર ઝવેર તથા હીરા માતીના તેની આગળ મુક્યા. જે તેણે કબુલ નહીં કીધો અને બોલ્યો કે આ ગંદી ચીજો અમે ત્યાગી અને સંસારથી દુર રહેલા માટે પરમેશ્વરે પેદા કીધેલી નથી. ઘણા કાલાવાલા તથા ઘણી વીનંતી કરી છતાં તેણે નહીં લીધાં, ત્યારે ગુણસુંદરીએ મેવાથી ભરેલા તથા મીઠાઈથી પુર ખુશ તથા લાવવાનો હુકમ કીધો તેમાંથી તે મહા પુરૂષ થોડા ખાધું પણ મનમાં ખડખડવા લાગ્યો કે, આ મારા મન રાજના કરતાં રતનશાહ વહાણવટી પાસે કેટલો ખજાનો છે. ખચીત રાજ પાસે નહીં હોય એટલો ખજાનો એની પાસે છે. ફીકર નહીં આજ રાતે આવી આ સઘળો ખજાનો લઈ જવો જોઈએ પછી ચોરથી યા હુંટકાટ થી. આવો વિચાર કરી તે ગુનહેંગાર પુરૂષ ઉઠ્યો તેવીજ ગુણસુંદરી તેના પગપર પડી અને દયા માગવા માંડી ત્યારે તે પાપી માણસ તેની ઉપર દયા વરસાવી ચાલતો થયો. હવે નજદીક સાંજનો સમય થયો અને સઘળાં ઘણાંજ થાકી મર્યાદા હોવાથી સર્વે અસખાખ જ્યાંનો ત્યાં રહેવા દઈ આરામ કરવા ગયા, મધરાતને સમે તે ધર્મગુરૂ પોતાના દાદસો ચેલાઓને લઈ ગુણસુંદરીના ઘરમાં દાખલ થયો અને સઘળો અસખાખ હુંટવા લાગ્યો. જે માણસો તે પાપીને સામે થયાં તે સઘળાને તેણે જખમી કીધાં અને સઘળું જરૂર

ઝવેર લઈ ગાંસડા બાંધી ચાલતો થયો. ગુણસુંદરીએ જ્યારે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેની સઘળી મુઠબુઠ ઉડી ગઈ અને રડવા લાગી પણ તેની માએ તેને દીલાસો દીધો કે હાલ જે થયું તે ન થયું એમ બનવાનું નથી માટે ધીરજ સંપાદન કરવો અને જ્યારે સૂર્યનારાયણના કીરણોનાં દર્શન થાય ત્યારે રાજા પાસે ફરિયાદ કરવા જવું. ગુણસુંદરીએ પણ તે સલાહ કબુલ કીધી અને સવારનાં પોતાની ધાવને સાથે લઈ પેલા જખમી થએલા માણસોને ગાડીમાં બેસારી દરબારમાં આવી પહોંચી, દેવડીદારે રાજાને ખબર કીધી કે રતનશાહ વહાણવટીની છોકરી પોતાની મા સાથે આવી છે. અને તમો નામદાર પાસ ફરિયાદ ઉઠાવવા માગે છે. રાજાએ હુકમ કર્યો કે તરત અંદર દાખલ કરી જ્યારે ગુણસુંદરી રાજાની નજદીક ઉભી સલામ કરી જાહેર કરી બોલો કે મહારાજા મહારી ઉપર મોટી મુશીબત આવી પડી છે. તમો માહારાજાના ધર્મ ગુરૂની કાલે પથરામણો કીધી હતી તેજ અંકુશ મારા મહેલમાં પેસી માફ સર્વ દ્રવ્ય હુંદી આ મારા ગરીબ માણસોને જખમી કીધા છે અરેરે રાજા તે પાપીનું મોં કાળું થાજે. અને તેની ઉપર માહા દુઃખનો વરસાદ વરસાજે. રાજાએ જ્યારે પોતાના ધર્મગુરૂ વિશે આવા શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારે તેના ગુસ્સાનો તો પારજ રહ્યો નહીં. અને પોતાના પવિત્ર ગુરૂ માટે એમ બોલવા મના કીધી પણ ગુણસુંદરી સમજી નહીં ને વધારે ને વધારે બોલવા લાગી. આથી રાજા એટલો તો ચીડાઈ ગયો કે તરતજ તેને પથ્થરથી મારી નાંખવાનો હુકમ કીધો. તે વખતે વડો વજીર હાજર હતો તે ઉઠ્યો અને નમીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ અંધાનગરીના રાજા આપ મોટા પુરૂષને એવો રોષ નહીં જોઈએ. વહાણવટી રતનશાહની આ છોકરીને એક વખતે તું નામદારે તારા આશરા તળે લીધી હતી અને હાલ તેજ છોકરી ઉપર તું પથ્થરનો વરસાદ વરસાવે છે એ તું નામદારને લાયક નથી માટે એ છોકરીના ગુન્હા વાસ્તે ખીજ કાંઈ સજા ફરમાવવી જોઈએ. આથી રાજાનો ગુસ્સો જરા નરમ થયો તેથી હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાંજ એ છોકરીને મારા સેહેરમાંથી કાઢી મેલો અને એનો મહેલ હુંદી ભામી તોડીને ફનાહ કરો. ગુણસુંદરી તેજ વખત પોતાની મા સાથે

શહેરમાંથી ચાલી અને ચાલતાં ચાલતાં એક બીહામણા
 જંગલમાં આવી પોંદોલી રાતને વખતે એક વીશાળ ઝાડ
 તળે આરામ લીધો, ઊંઘમાં તેણે સ્વપ્ન જોયું. તેણે એવું
 જોયું કે એક માણ પુરૂષ સદૈવ વસ્ત્ર પહેરી તેની નજદીક
 ઉભો રહી એમ કેહે છે કે આ માણ સતી તું કશો અ-
 ઢશો ના કર તારી ઉપર તે માણદેવની પુરુષ મેહેરબાની છે
 ક્રિઠ અને આ ઝાડ તળે સાત મોટા રાજાઓનો ખજાનો દા-
 ટેલો છે તે તારા સ્વાધીનમાં લે. ગુણસુંદરી બોલી કે હું
 એક અખળા શી રીતે બોલી શકું તે કુર્બાને જવાબ દીધો કે
 લાકડી લઈ થોડું બોદ અને તે ખજાનો તારી નજરે પડશે.
 ગુણસુંદરી જ્યારે સવારમાં ઉઠી ત્યારે તે સ્વપ્ન પોતાની
 ધરમતી માને કહ્યું. માએ તે પ્રમાણે કીધું તો તેમાંથી ખરે-
 ખર બેહુદ નહીં ખુદે ઝોડલો ખજાનો મળ્યો. જમીન નીચે
 સાત મોટી રાંકીઓ દ્રવ્યથી ભરપૂર મળી અને મોટા મા-
 તીઓનો તો પારજ નહીં. હવે ગુણસુંદરીની ખુશીનો તો
 પારજ રહ્યો નહીં. તે બોલી કે આ મારી વાહાલી માતા
 તુ જ અને આપણા શહેરમાંથી સઘળા મુતાંગને તમા ધર
 બાંધનારાઓને બોલાવી લાવ કે આપણે અહીંયાં એક મા-
 ટી ઇમારત બંધાવી તેમાં રહીએ, તે વાવ બોલી કે હું તુંને
 એકલી મેલી કેમ જાઉં, તેવામાં ગુણસુંદરીની ચાકરીમાંનો
 એક પુરૂષ ભીખારી હાલતે ત્યાં આવી પોંદોલ્યો તેણીએ
 તેને શહેરમાં મોકલાવી સર્વ ચીજો મંગાવી. અંતે એક મે-
 હેલ મોટો અને ભભકા સાથે બંધાવી તેમાં રહી તેની ખુ-
 શાલીમાં સઘળા માણસોને મન પુરતો પૈસો આપ્યો, ગુ-
 નસુંદરીએ તેમાંના વડા મીસ્તરીને કહ્યું કે, હવે તમે અ-
 હીંયાં એક મોટું શહેર બાંધો તેણે જવાબ દીધો કે રાજાની
 પરવાનગી સિવાય અહીંયાં શહેર બંધાય નહીં. ગુણસું-
 દરીએ જોયું કે એ પણ ખરુંજ કહે છે, પછી તે પુરૂષનો
 પોશાક પેહેરી મોટી કાઠીઆવાડી ઘોડીપર સ્વાર થઈ જર
 ઝવેરના ખુમચા ચાકરોને માથે મુકી હીરા મોતી અને આ-
 કૃતથી જડેલો એક મુગટ સુંદર વાસણમાં મુકી રાજાની ત-
 રફ ચાલી. શહેરમાં દાખલ થતાંજ પોકાર ઉઠી રહ્યો કે એ-
 ક મોટા વહાણવટીનો છોકરો રાજાને માટે પુષ્કળ માલ ખ-
 જાનો ભેટ લાવ્યો છે. ગુણસુંદરીએ રાજાના દરબાર આગળ

આવી ખખર પોંચાડી તેવીજ તેણીને દરબારમાં દાખલ કી-
ધી, તેણીએ અદખથી સલામ કરી રાજાને પેલું તમામ ન-
જરાણું ભેટ કીધું. આ સઘળું નજરાણું જોઈ રાજાના અચ-
રતનો તો પારજ રહ્યો નહીં. તેણે તે કબુલ કીધું અને ગુણ-
સુંદરીની ખખર પુછી. ગુણસુંદરીએ ઘણીજ મીઠી જુખાનધો
ઉત્તર દીધો કે એ સંપાનનરીના માળ માઈ નામ જેરાજ
છે મારા માન પીતા મરણ પામ્યાં છે અને હું આ દુનિયા
આમાં હવે એકલો પડ્યો છું. રાજાએ જવાબ દીધો કે એ
ધારા સુંદર ચહેરાના જુખાન પિતા જ્યારે તારા માનપીતા
મરણ પામ્યાં છે ત્યારે હું તને આમાં ફરજદ તરીકે આહી-
આં રાખવા ઇચ્છું. ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે એ પર-
તાપી પીતા જ્યારે તું મહારાજાએ મોટો આશ્રય આપ્યો
માટે હું મહારાજાનો મોટો ઉપકારી થયો છું. મારી મરણ
છે કે, તું નામદાર માઈ લાયક નામ આપે. રાજાએ તેનું
નામ માણપતી કરી રાખ્યું. પછી ગુણસુંદરીએ પોતાની અ-
રજ રજી કીધી. રાજાએ હુકમ કીધો કે, તરતજ જે જંગ-
લમાં માણપતી મેહલ છે તેજ જંગલમાં એક મોટું શેહેર
વસાવે. પછી માણપતી તે તરફ ફરીને બોલ્યો કે, એ મારા
રાજન તું મારાથી આટલો દુર રહેવા જાય છે, પણ હવે મને
તારા વગર ચેન પડશે નહીં માટે તને ઘટે છે કે મારી પાસે
રહે અને મારા જીવને આનંદ કર. માણપતીએ જવાબ દીધો
કે અગર જો હું તમે મહારાજા આગળ રહીશતો પછી મા-
રી મરણ પ્રમાણે શેહેર બંધાશે નહીં માટે હું તમોને મહી
નામાં આઠ વખત મળવા આવીશ. રાજાએ ખુશી થઈને
કીધું અને ગુણસુંદરી મરદના પોશાકે રાજાની રૂબરૂ આવળ
કીધી હવે એક દીવશે એવું બન્યું કે, રાજા પેલા માન ગુરની
મુલાકાતે જવાનો હતો તેથી માણપતીને પણ પોતાની સાથે
લીધો. જ્યારે રાજા માણપતી સાથે પોતાના મેહલમાં પાછો
આવ્યો એટલે માણપતી બોલ્યો કે એ મારા મેહેરબાન બાપ
હું એવું ઇચ્છું કે આ મહા પુરુષની મારે પધારામણી કરી
દરશન કરી મારા જીવને આનંદ પમાડું. રાજાએ કબુલ કીધું
અને માણપતીને પોતાના મેહલમાં પધરામણી આપવા કહ્યું
પણ તે બોલ્યો કે માણ જગર એમ મન્દ છે કે હું અને એક
જુદા મેહલમાં પધરાવું. પછી માણપતીએ તેમ કીધું અને

પેલા મકરખાજ સાધુને પધરામણી આપવાને સર્વે ત્યારી કી-
ધી તેમ કરી રહી તેને નોતરું મોકલ્યું જે પેલા મહા પ-
પીજે મોટી ખુશી સાથે માન્ય કીધું. મારૂપતીએ આગળના
કરતાં પણ આ વખતે ઘણા ભલકો કીધો હતો.

બીજે દીને પેલો સીધ આગળ માફક ભારે દબદબા-
થી સોનાની છટડીઓપર પોતાના પગ મુકી ચાલતો ચા-
લતો ગુણસુંદરીના મહેલ આગળ આવ્યો તેજ વખતે તે-
ણીએ તેને આખર સાથ અંદર લીધો આગળ માફક રા-
જગાદીના બીછાનાપર બેઠા પછી જર ઝવેર મોતી હીરા
આકૃત વિગેરેથી ભરેલા ખુમચા લાવી તેની આગળ હાજર
કીધા. દરવેગે તે ના કમુલ કીધા અને થોડી મીઠાઈ ખાધા
પછી અતર ખુશ્મો વિગેરે લઈ વિદાયગિરી લીધી. જતાં
જતાં તેણે મનમાં વિચાર કીધો કે આજે સપાટો ઠીક છે.
રાતના એની વાત પણ હવે ગુણસુંદરીએ અગાઉથી ગોઠવ-
ણ કીધી હતી તેણીએ રાજાને ત્યાં કહેવડાવ્યું હતું કે આજ
રાતે મારે ત્યાં ચોરો ચોરી કરવા આવવાના છે, એવું સાંભ-
ળ્યું છે. આથી રાજાએ પોતાના વડા વણરને તે બંદોબસ્ત
કરવા વિષે પકડો હુકમ કીધો. વાંચનાર, બકરાના ચામડામાં
વરૂઓ કેવાં છુપાં રહે છે તેનો વિચાર આ દાખલાથી તેમને
બરોબર મળશે. ધરમને નામે લુટનારા આ જગતમાં કેટલાક
વધ્યા હશે તેનો તમે વિચાર કરો. પાપી પોતાના પાપે આજ
દુનીયામાં કેવું મુખ ભોગવે છે તેનો દાખલો આ કરતાં સ-
રસ બીજો કયો મળવાનો છે ? તે દુષ્ટ આદમી પોતાના
ઠરાવ મુજબ મધરાતે પોતાના દોઢસો ચોરો સહીત ગુણ-
સુંદરીના મહેલમાં દાખલ થયો. હવે ગુણસુંદરીના આદ-
મીઓ થાકેલા હોવાથી સર્વે સુઈ ગયા વડાવણરે શેહેરના
મુખીને પોતાની સાથે હુશીયાર કેળવાયલા રજપુતોને લઈ
જવા ફરમાવ્યું સર્વે બંદોબસ્ત બરોબર થઈ ચુક્યો. તે દુષ્ટ
ધારેલે વખતે પોતાનું સેતાન કામ કરવા આવી પહોંચ્યો ગુ-
ણસુંદરીના મહેલમાં ધુસી સર્વ અસખાબ જર ઝવેર હીરા
મોતી માણેક આકૃત સોનું રૂપું વગેરેના ગાંસડા બાંધી જેવો
તે સેતાની કામ કરનારો પવોત્ર સાધુ બહાર નોકવો તેવો
જ સર્વ રજપુતોએ તેની આસપાસ ફરી વળી અને તેની
દોઢસો ચેલાઓને પણ બાંધી રાતોરાત બંધીખાને વગર,

ભાડાના ધરમાં આરામ કરવા મોકલી દીધા. સવારના બ્યારે દરબાર ભરાય અને મારૂપતી (ગુણસુંદરી) રાજાને રૂબરૂ આવી ઉભો ત્યારે રાજાએ ઘણાજ વહાલથી તેને પોતાની પાસે બેસાડ્યો અને અત્યંત હેતથી પુછવા લાગ્યો કે મારા જીવર આજ રાત્રે તારા મેહેલમાં ચોરો ચોરી કરવા આવ્યા હતા તેનો સર્વ હેવાલ આપણા વડા વજીર પાસેથી સાંભળ્યો છે. તું ખાતર જમા રાખ કે એ ચોરને હું તેવીજ શીક્ષા કરું છું; એટલું બોલી શેહેરના મુખીને હુકમ દીધો કે સઘળા ચોરોને લાવી દરબારમાં હાજર કરે, ચોરને તપાસતાં સઘળાઓના ચેહેરા જોઈ રાજાનો અચરતીનો પારજ રહ્યો નહીં. પોતાના ધર્મગુરુને આવી ફજેતીએ પોંચેલો જોઈ તેને ઘણુંજ ખરામ લાગ્યું પણ બ્યારે પોતાના વહાલા મીત્ર રતનશાહ વહાણવટીની છોકરી ગુણસુંદરી વીશે તેને યાદ આવ્યું ત્યારે તેની દીલગીરીનો તેમજ પરવાનાનો પાર રહ્યો નહીં. તપાસ પુરો થયા પછી તેને સઘળાઓને ફાંસીનો ટીપ મારી. તેજ વખતે ગુણસુંદરી પોતાના ખરાપણામાં રાજાની સન્મુખ ઉભો રહી હવે રાજાની ખુશીનું બ્યાન કીત્યા કવીથી થઈ શકે. તરતજ તેણે ભર દરબારમાં તેણીને જે જે રમનસાદ કીધો હતો તે વિષે દરગુજરસહીત ગુણસુંદરી ગાદીને સલામ કરી બોલી કે આ મેરખાંન બાપ જે મારા નસીબમાં બનવાનું હતું તે બન્યું હવે હું ખરી પડી એટલું બણી અને ઘણા સંતોષ ઉપજ્યા છે. રાજાએ ગુણસુંદરીને ઘણા એક બળનો બખ્શ્યો અને થોડા દીવસ રહી તેણીને શેહેર તરફ વિદાય કીધો. જતી વખતે ગુણસુંદરીએ રાજાને ઘણીજ સ્તુતી કીધી કે તમારૂં કટ્યાણુ થાઓ અને આપના પવિત્ર પગલાંથી મારા શેહેરને પવિત્ર કરો તે અરજ સાંહેબે કબુલ કીધી ને પછી થોડા દીવસે ગુણસુંદરીના શેહેર તરફ કુચ કીધી.

જે વખતે ગુણસુંદરીએ રાજાના આવ્યાની વાત સાંભળી તેજ વખતે તેને માનપુર્વક લેવા ગઈ અને મોટું માન તથા આબરૂ આપી તેને માટે એક મેહેલ તૈયાર કરાવ્યો હતો તેમાં લાવી જર જવેરથી શણગારેલા તખ્તપર બેસાડ્યો પછી બીજા આકૃતથી ભરેલા બે મોર અને બેમુમાર ખ-

જાનો લાવી તેના પગ આગળ મુક્યો, રાજાએ તે ખુશીથી
કબુલ કીધો અને ગુણસુંદરી પર ઘણીએક આશીશ વરસા-
વો તે પછી રાજાને પેલાં જરથી ભરેલાં ટાંકાં દેખાડી અરજ
કીધી કે તમે નામદારના ખજાનામાં આ ખજાનો મોકલા-
વવાનો મને હુકમ આપો ત્યારે રાજાએ તેમ કરવાને વજરને
તથા વડા ખજાનચીને હુકમ કીધો વજર તથા ખજાનચી
જરત ઉઠી ટાંકા પાસે આવ્યા ગુણસુંદરીએ તેઓને તે અ-
ખુદભંડાર દેખાડ્યો પણ જે વારે તેઓ તે ખાલી કરવા ગ-
યા કે તેઓ જોવે શું સઘળાં ટાંકાં સાપ અને ખજુરાથી
ભરપુર દેખાયાં. હવે તેઓની અચરતીનો પાર રહ્યો નહીં.
તેઓએ રાજાની આગળ આવી તમામ હકીકત કહી. ગુણ-
સુંદરીનો ચેહેરો આ સાંભળતાં વાત ફીકો થઈ ગયો પણ
રાજાએ ધીરજથી ઉત્તર દીધો કે મારા વાહાલા ફરજંદ એ
ખજાનો તારા ભાગ્યનોજ છે માટે તે તનેજ બક્ષીસ થજો
એની ઉપર મારો હક બીલકુલ નથી જે તમામ ધન તને
જડયું છે તે તારુંજ છે, ગુણસુંદરીએ તમી રાજાને આજીજી
કીધી કે હું એવું ઇચ્છુ કે આ જગ્યાએ એક શહેર વસા-
વું અને આ સઘળી માલમતા પરમેશ્વરને વાસ્તે ખરચું, રા-
જાએ કહ્યું કે જ્યાં હોય ત્યાં ખુશી તું માંડું ફરજંદ છે અને
હું એક વખત કહી ચુક્યો છું કે આ ભંડારો તારા છે, માટે
તને જેમ ગમે તેમ તે ખરચવાને તું મુખત્યાર છે. પછી રાજા
પોતાના શહેરમાં જવાને તૈયાર થયો ત્યારે ગુણસુંદરીએ રે-
હેવાને માટે તેને ઘણીજ આજીજી કીધી. પણ તેને ઘણુંજ
અગત્યનું કામ હોવાથી તે તેની અરજ મંજૂર કરી શક્યો
નહીં શહેરમાં જવા પછી તેણે પોતાના વીસવાસુ માણસોને
ગુણસુંદરીના મહેલની ચોકસીને માટે મોકલ્યા. ગુણસુંદરીએ
પોતાના શહેરમાં એક ઘણુંજ મોટું મંદીર બંધાવ્યું અને
પોતાના માણસોને એવો હુકમ કીધો કે જે કોઈ મુસાફર આ-
વે તેને પ્રથમ ખવરાવી પીવરાવી પછી રસ્તાનો ખર્ચ આ-
પી વીઢાય કરતી વખતે મારો પાસે લાવવો. એમ મુસાફરો
સઘળાને એજ મુજબ કરવામાં આવતું, થોડા દીવસમાં મુસા-
ફરોએ ગુણસુંદરીનું સાઈ નામ ગામો ગામ. શહેરે શહેર
અને મુલકે મુલક ફેલાવો નાંખ્યું તે સાથે તેણીના રાખેલા

માણસોની પાકદાનત અને મહેનતની એટલી તારીફ થઇ કે કાંઇ બોલ્યાની વાત નહીં. તેઓ પોતાની નોકરી એવી નીમકહલાલીથી બળવતા કે સઘળા મુસાફરો ગરીબ યા તવંગર વહાણવટી યા સાધુ તેમની અતીસારી વર્તણૂકથી ઘણાજ ખુશી થઇ જતા અને આથી ગુણસુંદરીની કીરતી એટલી તો વધતી ગઇ કે પુર્વથી પશ્ચિમ મુઘી અને ઉત્તરથી, દક્ષિણ મુઘી તેણીનું નામ પ્રખ્યાત થઇ ગયું.

રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા.

પુર્વે માડ્ડ દેશમાં ઉદ્દપુર નામે શહેરમાં એક રૂપસિંહ રાઠોડ નામે ખુબસુરત જુવાન, રૂપનો તો એક લંડાર નરાવતો હતો તેનું નામ રૂપસિંહ હતો, તે એટલો તો ખુબસુરત હતો, કે લોકો તેને જોઇ અંબાજા જતા હતા જ્યારે ગુણસુંદરીનું એવું રૂપ તથા ખુબ સુરતનો સદેશો તેણે સાંભળ્યો ત્યારે તેણીને જોવાની તેને ઘણી ઉમેદ પેદા થઇ, ત્યાર પછી તેણે એક ચીતારાને બોલાવી ગુણસુંદરીની તસવીર ચીતરાવવાનો વીચાર કીધો પણ શી રીતે, કારણ કે તેણે સાંભળ્યું હતું કે ગુણસુંદરી કોઇને પોતાનું માં દેખાડતી નથી તેણે એક ચીતારાને હુકમ કીધો કે કોઈપણ પ્રકારે ગુણસુંદરીના શહેરમાં જઇ તેણીની તસવીર ચીતરી લાવવી, ચીતારાએ કબુલ કીધું. ને તરતજ તે ગુણસુંદરીના શહેરમાં ગયો. તેવાજ તેણીના માણસો રીત પ્રમાણે તેને નવરાત્રી ખવરાવી તેણીની પાસે લાવ્યા. ગુણસુંદરીએ ખખર અંતર પુછી રસ્તાનો ખર્ચ આપી વીદાય કરવા કહ્યું, ત્યારે પેલા ચીતારાએ ના કહી અને પોતે નોકરીનો ઘણો ઉમેદવાર છે એમ જાહેર કીધું. ત્યારે ગુણસુંદરીએ પુછ્યું કે તું શું હુન્નર જાણેછે તેણે જવાબ દીધો કે હું વાદળામાંથી અસંખ્ય તારાઓ તથા ચંદ્ર તથા સૂરજની તસવીર લઇ શકું છું. પછી તેણીએ તેને પોતાની નોકરીમાં રાખ્યો. એક દીવસે પોતાની છબી ચીતરાવવાનો વિચાર કરી તે ચીતારાને બોલાવી પોતાની ઇચ્છા જણાવી, તે બોલી કે તું સી રીતે મને જો

યા વગર મારી તસવીર પાડી શકશે, તેણે ઉત્તર દીધો કે
 તમો નામદાર ફક્ત અગાશીપર ઉભાં રહો અને છેક નીચે
 પાણીથી ભરેલું એક મોટું વાસણ મુકાવો પછી તમો ઉપ-
 રથી નીચે જુવો, એટલે તમારો ઝાળો પાણીમાં પડશે પ-
 છી હું તમારી તસવીર તરતજ ઉતારી લઈશ. સરવે ચીજો
 તૈયાર કીધા પછી પેલા ચીતારાએ ગુણસુંદરીની તસવીર ઉ-
 તારી લીધી, અને પછી પોતાના રહેવાના મુકામપર જઈ
 બીજી એક નકલ કરી ગુણસુંદરી આગળ લાવ્યો અને પે-
 લી જે અસલ ને સરસ હતી તે મહારાજા રૂપસિંહ રાઠોડ
 માટે રાખી. થોડાક દહાડા પછી તે તેણીની આગળ આવી
 બોલ્યો, કે ઝા મહાસતી મને મારા બાળબચ્ચાં પાસે જ-
 વાની ઇચ્છા થઈ છે, માટે રજા હોય તો થોડા દહાડામાં પા-
 છો આવીશ. ગુણસુંદરીએ રજા આપી એટલે પોતાના શ-
 હેરમાં આવ્યો, અને પેલી તસવીર રૂપસિંહને આપી તે
 જોતાંજ તે બેહોસ થઈ ગયો અને પાછો શુદ્ધીમાં આવતાંજ
 એવો ઠરાવ કીધો કે મધરાતને સમે મારા બાપને કહ્યાવગર
 જતો રહું, અને આ ગુણસુંદરી સાથે લગ્ન કરું તોજ મારા
 શહેરમાં પાછો ફરું, નહીં તો જંગલે જંગલ ભટકી છંદગી-
 નો અંત આણું. તેણે કાંઈપણ જર, ઝવેર, માલ, અસબાબ,
 ચાકર, સીપાઈ લીધા વગર શહેરમાંથી ચાલવા માંડ્યું; અને
 ગુણસુંદરીના શહેર તરફનો રસ્તો લીધો. આખરે ચંપાનગ-
 રી તરફ આવી પોહોંચ્યા. શહેરમાં જઈ ધર્મશાળામાં ઉ-
 તારો કીધો, ત્યાંના ચાકરો રીવાજ પ્રમાણે બાવાનું લાવ્યા.
 તેમાંથી તેણે ઘણુંજ થોડું ખાધું. પછી રસ્તાનો ખરચ આ-
 પવા માંડ્યો, તે તેણે લીધો નહીં, તેમજ ઘણું સમજાવ્યો
 પણ તે એકનો બે થયો નહીં. અંતે ગુણસુંદરીના માણસો-
 એ જઈ તેણીને ખબર કીધી કે એક મુસાફર આવ્યો છે, તે
 ખાતો નથી, ને રસ્તાનો ખરચ પણ લેતો નથી. તેણે રૂપ-
 સિંહને બોલાવી મંગાવ્યો, અને તે બોલી કે તું કેમ
 ખરચી લેતો નથી, પૈસો, ને ધર, એ તંગી ને મુરકેલીની વ-
 ખતે કામ આવે છે, ત્યારે તે બોલ્યો, કે હું માફદેશના ઉ-
 દ્વપુરનો રાજા છું. અને પૈસાની દરકાર કે ગરજ મારે નથી.
 ત્યારે ગુણસુંદરી બોલી કે જો એમ છે તો તું સાધુને વેશે
 શું કામ આવ્યો છે? રૂપસિંહે જવાબ દીધો કે તારી બે-

હું તસવીરે મને દીવાનો કીધો છે, તારો ચેહેરો જોવાને ધ-
ણાજ ઉમેદવાર છું, હવે તમને જે ગમે તે કરો. ગુણસુંદરીએ
વિચાર કરી જવાબ દીધો, કે આ માહારાજ આ ખ્યાલથી
તું દુર રહે. તું પવન થઈને આવે તોપણ મારો એક વાળ
જોવા પામવાનો નથી. રૂપસિંહ બોલ્યો કે એક વાર આ
મારી જાનની દરકાર નહીં કરીશ; પણ તું પ્યારીના દેદાર
જોવાથી પાછો નહીં હડીશ. ગુણસુંદરી દીલગીર ચેહેરે બો-
લી કે, જો તું પકડો ઠરાવ કરે છે તો એક આ મારી સરત
છે તે તું બળવી લાવ. પછી મને તમારીજ સ્ત્રી તરીકે ગણ.
જો તે સરતે પોંચવામાં તમે પાછો પડો તો પછી મારો
વિચાર તમારા મનમાંથી કાઢી નાંખી તમારાં માતપિતાને ઘેર
જઈ આનંદમાં દીવસ ગુજારો. રાજાએ જવાબ દીધો કે તેમ
કરવા હું કબુલ છું. પછી ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે મારી પાસે
સાત પ્રશ્ન છે તેના જવાબ તમે લાવો, પહેલો અલકાપુરીની
બખર લાવો. આ પ્રશ્નનો જવાબ લાવો. કે તે ક્યાં છે, ને કેવો
સુસોભીત છે, ત્યાં શું જોવા લાયક બનાવ્યું છે, જ્યારે આ
સવાલનો જવાબ લાવશો કે બીજા પ્રશ્નથી તમને બાણીતા ક-
રીશ. પછી રૂપસિંહે જમી, રસ્તાની ખરચી લઈ પેલા પ્રશ્ન-
ની શોધમાં જવા માગ્યું. ગુણસુંદરી બોલી કે હું તમારી
વાટ ક્યાં સુધી જોઈં. રૂપસિંહ બોલ્યો કે એક વરસ સુધી-
માં આવી પહોંચું છું. એમ કહી દીલગીર ચેહેરે રજા લઈ
નીચે ઉતર્યો અને જંગલ તરફ ચાલવા માંડ્યું. કે જંગ-
લમાં જઈ પાહાડ સાથે માથુ મારીને રડતો પણ પોતાનું
પગલું આગળ ધરતો જતો. એજ પ્રમાણે ઘણાક રા-
જાઓ તેની સાથે પરણવાની ઉમેદમાં રખડી રજાનો મરી
મર્યા, આખર રૂપસિંહ તેની તસવીર જંગલમાં રાખી જંગ-
લે જંગલ ફરતો હતો. કોઈ રીતે ઉમેદ પાર પડી નહીં.
અંતે તે નીરાસ થઈ એક દહાડો પગનપુર પાસેના એક
જંગલમાં જઈ પુગ્યો અને એક ઝાડ હેઠે બેસીને આકાશ
જોઈ મહા કદપાંત કરી રડવા લાગ્યો; એટલામાં માનસિંગ મહા-
દેવના દેવળ આગળ તપ કરવા બેઠેલો હતો. તેવામાં એક અ-
વાજ દરદારેલો તેના કાન ઉપર આવ્યો તેણે પોતાના
મન સાથે કહ્યું કે આ અવાજની બખર લાવું અને જોઈં
કે આ જંગલમાં આવી રીતે પોકેપોક મેલીને કોણ રડયા કે-

રે છે. માનસિંગ જીવે છે તો એક જીવાન સખસ ખુબ સુર-
ત જોગી જેવો એક મોટા ઝાડ તળે બેસીને રહે છે, નથી
આંખ ઉઘાડતો કે નથી કોઈ સાથે કાંઈ બોલતો. એ વાત
સાંભળતાંજ માનસિંગ દુરથી તમાસો જોવા લાગ્યો. તે બે
હદ રહી હાથ મારતો હતો અને પોતાના શરીરના કટકા ક-
રતો હતો, એવી હાલતમાં જોતાંજ માનસિંગ અબ્બયખ થઈ
ગયો; અને આંખમાં આંસુ લાવી પોતાના મનમાં કહેવા લા-
ગ્યો કે પરમેશ્વરે આ શું કોપ કીધો છે જે એનો આવો હા-
લ થયો, વાંચનાર ! માનસિંગ જેવા ઉદાર દીલનો કોઈ પ-
ણ સખસ તમને આ દુનિયામાં નજરે આવ્યો છે, માનસિંગ
તેની આગળ જઈને ઉભો રહ્યો; અને રહેમથી પુછવા લાગ્યો
કે આ ખુબસુરત જવાન તારી ઉપર એવી શી આકૃત પ-
ડી જે તારી આજે આ ખુરી હાલત થઈ છે, આ રેમ ભ-
રેલો અવાજ સાંભળી તેણે ઊંચું જોયું, તો એક જીવાન
કુંવર જેવો સરોવરના કુંડનો કસ્તુરીના સુગંધવાળો પોશાક
પહેરેલો સખસ જોયો, ત્યારે તે ખુશીની સાથે બોલ્યો કે
ઓ ભાઈ ! શું કહું મારા દુઃખની વાત. મારો ઉપર એવી
ખુશીબત આવી પડી છે, કે જે કોઈથી ટળે એમ નથી. તમારા
જેવા હજારો માણસો મારી પાસે આવી ગયા પણ કોઈએ
મારા દુઃખની વાત સાંભળી તેમાંથી મને ઉગારવાનો રસ્તો
દેખાડ્યો નથી. સર્વ આવી ચાલી ગયા છે. માનસિંગે કહ્યું
કે તું ખાતરી રાખી મને કહે કેમકે મેં પરમેશ્વરની ભક્તિ
કરવા અને પારકું દુઃખ ભાગવા કમર બાંધી છે, તેથી તારું
પણ કામ કરવામાં કશી કસુર નહીં કરીશ. તારે મારા રા-
જ્યની દરકાર હોય તો હમણાંજ લે, કોઈ દુશ્મન તને સં-
તાપતો હોય તો તું તેને મારી સામે બોલાવ; હું તેને મા-
રીશ યા હું મરીશ. અગર કોઈ માણસને મળવાની આજી
જી રાખતો હોય તો તતબીર કરી પરમેશ્વરના હુકમથી તે-
ની સાથે તારો મેલાપ કરાવી આપીશ, અગર મારા માથાનો
તારે ખપ હોય તો તે પણ હાજર છે. રૂપસિદ્ધ રાઠોડે જ્યારે
એવી વાતો સાંભળી, ત્યારે ઘણું ખુશી થયો, અને સાબા-
શ કરીને આશીશ દીધી, અને કહ્યું જેઓ ! નામદાર જીવાન
તું સલામત રહેજો કે મારા જેવા લાચારોને દીલાસો ને મ-
દદ આપે છે એમ કહીને તસવીર પોતાની બગલમાંથી કા-

હાડીને તેને દેખાડીને કહ્યું કે હવે તમેજ કહો કે એના વ-
ગર હું કેમ છું, અને પોતાનો હાલ એવો કેમ નહીં કરું.
માનસિંગે જ્યારે તસવીર જોઈ ત્યારે અચરત થઈ કહેવા
લાગ્યો કે તારી વાત બેશક ખરી છે, પણ એટલો બેચેન
ના થા, થોડી સખુર કર, અને પરમેશ્વર ઉપર ધ્યાન લગાવ,
અને ના ઉમેદ ના થઈસ. હું પણ તારા કામમાં કસુર નહીં
કરું, જ્યાં સુધી તારી માથુક સાથે નહીં મેળવું ત્યાં સુધી
તારી સંગત નહીં મેલું. એ પ્રમાણે રૂપસિંહને માનસિંગે
ઘણો સમજાવી ખાતરી કરી, પોતાના ઇષ્ટદેવ મહાદેવના
મંદીર પાસે લઈ ગયો ત્યાં તેને નવરાવ્યો, સ્વાંગ બદલાવી
મહાદેવનાં દરસન કરાવ્યાં અને ત્યાંથી ચાલ્યા તે કેટલેક દહાડે
અંધાનગરીમાં આવ્યા અને ગુણસુંદરીનાં માણસો જે ધર-
મશાળામાં હતાં તેઓ માનસિંગને ધરમશાળામાં લઈ ગયાં
ત્યાં તરેહ તરેહનું જમવાનું તેની પાસે મુક્યું અને રૂપીઆ,
મોહરો વિગેરે હાજર કર્યું. અને ઘણી નમ્રતાઈથી અરજ
કીધી કે માલ ખજાનાની જેટલી દરકાર હોય તેટલો દેવો,
તેને માનસિંગે કહ્યું કે આ પરમેશ્વરના ભગતો હું રોટલા
તથા જર ઝવેરની લાલચે નથી આવ્યો, પરમેશ્વરે મને ઘણું
જર ઝવેર આપ્યું છે, અને ઘણાજ મુલકોનો રાજા કીધો છે;
પણ મારી તો ઉમેદ ઘણી મોટી છે એ વાત સાંભળીને તે
આદમીઓએ ગુણસુંદરીને ખખર આપી કે માનસિંગ ના-
મનો નવો માણસ આવ્યો છે. તેના કહેવા પ્રમાણે તે એક
મોટો રાજા છે અને જર ઝવેરની કશી રીતે દરકાર રાખતો
નથી. પણ કહે છે કે હું ઘણીજ મોટી ઉમેદ આ શેહરના
રૂપસિંહ રાઠોડ સાથે આવ્યો છું, અને કાંઈ ખાનગી સંદેશો
લાવ્યો છું. જે તમે નામદારને કહેવાને તે ચાહે છે. આ
વાત સાંભળી તેણીએ તે બેહુને બોલાવી મંગાવ્યા. જ્યારે
તેઓ તેની નજદીક આવી પુગ્યા ત્યારે તેણી પડદેનસીન
થઈ બેઠી અને પુછવા લાગી જે તમારો શું પ્રશ્ન છે? મા-
નસિંગે કહ્યું જે મહાસતી! હું મારા મીત્રનો પ્રશ્ન સાંભળી
તારા શેહરમાં આવ્યો છું અને તારા પ્રશ્નનો જવાબ આપવા
તૈયાર છું પણ તે પહેલાં તારો સુંદર ચેહરો મને દેખાડ, તે-
થી મને આનંદ થાય અને મારું કામ કરવાને મારા દીલ-
માં શક્તિ આવે. તેણીએ કહ્યું આ પરમેશ્વરના ભગત! હું

પરપુરપતું મોઢું શી તરેહથી જોડી, મારી સરતો પુરી ક-
રશે તેજ મારા નવજોગન બાગમાંથી રાઘતનાં ફુલ ચુરશે,
અને કલ્પવ્રક્ષનાં પાકાં ફળ વેડશે. ત્યારે માનસીંગે કહ્યું કેશું
પ્રશ્ન છે તે તું પોતાની મીઠી જીભાનથી વર્ણન કર, ને કોલ
આપ કે, તે પ્રશ્ન પુરા કરું તો તુંને જેને ચાહું તેને આપું.
પછી તું ફરી ન જાય અને ઇનકાર નહીં કરે. ગુણસુંદરીએ
જો વાત મંજુર કરી મજબુત કરાર કીધો કે જ્યારે હું તારી
તાબેદાર થાઉં ત્યારે તમે ગમે તેમ કરજો; જો તમારી મરજી-
માં આવે તો મને તમારી ગણજો અગર નહીં તો કોઈ બી-
જને સ્વાધીન કરજો. માનસીંગે કહ્યું જે આ વાતમાં કોઈ સા-
હેદી જોઈએ, પછી પોતાના વડા સાહુકારને બોલાવીને તે-
ઓની હજુર ગુણસુંદરીએ તેમજ માનસિંગે અરસપરસ કો-
લકરાર કીધા પછી એક તખ્ત સારો બીછાવી તરેહ તરેહનું જ-
મવાનું જમાડી થોડી રસ્તા ખરચી આપીને જતી વખતે
કહ્યું કે આ માનસીંગ! પેહેલો પ્રશ્ન એ છે જે અલકાપુરીની
ખખર લાવ અને તે પુરી કેવી છે તેમાં કોણ વસે છે અને
ક્યાં છે? પેહેલાં એ પ્રશ્ન પુરા કરી બીજાની ફરક કર. પ-
છી માનસીંગે કહ્યું જે આ મારા મીત્રને તું તારા શેહેરમાંજ
રાખજે અને જ્યાં સુધી હું પાછો આવું ત્યાં સુધી તું એ-
ની ખખર અંતર પૂછ્યાં કરજો. તે વાત ગુણસુંદરીએ કબુલ
કીધી. અને બોલી કે કદી આખી ઉમર સુધી જો એ મા-
રા શેહેરમાં રહેશે તો શું થવાનું છે. દરરોજ એને ખાંધા
સીવાય ચાર સોનાના સીકા બીજા ખરચને માટે મળ્યાં જ-
શે. આ સાંભળી ખુશી થઈ માનસિંગ રૂપસિંહ રાઠોડને ધ-
રમશાળામાં મુકી પહેલા પ્રશ્નની હકીકત કરવા જંગલમાં-
નો રસ્તો લીધો.

માનસિંગ પહેલા પ્રશ્નનો જવાબ લાવ્યો તેની વારતા.

હવે માનસીંગે જ્યારે જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો ત્યા-
રે પોતાના મનમાં બોલવા લાગ્યો કે હું ક્યાં જાઉં અને એ
વિષે કોને પૂછું. પણ કશી ચીંતા નહીં, એ કામ મેં મારે
માટે ઉઠાવ્યું નથી, પણ પરમેશ્વરને અર્થે ઉઠાવ્યું છે, માટે

તેજ મને સીધે રસ્તે લઈ જશે; એમ ધારી ચાલતો ચાલતો એક એવા જંગલમાં આવી પુગ્યો કે જેમાં એક પણ ઝાડની નીશાની માલમ પડી નહીં. એવામાં જીવે છે તો એક વર જે નજદીક હતું તે એક હરણીને પકડી ફાડીતોડીને ખાઈ જવાની તૈયારીમાં હતું, એવી વખતમાં જ્યારે તેણે તે હરણીને જોઈ ત્યારે ત્યાં જલદી જઈને એક પોકાર માર્યો, જે, આ જીલમ શું કરેછે? ખખરદાર એ ગરીબ બચરવાલ છે. એની છાતીમાંથી દુધ વહેછે, એ વાત સાંભળી વર બીનોને ઉભો રહીને કંપવા લાગ્યો, જે શું તું માનસિંગ છે કે આ વખતમાં તું તેની વારે આવ્યો ! માનસિંગે તેને કહ્યું કે તેં કેમ બોલ્યું. તેણે કહ્યું મેં તારી હિંમત તથા મહેરબાનીથી આજાગ્યો. સૌને માલમ છે કે તું હરકોઈના હકમાં ફાયદો કરે છે. પણ તેં મારો શીકાર આજે મારા મોંમાંથી કેમ છોડાવ્યો ? ત્યારે માનસિંગે કહ્યું, તું શું ચાહે છે. તેણે કહ્યું, મારો ખોરાક જાનવરોનો છે; તેથી જો તે મળે તો ખાઉં. માનસિંગે કહ્યું, સારું મારા બદનમાંથી જ્યાંથી ચાહે ત્યાંથી કાપી ખા ને તારૂં પેટ ભરીને ચાલ્યો જા. તેણે કહ્યું, પીંડી વગર બીજું બધું હાડકાંવાળું છે મારે તમો મને તે આપો તો હું સારી પેઠે ખાઈ તમોને આશીષ દઈશ. માનસિંગે તેજ વડીએ કટાર કમરમાંથી કાઢીને પોતાની પીંડીમાંથી એક મોટું બાટું કાપીને તેની આગળ નાંખ્યું તે તેણે ખાઈ આશ્ચર્ય થઈ કહ્યું કે આ માનસિંગ, એવો શું તારાપર મુશીબત પડી છે જે તેં પગનપુર શહેરને મુકી, અને આવી તસ્દી ઉઠાવી આ અધોર જંગલમાં આવી પડ્યો છે. ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો, કે રૂપસીંગ ગુણસુંદરી ઉપર આશક થયો છે. ને ગુણસુંદરી સાત પ્રશ્ન પૂછે છે જે તે પુરા કરશે તેને તે વરશે. તેથી મેં પરમેશ્વરને વાસ્તે એ કામમાં કમર બાંધી છે, પહેલો પ્રશ્ન તેનો એ છે જે અલકાપુરીની ખખર લાવ, હું નથી જાણતો કે તે ક્યાં છે, અને કેવી છે! પણ મથિર ઉપર ધ્યાન રાખી જંગલમાં જાઉં છું, જેથી ખખર કે ઠેકાણું મળશે. આ વાત સાંભળીને તે વરએ કહ્યું, આ હું તે ઠેકાણું જાણું છું; મારા રૂપીઓની આગળથી તેનો પતો મળ્યો છે, તેનું નામ કુબેરનીપુરી છે જે જય છે તે આખો દહાડો ફરે છે અને એજ અવાજ સાંભળે છે. માનસિંગે

કહ્યું, તે પુરી ક્યાં છે ! વરૂ બોલ્યો, અહીંયાંથી થોડે દુર જતાં બે રસ્તા મળશે, તેમાંથી તું જમણા હાથના રસ્તાને છોડીને સીધા રસ્તા ઉપર ચાલજે, એટલે ત્યાં જઈ પોંચશે અને તારી ઇચ્છા પુરી થશે. તે હરણી તથા વરૂ બંને માનસિંગના હાથને માટે આવ્યાં હતાં, તેઓ બંને આશીષ દઈ પોતાને રસ્તે ચાલ્યાં ગયાં. માનસિંગ બે ચાર પગલાં આગળ ચાલ્યો, પણ દરદના સખખવી પગ ધરૂજવા લાગ્યા લાચાર થઈ એક ઝાડની નીચે પડી તરફડવા લાગ્યો, તે એક સસલાની રેહેવાની જગા હતી તે સસલો પોતાની માદા સાથે બોરાકની શોધમાં ગએલો હતો, બે ચાર ઘડી પછી તે આવ્યાં ત્યારે માનસિંગને પોતાની જગા ઉપર તરફડતો જોયો. માદાએ તેને કહ્યું, આ માણસ ક્યાંથી આવ્યો છે ? હમણાં આ જગા આપણે છોડવી જોઈએ. કેમકે માણસને જાનવરથી શું નીસખત ? સસલાએ કહ્યું, આ માદા, કદાચ એ ખુબસુરત જુવાન માનસિંગ હશે ને કુબેરની અલકાપુરીની ખબર લેવા જતો હશે ! હમણાં પીંડીના દરદથી એ ઝાડ તળે પડ્યો છે, અને તરફડીને જીવ આપે છે. તેણે કહ્યું કે માનસિંગ કોણ છે ? તેણે જવાબ દીધો, એ પગનપુરનો રાજા અને પરમેશ્વરનો એક ભગત છે. તેને હજી ઘણાંક પરમારથનાં કામો કરવાનાં છે. મેં મારા રૂપીઓની પાસેથી સાંભળ્યું હતું કે ફલાણે દહાડે આ જગાએ માનસિંગનું આવવું થશે, ને આજ ઝાડ તળે દુઃખ ખમશે તે દહાડો આજ છે. તેણે કહ્યું કે આજે પાસેના જંગલમાં એક હરણી બચરવાલ ચરતી હતી, તે ઉપર એક વરૂએ હુમલો કીધો; તેને પોતાની પીંડીનો માંસ આપીને તે વરૂના હાથથી તે હરણીને છોડાવીને પોતાની ઉપર એ દુઃખ લીધું. તે માદા બોલી કે પરમેશ્વરે માણસને બધા પ્રાણીમાં સૌથી મોટો દરજ્જો આપ્યો છે, તેમાં માનસિંગ શ્રેષ્ઠ છે. નર બોલ્યો કે એ પરદુઃખ ભંજન એવો છે કે પોતાનું માંસ આપીને બીજાનો જીવ બચાવે છે, જ્યારે એટલી ખુબી તેની માદાએ સાંભળી ત્યારે કહ્યું કે આવા જખમથી કેમ કરી એટલે દુર જશે ? સસલાએ કહ્યું અમરતવેલી નામની ઔષધી એ જખમપર લગાડે તો વાત કરતામાં સાફ થાય. પણ એ ઘણું મુશ્કેલ છે; કેમકે અહીંથી ઘણું દુર એક પાહાડ છે તે

પાહાડને ફરતી ગાંધર્વની ચોકી છે તે ગાંધર્વ માણસ, જન-
નવર અગર પંખી કોઇને અંદર પેસવા દેતો નથી. એ સાં-
ભળીને માદા બોલી, કે એવું કોણ માણસ છે કે તે ગાંધર્વ-
ની ચોકીમાંથી ઔષધી લાવે ને માનસિંગને સાર કરે, તે-
ણે કહ્યું, તું સાત દહાડા દહાડો કરીને નહીં સમજે, ને રા-
તને રાત જાણે નહીં, ખાય પીએ નહીં, અને આઠે પહોર
માનસિંગની ચોકીમાં રહે તો, હું જાઉં અને તે ઔષધી
તોડી લાવું. ત્યારે માદાને માનસિંગની નજીક મુકી ઔષધી
લેવા ગયો ને પર્વતમાં દાખલ થયો. ત્યાં એક ઝાડ ઉપરથી
અમરવેલીના વેલાઓ એવા જોરથી તાણ્યા કે તરતજ જુદા
પડ્યા. તે લેઇને પોતાના મકાન ઉપર આવી ઉભો; માદા
પણ માનસિંગની ખબરદારીમાં એવી રહેતી કે તે આવે
ત્યાં સુધી એક સીલીના બચ્ચાંને પણ એની આગળ આ-
વવા દીધું નહીં, રાતદીન તેની સુવાની જગ્યાની આગળ
બેસીને જાગતી રહેતી. માનસિંગ પણ સૂતો સૂતો તેની મે-
હેનત જોતો હતો, એટલામાં સસલાએ ઔષધી લાવી આ-
ગળ મુકી. તેણે તે ઔષધી પીંડીપર લગાડી તેથી તે જખમ
તુરત ભરાઇ આવ્યું, પછી સસલાનો ઘણો ઉપકાર માની
ચાલ્યો. કેટલીક મુદત પછી ચાર રસ્તાનો એક ચોક નજરે આ-
વ્યો, માનસિંગ ત્યાં ઉભો રહીને વિચાર કરવા લાગ્યો કે
હવે ક્યાં જાઉં. તે જંગલમાં રીંછ રાજ્ય કરતો હતો ત્યાં
સઘળાં રીંછોજ વસતાં હતાં. એટલામાં સો બસો રીંછ તે
દહાડે તે જગ્યાપર ફરવા આવ્યાં હતાં. તેઓ માનસિંગને
જોતાંજ ખુશી થઇ તેને પકડીને પોતાના રાજ પાસે લઇ ગ-
યાં. તેને દેખી ખુશી થઈ કેહેવા લાગ્યો કે તમે મારી પાસે
બેસી કહો કે તમે કોણ છો? તમારું નામ શું છે? મને
એમ માલમ પડે છે કે તમે પગનપુરના રાજના માનસિંગ
નામે કુંવર છો. તે વાત સાંભળી તેણે કહ્યું કે તમે સાચું ક-
હો છો હું માનસિંગ, મુરિંદરાજનો કુંવર છું, પરમેશ્વરને
વાસ્તે આ જંગલમાં આવી પહોંચ્યો છું, રીંછના રાજાએ
કહ્યું કે તમારા આવ્યાથી હું ઘણો રાજ થયો છું, હવે
હું મારી છોકરીને તમારી સાથે પરણાવું, કેમકે આ જં-
ગલમાં મારો જમાઈ થવાને લાયક કોઇ નહીં હતો. એ વાત

સાંભળીને માનસિંગ પોતાનું શીર નીચું કરી વિચારમાં પડ્યો. રાજાએ કહ્યું તું જવાબ કેમ નથી આપતો. શું હું તારો સસરો થવાને લાયક નથી? ત્યારે તેને માનસિંગે કહ્યું, હું માણસ ને તું જનવર, મારી તારી બરાબરી કેમ થાય. રીંછે કહ્યું આ માનસિંગ! કૃષ્ણ જેવા મહા પ્રતાપી પુરુષ જાંબુવંતી રીંછડીને પરણ્યા હતા અને મારી છોકરી તારા જેવીજ છે. એમ કહીને તેણે પોતાના બે ચાર રીંછને કહ્યું તમે હમણાં જઇને મારી છોકરીને વસ્ત્રઆભુષણથી શણગારી મારા મહેલના સૌથી દબદબા ભરેલા દોવાનખાનામાં લઇ જાઓ. તેથી તેઓ તે છોકરીને સણગારીને તે આરડામાં લઇ ગયા; માનસિંગે તે રીંછની કુંવરીને જોઇ ત્યારે અજબ થઇને પાછો મીજલસમાં આવ્યો, ને કહેવા લાગ્યો કે આ રીંછ તું મહારાજ છે અને હું સાધુ છું. એ રાજકુંવરીને હું મારી સ્ત્રી કરું તો ઘણી બેઅદબી થાય. તે રીંછે કહ્યું, એ વાત કબુલ કરો, કારણ કે તમે પણ પગનપુરના શેહેરના રાજા છો. તે સાંભળી તે ફીકરમાં પડ્યો ને મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું આ બલામાં ક્યાં આવી પડ્યો! હું જે કામને માટે પોતાના શેહેરથી નીકળ્યો, અને અહીંયાં મારાં લગ્ન કરીને મોજ કરીશ તો ત્યાં રૂપસિંહ રાઠોડ મારી વાટ જોઇને મરી જશે, તો હું ઇશ્વરને શું જવાબ દેશ. રીંછના રાજાએ ફરી તેને વિચારમાં જોયો. ત્યારે પુછ્યું કે આ જીવાન એ વાત કબુલ નહીં કરે તો તું કેદમાંથી છુટનાર નથી. તેણે એ વાતનો પણ જવાબ આપ્યો નહીં, ને ઊંચું પણ જોયું નહીં. ત્યારે રીંછે ગુસ્સે થઇ પોતાની કોમને કહ્યું કે એને પેલી અધારીમાં નાંખી તેના મોઢાપર એક ભારે પથર મુકી સંભાળ રાખો. એ વાત સાંભળતાંજ કેટલાક રીંછાએ દોડીને માનસિંગને અંવારા ભોંયરામાં બંધ કરીને એક ભારે પથર તેના મોઢાપર મુક્યો. તે ભોંયરામાં જીખ્યા તરરયો હિરાન થયો, કેટલાક દહાડા પછી રીંછના રાજાએ પાછો તેને બોલાવીને પોતાની પાસે બેસાડ્યો. ને સમજાવી કહ્યું કે આ માનસિંગ મારી છોકરીને પરણુ. તે ફરી અંદેશાનાં પડ્યો અને એ વાતને ધ્યાનમાં લાવ્યો નહી. તેણે એક ખુમચો મેવાનો મગાવી તેની આગળ મુ-

કયો. તે ભુખ્યોજ હતો, તેથી બેચાર નવાલા ખાવા લાગ્યો, અને જ્યારે તેનું પેટ ભરાયું ત્યારે તેને કહ્યું કે ઓ જીવાન આ અપહરણ જેવી મહા શ્વેષવાન, જેની કાન્તી ચંદ્રના જેવી ચળકતી, રંભાજેવી સાથે તારું લગ્ન ખુશી થઈને કર. એવામાં અંતરીક્ષથી નારદમુનીએ આવી માનસીંગને કહ્યું કે રીંછની કન્યાને પરણવાથી તારો છુટકો થશે, નહીં તો કેદમાં ને કેદમાં તારી છંદગી ગુજરીશ. એવું સાંભળીને નારદમુનીનું વચન માન્ય કર્યું, એટલામાં ફરીથી રીંછના રાજાએ પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું, તારા હૃદમાં બેહેતર એજ છે કે મારી છોકરીને પરણ. માનસીંગે એ સરતપર લાચારીથી કબુલ કીધું કે જ્યારે હું એની સાથે પરણું ત્યારે કોઈ રીંછ મારે ઘેર આવે નહીં. રાજાએ કહ્યું ઓ માનસીંગ રીંછની શું તાકાદ છે કે તારે ઘેર આવે, આખર તેણે પોતાના વજરને બોલાવી રાજકુંવરીની લગ્નની સામગ્રી મંગાવી, તરેહ તરેહનાં બીછાનાં બીછાવી માનસીંગને બેસાડ્યો. પછી પોતાના ગોરને બોલાવી પોતાના રીવાજ પ્રમાણે લગ્નગાંઠ બાંધી; તેનો હસ્તમેળાપ થતી વખતે નારદમુનીએ અંતરીક્ષથી જોઈ માનસીંગને અને રાજકુંવરીને આશીર્વાદ દીધો. ત્યાર પછી માનસીંગ પોતાને બંગલે ગયો. ત્યાં જોયું તો તમામ જગા દીલને આનંદ પમાડનારી અત્તર, ખુસબોથી રેલછેલ થઈ છે, દરએક ઠેકાણે તરેહવાર મોટા મોટા રાજઓના લાયક ગલીયા બીછાવેલા છે, રસનાઇના દીવા તો એવા સળગી રહ્યા છે કે જેનું વર્ણન થઈ શકે નહીં. તે છોકરી માથાથી તે પગ સુધી જર ઝવેરમાં ગરકાવ થયેલી એના હાથમાં પકડાવીને પોતાના આદર્શીઓ સમેત ચોરડામાંથી બાહાર નીકળી આવ્યા. માનસીંગે જાણ્યું કે એઓનો લગ્ન કરવાની રીત એવીજ છે. પોતે રત્ન જડેલા પલંગપર તેની સાથે આરામ કીધો અને એજ પ્રમાણે હરરોજ તે ચાંદની સુરતની સાથે ચેન કરી તરેહ તરેહનો મેવો ખાતો હતો, એટલો મેવો ખાધો કે મન ધરાઈ ગયું. આખર એક દહાડે ગભરાઈને પોતાના સસરા પાસે જઈ કેહેવા લાગ્યો કે, મેહેરબાન મહારાજ હું મેવો ખાતાં ધરાઈ ગયો છું; અગર કાંઈ અનાજની મેહેરબાની કરો તો છંપ આનંદમાં રહે. તેણે તેજ ઘડી રીંછને બોલાવીને ક-

હયું કે તમે અનાજ, ખાંડ, ધી અને તેલ વિગેરે, વાસણ
ગામો તથા શહેરોમાંથી લાવો. એ વાત સાંભળતાંજ તેઓ
દોડ્યા અને હરએક શહેરોમાંથી સારાં વાસણ અને તરેહ ત-
રેહની જણસો સતાખીથી લાવ્યા. માનસીંગ તરેહ તરેહ
નાં જમણ અનાવી પોતાની રાણી સાથે ખુશીથી ખાવા
લાગ્યો હરરોજ એ પ્રમાણે જમતાં અને એશઆરામ કરતાં;
ને એક બીજાપર હેતદાર આણંદમાં દીનગમન કરતાં, ત્રણ
મહીના ગુજર્યાઆદ એક દહાડે તક જોઇ પોતાની સ્ત્રીને ક-
હયું કે ઓ પ્યારી હું મારા એક કામને સારૂ પોતાના શે-
હેરથી નીકળ્યો હતો, તારા બાપની જખરજસ્તીથી મારાં
લગ્ન તારી સાથે થયાં છે. પણ તું ખુશીથી થોડા દહાડામાં
મને તારા બાપની પાસેથી રજા અપાવશે તો ઘણી મહેરબા-
ની અને કૃપા થશે. જ્યારે હું તે કામથી દુરસદ પામીશ
અને જીવતો રહીશ તો ફરીથી તારી સાથે મુલાકાત કરીશ.
એ વાત સાંભળતાંજ તે પોતાના બાપ પાસે જઈ કહેવા
લાગી, તેના બાપે કહયું, કુંવરી તું એ વાતમાં રાજી હોયતો
તે તારો ભરથાર છે, અને તું તેની સ્ત્રી છે માટે તું જાણે અને
તે જાણે. રાજપુત્રીએ કહયું તે માણસ ઘણું સત બોલનાર
છે. તે પોતાના વાયદાપર મુકરર આવશે. કશો અદેશો નથી
માટે રજા આપો રાજાએ માનસીંગને બોલાવી રજા આ-
પતી વેળાએ પોતાના રીંછાને કહયું કે તમે અને ઘણી મા-
વજતથી આપણી સરહદથી બહાર પોચાડી આવો રાણીએ
એક મોહોરો માનસીંગની પાવડીમાં બાંધ્યો ને કહ્યું કે એ
ઘણી જગ્યાપર તમારે કામ આવશે. પછી તે રજા લઇ આગળ
ચાલ્યો. કેટલાએક દહાડા પછી એક એવા જંગલમાં જઈ પ-
હોચ્યો કે જ્યાં, નહીં દાણા કે પાણી નજરે આવે, ને સાંજ-
ની વખતે એક રૂપી માહા તપકરનાર તેને માટે ખાવાનું ત-
થા પાણી આપી જતો તે બાઇ પીઇ રાત દહાડો કાહાડતો
એક દહાડો સામેથી એક મોટા પાહાડની મીશાલે (અજદ)
નજર આવ્યો; તેને જોઇને માનસીંગ ગભરાયો પણ ચાલવા
માં કશુર નહીં કીધી, તેમજ પાછો નહીં હઠ્યો; જેવો તે-
ની પાસે પુગ્યો તેવોજ તેણે દમ ખેંચ્યો. માનસીંગ પોતા-
નો બચાવ માગ્યો પણ બચી નહીં શક્યો ને તેના મોઢામાં
ખેચાઈ ગયો, જ્યારે પોતાને તેના પેટમાં જોયો ત્યારે પરમ-

ધરની સ્તુતિ કરીને કહેવા લાગ્યો કે સારું થયું કે મારું ગુ-
નાહ ભરેલું તન આ પરમેશ્વરના બદલાના મોંઢામાં પડ્યું નહીં
તો એ મારીના જામો કાંઈ કામનો નહીં હતો. ખરી વાત
તો એજ છે કે જે કોઈ પરમેશ્વર અર્થે પડતાં પોતાનું ગળું
બરબાદ કરે અને પોતે તેની યાદમાં રહે તો તે બરબાદ ન-
હીં થાય અગર તે પરમેશ્વરની અજમાયશને વાસ્તે કંઈ દુઃખ
જોશે અગર તે દુખથી બચ્યો અને સાબેત કદમે રહ્યો તો
તસ્દીના દરીઆમાંથી નીકળ્યો. એ રીતે પોતાના મનને
ધીરજ આપતો અને માહાદેવની પ્રાર્થના યાદ કરતો હતો
કે પરમેશ્વર મોટા છે અને મને તેજ છોડાવશે. આખર ત્રણ
દહાડા તલક તે તેના પેટમાં રહ્યો. એણીગમ પેલીગમ રસ્તો
શોધતો પણ રસ્તો તો કંઈ મળ્યો નહીં. ઉલટો પોતેજ તેની
ગાંઠીમાં ખરડાયો પણ સાપના ઝેરે તેને કંઈ અસર કીધી
નહીં. તેનો સખબ એ જે આવતી વખતે તેની સ્ત્રીએ તેની પા-
ઘડીમાં એક મોહોરો બાંધી આપ્યો હતો તેનો એ ખવાસ હતો
તે જેની પાસે હોય તે નહીં આગમાં બળે, નહીં પાણીમાં
ડુબે, કે નહીં તેને ઝેર અસર કરે; એને લીધે તે જીવતો રહ્યો
અને તેના ઝેરે તેને કાંઈ અસર કરી નહીં પછી તે અજગર
ગભરાયો અને પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે મેં આ શી
બલા ખાધી છે કે હજમ થતી નથી ને પેટમાં દોડતી કરે
છે. આખર તે પેટના દરદથી અકળાતો હતો સખબ માન-
સીંગ તેના પેટમાં આરામ નહીં લેતો, ચોતરફ દોડતો કર-
તો હતો. અને આંતરડાં પોતાના પગથી છુંદતો હતો, આ-
ખર તેને માલમ પડ્યું કે એ નવાલો આખી ઉમરના ખાંધા
પીધાને કહાડશે એ વાત જીવમાં ઠેરવી ઓક્યો. માનસીંગ
બાહાર નીકળી પડ્યો ને રેતી ઉપર ઉભો થઈ કપડાં સુ-
કવવા લાગ્યો. જ્યારે તે સૂકાયાં ત્યારે ત્યાંથી તે ચાલ્યો. થોડે
દુર ગયો કે એક તળાવ નજર આવ્યું તે જોતાંજ બેઘડકથી
દોડી તેની પાળપર જઈ બેશી કપડાં ધોવા લાગ્યો, એટલા-
માં એક માછલી પાણીમાંથી નીકળી. તેનું નીચેનું અરકું
શરીર માછલીનું હતું અને માથાથી કેડ તલક સ્ત્રીનું હતું
માનસીંગ તેની અજબ શીકલ જોઈને અચરજ પામવા લા-
ગ્યો, આખર માનસીંગ નહાવા સારું પોતીયું પહેરતો હતો
તેટલામાં તે માછલીએ માનસીંગનો હાથ પકડી તળાવમાં

લઘ જઈને પોતાના મકાન ઉપર એક સુંદર બીછાનાપર બેસાડ્યો. ફરી પોતે માથાથી તે પગ તલક એક ખુબસુરત આરત બની બેમુમાર પ્યાર કરવા લાગી. તેની એવી વાત માનસીંગે કબુલ કરી નહીં ને બોલ્યો, કે હું એક કામને વાસ્તે પોતાના ઘરને ઉજડ કરી અહીંઆં આવી પડ્યો છું; તું કહે છે કે મને રાખે, પણ એ વાત મારાથી કેમ થાય. તારી સાથે આ જગામાં ખુશીથી રહું, અગર જે જગ્યાથી મને લાવી છે ત્યાં પોચાડ; તો હું થોડા દહાડા તારી પાસે રહી તારા મનની ઇચ્છા પુરી કરું. તેણે એ વાત મંજૂર કરીને કહ્યું કે હું છ દહાડા પછી તને જ્યાંથી લાવી છું ત્યાં પોચાડીશ. માનસીંગ ખુશી થયો અને પોતાની ઇચ્છાથી તેની સાથે રહ્યો. છ દહાડા પછી માનસીંગે કહ્યું, આ મા છલી હવે તારા વાયદાને તું પુરો કર. તેણે તેનો હાથ પકડી પાણીમાં ડૂબીને કીનારે પોહોચાડી દીધો. ફરી કહેવા લાગી કે આ જીવાન તું મારાથી જીદો કેમ થાય છે. માનસીંગે કહ્યું મારે એક એવાજ કામની જરૂર છે નહીં તો હું તારાથી જીદો નહીં પડત નહી તો આવો આરામ મુકી દુઃખ શું કામ ખેંચત એ વાત સાંભળી તે ચાલી ગઈ. માનસીંગે પોતાનાં લુગડાં ઘોઘ સુકવીને રસ્તો લીધો, થોડી મુદત પછી એવા એક પાહાડ ઉપર જઈ પોચ્યો કે જ્યાં હજારો લીલાં ઝાડ તરેહ તરેહના મેવાથી ભરેલાં હજારો ગાઉ સુધી લાગેલાં હતાં, હજારો ઘર મોટાં ચળકતાં હતાં, હરેક તરફ પાણીની નદીઓ વેહેતી હતી, ઠંકાણે ઠંકાણે ફુલના બાલ ખીલી રહ્યાં હતાં, ટુંકામાં જે જે મુકામ હતાં તે હવાદાર હતાં. માનસીંગ થાકેલો હતો તેથી ત્યાં જતાવારમાં મુઠ્ઠ ગયો એટલામાં તે મુકામનો ઘણી આવી જીવે છે કે એક જીવાન ખુબ સુરત ગાફેલ થઈને સુતો છે, તેની પાસે આવી બેસી ગયો. માનસીંગ જાગી આંખ મસળી જોવા લાગ્યો તો એક સખસ તેની પાસે બેઠેલો નજર આવ્યો. તેને જોતાંજ ગભરાઈને તે જગ્યાથી ઉઠી વાંકો વળી સલામ કીધી ત્યારે તેણે પુછ્યું કે તું કોણ છે ક્યાં જાય છે? અને આ જંગલમાં શું કામ આવ્યો છે? માનસીંગે કહ્યું જે હું અલંકાપુરી જાઉં છું. સાંઝ થયું કે તમારી મુલાકાત થઈ, હવે આગળ મરજી ધરવની. તેણે કહ્યું, આ જીવાન તું

આ ખ્યાલને મનમાંથી કાઢી નાંખ, કાં જન ગુમાવે છે, અફસોસ છે કે તારા દોસ્તદારો કોઇ એવા નહીં હતા જે તુને મના કરી નહી, માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું કાંઇ મારે માટે નથી જતો, બીજાને માટે જાઉં છું. એમ કહી રજા લઈ જંગલ તરફ ચાલ્યો. થોડા દહાડા પછી એક સારા તલાવપર જઇ પોહ્યો; તેના કીનારા ઉપર પેલીને પાણી પીવા લાગ્યો. એટલામાં એક ખુબ સુરત દેવાંગના ચંદ્ર જેવી, માથાથી તે પગ તલક પદમણી જેવી પાણીમાંથી નીકળી. માનસિંગનો હાથ પકડી પાછી તેજ તલાવમાં ડુબકી મારી ગઈ. એટલામાં માનસિંગનો પગ જમીન ઉપર લાગ્યો તેવીજ આંખ ઉઘાડીને જોયું તો તે દેવાંગના સાથે એક ફુલફળના ભરેલા મોટા બાગમાં પોતાને જોઈ અચરત થયો. એવામાં તેનો હાથ મુકી તે ચાલી ગઈ. તે શોર કરતો આણીગમ પેલીગમનો તમાસો જોતો ફરતો હતો; એક તરફથી હજારો દેવાંગના જર ઝવેરથી માથાથી તે પગ તલક જરીઆનમાં ગરક થયેલી આવી પુગી. માનસિંગને જખરજસ્તીથી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગી; તેણે કોઇની તરફ ઈચ્છા નહીં કરતાં માંથુ ઉંચું કરી જોયું કે એ કોણ છે, અને શું કરે છે, કેમકે તે પેલા નારદનું કહેલું યાદ કરી મનમાં કહેતો હતો, કે આ માનસિંગ નહી થાય કે તારા બે કરારીના પગ ધસી તું જાણી જોઇને કેદમાં પડે. આકાશવાણી થઈ કે ખખરદાર હોંશીઆર રેહેજે જુલમાત એ છે. આખર તેઓ તેને એક એવા મકાનમાં લઇ ગયા જે તમામ ઝવેર અને લાલ આકૃતથી બનેલું હતું. લાખો તસવીરો તેમાં હરએક તરફ લગાડેલી હતી. એક રતનનું તખ્ત સારી વલણમાં મોટી ચતુરાઈથી મુક્યું હતું. જ્યારે માનસિંગ તે સિંહાસનની પાસે પુગ્યો, ત્યારે તે સરવે દેવાંગનાઓ તસવીરની માફક દીવાલપર ચીત્ર થઇ ગઈ, હજારો દેવાંગના તે મેહેલની દીવાલમાંથી નીકળી. માનસિંગ એકની તરફ અચરતથી જોઇ પોતાના મનમાં કહેતો હતો, કે આ માહાદેવ એ શું હીકમત છે; આ ક્યાંથી નીકળી અને પેલીઓ કેમ દીવાલપર તસવીર થઇ ગઈ. આખર તે તખ્તની પાસેજ ઉભો હતો, તેથી પોતાના છવમાં કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ તું અહીંયાં મુઘી પોહ્યો છે તો આ સિં-

હાસનપર બેસ. એવા વીચારથી તેણે દેવોમાં ઉત્તમ એવા કુબેરના સિંહાસનપર પણ મુક્યો, તેવોજ તેમાંથી એક અવાજ તડાક કરીને નીકળ્યો. તેથી તેણે જાણ્યું કે એનો પણ ભાગ્યો. હશે તેથી હેઠળ જોવા લાગ્યો, ત્યારે તે તપ્ત જેમનું તેમ હતું. ફરી તે ઉપર બેઠો ત્યારે ફરી તેમાંથી તેમજ અવાજ આવ્યો, તે અવાજની સાથે એક ખુબસુરત દેવાંગના દીવાલિમાં તસવીર થઇ ગઇ હતી તેમાંથી નીકળીને માનસિંગની પાસે નાચરંગથી ચાલી આવી. માનસિંગે એ તરેહથી તેને જોઇને અચરત રહી પોતાના જીવમાં કેહવા લાગ્યો કે આ પરમેશ્વર આ તો હમણાં તસવીરના જેવી હતી ને ફરી કેમ કરીને આવી. નાચ નખરાંથી મોહ નાંખી આ તખતની આગળ આવી ઉભી છે, તેને જોતાંજ બે કરાર થઇ ચાલતો હતો, કે તેનો ધુંધટ ખોલીને તે પદમણીનાં રૂપ જોઇ તેને પેલી આકાશવાણી યાદ આવી. તેવુંજ સાંભળી જીવમાં કેહવા લાગ્યો કે હું એનો હાથ પકડીશ તો ફરી હું સહીસલામત બહાર જઈશ નહીં પણ એક વાર તમાસો જોવો જોઇએ કે એ મારો હાથ પોતેજ પકડશે ને હું એ જીલમમાંથી બહાર જાઉં છું નહીં. આખર તે એજ ઉમેદમાં બાર રાત ને દીન સુધી રતનના સિંહાસન ઉપર બેસી રહ્યો; જ્યારે રાત થતી ત્યારે દરએક મુકામમાં કપુરની મીણબત્તીઓ પોતાની મેળે રોશન થઇ દરએક તરફથી ગાયન વિગેરેનો અવાજ આવ્યો આવતો. અને જે તસવીરો દીવાલપર નકશી હતી તે જીવવાળી થઇને નાચતી હતી, કેટલીક દેવાંગનાઓ તપ્તની આગળ ઉભી થઇને માનસિંગને જોઈ હસ્તી હસ્તી તરેહ તરેહના મેવા તેની આગળ મુક્તી હતી, ગમે એટલું ખાતો હતો પણ તેનું પેટ ભરાતું ન હતું, ત્યારે હેરાન થઇને કેહતો કે આ ઇશ્વર હું એટલું ખાઉ છું, પણ પેટ નથી ભરાતું એનો શું સખખ છે. આખર એજ રીતે બાર દહાડા ગુજ્યા અને તેરમે દહાડે તેના મનમાં આવ્યું કે હું પોતાની તમામ ઉમર વીરકરમાનો યુક્તિથી રચેલી આ કુબેરની પુરીમાં એટલે અલંકાપુરીમાં રહીશ તો પણ આ મેવાથી પેટ ભરાશે કે નહીં? આ મીજલસથી બહાર નીકળાશે? અને રૂપસિંહ રાઠોડને જે વાયદો કરી મુકી આવ્યો છું તે વાયદો પ્રમાણે નહીં જાઉં તો તે મરી

જશે. તો ઈશ્વરને શું જવાબ દઈશ. આખર તે અપહરનો હાથ પકડ્યો તેજ વખતે એક બીજી ખુબસુરત અપહરા તમની નીચેથી નીકળી આવી, એક લાત એવી મારી કે માનસિંગ ક્યાંનો ક્યાં જઈ પડ્યો. માથું ઊંચું કરીને જોયું તો, તે અપહરા કે તમ નજર આવ્યું નહીં, તેમજ બાગ પણ જોવામાં આવ્યો નહી. એક જંગલ સમશાન જેવું નજરે આવ્યું. પછી ત્યાંથી ચાલતાં કેટલાએક દહાડામાં ચાપાનગરી જઈ પુગ્યો. ગુણસુંદરીના માણસો તેને તેની હવેલી સુધી લઈ ગયા ગુણસુંદરીને અરજ કીધી કે, માનસિંગ સહો સલામત આવ્યો છે. તે સાંભળતાંજ તેણે બોલાવી પડદાની પાસે બેસાડી પુછ્યું કે શું ખખર લાવ્યો છે. માનસિંગે જે બીના પોતાની નજરે જોઈને ગુણસુંદરીને સરવે વ્રતાંત કહી સંભળાવ્યો. આ સાંભળતાંજ તેના આશ્ચર્યનો તો પારજ રહ્યો નહીં. પછી ગુણસુંદરી બોલી કે ઘણા થાકીને આવેલા છો મારે દસ દહાડા આરામ હોય; પછી બીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા જાઓ. એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠી ધર્મશાળામાં જઈ રૂપસિંહ રાઠોડને ઘણા હેતથી મળ્યો. પોતાની વીતેલી સર્વે વાત કહી સંભળાવી. દસ દહાડા પુરા થયા એટલે અગીઆરમે દહાડે ગુણસુંદરી પાસે બીજા પ્રશ્નનો જવાબ પુછવા લાગ્યો. ત્યારે તે બોલી કે એક માણસે પોતાના દેવાલયના દરવાજાપર એવું લખ્યું છે કે “ભગતીકર ને ગંગામાં નહા” તે માણસ કયે ઠેકાણે રહે છે તેની ખખર લાવ. જ્યારે આવાં વચન માનસિંગ ગુણસુંદરીના મોંમાંથી સાંભળ્યાં ત્યારે ગુણસુંદરીને પુછ્યું કે એ માણસ ક્યાં છે ? ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે હું શું જાણું. તેણીની ધર્મની મા બોલી કે એ ઠેકાણું ઉત્તર દિશામાં છે. માનસિંગ ઉઠી ઉભો થયો અને રૂપસિંહ રાઠોડને દિલાસો દઈ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો.

બીજા પ્રશ્નની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગે ઉત્તર તરફનો રસ્તો લીધો ત્યારે તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે હવે મારું કામ તે પરમેશ્વર પાર

પાડશે. માટે તેની ઉપર ભરોંસો રાખી કદમ આગળ ધરવા લાગ્યો. ઘણુંક દહાડે એક મોટા બીહામણા જંગલમાં આવ્યો જ્યાં ઝાડપાનનો તો કંઈ સુમારજ નહીં હતો, સાંજનો વખત હતો તેથી એક મોટા ઝાડ નીચે બેસી આરામ લીધો. સાંજ પડતાંજ માનસિંગે એક દરદ ભરેલો અવાજ સાંભળ્યો. તે એકાએક ચાંકી ઉઠી પોતાના મનમાં કેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ તારા જેવોજ એક પુરૂષ આવી રીતે અકસોસ કરી રહે છે તેનું દુઃખ નહીં ટાળે ? એટલું બોલી ઉઠ્યો થઈ જે જગ્યાએથી તે અવાજ આવતો હતો તે જગ્યા તરફ ચાલવા લાગ્યો. અતે પોતાની મુરાદ પહોંચી. માનસિંગ ત્યાં જઈને જુવે છે. તો એક ખુબસુરત ચળકતો જુવાન પુરૂષ જમીન ઉપર બેસી બોરજેવાં આંસુ પારી ધશકે ધશકે રડી બોલે છે, ક્યાં જાઉં, મારા દરદ ભરેલા હાલ વિષે કોને કહું, કારણ કે મારી ઉપર બેહુદ આકૃત આવી ચુકી છે. માનસિંગ આગળ વધી તે જુવાનનો હાથ પકડી બોલ્યો, કે આ સુર્યના તેજના જેવા જુવાન પુરૂષ આ રીતે રડી તારો આવો હાલ શા માટે કીધો છે ? તારી ઉપર એવી શી આકૃત આવી પડી છે. જેથી તે તારું ઘરખાર, માતાપીતા સરવે છોડ્યાં છે અને આવી રીતે ભુંડી હાલતે મોત માગે છે. તારો સઘળો હેવાલ મને કહે; જેથી તે દુર કરવાને હું કોશીશ કરું. પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી તારું કામ સફળ થશે. તે માણસે માનસિંગને જુવાન્ય દીધો કે; આ જુવાન પુરૂષ તારા બોલવા ઉપરથી મને એકીન આવે છે કે તું મારું કામ બજાવશે ખરો. આ સાચા માણસ અહીંઆંથી ચોદ જોજન દુર એક મોટું શહેર છે એ શહેર એટલું તો રળીઆમણું છે, અને તેમાં એટલા મોટા દોલતવાળા માનવીઓ રહે છે કે, જેનું બ્યાન કરવું મુશ્કેલ છે. ત્યાં મોતીશા નામે એક તવંગર વેપારી રહે છે. જેને એક ચાંદની મુરતની બેટી છે, રૂપ અને ગુણનો તો પારજ નથી. જ્યારે તે છોકરી રાત્રે સુવા જાય છે ત્યારે ચંદ્રમા પોતે ફરવા નીકળે છે. કારણ કે, તેનું રૂપ એટલું તેજ છે કે ચંદ્રમાને પણ પોતાનું મોં દેખાડવું શરમ ભરેલું લાગે છે. અરે તેનું જલેદાર મુખડું જોઈ હું દીવાનો બની ગયો છું. માનસિંગે કહ્યું કે તે છોકરી તારા દીઠામાં શી રીતે આવી.

તેણે જવાબ દીધો, કે એક વેળા હું થોડાક માસ લઈ તે શહેરમાં વેચવા ગયો અને શહેરને જોતાંજ મને ઇંદ્રપુરી યાદ આવી. હું ફરતો ફરતો તે માતીશા વેપારીના મહેલની હોળ આવી પુગ્યો. મહેલની ઉપર નજર કરતાં એક આરત ઇંદ્રની અપસરા કરતાં સરસ મારી નજરે પડી. જેને જોતાંજ હું બેશુધ થઈ ગયો, પાછો હોંસમાં આવ્યો ત્યારે તે શહેરના કેટલાક રહેવાસીઓને તે આરત વિષે મુછમું તેઓએ મને જવાબ દીધો કે એ મહેલ માતીશા શેઠની છોકરીનો છે તે છોકરી હજી કુંવારી છે અને તેના બાપે તેને પોતાને લાયક વર શોધી કહાડવાને છુટ આપી છે, તે છોકરી દરએક પુરૂષને ત્રણ પ્રશ્ન પૂછે છે જે કોઈ તેના પ્રશ્નનો જવાબ આપશે તેની સાથે તે પોતે પરણશે. હજી મુઘી કોઈ એવો નથી મળ્યો કે જેણે તેણીના પ્રશ્નને પુરા કીધા હોય. ઘણાક રાજના કુંવર મહા સરૂપવાન છોકરાઓ તેની ઉપર દીવાના બની માર્યા ગયા છે આ સાંભળી હું તે મહેલની અંદર ગયો. દરવાજે જઈને તે છોકરીને બખર કીધો, તેણી એ મને અંદર બોલાવી રેશમી ગાલીચાપર બેસાડી કહ્યું કે, જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્નો પુરા કરશે તો હું તારી થઈ રહીશ. મેં કહ્યું કે, તેમ કરવાને હું તૈયાર છું ત્યારે તે બોલી કે જો તું મારા પ્રશ્નો બજાવવામાં પછાત પડશે તો હું તને મારા ગુલામ તરીકે ગણીશ. મેં એ સરત કબુલ કરી તે છોકરી પાસેથી પહેલો પ્રશ્ન માગ્યો; તે બોલી કે આ શહેરની નજદીક એક ઘણી ઉંડી ગબર છે તેના છેડા અત્યાર મુઘી કોઈને માલમ નથી માટે તે બખર લાવ. બીજો પ્રશ્ન એકે દરરોજ રાત્રે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે. છે કે, જો મેં પરમારથનું કામ કીધું હોત તો આજ રાત્રે મને કામ આવત તે કામ શું છે ? ત્રીજો પ્રશ્ન એ કે માહારાક્ષસના હાથમાં એક સાહુમોરો છે તે મને લાવી આપ. આ વચન સાંભળી લાચાર થઈ રજા લઈ હું મહેલમાંથી ઉતર્યો. મારો માલ, અસખાબ જે કાંઈ હતો તે સરવે લુંટી લઈ મને શહેરમાંથી બાહાર કાઢી મુક્યો. જેથી હું આ અરણ્યમાં આવ્યો છું. એક તો મારો માલ ગયો અને બીજું તો આશક્તા, તીરે મારૂ હૃદય વીંધી નાંખી મારી આશાઓથી જુદા પાડ્યો. માનસિંગે કહ્યું ફક્ત તું મને તે શહેરમાં

લમ જા. અને પછી જો કે તને તારી માથુક સાથે મેળવું
 હું કે નહીં. તે જુવાને જવાબ દીધો કે મને મારા માલની
 ગરજ નથી. ફક્ત માફ દીલ તે પદમણીના ચેહેરાની ખુબી
 ઉપર મોહીત થયું છે તે પદમણીના મને મેળાપ જોઈએ.
 માનસિંગ તે જુવાનની સાથે તે શહેરમાં ચાલ્યો. શહેરને
 જોતાં તેની અચરતીનો પાર રહ્યો નહીં. મોટા મોટા તરેહ-
 વાર ળાગો, બગીચાઓ, મેહેલો એટલા બધા દીઠા કે પોતે
 પોતાની આટલી ઉમરમાં જોવા ન હતા. તે ધંદ્રિપુરીની શોભા
 જોઈને માનસિંગ દીંગ થયો. આખર માનસિંગ મોતીશા
 વેપારીની છોકરીના મેહેલમાં આવી તે છોકરીને કહેવા લા-
 ગ્યો કે હું તારી સાથે પરણવા આવ્યો છું. તે છોકરી પડદા
 નાંખી બોલી કે, ઓ જુવાન પુરૂષ મારા ત્રણ પ્રશ્નનો જ-
 વાબ તું લાવી આપ. માનસિંગે કહ્યું કે પહેલાં તારો બાપ
 જે મોતીશા વેહેપારી કહેવાય છે તેને બોલાવ, કે તે મને
 વચન આપે જો હું તારા પ્રશ્ન પુરા કરું તો જે માણસને
 તુને આપવા ચાહુ તેને આપી શકું. વેપારીની છોકરી બો-
 લી કે, જ્યારે તું મારા પ્રશ્ન પુરા કરે ત્યારે હું તારીજ છું!
 તારે ગમે તેને આપજે. માનસિંગે કહ્યું કે તારા બાપને બો-
 લાવ કે તેની સાથે હું સરત કરું; તે પ્રમાણે તેણીએ પોતા-
 ના બાપ મોતીશા વેપારીને બોલાવ્યો તેની સાથે માનસિ-
 ગે કબુલાત કીધી. પછી માનસિંગે પહેલો પ્રશ્ન માગ્યો તે
 છોકરી બોલી કે મારા શહેરની પાસે એક ઉડી ગબર છે
 તે ગબરનો છોડા ક્યાં છે તે કોઈને ખબર નથી માટે તેની
 શોધ કરી લાવ. માનસિંગ ઉઠ્યો, તેની સાથે પેલી છોક-
 રીએ પોતાના માણસોને ગબરની નીશાન દેખાડવાને મો-
 કલાવ્યાં. માનસિંગ તે ગબરની આગળ આવી પેલાં માણ-
 સોને કહેવા લાગ્યો કે હું આવું ત્યાં સુધી તમો અહીંયાં-
 જ બેસી રહેજો. પછી માનસિંગે ગબરમાં ઉતરી ચાલવા
 માંડ્યું. આખો દહાડો ચાલી રાત્રે કોઈ ઠંકાણે સુકામ કરતો
 એમ ચાલતાં ચાલતાં એક દીવો દેખાયો, માનસિંગે વિચાર્યું
 કે હવે ગબરનો છોડા આવ્યો ખરો. પછી વિચારવા લાગ્યો કે
 જઈને તપાસવું જોઈએ. ચાલતાં ચાલતાં એક મોટું મેદાન ન-
 જર આવ્યું, તેમાંથી નીરમળ પાણી વહેતું જણાયું. મા-
 નસિંગ પોતાની સાથે થોડીક બદામ, સાકર અને પાણીના

કુળે લાવ્યો હતો. જેમાંથી દરરોજ ત્રણ બદામ ને સાકર ખાઈ થોડુંક પાણી પી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરતો. પોતાનો કુળે પેલા ધરામાંથી ભરી લીધો. પછી આગળ ચાલતાં કેટલેક દહાડે એક મોટી દીવાલ નજર આવી. ત્યાં એક દરવાજો હતો તેમાં દાખલ થયો કે કેટલાંએક ભુતોનું ટોળું માનસિંગની પાસે આવી પુણ્ય અને પોકારવા લાગ્યું. એટલામાં એક કાણો ભુત આવીને બોલવા લાગ્યો કે "તુને ખાઈ; તારા બાપને ખાઈ, તારી માશુકને ખાઈ, તારા અટમ કટમને ખાઈ, આખોને આખો ગીલ જાઈ." તેમાંથી એક બોલ્યો કે આપણા રાજાનો હુકમ નથી કે આપણા દેશમાં આવેલા માણસને હુકમ વગર ખાવો. તમે જાણતા નથી કે આપણા રાજા આજ કેટલાંક વરસ થયાં બદલુજ-મીના રોગથી હેરાન છે ! કદાચ તે માણસથી સાઈ થશે તો આપણને ઇનામ મળશે. ત્યારે બીજા ભુતોએ જવાબ દીધો કે એમાં આપણું કાંઈ વળે નહીં ધણાક માણસો આવી રીતે આવ્યા ને આપણા દેશમાં કેદ પડેલા છે. વધારે સાઈ તો એ છે કે એને આપણા સરદાર માંથા વીનાના ખવીસ પાસે લઈ જવો. જે તેને ગમે તેમ કરે તે પ્રમાણે માનસિંગને પોતાના સરદાર પાસે લઈ ગયા. તેઓના સરદારે તેઓને જવાબ દીધો કે શા માટે તમારા બાપને લાવ્યા છે એને છુટો મુકો કે જ્યાં ગમે ત્યાં ચાલ્યો જાય. તે ખવીસને દીલગીર જોઈને માનસિંગ પુછ્યું કે આ માણ વિકાળ ભુત શામાટે આટલો ગમગીન દેખાય છે. તેણે જવાબ દીધો કે, આ માણસ શું કહું મારા દુઃખની વાત ! મારી ભુતડી આજ ઘણુંક થયું આંખના દરદથી હેરાન છે, ઘણા ઉપાયો કીધા પણ કરો ફેર જણાતો નથી. માનસિંગે કહ્યું કે, જો તું મને તારી ભુતડી આગળ લઈ જાય તો પરમેશ્વરની મહેરથી હું તે દુઃખ સાઈ કરી સકીશ. ત્યારે તે સરદારે તેમ કીધું. માનસિંગે પેલો મોરો પાણીમાં ધસીને તેણીની આંખે લગાડ્યો. એ પ્રમાણે ત્રણ દહાડા સુધી કીધા પછી તેની ભુતડીની આંખો સારી થઈ, તેથી પેલા ભુતનો સરદાર એટલો તો ખુશ થઈ ગયો કે માનસિંગને થોડા દહાડા પોતાના ભુતની રમતગમતમાં રાખી ઘણી ખાતરદારીથી મેમાનદારી કીધી. તેણે જ્યારે માનસિંગને ઘણું એક

જર આપવા કહ્યું ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે મને જ-
રજવેરની કશી દરકાર નથી. ફક્ત તારા રાજા પાસે મને લઈ
જા. તે ભુત સરદાર માનસિંગને પોતાના રાજા બાબરા પાસે
લઈ ગયો. અને બાબરા ભુતે ઘણું માન આપી પોતાની પાસે
બેસાડી બોલ્યો કે ઓ બુવાન આજ ઘણું થયું હું બદલજ-
મીના રોગથી આજરો હું માનસિંગે પુછ્યું કે જ્યારે તું
બાબરા બેસે છે ત્યારે તારી પાસે કેટલા ભુતો હાજર રહે છે?
તેણે જવાબ દીધો કે મારા સઘળા હજુરી ભુતો મારી આ-
ગળ ઉભા રહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે આજે હું પણ ઉભો
રહીશ. તે ભુતના રાજાએ ઘણી ખુશીથી કબુલ કીધું. જ્યારે
બાબરાનું લાવવામાં આવ્યું ત્યારે માનસિંગે સઘળી રકાબી-
ઓ થોડા વખત સુધી ઉઘાડી રાખી, પછી પાછી ઢાંકી રા-
ખીને કહ્યું કે થોડા વખત સખુર કર કેટલોએક વખત ગયા
પછી માનસિંગે સઘળી રકાબીઓ ઉઘાડી તો તરેહવાર લે-
જતદાર પકવાનોને બદલે તેમાં સઘળા કીડા ચાલતા નજર
આવ્યા. ભુતનો રાજા જેનું નામ બાબરો હતું તે આ દેખાવ
જોઈ અજબ થઈ ગયો. પછી માનસિંગને કહેવા લાગ્યો કે
ઓ માહાપુરૂષ આનો અર્થ શું છે? માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે
તું બાબરા બેસે ત્યારે તારા તમામ ભુતની નજર તારા
જમવાના ઉપર પડે છે જેથી તારા પેટમાં તારૂં સઘળું ખા-
ધેલું પાછું જીવતું થાય છે. આથી તને ખોરાક પચતો નથી.
જ્યારે હવેથી તું બાબરા બેસે ત્યારે હમેશાં તું એકલો બેસ-
જે. કોઈ તારા ચાકરોને તારી પાસે ઉભા રાખીશ નહીં પછી
બાબરા ભુતે કહ્યું કે મારી એક ચરજ છે તે તું કબુલ કરી
તેનો ઈલાજ મને બતાવ. માનસિંગે કહ્યું કે જો મારા જીવ-
ની પણ તને ગરજ હશે તો તે પણ હું તને આપી દઈશ
માટે જલદી કહે કે તે ચરજ શું છે? તેણે કહ્યું કે, અમારી
કોમ ઉપર યવન (અશુર) ના પેગમ્બરો ઘણું દુઃખ દે છે માટે
તે અશુરનો નાસ કર. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મ-
નમાં કહેવા લાગ્યો કે, હું હરેક માણસનું દુઃખ દુર કરું છું તો
ભુતોને દુઃખ આપનાર યવનના પેગમ્બરને કબજ કરું તો ખ-
રો. એમ કહી માનસિંગ ભુતના ટોળાની સાથે શોધ કરવા
ચાલ્યો. એટલામાં એક સમુદ્રના કીનારા ઉપર આવેલો પે-
ગમ્બર બોલ્યો કે ઓ પેલો ભુતનો રાજા આવે માટે સરવે

ઇલિમ તૈયાર રાખે. એટલે તે રાજાને કબજા કરી આ વજરની પેટીમાં નાંખી સમુદ્રમાં ડુબાવીએ. એવામાં ભુતનો રાજા બામરો પોતાના છપન કરેડ ભુત સાથે તે સમુદ્રના કીનારા આગળ પોત્યો. એટલે પોતાના માનીતા ભુતોને બોલાવી મુકરર કરી લડાઇએ શરૂ કીધી. એવામાં પેગમ્બરે એલમો ફેંકવા માંડ્યા. આથી ભુતો મહા વિકાળ પર્વતના જેવા બની પેલા પેગમ્બરની ઉપર પથ્થરનો વરસાદ વરસાવવા માંડ્યો. તોપણ તે ડરતો નથી અને પોતાના ઇલમના જોરથી પથ્થરનો વરસાદ પોતા ઉપર વરસે તેની દરકાર રાખતો નથી. અને વધારે વધારે ઇલમ ફેંકવા માંડ્યા. જેથી આતસના ભડકા ભુતોની સેનામાં થવા લાગ્યા તેથી ભુતો ગભરાઇને પોતાના રાજા બામરો પાસે જઈ પોકાર કરવા લાગ્યા. આ મારા બામરો રાજા યવન લોકના તાપથી ઢાઝી બળુંજું, બા બળુંજું, ભા બળુંજું, મા દાડજે, પેગમ્બર આવ્યો, એવા પોકાર જોઈ માનસિંગને ઘણો ગુસ્સો થયો. તેથી તે પેગમ્બરની સામે જોઇને કહેવા લાગ્યો, આ પીર મરદ યવનના મોટા રાજા આ ગરીબ ભુતોને શા માટે દુઃખ દે છે ? તે સાંભળતાંજ મુલેમાન ક્રોધ કરીને બોલ્યો કે તું એવો જોરાવર કોણ છે. જે નાદાન ભુતોની ફરિયાદ લઈ આવ્યો છે. તે નાપાકોને આજ મારે બાળીને, તેની રખ્યા કરીને આ પેટીમાં ભરીને મહાસાગર મધ્યે નાંખવી છે. એવું સાંભળીને માનસિંગ પેગમ્બરની પાસે જઈ કહેવા લાગ્યો કે, તે પેટીમાં એવી શી હીકમત છે કે, છપન કરેડ ભુતોની એકઠી થયેલી રખ્યા રહેશે એવું સાંભળી મુલેમાન બોલ્યો કે મારા એલમમાં એટલું જોર છે કે કદી આખી પૃથ્વીના ભુતોને બાળીને તેની રખ્યા સમાવવી હોય તો સમાઈ શકે, એમ કહી તે પેટી માનસિંગના આગળ લાવી ઉઘાડીને તે કહેવા લાગ્યો કે તરત માનસિંગે તેનું ગરદન ઝાલી, પેટીમાં ઘાલી ઢાંકણું મજબુત બંધ કરી, લોઢાની સાંકળોથી બંધ બાંધીને પેલા ભુતોને હુકમ કીધો કે, આ પેટીને પાસીફીક સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાં નાંખી પાછા આવો. આથી ભુતોનો રાજા, માનસિંગના પગ પાસે પડી બોલ્યો કે આ માનસિંગ મારા ઉપર તારો ઉપકાર ઘણો થયો છે. જે હું મારી આખી ઉંમરમુધી તારી ચાકરી કર

રૂં તોપણ તેનો બદલો મેં તને પુરતો આપ્યો એમ કહેવાય
 નહીં. એટલું કહી બાબરા ભુતે સોના રૂપાથી ભરેલા કેટ-
 લાક ખુમચા તેમજ આકૃત અને ઝવેર એસમાર માનસિંગ-
 ના પગ આગળ મુકી બોલ્યો, તને આપવાને લાયક ચીજો
 મારી પાસે કાંઈજ નથી માટે આટલું આપું છું. માનસિંગે
 કહ્યું કે હું એકલો એ સઘળું કેમ ઉચકી શકું, બાબરે ભુ-
 તે પોતાના ભુતો બોલાવી હુકમ કીધો કે આ સઘળો ખ-
 જનો માનસિંગની સાથે લઈ જાઓ. અને એ જ્યાં કહે ત્યાં
 જલદી પોચાડી આવો. માનસિંગ ત્યાંથી રજા લઈ ભુતોની
 સાથે ચાલતો થયો, કેટલેક મહીને પેગમ્બરના દરવાજા આ-
 ગળ આવી પોંચતાંજ માતીશા વેપારીની છોકરીના માણ-
 સોએ જ્યારે ભુતોને જોયા ત્યારે બીને નાસવા લાગ્યા. પ-
 જ માનસિંગે તેમને સાદ મારી પાછા બોલાવી કહ્યું કે, આ
 માણસો તમો શું કામ બીચો છો એતો હું માનસિંગ છું.
 ભુતો તે ગબરના મોં આગળ સઘળું જરઝવેર મુકી પોતાના
 મકાન તરફ ચાલતાં થયાં માનસિંગ તે સઘળું જરઝવેર ઉ-
 ચકાવી ધરમશાળામાં આવી પોંચ્યો. પછી સઘળો ખજનો
 પેલા વેપારીને આપી બોલ્યો કે, તારા એક પ્રશ્નનો ઉત્તર
 હું લાવ્યો છું. પછી તે છોકરી આગળ જઈ સઘળો હેવાલ
 કહી તેણીની પાસે બીજા પ્રશ્નની તાકીદ કીધી, તે બોલી
 કે દરરોજ એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં પરમારથનું
 કામ કીધું હોત તો આજ રાત્રે મને કામ આવત. ” તેનો પ-
 તો મેળવી લાવ. આ સાંભળી માનસિંગે તરતજ જંગલ
 તરફનો રસ્તો લીધો. આગળ ચાલ્યો એટલે એક ઝાડ નજરે
 પડ્યું તેની નીચે બેસીને પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો.
 જ્યારે રાત પડી, ત્યારે પેલો અવાજ તેને કાને પડ્યો. મા-
 નસિંગ તરતજ ઉભો થઈ જે તરફથી અવાજ આવતો હતો
 તે તરફ જવા માંડ્યો. જ્યારે દહાડો ઉગ્યો ત્યારે માનસિંગ
 વિચાર કરવા લાગ્યો. કે, હવે હું ક્યાં જઈ, જંગલમાં આ-
 જીગમ પેલીગમ જોવા લાગ્યો એટલામાં એક ગામડું તેની
 નજરે પડ્યું ત્યાં જઈને માનસિંગે થોડી વખત આરામ લી-
 ધો, પછી રાતને વખતે તેજ અવાજ ફરીથી સાંભળ્યો. મા-
 નસિંગ આગળ ચાલ્યો જતો હતો, એટલામાં માનસિંગને
 કાને એકાએક રડવાનો અવાજ સાંભળ્યો; માનસિંગ તે તરફ

થોડે નહીં ગયો, એટલામાં શહેરની અંદર લોકોનું ટોળું
 એકઠું થયેલું માલમ પડ્યું. ત્યાં લોકોને જઈને પુછવા લાગ્યો
 કે તમે શા માટે રડો છો, તેઓએ જવાબ દીધો કે અમારા
 શહેરમાં દરરોજ એક મોટી બલા આવે છે; તે દરરોજ એક
 આદમીને ખાધ જાય છે, જે અમે તેને તે પરમાણુ એક આદમી
 નથી આપતા તો આખા શહેરને માથે જીલ્લમ કરે છે. આજે
 આ શહેરના હાકેમનો છોકરો તેનો ભોગ થવાનો છે; એટલા
 માટે અમે રડીએ છીએ. માનસીંગે કહ્યું કે આ નામદાર સ-
 રદાર તે બલાની સુરત કેવી છે, તે તું મને કહે, તું ખાતરી
 રાખ કે તારા છોકરાને બદલે હું તે બલા આગળ જઈશ. તે
 હાકેમ તેની હાંમત ઉપર આકીન કરી બોલ્યો કે તું આ શે-
 હેરનો રેહેવાશી હોય એમ જણાતું નથી, માનસીંગે જવાબ
 દીધો કે હજી મેં આ શહેરનું પાણી પણ ચાખ્યું નથી, પણ
 વધારે વાર ન કરતાં તું મને કહે કે તે બલા કેવી છે ? તે સ-
 રદારે તે બલાની તસ્વીર જમીનની ઉપર ચીતરી. માનસીંગે
 કહ્યું કે ચિંતા ના રાખો, પરમેશ્વરની કૃપાથી હું એ બલાનું
 દુઃખ તમારા સરવ ઉપરથી દુર કરીશ. જાણે આ સરદાર કે
 એને હાલુકે કરીને કહે છે. એની ઉપર ગમે એવી તેજ તલ-
 વાર હશે તો પણ તેનો ધા પડશે નહીં માટે કહું તેમ કરો.
 તમારા શહેરમાંથી એક આરસીવાળા પાસેથી બસો ગજ
 લાંબા અને બસો ગજ પોહોળા એવી મોટી એક આરસી
 બનાવી લાવો. તે પ્રમાણે તેઓએ આરસી બનાવી, માનસીંગે
 ગતા કહેવા પ્રમાણે જે જગ્યાએથી તે બલા આવતી હતી તે
 જગ્યાએ મુકી. તે આરસીને એક મોટી ચાદરથી ઢાંકી, મા-
 નસીંગે સઘળા લોકોને કહ્યું કે જેઓ આ બલાનો તમાસો
 બેવા માગતા હોય તેઓ મારી સાથે ઉભા રહો બાકીના
 સઘળા પોતપોતાને ઘેર જઈ સુઈ રહો. કોઈએ જવાબ નહીં
 આપ્યો પણ પેલા હાકેમનો છોકરો માનસીંગની સાથે રહે-
 વાને તૈયાર થયો. તે હાકેમે પોતાના છોકરાને સમજાવ્યો કે
 આ મહારાજ આ ખ્યાલ તું તારા મનમાંથી કાઢી નાંખ.
 તું જાણતો નથી કે તારે માટે મેં આટલો ખર્ચ કર્યો છે
 છોકરાએ જવાબ દીધો કે જે મારે માટે મરવાને તૈયાર થયો
 તેને હું એકલો મેલું ? ધણીએ સમજાવતાં જ્યારે એ ન સ-

મજ્યો ત્યારે તેના બાપે તેને માનસિંગ સાથે રહેવા દીધો. જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક તેઓના કાને એક ઘણોજ બીહામણો અવાજ સાંભળાયો તે અવાજ સાંભળતાંજ સઘળા લોકોના એહેરા ફીકા થઈ ગયા. એટલામાં તો દુરથી તે બલા એક ગુબજની માફક દેખાઈ કે, નથી પગ, નથી હાથ, કે નથી ગરદન. પણ ફક્ત એક મોઢું હતું, તે પણ તેના શરીરમાં બેસી ગયેલું અને તે મોહોડામાંથી બે-સુમાર અગ્ની નીકળતો હતો. જ્યારે માનસિંગે જોયું કે તે બલા ઘણી નજદીક આવી પુગી. ત્યારે આરસી ઉપરથી આદર ઉંચકી નાંખી. હલુકે તેજ વખતે એવા જોરથી એક બાંગ મારી કે ગામનાં કેટલાંક માણસો એહેરાં થઈ ગયાં અને સઘળું જંગલ ધ્રુણ રહ્યું. જ્યારે હલુકે પોતાનું ચીત્ર તે આરસીમાં જોયું ત્યારે લાલ પીળો થઈ જઈ એટલા જોરથી દમ બેચ્ચો કે તેનું પેટ ફાટી ગયું. તે ફાટવાના અવાજથી ગામનાં બાકી રહેલાં સઘળાં આદમીઓ બેહોંશ થઈ ગયાં ને ગરભવાળી સ્ત્રીના ગર્ભ પડી ગયા. તેના પેટમાંથી રશી વેહેવા લાગી, તે એટલી તો વધી ગઈ કે આશપાસ લોહી અને પડનો એક મોટો દારો થઈ ગયો. જ્યારે સઘળા આદમીઓ હોંશમાં આવ્યા ત્યારે જોયું કે હલુક મુવેલો પડેલો છે. બધા લોકો આવીને માનસિંગને પગે લાગી તેના મોતનું કારણ પુછવા લાગ્યા. ત્યારે માનસિંગે જીવાબ દીધો કે જ્યારે એ બલાએ પોતાની સુરત આરસીમાં જોઈ ત્યારે તે એમ સમજ્યો કે, આ કોઈ મારો શત્રુ આવ્યો છે, માટે તેને મારવો જોઈએ. એવા વિચારથી તેને ગળી જવાની મતલબથી તે બલાએ પોતાનો દમ એટલો તો જોરથી અંદર બેચ્ચો કે તેનું પેટ ફાટી ગયું. આ સાંભળી સઘળાઓ માનસિંગની અક્કલની ઘણીજ તારીફ કરવા લાગ્યા ને પોતાથી બને તેમ દર એક જણે જરઝવેર લાવીને તેના પગ આગળ મુક્યું. માનસિંગે કહ્યું કે, આ પ્યારા દોસ્તો એ કામ પૈસાની લાલચથી કીધું નથી મેં એ કામ પરમેશ્વરને વાસ્તે કીધું છે. તેઓએ માનસિંગને પુછ્યું કે આ ગામમાં આવવાનો તારો સખળ સું છે, માનસિંગે કહ્યું કે દર રાતની વખતે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં સરમાર્થનું કામ કીધું હોત, તો આજ રાત્રે મને કામ આવત, એ અવાજની

તપાસ કરવાને વાસ્તે હું નીકળ્યો છું. ત્યારે તે હાકેમે જવાબ
 દીધો કે એ અવાજ અમો ઘણા વખતથી સાંભળીએ છીએ
 પણ માલમ પડતું નથી કે તે ક્યાંથી આવેછે જ્યારે રાત પડી
 ત્યારે માનસિંગ તે અવાજની તરફ રવાને થયો અને ચાલતાં
 ચાલતાં જ્યારે સવાર થયું ત્યારે એક મોટા પર્વત તેની
 નજરે પડ્યો તે લાંગો તથા પોહોળો પાંચસો કોસ હતો
 જ્યારે માનસિંગ આગળ ચાલ્યો ત્યારે તેની નજરે એક
 ગંગવર શહેર દેખાયું તેની નજીક પુણ્ય અને જુવે છે
 તેા ઇંદ્રનીપુરી જેવી મહા શોભાયમાન નગરી ઊજડ મા-
 લમ પડી. તે શહેરમાં બાવન બજારો અને ચોરાસો ચોટાં
 હતાં ચોટાની મધ્યે એક રાજ્ય મેહેલ જેવા લાયક હતો.
 તેને હીરા માણેકથી જડેલી કમાનો હતી, માનસિંગ વીચાર
 કરવા લાગ્યો કે આવા રમણીક શહેરમાં કોઈ માણસ નજરે
 પડતું નથી એનું કારણ શું હશે ? એવો મનમાં વીચાર કરી
 રાજમેહેલના દીવાનખાનામાં એક બાજુપર જઇને બેઠા એ-
 વામાં સાંજ પડી એટલે શહેરના રસ્તાઓ સાફ કરવા લાગ્યા
 અને પાણીથી બજારો છંટકોરવા માંડ્યાં. એવામાં ત્યાં અદ-
 રથી એક મશાલ સળગાવી મોટા તખત પાસે એક માણસ
 આવી ઉભો. એટલામાં ચોપદારે નક્કી પોકારી તેથી તમામ
 રાજદરબારીઓ, રજપુતો સાડાસાત લાખ માહારાજાધિરાજ-
 ની સાથે આવ્યા અને સૌ સૌને ઠેકાણે અદબથી ઉભા રહ્યા.
 જ્યારે રાજા તખતપર બેઠા ત્યારે સરવે દરબારીઓએ અ-
 દબથી સલામ કરી સૌ સૌના સ્થાનક ઉપર બેઠા. રાજાને
 મુખ્ય દીવાન આવીને રાજાને સલામ ભરીને પાસેની ગાદી
 ઉપર બેઠા, અને નાચરંગ થવા માંડ્યો. થોડી વખતમાં ત-
 રેહ તરેહનું જમવાનું બનાવી સોના રૂપાના થાળો ભરીને
 બવાસો આવ્યા, એટલે સરવે લોકો જમ્યા. પછી રાજા હાંક
 મારીને બોલ્યો કે “ જો મેં પરમારથનું કામ કીધું હોત તો
 આ વખત મને કામ આવત. ” એવું બોલ્યો કે તરત તમામ
 રજપુતોએ પોત પોતાના હથીઆરો કાઢીને ઉઘાડી તરવારે
 એક બીજાનાં ગરદનો કાપવા માંડ્યાં, રડારોળ અને માહા
 ધમરોળના પોકાર થવા લાગ્યા. એવામાં સર્વ માણસ ગુમ
 થઇ ગયાં. તે માનસિંગ પોતાના મન સાથે કેહવા લાગ્યો,
 કે કોઇ રાજ ગાતર ગરદનથી અવગતે ગયું હોય, એવું મા-

લમ પડે છે, પણ શી રીતે એ વાત પુછી શકાશે એવો વિ-
 ચાર કરતાં આખો દહાડો કહાડયો; અને પાછી રાત પડી
 ત્યારે એજ પ્રમાણે થવા માંડ્યું, એટલે રાજની નજર મા-
 નસિંગના ઉપર પડી. ત્યારે પોતાના હુજુરીને કહ્યું કે જો
 આપણા લાગ્ય સારાં હોય તો પગનપુરનો સુરિંદ્ર રાજનો
 કુમાર માનસિંગ માહા કૃપાળુ અને પરદુઃખલંજન મળે તો
 આ દુઃખમાંથી આપણે મુક્ત થઈએ, એવું સાલણતાંજ મા-
 નસિંગ તે રાજનો પાસે જઈ કેહવા લાગ્યો કે ઓ ઇંદ્રના
 જેવા મહા પ્રતાપી રાજ તારે માથે આવું દુઃખ શું પડ્યુંછે,
 તે કૃપા કરી મને કહે, એટલે રાજ બોલ્યો કે, હું પ્રતાપી
 સુરિંદ્રના કુળદીપક કુમાર માનસિંગ, આ મારી બીના તું
 ધ્યાન રાખીને સાંભળ “ પુર્વે હું આ નગરીનો રાજ હતો.
 મારે ત્યાં નવનીધી અને અષ્ટમાસીદ્ધિ હતી, પણ કોઈ
 દીવસ હું પરમારથનું કામ કરતો ન હતો. એવામાં મારા
 રજપુતોમાં માંહોમાંહે આવી રીતે ખંડ જાગી એક બીજા-
 ને કતલ કરી અશુરગતીને અમે પામ્યા છીએ. ” માટે તું
 પરદુઃખલંજન નામથી ઓળખાય છે એટલે તું અમારું સ-
 વર્નું ગયાજીમાં જઈને ઓઢા સરાધ કરે એટલે અમે સર-
 વે અવગતે ગયેલા મોક્ષે જઈએ, આ મારો ખજનો બે સુ-
 માર છે તે તારોજ છે. માટે તું પરમારથને અર્થે તારે ખુ-
 શામાં આવે ત્યાં વાપર. એવું કેહેતાં હાંક મારી એટલે મા-
 નસિંગ એક તરફની બાજુએ સંતાઈને ઉભો એટલામાં તો
 મારામારને કાપાકાપ થઈ. એક બીજાને ઝખમે કરી ગુમ
 થઈ ગયા. હવે માનસિંગે સવારમાં ઉઠી પેલા બાખરા ભુ-
 તનું સમરણ કીધું એટલે છપનકરોડ ભુતાવળ સાથે આવી-
 ને માનસિંગને મળી આજીજી કરી કેહેવા લાગ્યો, ઓ મા-
 હારાજાધરાજ મારું શું કામ પડ્યું કે મને યાદ કર્યો. એટલે
 માનસિંગ બોલ્યો કે આ ખજનો અસંખ્ય ભરેલો છે તે
 સર્વે તમારા ભુતો ઉચકીને ગંગા અને ગયાને કાંઠે નાંખી
 આવો. એટલે ભુતોએ સર્વે ખજનો લઈ ગંગા તથા ગયાને
 કાંઠે મુકી આવ્યા, પછી માનસિંગ પણ ગયો. ગયાએ જ-
 ધને માનસિંગે પેલા અવગતીયા રજપુતનું ઓઢા સરાધ કર્યું
 તેથી ગત થયા. તેનો સર્વે પૈસો બ્રાહ્મણ, સાધુ, સંત તથા
 અભ્યાગત અર્થે વાપર્યો. ને ત્યાંથી ચાલ્યો એટલે સામેથી

એક કુવો દેખાયો ત્યાં એક માણસ ઉભો રહી કુવામાંથી પાણી કાઢતો હતો; એટલામાં હાથીની મુઠવાળો એક કાળો સાપ પાણીની સપાટી ઉપર આવીને તે મુસાફરને કમરમાંથી પકડી તરત પાણીમાં જતો રહ્યો. માનસિંગ આ તમાસો જોઈ અફસોસ કરવા લાગ્યો કે, આ બીચારો ગરીબ મુસાફર કોણ જાણે ક્યાં જઈ પડ્યો હશે, મારે એની મદદ જવું જોઈએ. એમ વિચાર કરી કુવામાં કૂદકો માર્યો. જ્યારે જમીનપર તેના પગ લાગ્યા ત્યારે તે કુવો કે સાપ જણાયાં નહીં, પણ એક મોટું મેદાન તેની નજરે પડ્યું તેમાં બે સુમાર ઝાડો હરીઆળાથી ભરેલાં જોયાં. તે ઝાડોની વચ્ચેમાં એક મોટો મેહેલ દેખાયો. મેહેલ તરફ માનસિંગ ગયો, ત્યાં જઈ જુવે છે તો સફાઈદાર જરૂર ગવેરથી સણગારેલાં દીવાનખાનાં તેની નજરે પડ્યાં. વચ્ચેવચ્ચેમાં હીરામાણુકથી જડેલું એક તખ્ત મુકેલું હતું, તે તખ્ત ઉપર અતી મોટા કદનો દેવરૂપિ જેવો ભુત મુતેલો હતો. માનસિંગે વિચાર કરીધો કે એ ઉઠે તો હું એને પેલા મુસાફર તથા સાપ વિષે પૂછું, એમ ધારી તે પેલા ભુતની નજદીક જઈને બેઠો. એટલામાં માનસિંગે જોયું કે પેલો સાપ મુસાફરને કમરમાંથી પકડીને બેઠો છે સાપે જેવો માનસિંગને જોયો તેવોજ તે માનસિંગની તરફ દોડી આવ્યો. માનસિંગે તે સાપને પોતાના ગુસ્સામાં એટલો તો ભેરથી દાખ્યો કે તે સાપ મોહોડથી બુમ પાડવા લાગ્યો. તેના અવાજથી પેલો ભુત જાગી ઉઠ્યો ને બોલવા લાગ્યો કે આ માણસ તું એને શું કામ મારે છે? એ સાપ નથી. એતો અમારો કાસદ છે, તું એને છોડી દે. માનસિંગે કહ્યું કે, જ્યાં સુધી એ પેલા માણસને છોડશે નહીં ત્યાં સુધી હું એને છોડીશ નહીં. ભુતે સાપને કહ્યું કે, બખરદાર આ માણસ ત્રણો ભેરાવર માલમ પડે છે, કદાચ એ તારા પેટમાં જશે તો સઘળો બાંધો તોડી નાંખશે માટે હોંશીઆર રહેજે. આ સાંભળતાંજ તે સાપના બે હોઠ જે માનસિંગના હાથમાં હતા તે ચીરીને માનસિંગ તે સાપના પેટમાં જતો રહ્યો ભુતે ગમે એટલું કહ્યું પણ તે સાપ માનસિંગને ગળી ગયો. માનસિંગે એકાએક આકાશથી એક અવાજ સાંભળ્યો કે આ માનસિંગ તું જે ધરમાં છે તેને તારા કારથી ચીરી નાંખ કે તું પેટમાંથી બહાર આવશે, અગર

નહીં તો કેટલાક કાળચુધી આસપાસના પેટમાંજ રહેશે. મા-
 નસિંગ પાસેકાંઈ પણ હથીયાર નહીં હતાં. પણ અંદર શોધ
 કરતાં કંઈ સુવરની દાતરડી જેવું એટલે સુવરની મોટી વી-
 કાળ દાઢ જેવું માનસિંગના હાથમાં આવ્યું, તે લઈને મા-
 નસિંગે તેનું પેટ ચીરી નાંખ્યું કે તરતજ એક મોટા દરીયો
 પેદા થયો. પાણી એટલું તો વધવા લાગ્યું કે માનસિંગ તેમાં
 ગાયાં ખાવા લાગ્યો. જ્યારે એક કલાક પછી પાણીનું જોર
 નરમ પડ્યું ત્યારે માનસિંગના પગ જમીન ઉપર લાગ્યા.
 આંખ ઉઘાડીને જુવે છે તો ભુત, સાપ, કુવો કે બાગ નજરે
 પડ્યો નહીં. પણ એક મોટું મેદાન દીઠામાં આવ્યું. જેમાં
 હજારો માણસો હારખંધ ઉભેલાં દેખાયાં, કેટલાંક મરવા જે-
 વાં અને કેટલાંક મરણ પામેલાં દીઠાં. તેઓ સઘળાં સુકા લા-
 ંડા જેવાં થઈ ગયાં હતાં તેમાં પેલો મુસાફર પણ હતો. મા-
 નસિંગે જઈને તેને પુછ્યું ત્યારે તે બોલ્યો મને તેમજ આ
 સઘળા માણસોને એક સાપ લાગ્યો છે. માનસિંગે તેઓની
 આગળ સઘળી હકીકત કહી જણાવી ત્યારે તેઓ સઘળા
 માનસિંગને પગે પડ્યા. અને જાણ્યું કે હવે એ બલા તેઓથી
 દૂર થઈ છે. પછી તેઓ નમીને પોતાને ઘેર ગયાં માનસિંગે
 ચીન તરફનો રસ્તો લીધો. થોડાક દહાડા પછી એક બીહા-
 મણા જંગલની નજદીક આવી પહોંચ્યો એટલામાં એક મા-
 ણસ ખુબસુરત રાજા જેવો જોવામાં આવ્યો તે રાજા માન-
 સિંગને આવતો જોઈને કેહેવા લાગ્યો કે, આ માનસિંગ હું
 તારી વાટ ઘણા દહાડાથી જોઈને આ જગ્યા ઉપર ફરંછું કેમ
 જે તું મારો જમાઈ છે કારણ કે તારી બાલ્યાવસ્થામાં તારાં
 લગ્ન મારી છોકરીની સાથે કર્યા છે તે છોકરી હાલ ઉમર
 લાયક થઈ છે. અને તારી ખબર કડાવતાં માલમ પડ્યું કે
 માનસિંગ મુસાફરી કરવા સારૂ મુલકે મુલક અને દેશો દેશ
 ફરે છે માટે તમારી હું આ જગ્યા ઉપર વાટ જોઈ ફરંછું,
 અને મારૂ શહેર અહીંથી નજદીક છે, એવું સાંભળીને મા-
 નસિંગ પોતાના મન સાથે કેવા લાગ્યો કે આ એક અચરત
 જેવી વાત લાગેછે; કેમકે મારે બાપે મને તે વિષે કોઈ દીવસ
 વાત કરી નથી, અને આ માણસ બોલેછે કે તું મારો જમાઈ
 છે, એમ વિચાર કરીને તે ધુતારાના રાજા સાથે માનસિંગ
 ચાલ્યો, અને થોડે દુર ગયો એટલે એક મુશોલાયમાન ન-

ગર તેની નજરે પડ્યું, તે નગરનું નામ ધુતારા પટ્ટણ હતું, તેનો રાજકર્તા ધુતારસીંહ નામે હતો, તે શેહેરની ભાગોળે જઈ જુવે છે તો, કેટલાએક ધુતારા તેની નજરે પડ્યા. માનસિંગને આવતો જોઈને તે સામા દોડી આવ્યા અને તેનો હાથ પકડી પોતાના શેહેરમાં લઈ ગયા, ઘણી ખાતર બરદાસ કરી પોતાના મહેલના શુસોભીત ભલકાદાર દીવાનખાનામાં ઉતાર્યો અને પોતાની છોકરીને હુકમ કર્યો કે “આ માણસ આવ્યો છે તેને તું રાતના વખતે મારી તેની પાસેથી રીંછની એક છોકરીએ મોહારો આપેલો છે, તે લે એટલે આપણું કામ થશે” એવું કેતાંવાંત તે ધુતારી પોતાના મહેલમાં દાખલ થઈ, અને એક સજ્યા એવી કપડની બનાવી કે જેની નીચે મોટી કંટારીયાના ઝાડ જેવા ફરસા ખોશી મુક્યા છે, તેના ઉપર છત્રપલંગ ઢાળી એક મજબુત મોટી ચાદર પાથરી તેને માલમ પડે નહીં કે આ કપડ છે, માનસિંગનો હાથ પકડીને પોતાના મહેલમાં લાવી અને ઘણી નરમાશથી બોલી કે તમે આ પલંગપર બેસો એટલે હું પાન સોપારી વીંગરે લઈને આવું એમ કહી તે છોકરી નીચે ઉતરવાને ગઈ અને માનસિંગ પેલા પલંગપર બેસવાનો ઇરાદો કર્યો પણ તેના મનમાં કેહેવા લાગ્યો કે આ કંઈ કપડ જેવું લાગે છે એમ કરી પોતાની તલવાર તથા ઢાલને પલંગપર મુક્યાં તેવાંજ નીચે પડ્યાં અને જુવે છે તો નકરાં કંટાર માલમ પડ્યાં એટલે માનસિંગ પેલી ધુતારી નીચે જતી હતી તેનો ચોટલો ઝાલી ભોંયપર નાંખીને કેહેવા લાગ્યો કે આ માહા પાપની કરનારી તે આવાં કેટલાંએક પાપ કીવાં હશે આજે તુંને જીવતી છોડી દેવાનો નથી એટલે તે ધુતારી બોલી કે આ રાજકુમાર તું મને છોડી મુક કેમ જે આજ હું તારીજ છું હવેથી આવાં કામ નહીં કરું, એમ કહી ઘણાં કાલાંવાલાં કરવા લાગી એટલે તેને દયા આવી અને તેને છોડી મુકી પોતે બીજા પલંગપર બેઠો અને પેલી ધુતારી તેની અસ્તુતી કરી કેહેવા લાગી કે આજથી આવાં કરમ નહીં કરું એમ કહી ધીરજ દીધી.

માનસિંગે ચીન તરફનો રસ્તો લીધો થોડા દહાડા પછી એક શેહેરની નજદીક પોંહોંચ્યો દરવાજાની અંદર દાખલ થતાં તેને દરવાજાએ અટકાવી કહ્યું કે તું ક્યાં ગય

છે પેહેલાં તુંને હમારા રાજા પાસે આવવું પડશે પછી જ્યાં તારું મન ચાહે ત્યાં જજે, આ સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે આ દરબારીઓ તમારા જેવું હું પણ માણસ છું, શું કામ મને શેહેરમાં જતો અટકાવો છો. જો તમારી ખુશી હોય તો ચાલો, હું તમારા રાજા પાસે આવવાને તૈયાર છું, પછી તેઓ તેને પોતાના રાજા આગળ લઈ ગયા. જ્યારે રાજા આગળ ગયો ત્યારે રાજાએ પુછ્યું કે આ મુસાફર તું કોણ છે, ક્યાંથી આવ્યો છે, અને તારું નામ શું છે ? ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે આ રાજા હું પગનપુરનો કુંવર છું, મારું નામ માનસિંગ, ને મારા બાપનું નામ સુરિંદ્ર છે. મારે ઇરાદો ચીન જવાનો છે. પછી માનસિંગે તે નગરનું નામ પુછ્યું. રાજાએ જવાબ દીધો કે આ નગરીને રાજદ્રી કરીને કહે છે. મારે ત્યાં મારી છોકરી, જે કોઈ મુસાફર અહીંયાં આવે છે તેને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે, તે પ્રશ્નો જવાબ આપવું નથી. તેને તે છોકરી ગરદન મારે છે. અને તે સઘળા ખુનનો ભાર મારી ગરદન ઉપર રહે છે. પણ આજ સુધી કોઈ પણ બાપે પોતાની છોકરી મારી નાંખી નથી તેથી મારી છોકરીને મારી નાંખવાની હિંમત ચાલતી નથી. માનાસિંગે આવાં વચન સાંભળી તે રાજાને દીલાસો દઈ તેની ખાતરી કીધી કે તે પરમેશ્વરની મહેરથી તારા ઉપરનું દુઃખ હું નિવારણ કરીશ. આગલી વાતચીત કીધા પછી માનસિંગ તે છોકરીના મેહેલમાં ગયો. ને માનસિંગ આવ્યાની ખબર થવાથી તે છોકરી શણગાર પેહેરી તૈયાર થઈ, માનસિંગને અંદર બોલાવ્યો તેનું રૂપ જોઈ માનસિંગ ઘણાજ અજબ થયો. છોકરીએ ઉઠીને માન આપી તેને એક સોનાના તખ્ત ઉપર બેસાડી પોતે ખુરશી ઉપર બેઠી તે છોકરીએ પોતાની માને બોલાવી હળવેથી કહ્યું કે આ મારી વાહલી મા આ ખુબ ચેહેરાના જુવાન ઉપર મારું દીલ લાગી રહ્યું છે ને એના પ્યારે મારા દીલમાં ઘર કીધું છે, કારણ કે એ કોઈ મોટો ખાનદાન નજર આવે છે, પણ અફસોસ સવારે તો એ મર્યો જશે. તેણીની મા બોલી કે જ્યારે પરમેશ્વરે તારી અને તારા બાપની ઉપર આવીજ રીતનો સતમ કીધો છે. તો તેમાં તારી ઉપરનું દુઃખ આ માણસથી જતું રહેશે. માનસિંગ બોલ્યો, હવે તું મને કહે કે મારી સાથે

તારે શું કામ છે ? ને શા માટે તું મુસાફરને જીવથી મારી નાંખે છે. ત્યારે તેની મા બોલી આ જીવાન જ્યારે રાત પડે છે. ત્યારે આ છોકરી છાકટી થઈ જાય છે અને મોંમાંથી ખાલી બકવા કરે છે પછી તે મુસાફરને વણ પ્રશ્ન પૂછે છે અને જ્યારે તેનાથી ઉત્તર નથી અપાતો ત્યારે તે છોકરી તેને પોતાની નજીક ખેંચે છે. અને તરવાર લઈ તેનું શીર છેદે છે. પછી માનસિંગ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, એક વખત જોઈ તો ખરો કે અહીંમાં માઈ આયુષ છે. યા મોત છે. એ ટલામાં માનસિંગ આગળ લેજતદાર ખાવાનું આવ્યું, માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે હું તમારું કામ પારપાડીશ ત્યારેજ આઠશ કારણ કે કામને એક કોરે મુકવું અને પેટ ભરી તરેહવાર પકવાન ખાઈ જીવ આપવો એ અક્કલથી દુર છે. તે છોકરીની મા બોલી કે મને માલમ પડે છે કે માઈ કામ તારા હાથેજ પાર પડશે; ધૈર્ય તુને હર તરફથી બનતી મદદ પોહોંચાડશે. જ્યારે રાત થઈ ત્યારે સઘળા માણસો મેહેલમાંથી બહાર ગયા અને મેહેલના દરવાજા બંધ કરી દીધા. જ્યારે એક પોહોર ગયો ત્યારે તે છોકરી દીવાની થઈ ગઈ ને બક બક કરવા લાગી પછી માનસિંગ તરફ ફરીને બોલી કે આ મુરખના સરદાર તુને જરા પણ અક્કલ ન આવી કે ચાલી ચલાવીને તું મોતના ફંદમાં આવ્યો છે તો મારા પ્રશ્નનો જવાબ આપ, માનસિંગે કહ્યું કે જલદી બોલ ? તારા પ્રશ્ન તે શું છે. તે બોલી કે દરીયાનું એવું કંઈ દીપું છે કે જેમાંથી જીવ પેદા થાય છે. માનસિંગે વીચાર કરી કહ્યું કે તે દીપું માણસના લેદનો પડદો ખુલનાર છે એટલે કે તે જુદું છે, કે જેમાંથી જીવ નીપજે છે. પછી બીજો પ્રશ્ન પૂછ્યો કે એક એવો કયો મેવો છે કે જે માણસને સર્વે મેવાંથી મીઠો છે. માનસિંગે જવાબ દીધો કે તે મેવો ફરજંદ છે. પછી ત્રીજો પ્રશ્ન પૂછ્યો કે જે કોઈપણ માણસને નહીં જોઈએ પણ જે પહેલે અથવા છેલ્લે માણસ આગળ આવે છે. માનસિંગે જવાબ દીધો કે તે મોત છે. આ સાંભળી તે છોકરી માથું પછાડી કરી ધ્રુજવા લાગી અને નીચું જોઈ પછી ખુરશી ઉપરથી જમીન ઉપર ટુટી પડી પેટમાંથી એક તંબોળીઓ નાગ પેદા થયો જે માનસિંગ તરફ એકદમ દોડતો આવ્યો માનસિંગે વિચાર્યું કે અને માઈકું તો એક જીવની

વાત થશે અને નથી મારતો તો મારો છવ જશે. પછી જે-
 વો નાગ આવ્યો કે તેવોજ તેને ગરદનમાંથી પકડી પીતળ-
 ના એક મજબુત વાસણમાં બંધ કરી એક માણસપુર ઉડી
 જમીન ખેદીને તેની અંદર તે વાસણમાં બંધ કરી એક
 ચુના મટોડાથી મજબુત પુરીને તે જમીન બંધ કીધી અને
 તે છોકરી આગળ આવી તખતપર બેઠો. જ્યારે રાતનો એક
 પોહોર બાકો રહ્યો ત્યારે તે છોકરી હોશમાં આવી અને
 પોતાના માં ઉપર લુગડું નાંખીને બોલી કે આ દીવાના
 પુરૂષ તું કોણ છે અને તું અહીં શા માટે આવ્યો છે. મા-
 નસિંગે કહ્યું કે તું આટલી વારમાં મને ભુલી ગય ? તેજ મ-
 ને ગમ કાલે બોલાવ્યો હતો, તે છોકરીએ બાંગ મારી પો-
 કારી પોતાની મા અને ચાકરોને બોલાવી માનસિંગને ત્યાં-
 થી લઇ જવા કહ્યું જ્યારે તે છોકરીની મા નજદીક આવી
 ત્યારે તે છોકરીએ તેને કહ્યું કે આજે આ મુસાફર છવતો
 કેમ રહ્યો છે. પછી માનસિંગે તે છોકરીના બાપને બોલાવી
 સરવે બીના કહી. તેના બાપે માનસિંગને કહ્યું કે મારા
 વચન પ્રમાણે હું તને માહારી આ છોકરીને પરણાવી આ-
 પું છું. માનસિંગે તે મજબુર કીધું અને લગ્ન કરી તે છોકરી
 સાથે ત્રણ મહિના રહ્યો, અને રાતદહાડો એક બીજની સા-
 થે મેલાપથી ખુશીમાં રહેતાં જ્યારે તે છોકરીને દહાડા રહ્યા
 ત્યારે માનસિંગે રજા લીધો, તેથી પોતાની રાણીને કહ્યું કે,
 મારું વતન પગનપુર નામે નગરમાં છે અગર જો તને છોક-
 રો થાય તો આ નીશાની આપી તેને પગનપુર મોકલાવજો,
 એમ કહી પોતાનો કટાર તથા રૂમાલ આપ્યાં. પછી ઘણાક
 દીલાસો આપી પોતાને કામે નીકળ્યો અને ચાલતાં ચાલતાં
 એક જંગલમાં આવ્યો કે એક બુઢા માણસ ઝાડતળે બેઠો
 હતો તેણે માનસિંગની પાસે ભીક્ષા માગી, તેથી માનસિંગે
 પોતાની હાથનો વીંટી કહાડી તે બુઢા ભોખારીને આપી,
 તે ભોખારીએ એવી રીતે અવાજ કીધો કે, કેટલાએક ચો-
 રો એકદમ નોકળો આવી માનસિંગનો સાથે વાત કરતા ક-
 રતા ચાલ્યા, થોડે રસ્તે ગયા નહીં એટલામાં એક કુવો આ-
 વ્યો; જેમાં તેઓએ માનસિંગને કેટલાએક જખમો કરી લુ-
 ટીને ગાંસડી બાંધી નાખી દીધો અને સઘળા નાશી ગયા.
 માનસિંગને જ્યારે પેલા ચોરોએ લુટીને જખમી કીધો, ત્યારે

તેણે તેમને ઘણાં સમજાવ્યું કે તમે શું કામ કરો છો, જો તમને ધનની ગરજ હોય તો તમે ચાહો તેટલું આપવાને તૈયાર છું પણ તેઓએ હરજેઝ માન્યું નહીં અને માનસિંગને આવી હાલતમાં નાખી નાંચી ગયા. માનસિંગની આગળ પેલા રીંછની છાકરીનો આપેલો મોહોરો રહ્યો હતો તે તેણે થુંકમાં ધસીને પોતાના જખમ ઉપર લગાડ્યો, જેથી તે જખમ રૂઝાયાં. માનસિંગે કુવામાં એક દેખાવ જોયો કે જેમાં એક પુરૂષ કહેતો હોય કે માનસિંગ તું કાંઈ ફીકર ના કર, આ કુવાની અંદર બેમુમાર બળનો તે માહાદેવે તારેજ નામે દાટેલો છે ઉઠ અને લે. કારણ કે હજી તારાથી ધણાંક ઉપકારનાં કામ આ દુનીયામાં થવાનાં છે. જ્યારે તું આવી રીતે તારું દીલ ભગ કરી નાખશે ત્યારે તીર્થંકરનાં કામો શી રીતે બજાવી લાવશે. માનસિંગ ઉઠ્યો અને જૈન-દેવનું સ્મરણ કરી શું અને માનસિંગે બીજી રાત્રે ફરીથી સ્વપ્નું જોયું જાણે એમ કહ્યું કે આવતી કાલે બે માણસો આ જગ્યાએ આવી પુગશે, તેઓ તુને કુવામાંથી બહાર કાઢશે તેની મદદથી તું આ બળનો તારા સ્વાધીનમાં લેજે. માનસિંગે કહ્યું કે બે માણસો સાથે હું ચાલેલો બધો બળનો શી રીતે લઉં જવાબ એવો સમજ્યો કે, બે માણસ પુરતાં છે જ્યારે સવાર પડી ત્યારે રાતમાં કહ્યા પ્રમાણે પેલા બે પુરૂષો એટલે માન ભદ્રવીર તથા ઘંટાકરણ કુવાની આગળ આવી લાગ્યા અને માનસિંગને બહાર કાઢ્યો માનસિંગે તેઓને પેલા બળના વીરો વાત કહી, તેઓની મદદથી પેલું સઘળું ધારેલું ધન ખોદી કાઢ્યું. પછી પેલા બે પુરૂષોને તે સઘળું ધન આપી પોતે થોડું લઘ પેલા ચોરોની શોધમાં ચાલ્યો આખર તે ચોરોના પત્તા મેળવ્યા, અને તેઓને આવું પાપનું કામ ન કરવા માટે ઘણી નસીયત કીધી કે, આ પરમેશ્વરથી વીમુખ થએલા જામે જરૂરેરની ખાએશ રાખતા હો તો આવો મારી સાથે હું તમને મન પુરતું ધન આપું કારણ કે તમારી પાસે તમારું ગુજરાન કરવાને કાંઈ નથી, તેથી આવો ધધો તમે લઘ બેઠાછો. તમે માણસ જાતને દુઃખ દેવાથી તોખા કરો, હું તમને એટલું તો ધન આપું કે તમે વંશપરપરા વાપરશો. તે સઘળાઓએ કમુલ કીધું કે જો અમારી પાસે ધન હોય તો અમે આવો ધધો શું કામ કરીએ. અંતે માનસિંગે રસ્તે

જતાં એક જુખથી અધમુવો થએલો કુતરો તેને મળ્યો. જેની જીભ તદ્દન બહાર નીકળી આવી હતી. માનસિંગે વિચાર્યું કે, કદાચ આ જંગલમાં વણજરાનું ટોળું આવ્યું હશે, જેને લગતો આ કુતરો હોવો જોઈએ. જ્યારે તે કુતરો નજદાક આવ્યો ત્યારે માનસિંગે તેને બગલમાં ઉચકી લીધો, અને કોઈ પાણીવાળી જગ્યા શોધવા લાગ્યો, કે જો પાણી મળે તો તે પાછને કુતરાનો જીવ ઉગાડું. ચાલતાં ચાલતાં દુરથી એક ગામડું નજર આવ્યું તે ગામડામાં આવ્યો ત્યારે ત્યાંના લોકો તેની આગળ જવની રોટલી અને છાશ લાવ્યા જે તેણે કુતરાને ખવડાવી પછી તેને થોડું પાણી પાચું. કુતરાએ તેમ કીધા પછી પોતે ખુશી થઈ ગયો. હોય તેમ દેખાવ કીધો; ત્યાર પછી તેની આગળ અદ્ભુતથી બેઠો. માનસિંગ આ મામલો જોઈ પરમેશ્વરની તારીફ કરવા લાગ્યો. કે આવા એક કમીના જીવવરને પણ તે પરમકૃપાળુ પરમેશ્વરે આટલી મોટી અકલ બક્ષી છે; એટલામાં તે કુતરાના માથામાં કંઈ ખીલાફેણી જેવું માનસિંગને દેખાયું. માનસિંગે તપાસી જોયું તો માલમ પડ્યું કે, લોઢાનો એક મોટો ખીલો તેના માથામાં ઠોકેલો છે. તે ખીલાફેણી જોરથી માનસિંગે બહાર ખેંચી કાઢ્યો; તેવોજ પેલો કુતરો એક ખુબસુરત જીવાન થઈ માનસિંગની આગળ ઉભો રહ્યો. આ જોઈ માનસિંગ ધણે અજબ થયો, પછી પુછ્યું કે પરમેશ્વરના વહાલા સત્રુ કહો કે તું કોણ છે. પહોંલા તું કુતરાની સુરતમાં હતો અને જ્યારે આ ખીલાફેણી મેં તારા માથામાંથી ખેંચી કહાડ્યો ત્યારે તું આદમાંની સુરતનો થઈ ગયો, તે જીવાને પોતાનું માથું માનસિંગના પગ ઉપર મુકી કહ્યું કે આ નામદાર હું જાતે માણસ છું મારો હેવાલ તને શું કહું પણ જ્યારે તે મારી ઉપર આટલી મોટી દયા કીધી છે ત્યારે મારાથી તને કહ્યા વગર રહેવાતું નથી જાણે આ ધરમી પુરૂષ કે હું ચીન દેશનો મોટો વેપારી છું મારા બાપ પાસે બેહદ ખજાનો હતો, મારો વેપાર ધણે મોટો હોવાને લીધે મને બહાર ગામ મુસાફરી કરવી પડતી, થોડાક વખત પછી મેં એક ખુબસુરત જીવાન ઓરત સાથે સગપણ કીધું પણ તે ઓરત બદ્દેલીના કામોમાં મારા એક હબસી નોકર સાથે મસગુલ હતી. જ્યારે મુસાફરીથી મારે ઘેર આ-

વી રાતના મેં બીજાના ઉપર આરામ કીધો ત્યારે મારી બેવડા ઓરત ઉંઘમાં હબસીના લેળી મુતી એટલે હું જાગ્યો. એવું જોઈ પાછો ઉઘવા લાગ્યો એટલે ઉંઘમાં મારા માથામાં એ મોટા બીલાફેણી ઠાક્યો કે તેવોજ હું એક કુતરાની સુરતે બની ગયો અને ભુજ્યો તરસ્યો તને મળ્યો. અને તેં મારી ઉપર ઉપકાર કરી મને જીવતદાન ન્હીકું. માનસિંગે તેને કહ્યું કે એ બીલાફેણી તું તારી પાસે રહેવા દેજે અને જો તારી બેરી ઉપર ઘેર લેવા આહાતો હોય તો બરોબર તક સાધો તારી બેરીના માથા ઉપર મારજે કે તે બીલાડી થઈ જશે. પછી વાત કરતાં કરતાં જે શેહેરમાં તે વેપારી રહેતો હતો, તે શેહેરમાં આવી પહોંચ્યો. પેલા જુવાન માણસે માનસિંગને પોતાને ઘેર આવવાને ઘણા કાલાવાલા કીધા. જેવો તે જુવાન પોતાના ઘરમાં દાખલ થયો તેવાજ તેના આકરો તેને જોઈ ઘણા ખુશી થયા અને પોતાની શેઠાણીના બેફેલોનું સઘળું જ્યાન કહેવા લાગ્યા, તે પોતાના મુવાના ઓરડામાં જઈ જીવેછે તો તેની બાયડી પેલા ગુલામની સાથે મુતેલીછે. તરતજ તેણે તરવાર મ્યાનથી ખેંચી પેલા ગુલામનું માથું કાપી નાંખ્યું, અને પેલી બીલાફેણી પોતાની બાયડીના માથામાં ઠાક્યો કે તેવીજ તે બીલાડી થઈ ગઈ પછી દારીથી બાંધી તેને માનસિંગની આગળ લાવ્યો, માનસિંગે તેની હાંમત જોઈ તેને ઘણી સાબાશી આપી, પછી માનસિંગને તેણે પોતાના ઘરમાં ઘણાક દહાડા રાખી ઘણી ખાતરદારીથી મેમાનગતી કર્યા પછી રજા આપી. માનાસિંગ તે મોતીશા વેપારીની છોકરીના મેહેલમાં આવ્યો તેવીજ દરવાનોએ જોઈને અદર બખર કીધી કે તરતજ તે છોકરીએ માનસિંગને પોતાની પાસે બોલાવી પરદેનશીન થઈ તેને સોનાની ખુરશી ઉપર બેસાડી ઘણી માયાથી પોતાના પ્રશ્નનો જવાબ પુછ્યો. માનસિંગે પહેલેથી છેલે સુધી જે જોયું હતું તેનું વિગતવાર જ્યાન કીધું ત્યારે તે છોકરી બોલી કે આ જુવાન તું સર્વે સાચુજ કહે છે. તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય નથી કારણ કે તે અવાજ હમણાં આવતો બધ થયો છે. હવે મારા ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ તું મને લાવી આપ, માનસિંગે તે પ્રશ્ન પુછ્યો ત્યારે તે છોકરી બોલી કે માહા રાક્ષસના હાથમાં એક શાહા મોરો છે. તે મ-

ને લાવી આપ, માનસિંગે કહ્યું કે તે પણ પરમેશ્વરની મહેર-
 આનાથી પાર પડશે. પછી ધરમશાળામાં આવી પેલા જી-
 વાનને મળ્યો. માનસિંગે તેની આગળ સધળો ખુલાસો ક-
 રી કહ્યું કે એ ખુબસુરત જીવાન તારા બે પ્રશ્નો મેં પરમે-
 શ્વરની મહેરથી પુરા કીધા છે, અને આ ત્રીજાની ખબરે હું
 જાઉં એ પ્રશ્ન પુરા થશે કે તને તારી માશુક મળી એમજ
 જણા. એવો ઘણોએક દીલાસો દઇ માનસિંગ પોતાને કામે
 નીકળ્યો. પછી વીચાર કરતો કરતો એક ઝાડ નીચે બેઠા
 આખરે તેના મનમાં આવ્યું કે એનો પતો પેલા જીતના બા-
 દશાહ પાસેથી મળશે માટે તેની ફરી મુલાકાત લેવી જો-
 ઇએ, એમ કહી તે ગબરમાં પાછો પડ્યો. આખરે તે જીત-
 ના રાજાને એટલે બાબરા જીતના શહેરમાં આવ્યો, ચોકી-
 વાળા જીતોએ અદર જઈને માનસિંગના આવ્યાની ખબર
 કીધી કે તરતજ બાબરો જીત પોતાના તખત ઉપરથી
 ઉતરી મહેલના બાહાર માનસિંગને સામે લેવા આવ્યો.
 માનસિંગને જોતાંજ તે તેને ભેટી પડી ઘણી આખર ધજત
 આપીને પોતાના જીતની કચેરી કરી પોતાના તખતની ઉ-
 પર પોતાની પાસે બેસાડી તેના આવવાનું કારણ પુછ્યું.
 માનસિંગે કહ્યું કે મારે માહા રાક્ષસની પાસેથી શાહાબેરો
 લેવા જવું છે. બાબરે જવાબ દીધો કે, એ વાહલા માન-
 સિંગ એ ખ્યાલ તું મનમાંથી કાઢી મુક કારણ કે માહારા
 જબરજસ્ત જીતોનો પણ તાકાત નથી કે રાક્ષસના મુલકમાં
 પગ મુકી શકે. માનસિંગે કહ્યું કે એ કામ મેં મારે માટે
 ઉઠાવ્યું નથી, પણ મારા જેવા એક માણસને માટે ઉઠાવ્યું
 છે, જે પરમેશ્વર મને અહીં લાવ્યો છે, તેજ મને સહીસલા-
 મત પોચાડશે. ફક્ત હું એટલું માગું કે તું મારી મદદને
 માટે તારા એકાદ બે જીતને મારી સાથે મોકલ કારણ કે મ-
 ને રસ્તાની ખબર નથી. આખરે બાબરા જીતે માનસિંગની
 અરજ કબુલ કીધી. અને પછી પોતાને ત્યાં થોડાક દહાડા
 રાખી ઘણીજ મેરખાનીથી તેની સેવા કીધી. બાબરે માન-
 સિંગ પોતાને કામે નીકળવાને તૈયાર થયો ત્યારે જીતના
 રાજાએ પોતાના કેટલાક મોટા જીતોને માનસિંગની સાથે
 જવાને ફરમાવ્યું અને હુકમ કીધો કે માનસિંગને તમો સ-
 હીસલામત માહા રાક્ષસની હદ મુધી લઇ જાઓ જ્યાં મુધી

માનસિંગ પાછો ફરે નહીં ત્યાં સુધી તમે તેજ ઠેકાણે બેસ-
જો. પછી ભુતો હુકમ મુજબ માનસિંગને લઇ ગયા અને
માહા રાક્ષસના મુલક સુધી થોડા દીવસમાં આવી પોંહોં-
ચ્યા. તેઓએ માનસિંગને ત્યાં ઉતારી કહ્યું કે હવે અમારા-
થી વધારે આગળ જવાય નહીં કારણ કે, માહારાક્ષસ કોઇ
પણ પારકી જાતનાને પોતાના દેશમાં જીવતા રહેવા દેતા
નથી, ત્યાંથી પછી માનસિંગે પગે ચાલવા માંડ્યું. થોડા દ-
હારા પછી એક મોટો પહાડ દેખાયો જેની ટોચ આકા-
શ સાથે લાગેલી હતી. અને તે પહાડની ઉપર એટલાં
તો ઝાડો ઉગ્યાં હતાં કે તે પહાડની પેલે પાર શું છે તે ત-
દન જણાતું નહીં હતું. માનસિંગે તે પહાડની ઉપર રાક્ષ-
સીઓનું એક મોટું ટોળું જોયું અને તેઓને બોલતાં સાં-
ભળ્યું કે પેલો માણસ જે આપણી સામે આવે છે તેને જી-
વતો મુકવો નહીં કારણ કે તે પહાડ ઉપર ચડવાનો ઇરાદો
રાખે છે પછી તે રાક્ષસીઓનું ટોળું નીચે આવ્યું અને મા-
નસિંગને પકડી પહાડ ઉપર લઇ પુછ્યું કે તું ક્યાંથી આ-
વ્યો છે, આ જગ્યાએ શું કામ છે. અને તુને આંહી કોણ લઇ
આવ્યું માનસિંગે કહ્યું કે જે ઇશ્વરે તમોને, અને મને ઉત્પ-
ન્ન કર્યા તેજ પરમેશ્વર મને આ ઠેકાણે લઇ આવ્યો. અને હું
એક શેહેરથી આવ્યો છું તેમાંથી એક જણ બોલ્યો કે હવે
અમને ખબર પડી તુને માતીશા વેપારીની છોકરીએ મોક-
લ્યો છે. કારણ કે તેણીને શાહમારાની ગરજ છે. માનસિંગે
પોતાના દીલમાં વિચાર્યું કે જો હમણાં હું સાચું કહું છું
તો જીવથી માર્યો જાઉં છું, અને જો જીવું બોલું તો પર-
મેશ્વરનો ગુન્હેગાર થાઉં છું, તેથી વધારે સારું એજ છે કે
ચુપ રહેવું એમ વિચારી માનસિંગે તેઓને કાંઇ જવાબ દી-
ધો નહીં, પછી તેઓએ પોતાના મનમાં મસલત કરીને મા-
નસિંગને અગનીમાં નાંખવાનો વીચાર કરી મોટાં મોટાં લા-
કડાં લાવી સળગાવી તે માનસિંગને નાંખ્યો. માનસિંગે તે-
ઓનો વીચાર આગળથી જાણીને પોતાના મોમાં રીંછની
છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખ્યો હતો. તેથી તેને કાંઇ ઇ-
જ્જ થઇ નહીં. જ્યારે અગનીનાં છોલાં આકાશ તરફ ઉડવા
લાગ્યાં ત્યારે રાક્ષસોએ વિચાર કર્યો કે અળી ગયો હશે. તે-
થી તેઓ ત્યાંથી જતા રહ્યા. જ્યારે સવળું બળતું પાંચ

દહાડા પછી ચોલવાઈ ગયું ત્યારે માનસિંગ બહાર આવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી આગળ ચાલ્યો, ત્યારે તેજ રાક્ષસોએ તેને ફરીથી જોયો; અને તેની પાસે દોડતાં આવી પુ-
 ઝ્યાં અને કહ્યું કે ઓ માણસ તું આ જગ્યાએ કેમ આવ્યો
 છે. તારા જેવાજ એક માણસને આજ છ દીવસ ઉપર આ-
 ગમાં બાળી મુક્યો હતો, તે તુંજ છે કે બીજો. માનસિ-
 ગે કહ્યું કે તમારા જેવા બેવકુફો આ દુનિયામાં બીજા
 કોઈજ નહીં હશે, કારણ કે જે કોઈ આગમાં બળે તે પા-
 છા જીવતો થાય એમ કદી સાંભળ્યું નથી. ઓ દુષ્ટો હું
 તેજ માણસ છું કે જેને તમેએ આગમાં બાળી મુક્યો હ-
 તો. ઓ ગધેડાના રાજાએ પરમેશ્વર મારી ઉપર એટલો
 તો મહેરબાન છે કે તમેએ ગંજવર આગમાં મને બાળી
 નાંખ્યો પણ તમે દુષ્ટોનું કાંઈ વળ્યું નહીં તેઓ આ સાં-
 બળી એટલા તો ગુસ્સે થઈ ગયા કે માનસિંગને આગળના
 કરતાં મોટી આગ સળગાવી તેમાં માંખ્યો. એવી રીતે ત્રણ
 વખત માનસિંગને તેઓએ આગમાં નાંખ્યો. જ્યારે તેઓએ
 જોયું કે એ બલા આગમાં પણ બળતી નથી ત્યારે તેઓએ
 તેને એક ઉડી ખાઈ ખોદી તેમાં નાંખ્યો. અંતે પરમેશ્વરની
 મહેરથી તે ખાઈમાંથી પણ માનસિંગ સલામત બહાર ની-
 કળ્યો. ત્યારે તેઓએ તેઓના મુલકમાં એક મોટો ખારો સ-
 મુદ્ર હતો તેમાં માનસિંગને નાંખી દીધો. તેવામાં તેને એક
 મોટી માંછલી ગળી મઠ, જ્યારે માનસિંગે જોયું કે, હું સ-
 મુદ્રમાં ગોથાં ખાતો નથી. પણ તેને ઘણીજ ગરમી લાગવા
 માંડી ત્યારે જણ્યું કે હું કોઈ એક જનવરના પેટમાં છું.
 જ્યારે તે માંછલીએ જોયું કે આ બલા હજમ થતો નથી;
 ત્યારે સમુદ્રને કાંઠે આવી માનસિંગને ઓડી કાઢી પાછી
 પાણીમાં દોડી ગઈ. માનસિંગ થોડાક વખત સુધી બેહોશ
 જેવો પડી રહ્યો. કારણ કે ઘણી ભુખ અને તરસથી ચાલ-
 વાની તાકાદ નહીં રહી. ત્યારે પરમેશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો
 અને સઘળી તરફ જેવા લાગ્યો એટલામાં રાક્ષસોઆનું એક
 બીજુ ટોળુ તેને જણાયું. તે ટોળુ માનસિંગનો આગળ આ-
 વીને પુછવા લાગ્યું કે તને આ જગ્યાએ કોણ લાવ્યું? માન-
 સિંગ બોલ્યો કે મને પરમેશ્વર લાવ્યો. મને એક માંછલી ગળી
 ગઈ હતી, તે પાછી દરીઆને કીનારે નાંખી ગઈ. અને જો

તમારામાં પરમેશ્વરે દયા રાખી હોય તો મને કંઈ ખાવાપી-
વાનું આપો, કારણ કે હું ઘણાજ ભુખ્યો તરશો છું. તેઓએ
કહ્યું કે, અમે તુને ખાવાનું કેવી રીતે આપી શકીએ. કારણકે
અમારા રાજનો એવો હુકમ છે કે, જો કોઈ માણસ યા ભુત
અમારા મુલકમાં આવે તો તેને જીવથી મારી નાંખવો. ત્યારે
તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે, ઓ પ્યારા એ ક્યાં રાજ
અને ક્યાં આપણે આ બીચારો પોતાની મેળે કંઈ આપ્યો
નથી, પણ પરમેશ્વર જાણે કે એને માંછલી ક્યાંથી ગળી ગઈ
એની આવરદાએ જોર કીધું છે તેથી એ જીવતો રહ્યો છે એ
માણસ છે તેથી આપણા કરતાં મોટો છે એટલા માટે આપ-
ણને લાજમ છે કે એને આપણે ઘેર લઈ જઈએ ત્યાં એની
ચાકરી કરીએ. ત્યારે બીજાઓ બોલ્યા કે જો આપણે એને
ખાવા આપીએ અને રાજને ખબર પડે તો તે આપણને
જીવતા મુકવાનો નથી. ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે,
જો મને મારી નાંખવાથી તમને ફાયદો થતો હોય તો
તમે ખુશીથી તેમ કરો, હું મરવાને તૈયાર છું ત્યારે કેટલાએકે
જવાબ આપ્યો કે આપણા રાજનો મુલક સાતસો કોસ દુ-
ર છે. માટે અહીંયાં કોણ આવે છે. અને જાય છે, ને કોણ
પુછે છે. આખરે તેઓ માનસિંગને પોતાને ઘેર લઈ જઈ
તેને ખવરાવી પીવરાવી ખુશ તાજો કીધો. દરરોજ તેઓ
માનસિંગની સાથે વાતમાં મસગુલ થતાં તેની વાત તેઓને
એટલી દીલ પસંદ લાગી કે માનસિંગની સોગત તેઓને
ઘણીજ ફાયદા કારક માલમ પડી. એક દહાડો તેઓએ માન-
સિંગને કહ્યું કે દેવ તું અમને ખરું કહ્યું કે અહીંયાં આવ-
વાનો તારો સખખ શું છે? માનસિંગે સઘળી વાત અવલ-
થી આખર સુધી તેઓને એવી રીતે સમજાવી કે તેઓના
દીલમાં ઘણીજ અસર થઈ. તેઓ તેને ઘણી મહેરબાનીથી
પુછ્યું કે આટલી ખર્ચી રંજ અને મહેનત ખેંચવાનું તને
શું કારણ છે. માનસિંગે કહ્યું કે માહારે માહા રાક્ષસ સાથે
કામ છે. તેઓ બોલ્યા કે ઓ નાદાન તું માહારાક્ષસનું નામ
નાદે કારણ કે જો તેને માલમ પડશે કે અમે એક માણસને
આશરો આપ્યો છે તો તે તને અને અમને આ બધાને મારી
નાખશે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી મારી તેમજ તમારી
હયાતી છે ત્યાં સુધી કાળનો પણ લય નથી, કે આપણા

જીવને હાની પુગાડે અને જે તમને ધારતી લાગતી હોય તો મને બાંધીને તમારા રાજા પાસે લઈ જાવ અને જે ફરમાવે તે કરો. તેઓએ જવાબ દીધો કે પેહેલાં અમે તારી-પર પ્રીતી અથવા દાસ્તી તરીકે રાજ્યો અને હવે તને મારી નાંખવાને માટે લઈ જઈએ તો તે ગાહું શરમ ભરેલું કહેવાય. માનસિંગે કહ્યું કે આખર મને જરૂર તમારા રાજા પાસે જવું છે માટે તમે કાંઈ તદબોર કરી મને તમારા રાજા સાથે મેળવો. પછી તેઓએ વિચાર કરીને પોતામાના એકને રાજા પાસે મોકલ્યો તે રાજા પાસે અદબદી ઉભો રહ્યો, કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહારાજા અમારા હાથમાં કાળા સમુદ્ર આગળથી એક સુરજના તેજ મીસાલનો માણસ આવ્યો છે. તે એવો તો સરૂપવાન છે કે આપણા મુલકમાં હજારો માણસો અત્યાર સુધી માર્યા ગયાં પણ તેની બરાબરનું રૂપ હોય એ કદી જોયું નથી તે સાથે એવો તો કાબેલ હકીમ છે કે કંઈ તારીફ મારી જીખાનથી થઈ શકતી નથી. એવી રીતના ઘણા-એક સીપારસના સુકનો બોલી રાજા પાસે અરજ ગુબ્બરી. રાજાએ તેને હુકમ કીધો કે તાકીદથી તેને મારી આગળ લાવી હાજર કરો, તે રાક્ષસ ઉડતો ઉડતો પંદર દહાડે પોતાને મુકામે આવી પહોંચ્યો અને જે વાત પોતે ગળા પાસે કહી હતી, તે સઘળી કહી સંભળાવી. માનસિંગે તેની ઘણી એક તારીફ કીધી, પછી તેઓએ માનસિંગની સાથે રથમાં બેસી આકાશ મારગે ઉડવા માંડ્યું. હવે માનસિંગના આવ્યાની ખબર માહા ભુતના દરેક દેશમાં ફેલાઈ, જેથી માનસિંગને લાખો રાક્ષસોઆનું ટોળું જે રસ્તે માનસિંગ જવાનો હતો, તે રસ્તે જઈ ઉભું રહ્યું કારણ કે તેઓએ વિચાર્યું કે રાજાના શેઠેરમાં જઈ માનસિંગને જોઈ સકાશે નહીં. તેઓમાં પદમાવતી રાક્ષસણીની છોકરી હરસોવ નામની જે રૂપમાં પુરી હતી તેને પણ માનસિંગને જોવાનું મન થયું તે વખતે છોકરી પોતાની મા પાસે આવી રજા માગી કે ઓ મારી વહાલી માતા હું આપણા બાગમાં શેલ કરવા જાઉં છું. તેની માએ જવાબ દીધો કે તારા બાપ પાસેથી રજા લઈ સુખેથી જા. પછી તે પોતાના બાપ પાસેથી રજા લઈ પોતાની દાશીઓ સાથે પોતાના બાગમાં ફરવા ગઈ અને પોતાના બાપ પાસેથી માસ એકનો રજા લીધી હતી.

માટે મોજ મારવાને પોતાની દાશીઓ સાથે ફરવા જતી વખતે પોતાના બાગમાં કદો નહીં જોયેલો લલકો કરી પોતે જરઝવેરમાં ગુંથાઈ ગઈ હતી. રાક્ષસો માનાસિંગને ઉચકી આકાશ મારગે ઉડતા હતા તે બાગ નજદીક થઈ જતા હતા તે વાત જ્યારે હરસીધને કાને પડી તે વખતે તેણીએ નીચે કીધો કે મારે એ માણસ સંગાત જરૂર મોખત કરવી. પછી પોતાની દાશીઓનો વિચાર પુછવા લાગી, તેઓ સઘળીઓએ જવાબ દીધો કે આ મારી બહાલી કુંવરી જે તારો પકડે ઠરાવજ હોયતો હોમો માનસિંગને તારી નજદીક હાજર કરીએ તેણીએ તે કબુલ કીધું પેલીઓ ઉડતી ઉડતી જ્યાં માનસિંગ ભુતો સાથે સુતો હતો ત્યાં આવી અને માનસિંગને તેમજ પેલા ભુતોને ઊંઘેલા જોઈ માનસિંગને બેહોશીની દવા સુંગાડી ઉચકી પોતાની કુંવરી હરસીધના મેહલમાં લાવી, જ્યારે પેલા ભુતોએ જોયું કે તે માણસ પોતાના હાથથી ગયો ત્યારે તેઓએ દરએક ઠેકાણે તપાસ કરવા માંડી પણ જ્યારે કોઈપણ ઠેકાણેથી માનસિંગનો પત્તો નહીં મળ્યો ત્યારે સઘળાઓએ વીચાર કીધો કે આપણે રાજા પાસે જવું નહીં. કારણ કે રાજાને જે માનસિંગ ગયાની ખબર પડશે તો બેશક આપણને જમને હવાલે કરશે. પેલી તરફ હરસીધના મેહલમાં માનસિંગ મોજ કરતો હતો ત્યારે મહાભુતના રાજાને ઘણીજ ચીંતા પેદા થઈ તેણે દરએક ઠેકાણે તપાસ માટે જામુદા મોકલાવ્યા. તેઓને અંતે પકડ્યા, એટલે રાજા પાસે અરજ કીધી કે હોમો જ્યારે રાતના સુતેલા હતા, તે વખતે એ માણસ કયે ઠેકાણે ગયો હશે? કદાચ એનું મુઘ જેવું તેજ જોઈ કોઈ રાજકુંવરી એની ઉપર આશક પડી અને ઉઠાવી લઈ ગઈ હશે, માટે તેની તલાસ કરવાને તમે નામદાર રાજા અમને થોડા દીવસની મેતલ આપો. એવામાં પદમ રાક્ષસીની છોડી માનસિંગને પોતાની સાથે તેડીને મહા રાક્ષસના રાજા પાસે આવી એટલે રાજા ઘણું હરખવાન થયો અને પોતાની પાસે બેસાડી માનસિંગના આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે ભુતના રાજા બાબરાના મુખમાંથી તમારી તારીફના બેહુદ સુખુનો સાંભળી આ મુલક જેવાનો મેં પકડેલ ધરાદો અને બેહુદ સંકટ વેડી અતરે આવ્યો. રાજાએ પુછ્યું કે આ ગુણથી ભરેલા આદમી મારા છોકરાની આંખો

આજ કેટલા વરસ થયા બંધ રહી છે તે કેમે કરી ઉઘડતી નથી. મારા મુલકમાં કોઈ એવો ચાલાક તખીય નથી જે મારા છોકરાની આંખો સાફ કરે, મને એજ એકલો છોકરો છે અને મારી સઘળી ઉમેદો એના ઉપર છે પણ તે કીરતારે મારા અતી વાહાલા છોકરાને તેના જન્મ પછી મુખનો એક દહાડો પણ સારો ગયો નથી. માનસિંગે ઘણાક દીલાસો દેધ જવાબ દીધો કે તમે નામદારે એ વાતની કશી ફીકર ચીંતા કરવી નહીં. એ તમારા છોકરાની આંખો હું સાજી કરી સકીશ. રાજાએ માનસિંગને વચન આપ્યું કે તેના બદલામાં તું જે માગશે તે હું તારા પગ આગળ લાવી હાજર કરીશ. માનસિંગે પાણીને રીંછની છોકરીના આપેલા મોહોરામાં ઘસીને તે છોકરાની આંખોમાં લગાડ્યું કે તદ્દન દેખતો થઇ ગયો. માનસિંગને પગે પડ્યો. માનસિંગે તેને પોતાની બગલમાં લઇ ઘણા પ્યારથી બકી કરી પોતાની પાસે બેસાડ્યો, રાજાએ બેસુમાર જરઝવેર માનસિંગના પગ આગળ લાવી મુક્યું કે આ ગરીબપરવર મેં આ કામ જરૂરને માટે નથી કીધું પણ જશને માટે કીધું છે. આટલું બધું જરૂર મને એકલાને શા બપનું છે પણ જે વચન તેં મને આપ્યું છે તે વચનથી તું સાબેત રહે, મહારાક્ષસે જવાબ દીધો કે તે વચન પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું. ધર્મપુર્વક પ્રતિજ્ઞા લઇ કહ્યું કે તું મારો પાસે જે જે માગશે તે હું તને આપીશ, માનસિંગે કહ્યું કે તમે નામદાર પાસે જે શાહુમોરો છે તે મને આપો. મહારાક્ષસે તરતજ નીચું જોઇ માનસિંગને તે માગવાનું કારણ પુછ્યું પછી પોતેજ બોલ્યો કે એ મોરો મોતીશા વેપારીની છોકરીએ તારી પાસે મંગાવ્યો હશે. પછી તે મોહોરો માનસિંગને આપીને બોલ્યો એની પાસેથી એ હું પાછો લઇશ. માનસિંગે કહ્યું કે પેલા જીવાનનાં એ છોકરી સાથે લગ્ન થયા પછી વરષે દહાડે તું તે લઇ લેજે જેવો માનસિંગે તે મોહોરો પોતાના હાથમાં લીધો કે જમીનની અંદરનું દારૂનું સઘળું ધન તેની નજરે પડ્યું. માનસિંગ એ મોહોરાની ખુબીથી ઘણા અચરત પામ્યો. પછી ત્યાંથી નીકળી ભુતોના રાજા બાબરાના શહેરમાં પેલા ભુતોની સાથે આવી પોંહોંચ્યો ત્યાંથી પેલી ગબરમાં થઇને પેલી છોકરીના મહેલ તરફ આવી તે મા-

હોરો તેને આપ્યો. પછી તેણીના બાપને બોલાવી પેલા જીવાનની સાથે પરણાવી. તે પછી દસમે દહાડે તે છોકરીની પાસેથી પેલો માહોરો ગુપ્ત થઈ ગયો જેથી તે રડવા લાગી. માનસિંગે તેણીને દીલાસો દીધો કે મેં તારા ધણીને એટલું તો ધન આપેલું છે કે તે ધનનો છેરા કદી આવવાનો નથી ત્યાંથી પછી ગુણસુંદરીના પ્રશ્નની સોધમાં માનસિંગ નીકળ્યો. ચાલતાં ચાલતાં એક ગંગા નદીને કીનારે જઈ પુગ્યો જ્યાં એક મોટો મહેલ હતો તે તરફ કદમ ધરી આવી ને જીવે છે તો તેના દરવાજાપર ભાતી કર અને ગંગા નદી એમ લખેલું છે. આ જોઈ માનસિંગે પોતાના મનમાં ખુશી થઈ ધાર્યું કે હવે મારી મુશ્કેલી પાર પડી જશે. અદર દાખલ થતાં થોડા ચાકરો આવી માનસિંગને પોતાના ધણી પાસે લઈ ગયા. જ્યારે માનસિંગ પેલા જુદા માણસ પાસે ગયો ત્યારે પોતાના સીંહાસન ઉપરથી નીચે ઉતરી માનસિંગને ધણી મેરખાનીથી ભેટ્યો. ધણું એક માન આપી પોતાની પાસે બેસાડી પોતાના માણસોને તરેહ તરેહનું જમવાનું લાવવા હુકમ કર્યો. જ્યારે તેઓ જમી રહ્યા ત્યારે માનસિંગે કહ્યું એ માહાદેવી તમારા દરવાજા ઉપર જે લખ્યું છે તેનો અરથ શું છે. ત્યારે તે ધરડા માણસે જવાબ દીધો કે હું અગાઉ એક ચોર હતો અને દરેક માણસના ઘરમાં ખાતર પાડી માલ લઈ જંગલને રસ્તે લઈ જતો અને કોઈ કોઈ વખત હું મજૂરી કરતો હતો. દરરોજ રાતમાં ખાતર પાડી સવારમાં ગંગામાં નાંખી ગંગાની પુજા કરતો હતો. અને એવું કહેતો હતો કે, એ કામ મહાદેવની ભક્તિ કરવા સારું કરું છું એવી રીતે થોડાક દીન ગયા પછી એક દીવસે હું માંદો પડ્યો અને મોતની અણી ઉપર આગ્યો એવામાં બે-સુધીની હાલતમાં એક જમ આવી અને હાથ પકડી નરકના કુંડ તરફ લેઈ ગયો અને કહ્યું કે તારે માટે આજ મકાન છે પછી મને કુંભીપાકના ઉપરીને સ્વાધીન કીધો, તે મને કુંભીપાકમાં નાંખતો હતો; એટલામાં બે શીવના ગણ આવીને મારો હાથ પકડી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગ્યા અને બોલ્યા કે, અમે અને નહીં છોડીશું કારણ કે આ માણસની જગ્યા તો કેલાસમાં કીધેલી છે માટે તું અને છોડી દે. પછી મહાદેવના દેરા પાસે લાવી મહાદેવનાં દરસન કરાવ્યાં

એટલે આકાશ વાણી થઈ કે હજી એની ઉમ્મર બાકી છે અને તે માણસ બીજો છે જેનું નામ પણ એવુંજ છે પછી તેઓ મને ગંગાને કીનારે પોચાડી પોતાના ભંડારી કુબેરને આજ્ઞા કરી એટલે મને નહીં ખુટે એવો અખુટ ભંડાર બજાનો બક્ષીસ કર્યો એટલે મેં એક સુંદર મેહેલ બંધાવ્યો અને દરવાજા ઉપર લખ્યું છે કે ભક્તિ કર અને ગંગામાં નહા. આવી વાત સમજી માનસિંગ ઘણો ખુશી થયો અને ત્રણ દહાડા તે રૂપોના મેહેલમાં રહી ગુણમુન્દરીના શહેર ચંપાનગરી તરફ નીકળ્યો. રસ્તે આવતાં એક કાળો ખિલાડો ને એક સફેદ સાપ સાથે મારામારી કરતાં જોયાં માનસિંગને માલમ પડ્યું કે પેલો કાળો ખિલાડો સફેદ સાપને પકડી મારી નાંખશે, એવામાં દોડી તે કાળા ખિલાડાને પકડવા ગયો પણ તે દોડી નાસી ગયો અને પેલો સફેદ સાપ કેટલોક વખત સુધી એક ઝાડ હેઠળ બેહોશમાં પડી રહ્યો, તે ખિલાડાને કેહેવા લાગ્યો કે તું ખાતરી રાખજે કે હું તને એક ક્ષણ પણ વીલો મુકનાર નથી. તે સાંપે હોંશમાં આવી કહ્યું કે ઓ હિંમતવાન પુરૂષ હું એક જન છું અને આ શહેરના રાજાનો છોકરો છું, પેલો કાળો ખિલાડો મારા બાપનો ગુલામ છે તે મારી સાથે અદાવત રાખે છે. આજે તક જોઈ મને મારવા આવ્યો હતો. નજદીક હતું કે એ મને મારે એટલામાં તેં મારી ઉપર મહેરબાની કરી મને એ હુરામત બદાના હાથમાંથી છોડાવ્યો. મારૂં ઘર અહીંથી નજદીક છે મારે તું ત્યાં આવી ઘોડા વખત આરામ લે. માનસિંગે તેને ના કહ્યું પણ તે ઘણી બેહોશ કરી તેને લેઈ ગયો. જ્યારે તે એક જંગલમાં આવ્યા ત્યારે તે ગુલામ ખિલાડાના રૂપમાં પેલા જનના રાજાની પુંઠે લાગ્યો. જ્યારે માનસિંગ અને પેલો જન બંને જણ એક લશ્કરમાં દાખલ થયા ત્યારે માનસિંગે પુછ્યું કે આ લશ્કર કોનું છે, તેણે જવાબ દીધો કે એ લશ્કર તારા દોસ્તનું છે. પછી તે જન માનસિંગને પોતાના તખ્તપર બેસાડ્યો અને તેની આસનાવાસના કરી, પુષ્કળ ઝવાહર તેના પગ આગળ મુક્યું એટલામાં પેલા ખિલાડાને ને જનના માણસો પકડી લાવ્યા પછી તેને ગરદન મારવાનો હુકમ દીધો. માનસિંગે પેલા ઝવાહરમાંથી થોડાક લીધો અને ત્યાંથી નીકળી ચંપાનગરી આવી ગુણમુન્દરીના મેહેલ તરફ ચાલ્યો.

એક વરસ અને ચાર મહીના પછી તે ત્યાંથી આવી પોહ્યાઓ એટલામાં યુદ્ધસુંદરીના માણસો આવી માનસિંગને તેણીની પાસે તેડી લઈ ગયા. માનસિંગે જે સઘળું જોયું અને સાંભળ્યું હતું તેનું વીગતવાર વર્ણન કીધું પછી માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ રહી ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો.

ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ માનસિંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

કોમને દગો ના કર, કરશે તેવું ભોગવશે, એ સ્વાલની શોધ કરવા માટે માનસિંગ નીકળ્યો. કેટલાક દીવસ પછી તેણે આશમાનને લાગે એવી ઉંચાઈનો એક અતી મોટો પર્વત દીઠો જ્યારે તે પર્વતની તલારી હેઠળ પુણ્યો ત્યારે રડવાનો અવાજ માનસિંગને કાને પડ્યો કે એ દેવાંગના તારી જીદાર્થી મને ના માર. માનસિંગ પર્વત ઉપર ચઢ્યો ત્યારે એક મોટું છાંયાવાળું ઝાડ તેની નજરે પડ્યું જેની નીચે સર્જેમરમર પથરની લાદીઓ જડેલી હતી, માનસિંગ જીવે છે તો એક ખુબસુરતના ચેહેરાનો જીવાન પણ તદન કુબેલો થઈ ગયેલો આંખ બંધ કરી હાથમાં ઝાડની એક ટાળી પકડી ઉભેલો છે પછી તે માણસની આગળ માનસિંગ ગયો અને ઘણાએક કાલાવાલા કરી તેનો હેવાલ પુછવા લાગ્યો. માનસિંગે તેને ઘણી વાર પુછ્યું પણ જ્યારે કાંઈ ઉત્તર નહીં મળ્યો ત્યારે વિચાર્યું કે કદાચ એ બેહોશ હશે તેઓએ થોડીવાર પછી માનસિંગ સામે આંખ ઉઘાડી જવાબ દીધો કે એ પ્યારા તું ક્યાં આવ્યો, તારું નામ શું છે, અને મારી સાથે તને શું કામ છે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું અને હું એકજ જાતના છઈએ ત્યારે હું તારું દુખ દુર કરું અને તું મારું દુઃખ દુર કરે, માણસ જાતને એક માણસ દુખમાં જોઈ, અને જ્યારે તે દુખ દુર કરવાને ઉપાય ન કરે ત્યારે તે માણસ શા કામનો. તે જીવાને કહ્યું કે તારા જેવા ઘણા એક સખસો મારી પાસે આવી મારા હાલ પુછી ચાલ્યા ગયા, પણ કોમએ ધલાજ કરવાને માટે હમણાં સુધી કમ્મર બાંધી નથી; તેથી તું પણ તારે માર્ગે ચાલ્યો જ, શા માટે મારી ઉપર ખાલી આફત વરસાવે છે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું સઘળા માણસો આગળ બોલ્યો

છે તો પરમેશ્વરને વાસ્તે એકવાર મારી આગળ તો બોલ
 પછી માનસિંગ તેની આગળ બેઠો. ત્યારે તે જુવાને જવાબ
 દીધો કે હું એક વહાણવટી છું મારું નામ ઝવેરચંદ છે હું
 અલ્હાબાદનો રહેવાશી છું. એક દહાડો હું મારાં વહાણ
 સાથે સમુદ્રમાં જતાં આ જગ્યાએ આવી પહોંચ્યો, અહીંથી
 એક મૈલ સમુદ્ર છે ત્યારે હું વીસરામને મારે મારા વહાણથી
 દુર થઈ આ ઝાડ તળે આવ્યો, અને એક ચાંદની ખુબ સુ-
 રતની અપસરા જોઈ હું બેહોશ થઈ જમીન ઉપર પડી ગયો
 તેવીજ તે અપસરાએ મારું માથું પોતાનો જંગ ઉપર મુ-
 કીને ધણેએક અમરત છાંટી મને હોંશીઆર કીધો, જ્યારે તે
 દીલંબરના હાથમાં મને જોયો ત્યારે હું તેના ઉપર હજારો
 જાનથી આસક થઈ પુછવા લાગ્યો કે આ અપસરા આ જ
 ગલમાં તું કોણ છે અને શામાટે આવી છે. તે અપસરાએ જવાબ
 આપ્યો કે હું એક ઇંદ્રની હજુરી છું, આ કીલ્લો મારો છે અને
 હું એક માણસને મારો પતી કરવા માગતી હતી તે મારી
 માગણી ઈશ્વરે આજે પાર પાડી છે. એટલા માટે મેં તને મારા
 પતી તરીકે કબુલ કર્યો છે. આવી સોખતની વાતો સાંભ-
 ળીને મહારા વહાણની દાલતની પરવા કીધી નહીં. તે મા-
 રી સોખતમાં ત્રણ મહિના સુધી રહી, એક દહાડો મેં તેને
 કહ્યું કે આ પ્યારી આ જંગલમાં રહેવાથી આપણને શું
 ફાયદો થવાનો છે, આપણે શહેરમાં જઈએ. એસઆરામ-
 માં આપણો વખત ગુજરીએ ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો
 કે જો તારી નજરમાં એમ વધારે સારું લાગે છે તો મહારા
 કુંડુંબથી વા મારા ઇંદ્ર રાજથી રજા લઈ આપણે અહીંઆંથી
 જઈએ. હું હમણાં મારા માત પીતાને મળી આવું છું, મારું
 ઘર ઘણું નજીક છે મારે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી તું
 અહીંઆંજ બેસજે, મેં કહ્યું ઠીક છે પણ તું પાછી ક્યારે
 આવશે ? તેણીએ કહ્યું કે હું આ અઠવાડીયામાં પાછી
 આવીશ પણ તું આ જગ્યાએ બેસજે અને વાટ જોજે કે
 અહીંઆંથી જરા પણ ખસતો નહીં; અને જો જશે તો
 તુને ઘણા પસ્તાવો થશે એમ કહી તે પદમણી ચાલી ગઈ
 તેણીને ગયાંને આજ સાત વરસ થયાં છે. પણ હજુ પાછી
 ફરી નથી અને હું તેના કોલ પ્રમાણે બીજી કોઈ જગ્યાએ
 જઈ નહીં શક્યો. કારણ કે જ્યારે હું જાઉં અને તે

ધ્યારી આ જગ્યાએ આવી મને ન જુવે તો પાછી ચાલી
જાય. હવે મારામાં તાકાદ રહી નથી કે હું જઈને તેની
તપાસ કરું. આ ઝાડનાં પાંતરાં ખાઈ મારું ગુજરાન કરુંછું
અને આ સરોવરનું પાણી પીઉં છું. જમીન એટલી પોચી
નથી કે તે ગોડી તેની અંદર ભરાઈ જાઉં. આકાશ એટલું
નજદીક નથી કે તેની ઉપર ચડી તેમાં ચંદ્રનો તારો થઈ
ચોટી જાઉં. નથી ચાલવાના પગ કે નથી રહેવાને ઘર આ
સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે તે અપસરાનું નામ શું હતું
તે તને જણાવી ગઈ છે, નહીં તો તને કશું પણ માલમ છે
તે કયે ઠેકાણે ગઈ છે. તે જીવાને કહ્યું કે તેનું કુટુંબ અલંકા
નામના પાહાડમાં રહેછે. પણ હું જાણતો નથી કે તે અલંકા
પહાડ ક્યાં છે. તે અપસરાનું નામ દુઝલરીન છે. માનસિંગે
પ્રશ્ન જ્યારે તે અપસરા તારી આગળથી ચાલી ગઈ ત્યારે
તે કંઈ બાજુએ રવાને થઈ હતી. વહાણવટીએ જવાબ આ-
પ્યો કે તે જમણા હાથ તરફ નાકની પધોરે ગઈ હતી પણ
પછી કંઈ તરફ ગઈ તે તદ્દન મને ખબર નથી, માનસિંગ તે-
ની પાસેથી રજા લઈ અલંકા પાહાડ તરફ ચાલ્યો. ચાલતાં
ચાલતાં તે પાહાડ ઉપર ચડીને જુવે છે કે તરેહ તરેહના
મેવાદાર ઝાડો ફળોથી ઝુમી રહ્યાં છે અને રંગ બેરંગી ફુ-
લોના રોપાઓથી તે જગ્યાને એવી તો રમણીક કીધેલી છે કે
કાંઈ કહેવાની વાત નહિ. આગળ ચાલતાં ચાર મોટાં ઝાડ
નજરે આવ્યાં તે ઝાડોની હેઠળ એક બાગ જેવું મકાન
રમણીક કીધેલું હતું, માનસિંગ અંદર જઈ ઝાડોની હવા
ખુશ લાગવાથી ત્યાં સુઈ ગયો; જ્યારે સુર્યનારાયણ ઉદય
થયા ત્યારે ચાર અપસરાઓ ત્યાં આવી ગાલીચા બીછાવી
તેને રેશમી તકીઆઓથી સજાગારીને તે ઉપર બેઠી. જ્યારે
તેઓની નજર માનસિંગ ઉપર પડી ત્યારે પોતપોતામાં ક-
હેવા લાગી કે મૃત્યુલોકના માણસે આ જગ્યાએ કેમ ગમન
કર્યું હશે. તેમાંની એકે ઉઠીને માનસિંગને પોકાર કીધો કે
ઓ જીવાન તું અહીંયાં કેમ આવ્યો છે. માનસિંગે ઉઠીને
જવાબ કીધો કે આ જગ્યાએ મને પરમેશ્વર લાવ્યો છે, હું
દુઝલરીન દેવાંગનાને મારે અલંકા પાહાડ તરફ જાઉં છું
કારણ કે તે અપસરાએ કોઈ વહાણવટીને સાત દહાડાનો
વારંદા કીધો હતો, તેને આજ સાતસે વરસ થયાં છે. તોપણ

તે આવી નથી. તે બીચારો તેજ ઝાડ હેઠળ બેસી હાથ માર્યા કરે છે, તેથી તે દગલબાજ અપસરાની શોધમાં હું જાઉં છું. દેવાંગનાઓએ જવાબ દીધો કે અલંકા પહાડના રાજાની પુલહરીન છોકરી થાય છે તે અપસરાને એટલી શું ગરજ કે માણસની સાથ કામ પાડી વાયદો કરી આવે, અમને લાગે છે કે તું દીવાનો છે. એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મને દરેક ઉપાય કરી પુલહરીની સાથ મેળવો. પછી તેઓ માનસિંગને બાંધીને પોતાની રાજકુંવરી આગળ લઈ આવી, માનસિંગને આગળ ઉભો કરી તેમાંની એક બોલી કે મહેરબાન બાઈ હુમોએ આ માણસને આપણા બાગ પાસે પકડ્યો છે તેને આપની પાસે લાવી ઉભો કરી દીધો છે. પુલહરીનને માનસિંગ જોતાંજ પેલો માણસ યાદ આવ્યો તેથી તેની ઉપર ઘણી મહેરબાની દેખાડી એક સોનાની ખુરશી ઉપર બેસાડી પુછ્યું કે ઓ જીવાન તું ક્યાંથી આવ્યો છે, શું નામ ધરાવે છે અને અહીંયાં આવવાની તારી મતલબ શું છે. માનસિંગ તે અપસરા ઉપર આશક થઈ ગયો હતો કે, તેનાંથી કાંઈબી જવાબ આપી શકાયો નહીં. તે અપસરા માનસિંગ ઉપર આશક થઈ મેહથી વ્યાકુળ થઈ નરમાસથી પુછવા લાગી કે, મને તું જવાબ દે અને જલદી બોલ ઓ મારા પ્રાણ પ્રીય તારા ઉપર મારું દીલ એટલું લાગ્યું છે કે, તારા મુખની અમરત જેવી વાણીથી શાંત પમાડ. તે બોલ્યો કે હું પગનપુર શહેરનો રાજા છું મારું નામ માનસિંગ છે. જ્યારે તે અપહરણે માનસિંગનું નામ સાંભળ્યું ત્યારે તરતજ તખત ઉપરથી હેઠે ઉતરી કહ્યું કે મેં માનસિંગનું નામ જાણ્યું છે પછી માનસિંગનો હાથ પકડી પોતાના તખતે બેસાડી કહ્યું કે ઓ પગનપુર મહારાજા તે આજ મારી ઉપર મોટી મહેરબાની કરી મારા મહેલને તારા પગલાંથી પવિત્ર કરી દો છે મારે હું તારો બેહદ ઉપકાર માનું છું. મને કહે કે આટલી મહેનત ખેંચી અહીંયાં સુધી આવવાનું તારું શું કારણ છે અને જે કામને મારે આવવાનું થયું હોય, તે જલદી જાહેર કર. માનસિંગે કહ્યું કે તારી આટલી બધી માયાનો બદલો હું કેવી રીતે વાળી સકીશ તે મહારાજા કહી શકાતું નથી. હું જે કામને મારે આવ્યો છું તે કામ એ છે કે જે જીવાન માણસને તેં એક જંગલમાં

મોખત દેખાડી હતી તે જીવાન આજ સાતસે વરસ થયાં તપ કરે છે તેજ જગ્યાએ બેઠા છે મારે તારું આપેલું વચન તું પાળ. તરતજ ફુલઝરીનને પેલા જીવાનનું લાન આવ્યું તેથી માનસિંગને કહેવા લાગી જો તે મારો ખરો આશક હોય તો આ જગ્યાએ ન આવે. માનસિંગ બોલ્યો કે તે તેને કહ્યું હતું કે, હું સાત દહાડા પછી આવીશ મારે તું આજ ઠેકાણે બેસજો એટલે તે તેજ જગ્યાએ બેસી રહ્યો છે મારે તેને બોલાવ. તેની ઉપર મહેરબાન થઈ તેને તારા સ્વામી તરીકે રાખ. અપસરા બોલી કે જ્યારે મેં તને જોયો ત્યારેજ મને તે જીવાન યાદ આવ્યો અને હું એમ સમજી કે તે તુજ હશે એટલે માનસિંગે કહ્યું કે તે જીવાનને તું મારી આગળ બોલાવ એટલે તે અપસરાએ પોતાની સા- હેલીઆને હુકમ કીધો એટલે તરત તેને તેડી લાવીઆ. પછી માનાસિંગે કહ્યું કે હવે આ જીવાનની સાથે તારાં લગ્ન કર. ત્યારે તે અપસરાએ એમ કરવા ના પાડી એટલે માનસિંગે પેલા રીંછની છોકરીનો આપેલો મારો તેને સરખતમાં પાઈ દીધો એટલે તે અપસરા તેની ઉપર ઘણી આશક થઈ ગાં- ધર્વ વિવાહથી લગ્ન કીધું એટલે તેનું જોડું ખુશી ખુશાલીમાં પોતાના એશઆરામમાં ગરક થયું એટલે માનસિંગ રજા લેઈ ચાલ્યો એટલે તે અપસરાએ પુછ્યું કે તું ક્યાં જવાનો છે. માનસિંગે કહ્યું કે હું ગીરનારની તલાટીમાં જવાનો છ- રાદો રાખુંછું કારણ કે ત્યાં હરીનંદ નામના માણસ સાથ મને કામ છે પછી તે અપસરા બોલી કે તું કાંઈ કીકર ના કર. હું તને મારા ગાંધર્વોની સાથે મોકલું છું એમ કહી પોતાના ગાંધર્વો સાથે માનસિંગને તખત ઉપર બેસાડી મો- કલાવ્યો. જ્યારે તે ગીરનારની તલેટીમાં પોહ્યા ત્યારે તે ગાંધર્વને રજા આપી તરતજ માનસિંગ ત્યાંથી ચાલતો થયો અને પેલા ગાંધર્વ પોતાના મુલક તરફ રવાને થયા પછી માનસિંગને તે ડુંગરમાંથી એક અવાજ સંભળાયો તેથી તે અવાજ આવતો હતો, તે તરફ ચાલ્યો અને જુવેછે તો એક ઝાડ નીચે એક પીંજરું લાગેલું છે તેમાં એક ઘરડો ડાસો બેઠેલો છે. તે જોઈ માનસિંગે પુછ્યું કે આ મહેરબાન મા- ણસ આવી રીતે તું શા મારે બોલે છે અને તને પીંજરામાં ફાંસું બંધ કીધો છે. તે માણસે જવાબ આપ્યો કે આ જી-

વાન માણસ મારો હેવાલ તું ના પુછ જો પુછવા ચાહતો હોય તો મને વચન આપ કે તે હેવાલ સમજી માઈ દુઃખ દુર કરવાની તું કોસેસ કર. માનસિંગે કહ્યું કે હું તને તારુ દુઃખ નીવારણ કરવાનું વચન આપું છું. પછી તે ડાસાએ પોતાનો હેવાલ કહ્યો કે હું એક વેપારીનો છોકરો હતો, મારા બાપનો વેપાર ઘણો બહોળો હતો, માઈ નામ હરચંદ છે જ્યારે હું મોટો થયો ત્યારે મને મારા બાપનો વારસો મળ્યો પણ હું ઘણો ઉડાઉ હતો તેથી મેં થોડી વખતમાં સઘળો પૈસો ખર્ચી નાંખ્યો; જે પૈસો મારા બાપે મુશ્કેલીના વખતને માટે સંતાડ્યો હતો. તે ખજાનાની મેં શોધ કીધી પણ મને કોઈ ઠેકાણેથી મળી શક્યો નહીં એટલે મને ખજાનમાં એક માણસ મળ્યો જેણે મને કહ્યું કે, હું સંતાડેલો ખજાનો શોધી આપું છું. તે જાદુગરે મને વચન દીધું કે, જો તું મને તારા ખજાનામાંથી અડધો ભાગ આપે તો તે તને મેળવી આપું. એટલે તે જાદુગરે પોતાના જાદુના એલમથી તે ખજાનો શોધી આપ્યો. પછી મેં તે માણસને થોડું આપવા માંડ્યું એટલે તેણે મને એમ કીધું કે મારે તેમાંનું કંઈ જોઈતું તથી એમ કહી પોતાના જાદુથી મને આ પીંજરામાં નાંખી ચાલતો થયો, એટલે મેં પોકાર કરી તે માણસને કહ્યું કે મારો છુટકારો આમાંથી કેદાડ થશે. ત્યારે તે માણસ બોલ્યો કે તેં મારાથી દગલ કીધી માટે તેનાં ફળ તું ભોગવ. એટલે મેં તે માણસની ઘણી સ્તુતિ કીધી એટલે તે બોલ્યો કે પગનપુર નામે શહેરનો રાજા માનસિંગ કરીને આવશે તેથી તારા દુઃખનો છોડા આવશે, એટલે હું ઘણાં વરસ થયાં તે માણસની વાટ જોયા કરું છું પરંતુ ઘણાએક રાજકુમારો મને મળ્યા પણ માઈ દુઃખ કોઈથી દુર થયું નહીં અને આજે તું આવ્યો છે, હવે મને લાગે છે જે તું માઈ દુઃખ ભોગશે. એટલે માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે જો આ માણસને પેલી રીંછની છોકરીનો મારો અને અમરવેલી બે મળીને એકઠાં ધસીને પાયાથી આરામ થશે. એમ કહી પાસેના પરવતમાં જીવે છે તો ગીરનાર આપઘથી ભરપુર માલમ પડ્યો. આગળ ચાલતાં ઉજળ મુખી ખેતરપાળ આવ્યો ત્યાં જઈ ખેતરપાળની પુળ કીધી એટલે ખેતરપાળ તેને તૃપ્તમાન થયો અને બો-

હ્યો કે તેં મને શા માટે યાદ કર્યો. ત્યારે માનસીંગ બોલ્યો કે પેલા બુઢા માણસને કોઈ જાદુગરે પીંજરામાં પુર્યો છે. માટે તેને આરામ થાય એવી ઔષધી મારે જોઈએ છીએ. એટલે ખેતરપાળે તેને કહ્યું જે અમરવેલી સેસાવનમાં મળશે, માટે તે જગ્યાથી લાવી તારી પાસે જે રીંછની છોકરીએ આપેલો મહોરો તેની સાથે ધરી સરખત કરી તેને પાળે. એટલે તરત તેને આરામ થશે. એટલે માનસીંગ સેસાવનમાં ગયો અને અમરવેલીના વેલો લઈ પેલા ડાસાની પાસે આવ્યો અને પેલા મોહોરા સાથે ધરી તેનું સરખત કરી પેલા ડાસાને પાણું કે તરત જીવાન માણસ થયો અને માનસીંગને નમીને કહ્યું કે ઓ દેવવંશી પરદુઃખલજન તારો ઉપકાર મારા ઉપર ઘણોજ થયો છે તેનો બદલો આપવા હું અશક્ત છું એમ કહી તેને આશીરવાદ દઈ પોતાને ઘેર માનસિંગને તેડી થોડા દહાડા મેમાન રાખી ઘણુંએક જરૂર ઝવેર આપી વિદાય કીધો, પછી થોડા દીવસની અંદર ચંપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મેહેલમાં દાખલ થયો અને તેણીની આગળ સઘળો હેવાલ જાહેર કીધો. તે સાંભળી ગુણસુંદરીને ઘણો આનંદ થયો પછી માનસિંગને તરેહ તરેહનું અમરત ભોજન ખવડાવ્યું પછી માનસીંગે ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માગ્યો એટલે તે બોલી કે એક માણસ એમ કહે છે કે સત બોલનાર સદા સુખી માનસીંગે કહ્યું કે તે સખસ ક્યાં છે? તે બોલી કે તે વાતની મને ખબર નથી પણ મેં મારી મા તરફથી સાંભળ્યું હતું કે તે શહેરનું નામ કોસબી નગરી છે પણ હું જાણતી નથી કે તે ક્યાં છે પછી માનસીંગ ચોથા પ્રશ્નની ખબર લેવા ચાલ્યો.

ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માનસિંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

ચંપાનગરાથી ચાલતાં માનસિંગ મોટા એક જંગલમાં આવી પુગ્યો અને ચોતરફ નજર કરી જુવે છે તો એક મોટો પરવત તેની નજરે દેખાયો, થોડા દીવસમાં તે પરવત આગળ આવી પુગ્યો, તેની પરવત હેઠળથી રમણીક અને સુંદર સુસોભીત ગંગાજળનો પરવાહ વહેતો હતો. માનસિંગ જ્યારે તે ગંગાના કીનારા આગળ આવ્યો ત્યારે જોયું

તો તેની નજદીક એક માનસરોવર દેખાયું, માનસિંગ તે જોઈ ધણે ખુશી થયો અને જે ઠેકાણેથી પેલું પાણી વહેતું હતું તે ઠેકાણે આવ્યો, થોડક ચાલ્યો એટલે એક મોટા ઝાડ પાસે આવી જીવે છે તો તે ઝાડ ઉપર મનુષ્યનાં માથાં લટકતાં હતાં, તેની નીચે એક મોટો હોજ હતો તે હોજની અંદર તેનાં માથાનું લોહી ઝરતું હતું તેથી હોજ રૂધિરથી ભરાઈ ગયેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ ઝાડની બરોબર પાસે આવ્યો ત્યારે તે સઘળાં માથાં હસવા લાગ્યાં. આ ગુપ્ત બીના જોઈ માનસિંગની છાતી ફાટવા લાગી તે માથામાંથી લોહીનાં ટીપાં તે હોજમાં પડતાં હતાં જ્યારે માનસિંગે ઉચે નજર કરી ત્યારે એક અતી ખુબસુરત માથું તેની નજરે પડ્યું તેની ખુબસુરતી જોઈ માનસિંગ બેશુદ્ધ થઈ જમીન ઉપર પડ્યો અને એક કલાક પછી જ્યારે મુઘીમાં આવ્યો ત્યારે ચીંતા કરવા લાગ્યો કે આવા ખુબસુરત માથાને કાપી ઝાડ ઉપર લટકાવ્યું છે ત્યારે તેણે કેવો મોટો ગુન્હો કર્યો હશે. આમ વીચારી પોતાના દીલમાં કહેવા લાગ્યો કે એ માનસિંગ જ્યાં મુઘી આ ગુપ્ત વાતથી માહિત થયો નહિ ત્યાં મુઘી તને પાછું ફરવું વ્યાજબી નથી. સાંજની વખતે તે માથાં ઝાડ ઉપરથી ઉડી તળાવ એટલે માનસરોવર અંદર પડ્યાં તે માનસિંગે બરોબર જોયાં. સઘળાં માથાંએ રાક્ષસીઓની સુરતે બની ગયાં અને જે માંથુ સઉથી ખુબસુરત હતું તે માથાવાળી રાક્ષસી એક હીરા મોતીથી જડેલા તખત ઉપર આવી બેઠી. બાકીની સઘળીએ પોતપોતાની ખુરશી ઉપર ચોતરફ બેઠી. બેઠા પછી થોડીએ અદબથી તે મોટી રાક્ષસી આગળ ઉભી રહી. હવે વાજાના નાદ થવા લાગ્યા અને સઘળી રાક્ષસીએ નાચવા લાગી અને નાચરંગમાં ગુલતાન થઈ. માનસિંગ આ સઘળું જોતો હતો એટલામાં મંચરાતનો વખત થવા આવ્યો, પછી થોડીક રાક્ષસીઓએ ભોજનની તૈયારી કરી, સોનારૂપાની થાળીઓમાં તરેહ તરેહનું લેજતદાર જમણું કરી એક હીરા મોતીથી શણગારેલા બાજઠ ઉપર એવી તો સફાઈથી મુક્યું તે જોઈ માનસિંગનો ખુદ્દિ તેનો ભેદ જાણવા બીલકુલ કામ કરી સકી નહી એક રાક્ષસીએ આવી પોતાની રાજકુંવરીને ખાવાનું તથ્યાર છે માટે ચાલો. તે કુંવરી એ તખત ઉપરથી નીચે

ઉતરી પોતાના એક ચાકરને કહ્યું કે એક મોટા થાળમાં દરેક જાતનું પકવાન મુકીને પેલા મુસાફરને આપીઆવ. તેણીના ફરમાવ્યા મુજબ પેલી રાક્ષસી માનસિંગની આગળ તે થાળ લાવી. આંખના ઇસારાથી કહ્યું કે અમારાં રાણી સાહેબે તારે માટે આ ભોજન મોકલાવ્યું છે. માનસિંગે પુછ્યું કે તમારાં રાણીનું નામ શું છે. તે રાક્ષસીએ જવાબ દીધો કે આ વાત તું મને ના પુછ કહેવાનો હુકમ નથી, તુને નામ તું શું કામ છે. આ ખાવાનું છે તે તું ખા, અને પેટ ભરાય પછી સુઈ રહે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી તું મને આ ગુપ્ત વાતથી વાકેફ નહીં કરશે ત્યાં સુધી હું ખાવાનો નથી. તે રાક્ષસીએ જઈને પોતાની રાણીને આ વાત જાહેર કરી. તે રાણીએ જવાબ મોકલાવ્યો કે પ્રથમ તું ખા પછી તુને આ વાતથી વાકેફ કરીશ. જ્યારે માનસિંગ ખાઈ રહ્યા ત્યારે પેલી રાક્ષસીને કહ્યું કે હવે તું મને આ વાતના ખુલાસાથી વાકેફ કર. તે રાક્ષસીએ જવાબ દીધો આવતે કાલે સઘળું તારી આગળ જાહેર કરીશ. માનસિંગે વીચાર્યું કે તે રાક્ષસીને પકડું પણ તેવામાં તે રાક્ષસી પોતાના માથા ઉપર થાળ મુકી તળાવમાં જતી રહી અને પોતાની રાણી આગળ હાથ જોડી ઉભી રહી. તખત ઉપર બેઠેલી રાણીએ ખાકીની રાત નાટારંગ જોવામાં ગુજરી. જ્યારે સવાર થઈ ત્યારે સઘળી રાક્ષસીઆ માનસિંગના પડી. પોતાની રાક્ષસી માયાથી પોતાનાં માથાં કાપ્યાં તે માથાં ઉડીને ઝાડ ઉપર લટકી ગયાં. માનસિંગ પરવતની ગુફામાં બેઠેલો હતો તેમાંથી બહાર આવીને ઝાડની નીચે બેઠો ત્યારે સઘળાં માથાં હસવા લાગ્યાં માનસિંગે પોતાની નજર સૌથી ઊંચેના માથાં ઉપર ફેરવી કારણ કે તે રાજની કુંવરીની મોખતે તેના દીલમાં આવું તો મજબુત ધર ફીકું હતું કે માનસિંગનું દીલ બળીને ખાખ થતું હતું પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે જો આ ખોનાથી હું વાકેફ થાઉ તો ખુશ કરીને આ રાક્ષસીઓની રાણીની સાથે હું પરણીને મારી છાંદગીની મોજ શોખ મેળવીને અભય સુખ ભોગવું. આ પણ કોઈ રાક્ષસી માયાથી થયું હશે. કારણ કે દીવસના આ સઘળાં માથાં ઝાડ ઉપર લટકી જાય છે, અને રાતના પાછાં માણસોની મુરતમાં બદલાઈ જાય છે, એ વીચારમાં દહાડો કાઢાડ્યો અને રાત પ-

હી ત્યારે આગળની માફક સઘળાં માથાં સરોવરમાં પડી ન-
વજોળન સ્ત્રીઓ દેવાંગનાનાં રૂપ ધરી પોતપોતાના બીછાના
પર બેઠી. રાજકુંવરી રતન જડીત્ર તપ્ત ઉપર બેઠી. માનસિંગ
તરતજ ત્યાંથી ઉઠી પોતાની ગડા તરફ આવીને બેસી રહ્યો.
અને તે જોવા લાગ્યો કે આજ રોતે મને એઓ વીશે ખબર
પડશે. જ્યારે મધરાતને સુમારે માનસિંગની આગળ પેલી
રાક્ષસી ખાવાનું લાવી ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી
આ માયાથી હું જાણીતો નહીં થાઉં ત્યાં સુધી આ થાળ-
માંથી જમવાનો નથી. હું હાથ પણ લગાડીશ નહીં તે રાક્ષ-
સીએ પોતાની રાણીને માનસિંગની ઇચ્છા જાહેર કીધી, ત્યારે
તે રાણીએ તેની ઉપર કેવડાવ્યું કે તું જમને કહે કે જ્યારે
તું અમારી રાણી પાસે આવશે ત્યારે તને આ વાતનો ભેદ
ખુલ્લો કરી કહેશે. માટે તું ખુશીથી ખાધને મારી સાથે
ચાલજે. ઉપલો જવાબ જ્યારે તે રાક્ષસીએ માનસિંગને ક-
હ્યો ત્યારે માનસિંગે ખુશીથી ખાધું, ખાઈ રહ્યા પછી મા-
નસિંગ તે રાક્ષસી સાથે ચાલ્યો. તે રાક્ષસી સરોવરમાં પડી
ગઈ અને માનસિંગ પણ તેની પછવાડે પેલા તળાવમાં પ-
ડ્યો. જ્યારે માનસિંગના પગ જમીનને લાગ્યા ત્યારે આંખ
ઉઘાડી જોયું તો નહીં મળે સરોવર કે નહીં મળે તે ઝાડ
કે નહીં મળે તે રાક્ષસીઓ પણ એક મોટા જંગલમાં આ-
વી પડ્યો. માનસિંગ પોકાર કરી કહેવા લાગ્યો અને માથાના
વાળ પીંખી નાંખવા માંડ્યા અને રૂદન કરી આજોરવા લા-
ગ્યો અને દીવાનો બની ગયો અને પોકાર કરવા લાગ્યો, હા-
ય હાથ ખુબ સરૂપવાળી સ્ત્રી મળે તો જીવું, નહીં તો મારી
દહ અગ્નીમાં બાળી મુકું, એવી રીતે પોકાર કરતાં કરતાં
એક ઝાડ નીચે દસ દહાડા સુધી રહ્યો, એટલે તે અપાર
શક્તિવાળા પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ તેની ઉપર મહેર
કરી નારદ મુનીને હુકમ કીધો કે જે માણસ પેલા જંગલ-
માં રહે છે અને પોકાર કરે છે અને દીવાના માફક ફરે છે તેને
દયા કરી તેના ઉપર દુઃખ છે તેનું નિવારણ કરો. એ મા-
નસિંગે આ જગતના લોકો માટે જન્મ લીધો છે, તે દેવ
છે અને ઇંદ્રનો પુત્ર છે તેને પુરવે રૂપીએ સરાપ દીધો તેથી
તે મૃત્યુ લોકમાં રાજને ઘેર અવતાર લઈ પરદુઃખ ભંજન
એટલે પારકાનું દુખ ભાગનાર એ નામથી તે ઘણો પ્રખ્યાત

છે તેને હરેક ઉપાય કરી મદદ કરવી જોઈએ. માનસિંગ જંગલમાં જાડ નીચે બેઠેલો એટલામાં હાથમાં તંબુરો લઈ નારદજી વેણાજન વગાડતા વગાડતા આવ્યા અને તેને આવતા જોઈ માનસિંગ વધારે રડવા લાગ્યો. નારદજીએ આવી માનસિંગના મુસ્તક ઉપર હાથ મુક્યો એટલે માનસિંગની આંખ ઉઘડી. તે જુવે છે તો માહારાષ્ટ્રી નારદજીનાં દરશન થયાં એટલે દંડવત કરી કહેવા લાગ્યો કે આ જંગલનું નામ શું છે ? ત્યારે નારદજી બોલ્યા કે આ જંગલને ખાંડીવનન કરી કહે છે. પછી માનસિંગ પોતે ત્યાં શી રીતે આવ્યો તે પુછ્યું. નારદ મુનીએ જવાબ દીધો કે તે પેલા સરોવરમાં પડ્યો. તે અહીંથી બે હજાર મૈલ દુર છે પછી આ સાંભળી માનસિંગને પેલી રાક્ષસની રાણી યાદ આવ્યાથી રડવા લાગ્યો અને કદપાંત કરવા લાગ્યો, એટલે નારદમુનીએ પુછ્યું કે તું શા માટે રડે છે. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હું જે જગ્યાએ હતો ત્યાં પાછો જવા ઈચ્છું. તે મુનીએ કહ્યું કે ઠીક છે; તું તારી આંખ મીચીને ઉઘાડ. માનસિંગે તેમ કીધું તો તરત પોતાને તેજ સરોવર પાસે ઉભેલો જોયો. કેટલોક વખત ગયા પછી માનસિંગે વિચાર્યું કે હું તળાવમાં પડ્યો તો મારી ઉપર આવો શીતમ ગુજર્યો. વાસ્તે બેહેતર એ છે કે જાડ ઉપર ચડી કોઈબી રીતે પેલા માથાને હું નીચે ઉતારું. આ ધારણા કરી તે જાડ ઉપર ચડવા લાગ્યો. એકાએક તે જાડ રાક્ષસી માયાથી હાલવા માંડ્યું અને તેનું થડ એકાએક ફાટી ગયું ને માનસિંગ અંદર પેસી ગયો. એટલે રાક્ષસીએ એવી માયા કીધી કે તે જાડ ચોતરફથી બંધ થઈ ગયું અને માનસિંગ અંદર ભરાઈ ગયો. એવી બીના જોઈ માનસિંગ પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યો અને આ શું દુઃખમાં આવી પડ્યો હું આ દુઃખથી હવે મને નારદજી છોડાવે તો છુટું એટલામાં નારદમુની ત્યાં આવી પોહોળ્યા. માનસિંગ કહેવા લાગ્યો કે આ મહારાષ્ટ્રી મારી રક્ષા કરો. મારી રક્ષા કરો એટલે નારદજી બોલ્યા કે આ માનસિંગ આ રાક્ષસી માયામાં તારા જીવને તું જોખમમાં લાવશે માટે આ માયાથી વેગળો રહી તું તારા કામને માટે જા. તુને આ માથા સાથે શું કામ છે. માનસિંગે કહ્યું કે એનો ભેદ જાણવા માગુ છું કારણ કે મારું દીલ મારા હા-

થથી જતું રહ્યું છે પણ નારદ રૂપી બોલ્યા કે, આ માયા-
નો અનાવનાર કુંઠા રાક્ષસ છે તે કુંઠગીરી પર્વત ઉપર રહે
છે તે સૌથી ઉપરનું માથું તેની છોકરીનું છે જેણે એક
દીવશે પરણવાની ઇચ્છા પોતાના બાપ પાસે કીધી તેથી
રાક્ષસી માયાએ કરી ક્રોધાધીન થઈ પોતાની છોકરીના અને
તેની સઘળી સાહેલીઓના આ હાલ કીધા છે. તે છોકરીનું
નામ ચંદ્રપ્રભા છે, રાક્ષસ કુંઠાનો પરવત અહીંથી બે હ-
જાર મેલ દુર છે. જ્યાં સુધી તે રાક્ષસ જીવતો રહેશે ત્યાં
સુધી તેની છોકરીનાં કોઈની સાથ લગ્ન કરવાનો નથી. ત્યારે
માનસિંગે કહ્યું કે મને એમજ માનમ પડે છે કે મારું માત
તે રાક્ષસને હાથેજ છે. ત્યારે નારદ મુનીએ કહ્યું કે, મને
એમજ માનમ પડે છે કે જો આ સ્ત્રી ઉપર તું તારું દીલ
લગાડશે તો તારો જન્મારો થોડા વખતમાં વૃથા જશે માટે
આ માયાથી વેગળો રહે. આ રાક્ષસી માયા માહા વિકાળ
છે. માનસિંગે કહ્યું કે હું માતથી બીતો નથી જે થવાનું
હોય તે થાય પણ મારે તો એ ભેદથી વાકેફ થવુંજ
જોઈએ. જ્યાં સુધી એ રાક્ષસીને હું હાથમાં નહીં લ-
ઉં ત્યાં સુધી મને ચેત પડવાનું નથી. નારદ મુની
બોલ્યા કે ત્યારે હવે તું શું કહેવા માગે છે માનસિ-
ંગે જવાબ દીધો કે હું એ જાડોની અંદર મારું શરીર
લટકાવવા માગું છું એટલે નારદ મુનીએ માનસિંગને ઘણી
રીતે સમજાવ્યો પણ તે સમજ્યો નહીં ત્યારે નારદ મુનીએ
પોતાની તામસી વિદ્યાથી માનસિંગને કહ્યું કે હવે તું આ
જાડ ઉપર ચડ, જેવો માનસિંગ ચઢ્યો કે નારદમુની અલોપ
થયા. એવામાં માનસિંગનું માથું પેલા માયાની સાથેજ
લટકી રહ્યું અને જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક
સઘળાં માથાં માનસિંગની સાથે સરોવરમાં પડ્યાં. સઘળી
રાક્ષસીઓ પોત પોતાની જગ્યાએ આવીને બેઠી અને માન-
સિંગ તખતની પાસેના ખુણામાં હાથ જોડીને ઉભો રહ્યો.
પોતાને કંઈ ખબર હતી નહીં કે હું ક્યાં છું અને શું કરું
છું એટલે રાણી ચંદ્રપ્રભા બોલી કે આ જીવાન તું ક્યાંથી
આવ્યો છે. તું કોણ છે અને તારું નામ શું છે. માનસિંગે
કહ્યું હું તારા આકરમાંનો એક છું હું તારાજ સરોવરમાંથી
આવ્યો છું ચંદ્રપ્રભાએ જાણ્યું કે એ પણ રાક્ષસી માયાથી

થયો છે એટલે પોતે ચુપ રહી, અને હેડંબા નામની રાક્ષ-
સી કોવ કરી ઉઠીને એક તમાચો એવા જોરથી માર્યો કે,
માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠીને સમુદ્રની અંદર પડ્યો એટલામાં એ-
ક રાક્ષસી સમુદ્રમાંથી આવીને માનસિંગને એક પેટીમાં નાં-
ખી બંધ કરી એક મગરમચ્છને પેટી સોંપી ચાલી ગઈ, એ-
ટલે નારદ મુનીએ જાણ્યું કે પેલા રાજકુંવરને માહા દુઃખમાં
નાંખી પેલી રાક્ષસી પાહાડમાં ગઈ છે માટે તેનું રક્ષણ કર-
વા માટે માનભદ્રવીરને કહ્યું કે તે પેટી તમા ઉપાડી લાવો
એટલે તે માનભદ્ર ત્યાંથી ચાલ્યો અને સમુદ્રની આગળ પે-
લી પેટી જે મગરમચ્છની ચોકીમાં હતી તે ઉપાડી તેમાંથી
માનસિંગને બહાર કાઢી મોટા જળર જસ્ત રીંછને અંદર
નાંખી ઢાંકણું બંધ કરી માનસિંગને તેડીને નારદમુની પાસે
આવ્યો. માનસિંગ નારદમુનીને નમન કરી બોલ્યો કે હે
માહારૂપી મને છુપા ભેદથી વાકેફ કરો નહીતો મારો જીવ
એ બીનામાં જશે એટલે નારદમુની બોલ્યા કે તું માહાદે-
વની ઉપર તપ કર જેથી તારું કાર્ય ભોળા શંભુ તરત પાર
પાડશે એવું કહી નારદમુની અંતરધ્યાન થયા અને માન-
સિંગે માહારૂદ્રની ઉપર ઉચ્ચતપ કરવા માંડ્યો. કેટલી રીતે કે
મસ્તકની નીચે સોપારી મુકી ઉઘે માથે માહારૂદ્રના જપ
કરવા લાગ્યો. સાત દહાડાને સાત રાતો સુધી માહા તપ
કીધાં એટલે માહાદેવ તથા પાર્વતી માનસિંગની પાસે આવી
કેહેવા લાગ્યાં કે આ રાજકુમાર તુ શા માટે આ જંગલમાં
આવી ઉચ્ચતપ કરે છે. તારી ઇચ્છા હોય તે માગ હું તુને વ-
ચન આપવા આવ્યો છું એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મારી ઇ-
ચ્છા ચંદ્રપ્રભા સાથે લગ્ન કરવાની છે એટલે મહાદેવ બોલ્યા
હે માનસિંગ તું એ જ્યાં તારા મનમાંથી છોડી દે, કેમજે
તે રાક્ષસ મહા બળીયો છે. તેના ભયથી દેવ પણ ડરે છે, મ-
હા ઉદ્ધમાતી રાક્ષસથી હું પણ ડરીને માઈ કૈલાસ છોડીને આ
જંગલમાં ફરું છું. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હે જગતના પી-
તા તમે માઈ દુઃખ દુર નહી કરો ત્યારે આ જગતમાં બી-
જો કોણ સમર્થ છે જે મને માહારી માશુકની સાથે મેળવશે,
એટલે મહાદેવે પોતાના ગણ ઘંટાકરણને આજ્ઞા કીધી જે
બધાં સુધી આ માનસિંગ ચંદ્રપ્રભાની સાથે લગ્ન કરે ત્યાં
સુધી તું તારા ભેરવોને સાથે લઈ તેની મદદ કરજે એમ કહી

શંકર અંતરધ્યાન થયા એટલે બાર ભેરવ આવી તેની હ-
જુરમાં ઉભા રહ્યા અને કેહેવા લાગ્યા કે હું માનસીંગ તારી
શી આજ્ઞા છે તે જલદી ફરમાવ, માનસિંગ બોલ્યો કે કુંઠા
રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા માનસરોવરના પાસેના ગ્રાડની
ઉપર પોતાની સાહેલીઓના માથાની સાથે દીવસની ચોટી
રહે છે અને રાતરે નવ જુવાન ખુબસુરત ચંદ્રની કાન્તીના
જેવું રૂપ કરી સરોવરની અંદર માયાથી બાગ બગીચા અને
મેહેલ બનાવી તેમાં નાટારંગ વગેરે કરી પોતે આખી રાત
એશઆરામ ગુજરે છે અને સવારે પાછી તે ગ્રાડ ઉપર
પોતાનું માંથું પોતાની સાહેલીઓ સાથે લટકાવે છે, તેનું રૂપ
જેમ હું ઘણું મોહીત થયો છું મારે મને મેળવ, એવું સાંભ-
ળીને બાર ભેરવ પોતે પોતાના વાહન ઉપર સ્વાર થયા
લાગ્યા કોઇ કુતરા ઉપર ચડયા, કોઈ પાડા ઉપર, કોઈ ગધેડા
ઉપર, કોઈ બિલાડા ઉપર, કોઈ ભુંડ ઉપર, કોઈ ઊંદર, કોઈ
ઝેટ કોઈ ઘેરા ઉપર, કોઈ બકરા ઉપર અને કોઈ સીંહ ઉપર
એવી રીતે પોતપોતાના વાહન ઉપર જેસી જંગલમાં આવી
વીરને બોલાવ્યા કે શી આજ્ઞા છે તે જલદી ફરમાવો, એટલે
એક મોઢે બાર ભેરવ બોલી ઉઠ્યા કે ઓ માહાવીરો કુંઠા
રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા જે તલાવની અંદર રાતની નાટા-
રંગમાં બેઠી છે તેનું હરણ કરી ઉપાડી લાવો. એટલે બાવન-
વોરે પોતાનું ટાંડુ લઈ સરોવરની અંદર પ્રવેશ કીધો. જેવા
તે ચંદ્રપ્રભાના બાગમાં દાખલ થયા એટલે ચંદ્રપ્રભાની સા-
હેલીઓ બોલીકે પેલા માણસો કેમ આવે છે. એટલે સર્વે પો-
તપોતાના મનમાં બીવા લાગ્યાં, એવામાં વા વંટોળીઓ એવા
જેરથી થવા લાગ્યો કે એક બીજની સુરત જોવામાં આવી
નહીં એટલે ભેંસો વીર ધસીને ચંદ્રપ્રભાને ઉચકી આકાશ
મારગે ચાલતો થયો. એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની રાણીનું હ-
રણ થયું જાણી પોકાર કરી વીરની સાથે લડવા સામેલ થઈ.
લઢાઈ એવી ચાલી કે રૂધીરનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો રા-
ક્ષસી માયાથી અનેક રાક્ષસીઓ ઉત્પન્ન થઈ અને પેલા વીરો-
ના સામી લડવા લાગી. અને વીરોને ત્રાહ ત્રાહ પોકાર કરાવ્યો
એટલે વીર ગભરાઈને મહાદેવનું સમરણ કીધું એટલે માહા-
દેવી પોતાની ચોસઠ જોગણીઓ સાથે અપર લઈ તે રાક્ષસી-

સામે લડવા લાગી એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની માયા સમાવી
 સરોવરનો અંદર ગુમ થઇ એટલે અપર જોગણીઓ પોતાની
 ત્રપતી કરી અલોપ થઇ અને આવનવીર પેલા ભેરવની પાસે
 ગયા તે રાક્ષસીઓ સરોવરમાંથી નીકળી હેડબ નામની
 રાક્ષસી હુંદા રાક્ષસના પરવતમાં જઈ સરવે ખીના તેની
 આગળ જાહેર કીધી કે તારી છોકરી ચંદ્રપ્રભાનું હરણ બા-
 વનવીર આવીને કરી ગયા માટે તેની વારે ચઢવું હોય તે
 જા. તે વાત સાંભળતાંજ હુંદા રાક્ષસ પોતાના છપન કરેડ
 રાક્ષસોનું સેન લઈ પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભાની ખોળ કરવા
 નીકળ્યો. કેટલાક પરવતો જંગલો જોતો જોતો જે ઠેકાણે પો-
 તાની છોકરી ચંદ્રપ્રભા છે તે જંગલમાં આવ્યો અને જુવેછે
 તો બાર ભેરવોની ચોકીમાં પોતાની કુંવરી એક રાજપુત્ર-
 ની સાથે બેઠેલા જોઈ. તે જોઈ તે રાક્ષસને એટલો તો ક્રોધ
 ચડ્યો કે આ પૃથ્વીને પાતાળની અંદર ખોશો દઉં એમ
 કહી પોતાના રાક્ષસોને હુકમ કીધો એટલે લડાઈ શરૂ થઈ,
 રાક્ષસો મોટા મોટા પરવતો અને ઝાંડા લઈ લડવા લાગ્યા
 અને પાશાણની વૃષ્ટી કરવા લાગ્યા એટલે કાળભેરવે કલ્યાંત
 ભેરવને હુકમ કીધો એટલે આવનવીરને ચોસઠ જોગણી હા-
 થમાં ત્રીશુળો, અપરો લઈ ખાઉ ખાઉ, મારો મારો, પકડો
 પકડો, રૂધીર રૂધીર, પીઉં પીઉં. એમ પોકાર કરતી અંત-
 રીક્ષથી ઉત્પન્ન થઇ અને કેટલાએક રાક્ષસોનાં મુસ્તક તોડી
 રૂધીર પાન કરવા લાગી અને આખા જંગલમાં મહા પોકાર
 કરવા લાગી. જોગણીઓનું એક રૂધીરનું ટીપું પૃથ્વી ઉપર
 પડે તેથી અનેકજોગણીઓ ઉત્પન્ન થાય એવી રીતે તે કો-
 ટાંનકોટ જોગણીઓ અપર લઈ રાક્ષસોના શરીરનું રૂધીર
 સોસવા લાગી અને રાક્ષસોને ત્રાહ ત્રાહ પોકારાવા લાગી
 એટલે રાક્ષસોએ પોતાની કુળદેવી ચંડાળ નામનીનું આવા-
 હન કીધું અને કેટલાએક પાડા બકરાનું બળીદાન દેઇ દેવીને
 પ્રસન્ન કીધી તે દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે હે હુંદા માગ
 માગ, જે માગે તે આપવા સમર્થ છું, એવાં વચન સાંભ-
 લીને રાક્ષસ બોલ્યો એ માહાદેવ તારી કૃપા અમારા ઉપર
 હોય તો આ બધાંને અગ્નીથી બાળી આખ કર, એટલે દેવીએ
 અગ્નીનો મંત્ર રાક્ષસને આપ્યો એટલે તે મંત્ર રાક્ષસો ભણવા
 લાગ્યા એટલે અગ્નીનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો એટલે બા-

વન વીરે અંબાજીનું સ્તવન કીધું એટલે અંબાજીએ બાર
 મેઘને હુકમ કીધો કે તરત મુસળધાર વરસાદ પડવા લાગ્યો
 એટલે અગ્નિ ઓલાઇ ગયો અને રાક્ષસો પાણીમાં ડુબવા
 લાગ્યા અને ત્રાહ પોકારી પોતાના રાજા હુંડાની પાસે જઈ
 કેહેવા લાગ્યા કે આ જ્યાલ તું છોડી દે અને તારી છોકરી
 તે રાજકુમારને પરણાવ. એવું સાંભળતાં રાક્ષસનો રાજા કો-
 થમાં આવી બોલ્યો કે મારૂ મુસ્તક પડશે તો પણ બેહેતર
 છે પણ મારી છોકરી તે નરની સાથે પરણાવનાર હરજેજ
 નથી અને ચંદ્રપ્રભા માનસીંગને કેહેવા લાગી કે આ મારા
 પ્રાણનાથ મારો બાપ ઘણો બળીઓ છે મારે તે બળીઓની
 સામે જીવધી પોચાશે નહીં કેમજે તેનો ભાઈ જીજીત રાક્ષસ
 માહા વિકાળ બ્રહ્માની ઉપર તપ કરી વરદાન પામેલો મંદ
 બુદ્ધિનો માહા ભેદ્યો છે, જેની હાડથી પરવત ધ્રુજે છે, જેનું
 સ્વરૂપ માહા વિકાર પહાડ જેવું જે મારે હવે મારો બાપ
 તેને તેડવાનો ઉપાય કરી પોતાના રાક્ષસોને મોકલશે એટલે
 તે ઘણો ભેરાવર છે, મારે જીવ ઘણું થશે હવે આપણે શી
 રીતે આ જગ્યો ઉપર રહી સકીશું; એટલે માનસીંગ બોલ્યો
 હે પ્રીયા તું આવાં કાયરપણાનાં વચનથી મને કેમ કાયર
 કરે છે. હું પણ ક્ષત્રીનો પુત્ર છું મારી આગળ ધનુષ્ય બા-
 નુ ભાથા અખુટ ભરેલા છે તે જીજીતને મારા બાણથી
 કાયર કરી ત્રાહ પોકારાવી કાઢું તો બાણજે જે સુરિંદ્રનો કુ-
 માર નહીંતો કાંઈ પણ ભેદ છે. એવું સાંભળી ચંદ્રપ્રભા
 બોલી આ મારા સ્વામી દેવ્ય તો માહા વિકાળ છે તમારું શ-
 રીર કમળરૂપી અને દેવ્ય તો પાપાણુ રૂપી છે, તેના સામુ
 જીવક કરવું વરજીત નથી મારે આપણે મારા બાપને કાલા-
 વાલા કરી તેઓની પાસે ક્ષમા માગીએ. એટલે કારભેરવ
 અને કલ્પાંત ભેરવ અને ઘંટાકરણ ત્રણ માહા ભેરવો આ-
 વોને માનસિંગ તથા ચંદ્રપ્રભા બંનેને ઉપાડી પાસેના પરવ-
 તની શુક્રામાં મેલી તેની આડી બાવનવીરની ચોકી મુકીને
 પોતાની સેન્યામાં આવ્યા એટલે જીવક શરૂ થયું. સાત દહાડા
 ને સાત રાતો સુધી મહાબળીયા રાક્ષસોને ભેગણીઓની
 લડાઈ ચાલી અને રાક્ષસને હાર પમાડ્યા તે બીના ભેદ
 હુંડા રાક્ષસને ઘણો ખેદ થયો કે પોતાનું સરવે સૈન્ય હાર
 પામેલું તથા પોતાના ભાઈ જીજીતને તાકીદ કરી લાવ્યા

તે જીજીત જ્યારે ઢુંઢાની આગળ આવ્યો એટલે ઢુંઢા તેની આગળ કાલાવાલા કરી કહેવા લાગ્યો કે મારી છોકરી ચંદ્ર પ્રભાતું રાજકુમાર માનસિંગ હરણ કીધું તેની પક્ષમાં આ જોગણીઓ અથવા મહાવીરોએ પોતાના ભેરવો સાથે લડાઈ માંડી છે તે લડાઈમાં આપણા રાક્ષસો હાર પામી કેટલાએક મરી ગયા, એટલે જીજીત બોલ્યો કે આ પૃથ્વીમાં બીજો જીજી કોણ છે જે મારા સામે લડીને જીત ગેળવશે એમ કહી બાર ભાઠી મદીરાપાન કરી તેનો ઉપર કેટલાએક મૈસોના આહાર કરી યુદ્ધ કરવા તત્પર થયો. પોતાના રાક્ષસોને એકઠા કરી હિમત આપી લડાઈ શરૂ કીધી એટલે જોગણીઓ અને ભેરવોએ પોતાનાં આયુધ સાથે સામે જીજીતો આરંભ કીધો. એક બીજાને ત્રીશુળ, ખંજર, ગદા ફરશી, સાંગ, તુમ્મર, મુશળ ઇત્યાદિ હુથીઆરોથી મારવા લાગ્યા. જોગણીઓ પોતાનાં ખપર લેઈ દૈત્યોનું રૂધીર પાન કરવા લાગી એટલે જીજીતે પોતાની સૈન્યામાં કેટલાએક રાક્ષસોને મરણ પામેલા જોઈને ક્રોધમાં આવી મોટા મોટા પરવતો લાવી જોગણીઓની સૈન્યામાં નાંખવા લાગ્યો તેથી જોગણીઓ અને ભેરવો કાયર થઈ ત્રાહ્યના પોકાર કરી નાસવા લાગ્યાં, એટલે પેલે રાક્ષસે પોતાના જીજીતને હુકમ કીધો કે પેલા પરવતની શુક્રામાં ચંદ્રપ્રભા અને માંનસીંગ આવનવીરની ચોકડી સાથે છુપી રીતે લઈ બેઠા છે તે વીરોની સાથે જીજીત કરી તે બંનેને અંતરીક્ષ ઉપાડીને ઢુંઢગીરી પરવતમાં લાવો એટલે તે રાક્ષસો મહાબળીયા પોતાના રાજાને હુકમ સાંભળી તરત દોડી તે વીરોની સાથે જીજીત મચાવીને ચંદ્રપ્રભા માંનસીંગની સાથે અંતરીક્ષ રથમાં બેસાડી પોતાના પરવતમાં લાવ્યા, એટલે તે રાક્ષસોએ માંનસીંગને બાંધી કાળાપ્રહમાં પુર્યો અને પોતાની છોકરીને પાસેની શુક્રામાં સંતાડી આડી રાક્ષસોની ચોકડી મુકી નીરભયપણે બેઠા એટલે તે ભેરવો પોકાર કરતા મહારૂદ્ર પાસે જઈ કહેવા લાગ્યા કે રાક્ષસો મહા ભેરાવર છે અને માંનસીંગને તથા ચંદ્રપ્રભાને પોતાના પાહાડમાં લઈ કેદ કીધાં છે માટે તેના વારે આપણે ચઢવું જોઈએ. તે વાત સાંભળી મહાદેવને અતિશય ક્રોધ ચઢ્યો એટલે પોતાના પુત્ર ગણપતી અને કારતીક સ્વામીને હુકમ કીધો કે તે રાક્ષસોને મારી ચંદ્રપ્રભા માંનસીંગ સાથે લાવો.

એવું સાંભળતાં કારતીક સ્વામી મોરપર અસ્વાર થયા અને ગણપતીએ ઉંદર ઉપર સ્વારી કીધી અને પોતાના ભેરવો ગણા, કીંતર, ડાકણી, સાકણી, ભેરવી, મશાણદેવી, ભુતો, પ્રેતો, પીસાચો, વગેરેને હુકમ કીધો એટલે બાબરો ભુત પોતાની સેન્યા સાડાસાતલાખ ભુતાવળો સાથે હાજર થયો અને ભુતો પોકાર કરવા લાગ્યા. એવી જગી ફાજ એકને કારતક સ્વામી ગણપતી સાથે પોતાનું સૈન્ય લેઈ ચાલ્યા. એટલે જોગણીઓ પોતાના ખપર સાથે બાવનવીરને લેઈ એકઠો થઈ, સરવે સેના ઢુંઢગીરી પરવત ઉપર પોતી અને લડાઈ સર કીધી. મારો મારો એવા શબ્દો સૈન્યામાં બોલવા લાગ્યા એટલે રાક્ષસો પોતાના હાથિઆર સાથે સામા થયા અને એક બીજાને શસ્ત્રવિદ્યાથી મારવા લાગ્યા એટલે ગણપતીને અત્યંત ક્રોધ ઉત્પન્ન થયો અને પોતાના ભુતોને હંકાર્યા. ભુતો સેનાની અંદર પોકાર કરવા લાગ્યા. માંસ, માંસ, રૂધીર, રૂધીર, પીઉં પીઉં ખાઉં, ખાઉં, એવી રીતે પોકાર કરી રાક્ષસોના સામા ઢુટી પડ્યા. કેટલાએક રૂંઢ મુંઢ માથા વિનાના, નાક વિનાના એવા વિચીત્ર ભુતો રાક્ષસના માથાં તોડી રૂધીરપાન કરવા લાગ્યા. એટલે જીભુત ક્રોધ કરી કેટલાએક ભુતોને પોતાના પગ નીચે કચરો કેટલાઓને બગલમાં ધાલી કેટલાઓને પોતાના મુખમાં મેલી ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકારાવી માહા જીદ્દ મચાવ્યું. આવો બનાવ જોઈ બાબરો ભુતને મહા ક્રોધ ચડ્યો એટલે ક્રોધમાં આવી જીભુતની સામે દોડી તેના નાક અને કાન પોતાના દાંતવડે તોડી તેના પેટમાં પ્રવેશ કર્યો અને અંદર કેટલાએક પોતાના ભુતો સાથે બંડ બચાવ્યું. એટલે જીભુત અત્યંત ક્રોધમાં આવી કેટલાએક ભુતો અગર જોગણીઓ યા વીરોને મારી ત્રાહ્ય પોકારાવી એટલે ગણપતીએ ક્રોધથી પોતાનું ત્રીશુળ જીભુતના મુસ્તકમાં એટલા જોરથી માર્યું કે જીભુતનું શીર છેદી ત્રીશુળ પાતાળમાં ગયું તેથી જીભુત મૃત્યુ પામ્યો. એવું સાંભળીને ઢુંઢો રાક્ષસ મુર્છીત થઈ પૃથ્વી ઉપર પડ્યો, ઘડી એકે શાંત થઈ પોતાના બાંડા ગધેડા ઉપર બેસી જીદ્દ કરવા તત્પર થયો એટલે મહાદેવીએ પોતાનાં ત્રીશુળ લઈ લડવા લાગી અને પોતાની શીકોતેર મેલડી આવડ, પીગળ, મંગળ માંગલ વીગેરેને હુકમ કીધો.

એટલે તે ઢુંઢાને પોતાના ખર સાથે ઉપાડી આકાશમાં લઇ
ચાલી, ઘણા દુર લઇ તેના નાક કાન છેદન કરી ફેરવી અને
ઊંચેથી નીચે પડતો મુક્યો એટલે તરત તેના પ્રાણ ગયા અને
જેજેકારનાં વાજાં વાગવા લાગ્યાં. ડાક ડમરૂ સીંગી નાર
અને સીંધુડા મહાદેવની સેન્યામાં થવા લાગ્યાં અને જીતનાં
વાજાં વગાડી જેજે મહાદેવ ખમ મહાદેવ; જે જગત મૈયા,
જે સુખ દૈયા; એવી રીતના જીતો પોકાર કરવા લાગ્યા અને
માનસીંગની શોધ કરવા લાગ્યા એટલે કાણીઓ જીત બાળ-
રાને કહેવા લાગ્યા કે પેલી ગફામાં માનસીંગ કેદ પડેલો છે
એટલે સરવે સેન્યા તે જગોપર જઈ પેલા રાક્ષસોને મારી
માનસીંગને કાળાગ્રહથી બહાર કાઢ્યો અને ચંદ્રપ્રભાને લા-
વ્યા અને મોટો મંડપ રચી લગ્ન આરંભ માંડ્યો. હવે બ્રહ્મ
લોકથી બ્રહ્મા સાવંત્રી સાથે આવ્યા, ઇંદ્ર લોકથી ઇંદ્ર ઇંદ્રા-
ણી સાથે આવ્યા, મહાદેવ પાર્વતી સાથે આવ્યા, વીરુદ
લક્ષ્મી સાથે આવ્યા, નારદ અંતરીક્ષથી આવી તંતુર નાદ
કરે છે; બ્રહ્મા વેદથી લગ્ન કીયા કરે છે અને ઇંદ્રાણી ઇંદ્ર
સાથે શૌભાગ્ય દે છે; સુર્ય રાનાદ સાથે આશીશ દે છે અને
ચંદ્ર રોહણ સાથે અમૃતની વૃષ્ટી કરે છે; દેવતાનાં હુંદલી
વાગેછે. નાના પ્રકારની જેવા લાયક યુક્તથી મહાદેવ મા-
નસીંગને પરણાવેછે અને જોગણીઓ ગીતો ગાયછે; દેવતાઓ
અંતરિક્ષથી ધુલની વૃષ્ટી કરેછે જેજેકાર ઇત્યાદી સર્વે દેવ
આશીરવાદ દઇ સર્વે સહિતે સ્થાનકે જાય છે. મહાદેવ
ભેરવ વીગેરેને હુકમ કરે છે કે માનસીંગને સહી સલામત
ચંદ્રપ્રભા સાથે પગનપુર નગરમાં તેના બાપ સુરિંદ્રને સોંપી
આવો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે મારે હજી રૂપસીંહ
રાઠોડનું અને ગુણસુંદરીનું કેટલુંએક કામ બાકી છે. મા-
હાદેવે કહ્યું કે સાત દહાડા તારા નગરમા તારી પ્રીયા સાથે
રહી પછી તારા કામ ઉપર જજે. માનસીંગ અને ચંદ્રપ્રભા મ-
હાદેવને નમન કરી પોતાના દેશ તરફ ચાલ્યાં. થોડે દીવસે પ-
ગનપુરની નજદીક જઈ પોતાના બાપને વધામણી માકલાવી
જ્યારે સુરિંદ્રરાજાને પોતાના કુંવરને આવવાની વાત માલમ
પડી ત્યારે રાજાને રાણીના હરખનો તો પારજ રહ્યો નહીં જેમ
રોકે માણસનું ધન બોવાએલું પાછું સાંપડે અને તેના હરખનો
પાર ન રહે એજ રીતે દરબારીઓ, કારબારીઓ તેમ પો-

તાના રજપુતો રૈયત વગેરે અત્યંત હરખવાન થઇ સામેયાની
 તૈયારીમાં હાજર થયા. સુરિંદ્ર રાજાએ પોતાના હાથો ઘો-
 ડા રથ, પાલખીઓ, સીંગરાઓ, ગાડીઓ વીગેરે શુશોભીત
 રત્ન જડીત સ્વારીમાં લાવવા હુકમ કીધો. એટલામાં સ-
 રવે માણસો રાજાની હજુરમાં આવ્યાં અને ચોપદાર નકી
 પોકારી બહેનવ મહેરબાન મુરજવંસી રાજાને ઘણી ખમા,
 નિશાન ડંકા પરધમ વીગેરે અનેક પ્રકારનાં વાજાંઓ વા-
 ગવા લાગ્યાં અને ચારખની જેરઓ બોલવા લાગી અને
 પોલીસ ઘોડેસ્વાર યા પાળા પોત પોતાની ક્વાયત કરી રા-
 જાને સલામ કરી અદબથી સ્વારીમાં ચાલ્યા. જ્યારે માન-
 સીંગને માલમ પડ્યું જે મારો પીતાજી મારી સામે શહે-
 રની રૈયત સાથે મને તેડવા આવે છે મારે તીરથરૂપ માત
 પીતાના સામુ પગપાળું એટલે પગે ચાલીને અવસ્ય જવું
 જોઈએ એમ વિચારી પોતાના રથમાંથી નીચે ઉતરી ઉઘાટે
 પગે ચાલી પોતાના પોતાને દંડવત કરી ઉભો રહ્યો. તે
 વખત રાજાની ખુશીનો તેમજ માનસીંગની ખુશાલીનો
 પારજ નહીં, બેહુદ ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થયા. એટલે
 દીવાનો, કારભારીઓ પોતાના રજપુતો, રૈયત વીગેરે સરવે
 માનસીંગને મળ્યા અને માનપુર્વક શહેરમાં આવ્યા, જ્યારે
 રાણીએ પોતાના કુંવરને તેની રાણી સાથે જોયો ત્યારે એની
 માએ ઘણા દેવથી બંનેના ઉવારણા લઇ મોતી હીરા વી-
 ગેરેથી વધાવ્યા. એટલે વરકન્યા પોતાની માતાને નમન
 કરીને રાજદુવારમાં ગયાં, પછી તે ચદ્રપ્રભાને જોઈને રાજા
 રાણી અત્યંત ખુશી થયાં. શહેરમાં જમણવારનો હુકમ કીધો
 જે, મારી રૈયત સાત દહાડા સુધી મારા દરબારમાં જમણવાર
 છે મારે થાળી, કળશોયો, વાટકો, અથાણાં, લઈ વડે વેલા
 પધારજો. ચણા ને શીરો ખાઈ ખુશી થજો એટલે શહેરના
 લોકોએ હીરા, મોતી, માણેક, ઝવેર, આકૃત વીગેરે નજરાણો
 ભેટ કીધો તે બધો રાજાએ કબુલ કીધો. ભાટ ચારણ ગાંધ-
 વંતે અનેક પ્રકારનાં દાન દીધાં અને બ્રાહ્મણોને અકેકી મહોર
 સોનાની આપી કહ્યું જે મારા દેશમાં ખુશીથી ભીખ માગી
 ખાઓ એટલે બ્રાહ્મણો આશીર્વાદ દઈ વીદાય થયા અને મા-
 નસિંગ દસ દહાડા સુધી પોતાના બાપની સાથે ખુશી ખુ-
 શાલીમાં કાઢી રૂપસીંહ રાઠોડના કામને મારે રજા લઇ ચાલ્યો.

થોડે દીવસે કોસંબી નગરી પાસે આવી પહોંચ્યા અને શે-
હેરના લોકોને પુછવા લાગ્યા કે ફલાણે માણસ ક્યાં છે તે-
ઓએ જવાબ દીધો કે અહીંયાં એવો કોઈ પણ માણસ નથી
કે જેના દરવાજા પર તું કહેછે તેમ લખેલું છે. માનસિંગ ચા-
લતો ચાલતો તે માણસના આશ્રમ તરફ ગયો અને દરવાજા
આગળ જઈને એક ઝાલર પડેલું હતું તે વગાડ્યું એટલે તે
આશ્રમમાંથી વીધાર્થી નીકળ્યો અને માનસિંગે તેમ કરવાનું
કારણ પુછ્યું. માનસિંગે કહ્યું કે માહરે તારા ગુરૂ પાસે કામ
છે, તેણે અંદર જઈ ખખર કીધી એટલે માનસિંગને અંદર
બોલાવ્યો. માનસિંગ ત્યાં ગયો અને નમીને તેની પાસે
ઉભો રહ્યો તે રૂપીએ માનસિંગને જોતાંજ આશીર્વાદ દઈ
પોતાની પાસે એક આસન ઉપર બેસાડ્યો અને પોતાની
સાથે જમાડી માનસિંગને આવવાનું કારણ પુછ્યું. માનસિંગે
જવાબ દીધો કે, હું પગનપુરનો રહેવાશી છું. અને રૂપસીંહ
રાઠોડ નામના એક રાજકુમારને મારે નીકળ્યો છું. જ્યારે
તેણે સઘળી વાતથી તેને માહિત કીધો ત્યારે તે માણસે મા-
નસિંગની હીંમતની ઘણી તારીફ કીધી અને આશીર્વાદ
દઈ બોલ્યો કે ઓ જીવાન આ કામ માથે ઉઠાવી લેવાની તે
અજબ હીંમત કીધી છે. માનસિંગે કહ્યું કે ઓ માહાપુરૂષ
હવે દરવાજા ઉપર જે લેખ લખ્યો છે તે મને જલદી કહે.
તે બોલ્યો ઓ પગનપુરના રાજા કોઈ પરદુઃખભંજન હોય
એમ માલમ પડેછે અને ઇશ્વરનો ખરેખરોજ ભક્ત છે, તારા
જેવો કોઈપણ પુરૂષ આજ સુધી મેં દીઠો નથી તેનું કારણ
એ કે આટલે દુરથી મારી આગળ અત્યારસુધી કોઈ પણ
પુરૂષ આવ્યો નથી હવે મારો વૃતાંત હું તારી આગળ જા-
હેર કરુંછું તે સાંભળઃ—માનસિંગે કહ્યું કે પહેલાં હું એ જા-
ણવા માંગુંછું કે તને કોસંબી નગરીના લોક તપેશ્વરી કરીને
કહેછે પણ તું તો એક જીવાન માણસ દેખાય છે અને તારો
એક વાળ સફેત દેખાતો નથી, તે માણસે જવાબ દીધો કે
આ કોસંબી નગરી વસે સાત હજાર વરસ થયાંછે પણ મારી
ઉંમર તો આઠ વરસની છે. જેવો તું મને હમણાંજ દેખે છે
તેવોજ હું તે વખતે પણ હતો, બીજું સાંભળ કે હું એક
બ્રાહ્મણનો પુત્ર હતો અને મારો બાપ વૃદ્ધ હતો. હું રોજ
જીગારીના ધંધો કરતો હતો. હું પૈસા ઘણા કમાતો પણ મારા

હાથમાં કાંઈ રહેતું નહીં રાત્રે હું ચોરનો ધંધો કરતો હતો. એક દહાડો મારે બાપે મને કહ્યું જે તું મારે પેટ પથર પડ્યો હોત તો પણ સાફ હતું કારણ કે કપડાં ધોવાના કામમાં આવત. એટલે મેં મારા બાપને કહ્યું જે આવે હું એટલું ધન લાવી આપું કે, તમે તમારી જીંદગીમાં કોઈ દહાડો નહીં જોયું હોય, એમ કહી હું રાજના મહેલની નજદીક ગયો. જોઉં છું તો પેરેગીરો ચોતરફ પેરા ભરતા હતા. એક બાજુ પર એક બારી રાજમહેલની ખુદ્દી મારા જોવામાં આવી તેથી મેં હીંમત કરી તે તરફ જઈ મારી પાસે જે ચંદન ઘો હતી તે બારીના કઠોડામાં નાખી દારી ઝાલી મહેલમાં દાખલ થયો અંદર જોઉં છું તો રાજ પોતાની રાણી સાથે ભરઉંઘમાં સુતેલો જોયો. મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો જે રાજના પલંગના ચાર પાયા નીચે લોક બોલે છે જે ચાર કળસ રતનના ભરેલા છે માટે તેની ચોરી કરું તો મારા ભવનું દુઃખ જાય. એમ વિચારી પલંગની નીચે રહી હળવે રહીને જરા જરા આઘો ખસેડી નીચેથી બહાર નીકળી પેલા ચાર કળસ બહાર કાઢી તે જગા ઉપર અંધ કરી પેલો પલંગ એજ રીતે તેના ઉપર ગોઠવી તે કળસ લઈ મારે ઘેર આવ્યો. સુર્ય ઊગતાં રાજ ઉઠીને પલંગના ચાર પાયા સંભાળે તો કળસ જોવામાં ના આવ્યા એટલે રાજએ પેરેગીરોને પુછ્યું કે મહેલમાં કોઈ ચોરે આવીને ખાતર દઈ મારું રાજ્ય ધન જે એકંદુ કરી ચાર કળસ ભરી મેં પલંગની નીચે દાટેલું હતું તે ગયું; એમ કહી પેરેગીરોને કહ્યું જે તે ચોરને જે માણસ પકડી લાવશે તેને તેમાંનો અડધો હિસ્સો ઈનામ દાખલ આપવામાં આવશે. બીજે દહાડે રાત્રે હું મારા બાપ પાસેથી રજા લઈ ચાલ્યો. રસ્તામાં ચોકીનો ઘણો બદામસ્ત હતો તેમાંથી છાની રીતે તેજ મહેલમાં દાખલ થયો અંદર જઈ જોઉં છું તો રાજ પોતાની રાણી સાથે ભરનીંદ્રામાં સુતેલો જોયો. મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે, જો હું ચોર ખરો હોઉં તો રાજ અથવા રાણીનાં વસ્ત્રાલંકાર સર્વે લેઈ જઈ એમ કહી માળ ઉપર ચડી માળ ફાડી ઉપરથી પાણીનું ટીંપું નાંખ્યું એટલે રાજના દીલ ઉપર પડ્યું તેથી રાજએ પોતે પહેરેલો ડગલો તથા ચોરણ

(મુરવાર) કાઠી એક તરફ ખુણામાં ફેંક્યો અને પોતીયું પેરી મુતો એટલે રાણીએ પોતાની સાડી કાઠી નાંખી, એવોજ હું હેઠે ઉતરી લઈ ચાલતો થયો. સવાર થતાં રાજા જુવે છે તો પોતાનાં વસ્ત્ર જોવામાં ના આવ્યાં તેમ રાણીની સાડી પણ ન મળી એટલે રાજાને વિચાર થયો કે આવો ચોર કોણ હશે જે મારા મહેલમાં આવી રાતે ચોરી કરી લઈ જાય છે મારે આજની રાતે મારા પલંગની ચોરી કરે તો હું આ ચોરને ખરો માનું. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી મેં મારા બાપને કહ્યું જે આજ રાત્રે રાજાનો પલંગ રત્ન જડીત્ર છે તેની ચોરી કરવી છે મારે તમે મારી સાથે આવો એટલે મારા બાપે આવવા ખુશી બતાવી એટલે હું રાતની વખતે મારા બાપે સાથે લઈ અંદર પ્રવેશ કર્યો અને રાજાના પલંગ નીચે ગોઠડીઓ ભરી પાતર કાપી પલંગ લઈ ચાલતો થયો અને તેવાજ પેરેગીરે પાછળ દોડ્યા એવામાં મેં વિચાર કર્યો કે મારો બાપ નહીં ચાલી શકે, એટલે મારા બાપનું માથું કાપી હું ચાલતો થયો, અને પેરેગીરે આવીને જુવે છે તો મારા બાપનું ઘડ તેના જોવામાં આવ્યું એટલે પેરેગીરેએ કહ્યું જે આજ ચોર છે એમ કહી પોકાર કરવા લાગ્યા જે ચોર પકડાણો છે, એટલામાં હું મારે ઘર જઈ પેલો પલંગ ભોંયરામાં મુકી ટાઢા પાણીથી નહાઈને સુઈ ગયો. પછી મારા બાપનું ઘડ દરબારમાં લઈ ગયા ત્યાં રાજાએ એવો હુકમ કીધો કે ધડની સાથે તેનું માથું બાળે અને રાજા અને હાડકાં નદીમાં નાંખી આવેતો હું તે ચોરને સંઘળી ચોરીની માફી આપી મારો કેટલોએક ખજાનો ભેટ કરું. એ વાત મેં સાંભળી તે લાસની તપાસ કરતાં નહીં માત્રમ પડ્યું, એટલે રાજાએ હુકમ કીધો કે આ લાસને મજબુત ચોકી સાથે મસાણામાં બાળી મુકો. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી એટલે મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે મારા બાપને તેના ધડની સાથે તેનું માથું બાળુંતો હું ખરો, એમ કહી મેં નવજોખન ખુબસુરત સ્ત્રીનો વેશ પહેરી રાતની વખતે મશાણ તરફ ચાલ્યો એટલામાં ચોકીદાર બોલ્યો કે અરે દીલજની ચોર મેરી પાસતો તુમ આઓ ચાર એસા તુમ કફા કયા કરતેહો લેનકી દા ધડી મોજ સોખતો કરો એટલે હું બોલ્યો અરે ચાર આમ શું કરે છે. જો

પેલો પછવાડે મારો ઘણી આવે છે તે જોશેતો તારાને મારા
 કેવા હાલ થશે એમ કહી આંખના પલકારાથી ઝાર બેજાર
 કરી સ્ત્રીચરિત્ર બતાવવા લાગ્યા એટલે સઘળા મીયાં બો-
 લ્યા કે ચાર ચલમ તો પીયો એટલે મેં કીધું જે મારેતો
 ઘણું વેગળું જવાનું છે તમે લોકો મારો કેડો છોડતા નથી
 એમ કહી કોષ કરી મેં ચાલવા માંડ્યું એટલે મીયાંભાઈએ
 મારો હાથ ઝાલો કહ્યું કે દીલજનન તુમ કીદર જાતો હો
 એટલે તે બોલી અરે ચાર હું તો કપડાં ધોવા જાઉં છું એટલે
 સીપાઈ બોલ્યો અરે ચાર શું બોલે છે એ રાતકી વખત
 કપડાં ધોનેકીહો, એમ કહી મને ખેંચવા લાગ્યો એટલે હું
 પેલી ચેહતરફ મારા કદમ ભરી પેલું માથું બળતી ચેહમાં
 નાંખી મારો માતીનો હાર તોડી પોકાર કરી કહેવા લાગી
 કે, મારો અમુલ્ય માતીનો હાર તોડ્યો મારે હું રાજની
 પાસે ફરિયાદ કરવા જાઉં છું. એટલે સીપાઈએના તો ખાર
 વાગી ગયા અને માંહોમાંહે કેહેવા લાગ્યા દેખો મેરે ભાઈ
 એ રૂડી રાજકી પાસ ફરિયાદ કરી અપનેકું રાજકા એ-
 સા હુકમ હો કે એ મુઠ્ઠાકી પાસ કોઈથી માણસને આવવા
 દેશોમાં મગર એ એરત અપની પાસ આઈ મગર રાજકો
 હુકમ તોડ્યો મગર ઉસકા હારકીથી ચોરી અપને માથે
 પડી. મારે રાજ અપનેકું કેદ કર વગર ભાડેકી કોટડીમાં દા-
 ખલ કર દેવેમા પીછું અપના હાલ ક્યા હોયગા એટલે એક
 મુકરાની બોલ્યો ગુડા મેં કેસા, મુકરાની મેરે જેસા કોઈ લ-
 ડવૈયા નહીં દેખો મેરે ભાઈ મેં કેસા, મને એકદીન જંગલમે
 ફરનેકું ગયાવા તખ એક વાવડો મેને દેખા; મેં પાનીકે વાસ્તે
 અદર ગયાતો અંદરસે એસા બોલને લગા કે ડરાઉં ડરાઉં
 ગુડમે બોલા મેં મુકરાની મેં તેરેસે ડરને વાલા નહીં ગુડાતે
 પીછું ડરાઉં ડરાઉં કરને લગા, પીછું મેરી સાથ દુસરા સી-
 પાઈથા એ સૈયદથા એ બોલાકે મેં રાનપુર કે રેનેવાલે
 ખુલાવ ગોસ જાનેવાલે ભરતો જકજેલકે ભરૂંજા તેરા કાલા
 કર, એટલે પેલું માથું અશ્મીથી બળી ખાખ થઈ ગયું અને
 પેલો સ્ત્રીએ હારને મારે જક કરવા લાગી એટલે તમામ
 સિપાઈ ચોતરફથી જોવા લાગ્યા એટલે સ્ત્રી બોલી કે આ
 સઘળું એકકું કરી પેલી નદીને કીનારે તમારા માથા ઉપર
 ઉચકી લાવો એટલે તે રાખ ધોવાથી બધાં તેમાંનાં માતી

જડશે. મીયાંભાઈએ તેમ કહ્યું સવાર થતાં હું ત્યાં કાગળની ચીઠીમાં સરવે બીના લખી રાજની દેવડીમાં નાંખી આવ્યો. એટલે રાજના હજુરીએ તે ચીઠી રાજને આપી રાજ ચીઠી વાંચે છે તો તેમાં લખેલું એવું હતું કે, માથું ચેમાં ધડની સાથે બાળ્યું છે ને રાખ મીયાને માથે મુકી નદીમાં નાખી છે અને હું આજ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોરી કરવા આવનાર છું મારે હોંશિયાર રહેજે. એટલે રાજએ પેલા સિપાઈઓને બોલાવી પુછ્યું તેથી સરવે બીના સાબીત થઈ. રાજએ ચોરને પકડવા શેઠેરમાં બીડું ફેરવ્યું તે બીડું લાખો ગુણકાએ લીધું તે વાત મેં સાંભળી એટલે હું રાતની વખતે સોદાગરનો વેશ પહેરી ઘણા ભલકાની સાથે ગુણકાની મેડીએ ગયો અને કહ્યું કે એક રાતના સવાલાખ રૂપિયા તુને મારો શેઠ આપશે મારે તું મારી સાથે બહાર રાજના બાગમાં આવ. એટલે ગુણકા બોલી કે આજ રાત્રે મારે રાજનો ચોર પકડવો છે મારે મારાથી બાગમાં આવી સકાશે નહીં. એટલે મેં કહ્યું જે એક કલાકની અંદર તમને આ જગ્યાએ પાછાં મુકીશ મારે ચાલો. તે ગુણકાએ પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે આ માણસ મોટા ભલકાની સાથે આવેલો છે તો તેનો શેઠ તેનાથી ધનવાન વિશેષ હશે મારે દસ વાગ્યા પહેલાં તે સોદાગરનું મન રંજન કરી સવાલાખ મહેરો લેઈ આવું એમ કહી પોતાની લુંડીને હુકમ કીધો એટલે તરત પોતાનો રથ બેડી ચાલ્યાં. શેઠેરની બહાર જઈ પેલા સોદાગરને કહ્યું કે તારો શેઠ ક્યાં છે ? સોદાગર બોલ્યો કે આ તમારો રથ અને તમારી લુંડી બંને આ જગ્યા ઉપર ઉભાં છે એટલામાં આપણે પેલા બંગલામાં મારો શેઠ બેઠેલો છે તેની મુલાકાત લઈ પાછાં મુખેથી ફરો. તે ગુણકા મારી સાથે બાગ તરફ ચાલી એટલામાં એક મહોયારી પોતાનું મહી વેચવાને શેઠેરમાં જતી હતી તેને મેં પુછ્યું કે તારી આગળ દહી છે ? એટલે તે બોલી કે મારી આગળ દહી એવું છે કે, કદી ભીંતમાં ચોટાડોતો ચોરી જય તેની પાસેથી દહી લઈ બંને જણ બાગ તરફ ચાલ્યાં એટલે એક વાવ્ય આવી કે તે ગુણકા બોલી મારે જરા આ ઠેકાણે નાવું. છે એમ કહી પોતાના અલંકાર વસ્ત્ર ઉતારી વાવ્યની અંદર નહાવા પેઠી એટલે મેં મારા મનમાં લાગ બેઠું તે ગુણકાને ઉઘે માંથે વાવ્યના મતવાલા સાથે લટકાવી પેલા

હાંથી તેના બધા શરીરને લેપ કરી માથાના વાળ કાપી ચો-
ટલો હાથમાં લઈ સઘળું વીત લઈ ચાલ્યો. તે શહેરમાં જઈ
મહારેઘર તે સરવે મુકી રાજના મહેલ તરફ ચાલ્યો તે મહેલમાં
જઈ રાજની રાણીની ડાકમાંથી હીરાનો હાર લઈ જંગલ
તરફનો રસ્તો લીધો. જ્યારે સવાર થઈ ત્યારે મને તે જં-
ગલમાં કંઈ ગરબડ જેવું સંભળાયું. હું તે અવાજ તરફ
ગયો અને જોઉં છું તો સાત ચોરો પુષ્કળ માલમતા જર-
ઝવેર હીરા માણેક આકૃત વીજેરે વેચી લેવામાં રોકાએલા
હતા. તેઓ મને પુછવા લાગ્યા કે તું કોણ છે અને આ
ઠેકાણે કેમ આવ્યો છે મેં તેઓને સઘળી સાચી વાત કહી
દીધી, એટલે તે લોકોએ મને કહ્યું કે આ હીરાનો હાર પણ
તું સઘળી માલમતા સાથે મેલ અને પછી આપણે સરવે
જણ સરખે ભાગે વેચી લઈએ. આ બોલતાં વારમાં તો તે
જંગલમાં એકાએક જે કુખેર મહાદેવનો ભંડારી પોતાના
ગણ સાથે આવ્યો. અને મોઢેથી બુમ પાડી કે સઘળું જંગલ
ધરતીકંપની માફક હાલવા લાગ્યું અને હજારો વરસના પુ-
રાતન ઝાડો જડ મુજમાંથી ઉખડી ગયાં અને મોટા મોટા
પરવતોની શીખરો તુટવા લાગી ઘણા ઉત્પાત જોઈ સઘળા
ચોરો નાશી ગયા અને હું ત્યાં એકલો ઉભો રહ્યો પછી તે
ભંડારી મારી પાસે આવ્યો અને પોકાર કરી મને પુછવા
લાગ્યો કે તું કોણ છે તે ખરેખરું મને કહે નહીં તો આજ
ઠેકાણે હું તને જીવથી મારી નાખીશ. મેં કહ્યું કે હું જુગા-
રીનો ધધો કરું છું. જ્યારે મારા હાથમાં કંઈ પૈસા રહેતા ન-
થી ત્યારે રાતમાં હું ચોરી કરું છું. ગઈ રાત્રે હું રાજના મહેલ
માં દાખલ થયો અને તેની રાણીના ગળામાંથી હીરાનો હાર
ચોરી કરી લાવ્યો. જ્યારે હું આ જંગલમાં આવ્યો ત્યારે
મેં સાત ચોરોને આ ધનના ઢગલા આગળ ઉભેલા જોયા
તેઓને મેં મારી બીના જાહેર કીધી ત્યારે તેઓએ મારી
પાસે આ હીરાનો હાર માગ્યો એટલામાં તમારો ભયંકર
અવાજ સાંભળી તેઓ સઘળા નાશી ગયા ત્યારે તેણે
જવાબ દીધો કે તે મને સઘળું સત કહ્યું છે તેથી આ તારી
ચોરીનો ગુનો હું તને માફ કરું છું. આ સઘળું ધન હું તને
આપું છું પણ તું હવેથી જુગાર રમતો ના, જો હવેથી ચોરી
કરે નહીં તો તુને કશી કમી અથવા દુઃખ નથી, આ જ-

ગતમાં તારી ઉમર નવ હજાર વરસની થશે. આ સાંભળી હું ખુશી થઈ સઘળું ધન મારા ઘરમાં લાવ્યો અને એક મોટી ઈમારત બાંધી તેમાં રહ્યો. પણ મારા શહેરના લોકોએ મને જંપીને બેસવા દીધો નહીં. તેઓ મને શહેરના મુખીની પાસે લઈ ગયા તેણે મને પુછ્યું કે ઓ માણસ તું ઘણો અરીખ અવસ્થામાં હતો અને હમણાં આ સઘળું ધન ક્યાંથી ચોરી લાવ્યો છે. મેં સઘળી વાત ખરેખરી જોવી હતી તેવીજ કહી દીધી, પછી તે મને રાજા પાસે લઈ ગયા. રાજાને પણ મેં સાચેસાચી વાત સીવાય બીજી કંઈ પણ કહ્યું નહીં તે સાંભળી રાજાએ સઘળા દરબારીઓને કહ્યું કે મારી ઉમરમાં મેં પણ સાચો માણસ આને જોયો મારે આજ માણસ સાચો છે કારણ કે કોઈ માણસ આવી રીતે પોતાની એમ ઉઘાડે નહીં. રાજા મારી ઉપર ઘણાજ ખુશી થયો અને મને પુકળ ખજાનો આપ્યો જેમાંનો હજી મારી આગળ ઘણો છે અને આજ ઘણાં વરસ થયાં હું ખરચું છું અને વિદ્યાર્થીઓને ખવરાવું છું પણ તેનો પાર આવતો નથી. જેથી મેં દરવાજા પર લખ્યું છે જે સત્ય બોલનાર તે હંમેશા સુખમાં રહે છે. હવે તું કોનો છોકરો છે તે મને જણાવ. માનસિંગે કહ્યું કે હું પગનપુરના રાજા સુરિંદ્રનો પાટવી કુંવર છું. આ સાંભળતાંજ તે રૂધી ઉઠ્યો અને માનસિંગના હાથને બચી દઈ ઘણીજ આશીશ દેવા લાગ્યો અને બોલ્યો કે માનસિંગ સીવાય પરદુઃખભંજન બીજો કોણ છે જે આવાં કામ કરવાને હીંમત ધરે. પછી થોડા દહાડા સુધી પોતાના આશ્રમમાં માનસિંગને પરોણા તરીકે રાખ્યો, અને ઘણી ખાતર ખરદાશ કરી વીઢાય કીધો. કેટલેક દહાડે અપાનગરીએ આવી પોચ્યો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને પોતાની શેઠાણી આગળ લઈ ગયા. ગુણસુંદરીએ પડદા નાંખી પુછ્યું કે ઓ માનસિંગ આટલો મોટો ક્યાંથી આવ્યો અને મારા પ્રશ્નની શી ખબર લાવ્યો. માનસિંગે સઘળી વાત ગુણસુંદરીને કહી પછી તે બોલી કે તું સાચુંજ કહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે તે માણસને એટલો તો પૈસો છે કે આ પૃથ્વીમાં બીજા કોઈની પાસે નથી. તેનો કોઈ દીવસ પાર આવે તેમ નથી પછી ગુણસુંદરીએ માનસિંગને જમાડી ધરમશાળામાં રૂપસિંહ

રાઠોડની પાસે મોકલ્યો, એટલે રૂપસિંહરાઠોડ અને માનસિંગ
બંને મળ્યા ને તેની આગળ સર્વે વાતનો ખુલાસો કીધો.
માનસિંગ રાતનો રૂપસિંહ પાસે રહી સવારમાં ગુણમુંદરી
પાસે પાંચમા પ્રશ્નને માટે આવ્યો, તે બોલી કે બળતા પર્વ-
તની બબર લાવ કે તે પર્વત શું કામ બળે છે પછી માન-
સિંગ તેની બબર લેવા ગયો.

માનસિંગ પાંચમા પ્રશ્નની બબર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ ચંપાનગરીથી પાંચમા પ્રશ્નનો જવાબ
લેવા નીકળ્યો ત્યારે પોતે જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો અને
ત્યાં એક પાણીના વેહેણા પાસે જઈ નાહી ધોઈ ઇશ્વરની
પ્રાર્થના કરવા બેઠો એટલામાં જંગલમાં કોઈ માણસનો પોકાર
પોતાને કાને પડ્યો એટલે માનસિંગ તે અવાજ તરફ ચાલ્યો.
થોડક દુર ગયો એટલે એક માણસને રોતો જોઈ કહેવા લાગ્યો
કે આ જુવાન તું આ બીઆમણા જંગલમાં કેને માટે રડી
પોતાનો જીવ ખુવેછે. એટલે તે રાજકુંવર બોલ્યો કે હું ખુંદી-
કોટાનો હાડો રજપુતહું, માઈ નામ અમરસિંગ છે; હું ત્રણા-
વટી નગરીના રાજા ચંદ્રસેનની છોકરી દીપમણી ઉપર આ-
શક થયોહું. તેણીના બાપને પતનો રોગ થયો છે તેથી તે-
ણીએ એવું પણ લીધું છે; કે જે માણસ ગરૂડ પંખીની ચરક
અને ઇસ્માલ જોગીના બાગમાંથી સાચી કસ્તુરી લાવે તેની
સાથે તેણીનું લગ્ન કરે. એવું સાંભળી હું આ જંગલે જંગલ
અને પહાડે પહાડ ફર્યો પણ મને તેનો રસ્તો મળ્યો નહીં.
આખર હું આ જંગલમાં હાથ પોકારી મારા પ્રાણ તજવા-
નો હતો એટલામાં તમે મારી પાસે આવ્યા. હવે હું મારો
પ્રાણ શી રીતે બચાવું અને હું મારી માસુકને શી રીતે મં-
જું એમ કહી જરબેજર રડવા લાગ્યો એટલે માનસિંગ હીં-
મત આપી કેહવા લાગ્યો કે તારૂં દુઃખ હું દુર કરીશ ત્યારે
મારા મનની શાંતિ થશે. એમ કહી અમરસિંગને કહ્યું કે તુને
રસ્તાની બબર છે એટલે અમરસિંગ બોલ્યો કે મેં એક જો-
ગીની પાસેથી સાંભળ્યું છે જે ઇસ્માલજોગી કામરૂદેશમાં
કમાવેશી દેવીના મઠમાં રહે છે. તેનો બાગ ત્યાંથી ટાઢસો
કોસ દુર છે તે ઠેકાણે તેની છોકરી ઢાંગી કેટલાએક જાદુગરો.

કેટલાએક સાધો, વાંછીઓ, ગરોળિઓ અને ફાડી ખાનારાં
જાનવરો ઇત્યાદીની ચોડી તેના આડી છે તે જગ્યાએ જે મા-
ણસ જાય છે તે હરગેજ જીવતો પાછો આવે છે. એવું સાંભ-
ળી માનસિંગ પોતાના મનસાથે કહેવા લાગ્યો જે આ જગ-
તને દુઃખ દેનારા તે દુષ્ટોનો નાશ કરવો જોઈએ એમ કહી
તે માણસને હીંમત આપી કામરૂદેશનો રસ્તો માનસિંગ લીધો
થોડાએક દીવસમાં એક ઝાડ નીચે અકસોસ કરી બેઠો અને
પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હજી મને કામરૂદેશના
રસ્તાની કાંઈથી ગમ પડી નહીં, હવે મારે કંઈ તરફ જવું
એમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે તે ઝાડ ઉપ-
ર ગરૂડપખી પોતાની માદાને કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ
પરદુઃખભંજન છે. પારકાને મારે પોતાના જીવની દરકાર
છોડી કામરૂદેશમાં જાય છે. ત્યારે તે માદા બોલી કે કામરૂ-
દેશ પુર્વદિશામાં ઉપસાગરની પાસેના બેટમાં છે તે કામરૂ-
દેશમાંની સ્ત્રીઓ હરેક પુરૂષને પોતાના દેશમાં આવેલો જોઈ
અત્યંત પ્રેમ દેખાડી પોતાના ઘરમાં લઈજઈ તે પુરૂષને દિવ-
સે બળદ કરી પોતાની બેતીનું કામ કરાવે છે. અને રાત્રે
પોતાના ચાર તરીકે ભોગવેછે એટલે નર બોલ્યો કે જો માન-
સિંગ આ વખત પુર્વદિશા તરફ જાય તો પોતાનું કામ પાર
પાડી પાછો આવે, તે સાંભળી માનસિંગ ઝાડ નીચેથી અડ-
પથી પુર્વદિશામાં ચાલ્યો, ચાલતાં ચાલતાં કેટલેક દિવસે એક
નદીના કીનારા પાસે આવ્યો અને જીવે છે તો એક જોગીને
તપ કરતો જોયો અને માનસિંગ તેની સ્તુતિ કરી તેની
પાસે બેઠો. એટલે જોગી બોલ્યો અબ્બે બેટા તુંમ કીદરસે
આતા હે. કહાં તલક જતા હે. એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે
મારો ઈરાદો કામરૂ દેશમાં જવાનો છે તે સાંભળી જોગી બો-
લ્યો. આ બેટા તેરા દુશ્મને તેરેકું ભરમાકર તુજે મારનેકા
ઈરાદા કર ફાંસમે ડાલાહે મારે આ ખ્યાલ છોડી તુમ તુમા-
રા દેશતરફ જાઓ, એટલે માનસિંગ બોલ્યો. આ મહાપુરૂષ
આ કામ મેં મારે મારે કીધું નથી પણ બીજાને વાસ્તે કી-
ધું છે. એટલે તે જોગી બોલ્યો કે તું માનસિંગ પરદુઃખભા-
ગનાર છે તોજે કશું હું તેજ હું એટલે જોગી બોલ્યો કે તું
માંડે દુઃખ યજશે તો તારૂં પરમેશ્વર કલ્યાણ કરશે. માનસિંગે
કશું આ મહારાજ તમારે એવું શું દુઃખ છે તે મને જલદી

કહો. હું તમારું કામ પાર પાડીશ. એટલે તે જોગીએ કહ્યું કે ઇંદ્રની અપસરામાં પ્રભાવતી ઉપર આશક થયો હું મારે મારી માથુકને મેળવી આપશે, એવી હું આશા રાખું છું, એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તે શહેર ક્યાં છે તે મને કહો. એટલે જોગી બોલ્યો કે આ નદીને સામેપાર તે શહેરમાં સ્ત્રીઓ રહે છે બીજું કોઈ ત્યાં માણસ જઈ શકતું નથી, કદી કોઈ પુરુષ જાય છે તે પાછો આવતો નથી તે સાંભળી માનસિંગ હિંમત આપી બોલ્યો તે નદીને સામેપાર ગયો છે ને જીવે છે તો મુશોલીત શહેર તેની નજરે પડ્યું. તે શહેરમાં દાખલ થઈ જીવે છે તો કોઈ માણસ તેની નજરે ન પડ્યું એટલે પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે આ ગંજવર શહેર વસ્તીવિના કેવું બિહામણું લાગે છે એમ કહી મધ્ય રોકમાં ગયો એટલે એક મહેલ તેની નજરે પડ્યો તે મહેલ હીરાથી જડેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ નજદીક ગયો ત્યારે મહેલના દીવાનખાનામાંથી ચાર ખુબસુરત અપસરાઓ નિકળી માનસિંગનું રૂપ જોઈ મોહિત થઈ તેનો હાથ ઝાલી અંદર લીધો ને પ્રણાનાચરંગથી ખુશી કરી પોતાના નિયમ પ્રમાણે એક એક દિવસ પોતાને ત્યાં રાખવાનો ઠરાવ કીધો. તે અપસરાઓ દિવસે તેની સાથે એશઆરામ કરે અને રાત્રે ઇંદ્રની પાસે સ્વર્ગમાં નાચ કરવા જાય. એક દિવસ માનસિંગ પણ તેની સાથે તેના વૈમાનની નીચે છાની રીતે ભરાઈ ઇંદ્રના દરબારમાં દાખલ થયો તે દિવસે સૌથી નાની પ્રભાવતીનો નાચ હતો. જ્યારે તે ઇંદ્રની સામી નાચ કરવા લાગી ત્યારે તેને ઇંદ્રે હાર આપ્યો એટલે પોતાના હાથમાં લઈ તે હાર પોતાને પછવાડે મુકવા ગઈ તેવોજ તે હાર માનસિંગે લીધો. તે અપસરા ફરીથી નાટ્યરંગમાં મરાગુલ થઈ એટલે ઇંદ્રે તેને ડમરું ઝાંઝર આપ્યું તે લઈ પછવાડે મુકવા જાય છે કે તરત માનસિંગે તે ઝાંઝર તેજ રીતે લીધું એટલે નાચ પુરો થયો કે તે અપસરાઓ પોતાના વૈમાનમાં બેસી ચાલીઓ એટલે પોતાનું શહેર આવ્યું, પછી ચારે એકઠી થઈ પોતાની રીત પ્રમાણે સૌ સૌના દીવાનખાનામાં તરેહવાર ભભકો કીધો કે આજે પ્રભાવતીનો વારો છે. તે માનસિંગ પાસે બેઠેલો હતો તેને કહ્યું કે તમે આજે પ્રભાવતીના દીવાનખાનમાં એશઆરામ કરી તમે તમારું દીલ ખુશ કરો. તે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠીને પ્રભા-

વંતીના મેહેલમાં દાખલ થયો એટલે તે અપહરણને ધણી હેત-
થી માન્યપૂર્વક સન્માન આપી ધણી આજીજીથી પોતાના તખ્ત
પર બેસાડયો ને તે અપહરણ તેની સામી નાચ રંગમાં મસગુ-
લથી તે માનસિંગને ખુશી કરી બોલી કે આજે આપણે બંને
સોગઠાં બાજી માંડી હોડ એવી સરતથી કરીએ કે જે હારે તે
પોતાના વચનથી બંધાય. એમ કરી બાજી માંડી, તેમાં પ્ર-
ભાવતીની જીત થશે, એવું માનસિંગને માલમ પડ્યું કે. મા-
નસિંગ બોલ્યો કે મને આજ રાત્રે એક સ્વપ્ન આવ્યું તેમાં
તું ઇંદની સભામાં નાચ કરતી હતી, ત્યારે ઇંદ તારા ઉપર
ખુશી થઈ તને એક હીરાનો હાર આપ્યો તે હાર તે તારે
પછવાડે મુકી ફરીથી ઇંદને વધારે રીઝવવા માટે નાચરંગ
કરવા લાગી એટલે ઇંદે તુને ડમરૂ ઝાંઝર આપ્યું તે સાંભ-
ળતાંજ તે અપહરણનો ચેહરો ઉતરી ગયો કે પોતાના કાચા
બાર પડ્યા અને માનસિંગની જીત થઈ એટલે માનસિ-
ંગ બોલ્યો કે તારી પાસે વચન માગુછું ત્યારે તે બોલી
કે આજથી હું તારીજ છું તું જેને આપવા ચાહતો હશે
તેની પાસે રહેવાને હું કબુલ છું તેનું વચન લઈ માનસિ-
ંગ તે અપહરણને પેલો હાર તથા ડમરૂઝાંઝર આપ્યાં તે
જોઈ પ્રભાવતી ધણી આશ્ચર્ય પામી માનસિંગની બહાદુ-
રીનાં વખાણ કરવા લાગી એટલે રાત પડી કે પેલીઓએ
ઇંદના દરબારમાં જવાની તૈયારી કીધી એટલે માનસિંગ
બોલ્યો આજે માહારે આ જગ્યાથી જવાનો ઇરાદો રા-
ખુંછું માટે તારું વચન પાળવાને કબુલ હોય તો માહારી
સાથે આવ. તે સાંભળી પ્રભાવંતી બોલી કે મારાથી એમ
શી રીતે અવાય કેમ જે મહારી બેહેનો આપણને જવા
દેશે નહીં માટે તેનો એક એવો ઉપાય છે કે તેનું જોર કાં-
ઈથી રીતે ચાલશે નહીં, તે ઉપાય એ છે જે આ સાવર-
ણી આપણે સાથે લઈ જઈએ એટલે મારી બેહેનો આપણી
પછવાડે સામળીઓ થઈ જ્યારે આવે ત્યારે આમાંની સ-
ળીઓ રસ્તામાં વેરજો એટલે તે સળીઓ પોતાની ચાંચમાં
લઈ મુકવા જશે એટલામાં આપણે નદીને સામેપાર જઈ-
શું એટલે તેનું જોર કાંઈ ફાવશે નહિ, એમ કહી કેટલુંએક
જવાહીર ગાંસડો બાંધી પોતાના હાથમાં સાવરણી લઈ છુપી
રીતે ચાલ્યાં, એટલે પેલીઓએ પોતાના મેહેલમાંથી જોયું

તો પોતાની બેન માનસિંગની સાથે જતી દીઠી કે તરત તેના પછવાડે સામળીઓ થઈ દાઢીઓ એટલે માનસિંગ પેલી સાવરણીની સળીઓ રસ્તામાં વેરી નાંખી તે જોઈ પેલીઓ પોતાની ચાંચવતી વીણી પાછી પોતાના દોવાનખાનામાં મુકવા ગઈ, એટલે બંને જણ નદીની પેલી પાર પુગી ગયાં કે પેલી સમળીઓ થઈ પાછી આવી કે હુતુમાને હાંક મારી એટલે નિરાશ થઈ પાછી ગઈ એટલે માનસિંગ પ્રભાવતીને લઈ પેલા જોગીને મળ્યો તે જોગી માનસિંગની હિંમતના વખાણ કરી કેહેવા લાગ્યો કે ધન્ય છે તારી માતાને જે તેની કુખે તારા જેવું રત્ન ઉત્પન્ન થયું એટલે માનસિંગે કહ્યું કે હવે ગુરૂજી આ તમારી પ્રભાવતી જેને માટે તમે પોતાની દેહ ખાખ કરો છો તે માશુક તમને આપું છું માટે ખુશી થઈ હવે. એટલે જોગીએ તેને ઝરઝર કથા અને અંતરિક્ષ વિદ્યા અને ઉડણ ખાટલી અને લાલીયો ધોકો અને અક્ષય પાત્ર એ પાંચ વસ્તુઓ આપી કહ્યું, કે જા બચ્ચા તેરેકું એ દુઃખકી બખત બોત કામકી હે, એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે આ વસ્તુ શા કામની છે તે મને કહો. એટલે જોગી બોલ્યો કે ઝરઝર કથા માથે મુકીશકે જાદુથી પથ્થર બનેલો જે માણસ હશે તે પાછો પોતાની મુઢીમાં આવશે, આ અંતરિક્ષ વિદ્યાનો મંત્ર લખવાથી તુને તારો દુશ્મન જોશે નહીં અને આ ઉડણ ખાટલી છે તેના ઉપર તું બેસી તારી ઇચ્છા પ્રમાણે તારે જે જગોપર જવું હશે ત્યાં જઈ સકીશ અને લાલીયો ધોકો છે તે તને લડાઈની વખતમાં ઘણો કામનો છે, ને અખેપાતરમાં તારી ઇચ્છા પ્રમાણે જે ચીતવીસ તે પ્રમાણે પકવાનો તૈયાર થશે. તે પાંચ વસ્તુઓ લઈ જોગીની પાસેથી રજા લઈ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં કામરૂદેશ. એટલે કામરૂદેશમાં પોચ્યો તે માનસિંગને જોઈ કામરૂદેશની સ્ત્રીઓ મોહીત થઈ એક બીજી સાથે કેહેવા લાગી કે આ પુરૂષ ખુબ સુરત છે માટે તેને આપણા ઘરમાં રાખવો. એમ કહી પોતાના શહેરમાં આવવાને કહ્યું એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો મને આ દેશનું નામ કહો ત્યારે તે બોલી કે આ દેશનું નામ કામરૂદેશ છે અને ઇસ્લામ જોગીનો મઠ કરીને આ શહેર ઓળખાય છે અને અમારે ઘેર જે પુરૂષ આવે છે તેને અમે અમારે ઘેર અમારા પુરૂષ તરીકે રાખીએ છીએ.

એટલે તે માનસિંગ બોલ્યો કે તમારે એવી શી રીત છે જે
બીજા દેશના પુરૂષની સાથે તમે જાનકર્મ કરી પોતાના પ-
તિવૃત્તા ધર્મથીશ્રષ્ટ થાઓ છો તે દુષ્ટ ધારાથી તમે વેગ-
ળાં રહી પોતાના ખરા અંતઃકરણથી જે તમારો પુરૂષ
હોય તેની સેવા બજાવો. તે સ્ત્રીઓ તેના ઉપર ક્રોધ કરો
પોતાના જાડુ ફેંકવા લાગી, એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઇ
ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં
ઈન્દ્રમાલ જોગીનો બાગ; એટલે તે જગ્યાની નજદીક પડ્યો
અને જુવે છે તો મોટા મોટા અજગરો તેની સામા દોડી
આવ્યા તે અજગરો એટલા તો મોટા હતા કે જેના મુખ-
માંથી એટલો તો આતસ નિકળતો હતો કે જેની જ્યાળા
આકાશ સુધી ઉડતી હતી, તે જોઇ માનસિંગ ધણો બહીનો
અને રીંછનાં છાકરીનો આપેલો મોહોરો પોતાના મોહોડામાં
રાખી સાવધ થઇ ઉભો રહ્યો એટલે મોટા પર્વતના શીખર
જેવો એક અજગર આવી માનસિંગને ગળી ગયો, માનસિંગ
તેના પેટમાં ગયો એટલે તેને સમુદ્ર માલમ પડ્યો તે જોઇ
પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હું આ જગ્યામાં શી
રીતે રહી શકાસ એમ કહી લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો
કે આ અજગરનું પેટ ચીરી મને બહાર કાઢ એટલે એક
ધોકાના સહસ્રે ધોકા થઇ અજગરના પેટની અંદર કૂદવા
મંડ્યા એટલે અજગર ધોકાના મોટા મોટા ધોકાથી ધણો
અકળાયો અને થોડીક વારમાં મરણ પામ્યો એટલે તેનું પેટ
ચીરી માનસિંગ બહાર નીકળી પોતાના વસ્ત્ર મુકવી ઉભો
રહ્યો એટલામાં કેટલાએક અજગરો આવી અગ્નિના લડકા
કરવા લાગ્યા તે જોઇ માનસિંગે અંતરિક્ષ થઇ લાલીયાને હુ-
કમ કીધો કે મતારાં અજગર સામાં લડવા લાગ્યાં અને સાત
દીવસ સુધી એટલી તો લડાઈ ચાલી કે જેના ભારથી જંગ-
લ ધ્રુજવા લાગ્યું અને મોટા મોટા પાહાડનાં શીખરો તુટી
પડ્યાં અને સાત દીવસના યુદ્ધમાં અજગરોનો નાશ કરી
ત્યાંથી આગળ ચાલ્યો એટલે મોટા પાડા જેવા વીંછીઓ
મહા ઝેરી જેના ડંખથી પ્રાણ તત્કાળ જતા રહે તેવા વીં-
છીઓ તેના સામા થયા એટલે લાલીઆને હુકમ કીધો કે-
તરત તેઓને, મારી આગળ ચાલ્યો એટલે ગરોળિયા એ-
ટલા મોટા હતા કે હાથીના જેવું તો બદન અને જેની છલ

એટલી તો મોટી હતી કે હાથીની મુંઢળ હોય તેવા ગરો-
 ણિયા માનસિંગ સામે થયા એટલે માનસિંગે અંતરીક્ષ થઈ
 લાલીયાને હુકમ કીધો એટલે એક ધોકાના સહસ્ર થઈ તે-
 ઓની સામે લડવા લાગ્યા એટલે તે ગરોળિયા તે ધોકાને
 ગળવા લાગ્યા કેટલાએક ધોકા ગરોળિયા ગળી ગયા તે ધોકા
 તેના પેટમાં દોડમદોડા કરી તેનું પેટ ચીરી બાહ્યાર નીકળ્યા
 એટલે તે બધા ગરોળિયા મરણ પામ્યા એટલે માનસિંગ
 બાગમાં ગયો તે બાગ એવો તો રમણીક કે ચંદરનો બાગ
 તેની આગળ તુચ્છ. તે જોઈ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામી
 તે બાગમાં ચરનારા કસ્તુરીઆ ઝગને પાડવા જાય છે તેથી
 તે ઝગે બુમ પાડી એટલે ઇસ્માલજોગીની છોકરી ઢાંકીને
 માલમ પડ્યું કે મારા બાગમાં એવો કોણ પુરૂષ આવ્યો છે
 જે ઝગને પકડી મહારી કસ્તુરી લેછે. એમ કહી પોતાનું
 જાદુ ફેંકતી તેની તરફ આવી એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ
 થઈ એક બાજુપર ઉભો ને તેના લાલીઆ ધોકાને હુકમ
 કીધો કે મતારાં તડોતડ લાગજો. એવો હુકમ સાંભળતાંજ
 તરત ઢાંકીના કુલા ઉપર લાગવા માંડ્યા એટલે બુમેબુમ
 પાડી પોકાર કરી તેના બાપને યાદ કીધો એટલે ઇસ્માલ
 જોગી પોતાનું જાદુ ફેંકતો ફેંકતો અધરથી ઉડી આવ્યો.
 જુવે છે તો પોતાની ચાકીમાના અજગરો, વીંછીઓ, ગરો-
 ણીઆ વીગરે કોઈ માલમ પડ્યું નહીં ને તે સરવેને મુવેલા
 જોઈ એટલો તો કોઈ ચડ્યો કે એવો કોણ છે જે મારી ચા-
 કીનાં તમામ પશુઓને મારી બાગમાં પ્રવેશ કરી મારી છો-
 કરી ઢાંકીને દુઃખ દેછે. એમ કહી પોતાનું જાદુ ફેંકવા લા-
 ગ્યો એટલે આતસના ભડકા એટલા તો ઉડવા લાગ્યા કે
 જંગલે જંગલ સળગી ઉઠ્યાં એટલે માનસિંગ મેધાસ બાજુ
 મુક્યું એટલે સરવે ઓલાઈ ગયું તે જોઈ ઇસ્માલ જોગી વ-
 ધારે ચીડાઈ પોતાનું જાદુ પરવત ઉપર ચલાવ્યું એટલે મોટા
 મોટા પરવતોનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો. તે પર્વત એટલા તો
 ઉઠાડ્યા કે ચોતરફ માનસિંગ ફરતો એક કોટ બંધાયો, એટલે
 ઇસ્માલ જોગીએ જાણ્યું કે એ બલા હવે દુર થઈ એમ કરી
 પોતાની છોકરી ઢાંકી પાસે આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે તે
 બલા કેવી હતી અને તુંને તેણે શું દુઃખ દીધું કે તેં અને
 માફ કીધો. એટલે તે ઢાંકી બોલી કે કોઈ અંતરીક્ષથી ધોકાને

હુકમ કરે છે તે ધોકા મારા હગરા ભાગી હાય પોકરાવે છે, તેથી કંટાળી મેં તમને યાદ કીધા એટલે તે બસા તમે દુર કીધી. એટલે માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી તેના સામે આવ્યો ને લાલીયા ધોકાને હુકમ કીધો કે તરત તે ધોકાઓ ઇસ્માલ જોગીના ટોળામાં તડોતડ ભડોભડ ભાગવા લાગ્યા, એટલે ઇસ્માલ જોગીએ તેની દેવીને યાદ કીધી કે તરત તે દેવી આવી ઉભી રહી, એટલે માનસિંગ ધોકાને હુકમ કર્યો કે દેવીની છાતીમાં ફડોફડ ભાગજો, એટલે તે ધોકાથી દેવીની છાતી ભાગી નાંખી એટલે બુમ પાડી કહ્યું કે એ માનસિંગ છે. એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હશે; એટલે તેને દેવી પ્રસન્ન થઈ બોલી કે આ માનસિંગ તે ખાટલી રકબક શું કામ કરી તારે જોઈએ તે માગી લે, હું આપવાને તૈયારહું. ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મારે સાચી કસ્તુરીનું કામ છે મારે તે મને આપો એટલે દેવીએ તેને કસ્તુરી આપી વીદાય કીધો અને માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી કે જ્યાં અમરસિંગ રાઠોડ. એટલે જંગલમાં અમરસિંગના પાસે જઈ પુગ્યો એટલે અમરસિંગે તેને ઘણા હેતથી માન દઈ પોતાની પાસે બેસાડી કહ્યું કે મારું કામ સાધ થયું? એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે ઘણી મુશ્કેલીથી આ ચીજ તારે મારે લાવ્યોહું. એમ કહી સાચી કસ્તુરી તથા ગરૂડ પંખીનીચરક તે બંને ચીજો અમરસિંગને આપી વીદાય થયો, અને જતાં જતાં પેલા બે રસ્તા આગળ આવી લાગ્યો અને જમણી તરફને રસ્તે જવાને બદલે જુલથી ડાબી તરફ ચાલ્યો. ચાર દહાડા પછી તે એક મોટા જંગલમાં આવી પુગ્યો, જ્યાં જતાંજ સઘળાં ફાડી ખાનારાં જનવરો હાથી, વાઘ, વરૂ, સિંહ ઇત્યાદીને પોતાની તરફ દોડતાં દીઠાં. માનસિંગ ઘણાજ ગભરાઈ એક ઝાડ ઉપર ચઢી ગયો, નજર કરીને બરોબર જુવે છે તો એક મોટી બીહામણી બસા દોડતી દીઠી. તેને વિચાર્યું કે આ ભયંકર બસાની ધાસ્તીથીજ આવાં દેશતનાં ભરેલાં જનવરો પણ નાશી જાય છે. પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ જ્યારે આવા ભયંકર અને ધાતકી જનવરો આ બસાને જોઈ નાશી જાય છે, ત્યારે તું કેમ બચશે. પછી તે પોતાના હાથમાં કટાર રાખીને બેઠો. હવે તે જનવર પણ પોતાના મોંમાંથી અગ્નિના ભડકા કાઢતું તે ઝાડ તળે આવી

ઉભું, ને એક બાજુએથી બીજી બાજુએ કૂદવા લાગ્યું, એ-
ટલામાં માનસિંગ તેની નજરે પડ્યો કે તરતજ તેને માનસિંગ
તરફ કૂદકો માર્યો, જે તે સાવધ નહીં રહ્યો હોત તો તે જન-
નવર તેના ચુરેચુરા કરી નાંખત પણ તેણે ખબરદારીથી
કટારે તેના બંને હાથ કાપી નાંખ્યા. આથી તે જનનવર એ-
ટલુંતો ચોડાઇ ગયું કે માનસિંગ ઉપર ફરીથી તલપ મારી
તેવુંજ કટારથી તે જનનવરનું પેટ તેણે ચીરી નાંખ્યું, તે જન-
નવર જમીનપર પડ્યું કે સઘળું જંગલ સળગ્યું. માનસિંગ
જે ઝાડ ઉપર બેઠો હતો તે ધણું સુકું હોવાથી તે પણ સ-
ળગી ગયું. માનસિંગે તરત કૂદકો માર્યો અને પેલો મહોરો
પોતાના મોંમાં સુક્યો. જ્યારે આગ નરમ પડી ત્યારે માન-
સિંગે પોતાના કટારથી તેના ચારે દાંત જે કટાર જેટલા મોટા
હતા તેમજ તેના નખ પણ નજદીક પંદર ઈંચ જેટલા લાંબા
હતા તે કાપી લઇ ત્યાંથી ચાલતો થયો. જ્યારે એક શહેર
આગળ આવ્યો ત્યારે જોયું તો તે ધણુંજ આબાદી ભરેલું
હીંદું. મોટી મોટી ઇમારતો તે સાથે બાગબગીચા પણ પુષ્ક-
ળ હતા. જ્યારે અંદર ગયો ત્યારે કોઇ પણ માણસને તેણે દી-
ઠું નહીં, ખબરમાં સઘળી દુકાનો દરેક બેઠતી ચીબેથી ભરેલી
હતી. તે પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે કોઈ પણ
બલા આ શહેરને ખરાબ કરતી હશે. જ્યારે માનસિંગ વ-
ધારે આગળ ચાલ્યો ત્યારે એક ભોંયરાની અંદર તે શહેરના
રાજાને પોતાના કુટુંબ સહીત દીઠો. તે રાજા ભોંયરાની બારી-
માંથી માનસિંગને જોઈ તેને પોકારોને કેહવા લાગ્યો કે આ મુ-
સાફર જલદી તું આ ભોંયરાની અંદર આવ, નહીંતો તારો
પ્રાણ બોઈ જશે. માનસિંગે તેને પુછ્યું કે તમે સઘળા કોની ધા-
સ્તીથી અંદર ભરાઈ રહ્યાછો. તેણે કહ્યું કે આ જીવાન પેહેલાં
તું અંદર આવ પછી મને જે પુછવાનું હોય તે પુછજે પણ
માનસિંગ ઘણો આશ્ચર્ય થયો એટલે તે કેહેવા લાગ્યો કે આ
ઠેકાણે એક અતી ઘણી મોટી બલા આવે છે જે શહેરના
તમામ માણસોનો નાશ કરે છે. તેનું શરીર મોટા પરવતના
જેવું છે અને તરવાર જેવા તીક્ષ્ણ ચારદાંત તેના મોંમાંથી
બહાર નીકળેલા છે અગર જો ફક્ત તેના નખની અણી કોઇ
માણસને લાગે તો તે માણસ પાણી પીવા ઉભો રહે નહીં
તે પોતાના મોંમાંથી અગ્નિના લાડકે લાડકા કાઢે કે જે નીક-

ખતાંજ તેની સામેની સઘળી ચીજો પથ્થર થા લોખંડ પણ
બળીને ખાખ થઈ બચ છે. દોડવામાં તે બલ્લાની બરોબર
આ જગતમાં કોઈ પણ બનવર હશે નહીં, વળળી કરતાં
પણ સરસ ચાલતું છે. માનસિંગે કહ્યું કે તમે સંઘથી ધીરજ
ધરો. તે બનવરને મેં માર્યું છે અહીંથી થોડક દુરના જંગ-
લમાં મેં તેને બેથું અને પરમેશ્વરની કૃપાથી તેને મારી
નાંખ્યું છે. જો આ તેના દાંત અને નખ હું એક નવાઈ જેવી
ચીજ તરીકે લાવ્યો છું, એમ કહી તે દેખાડ્યું. તેઓ સઘ-
ળા હેઠે આવી માનસિંગને દંડવત કરી પગે લાગ્યા. તે રા-
જાએ માનસિંગ સાથે ઘણી માયાથી ભેટી કરી કહ્યું કે આ
હિમતવાન ખુબસુરત જુવાન તું હવેથી માહારાજ શહેરમાં
રહે હું તને મારી છોડી સાથે પરણાવવા ઇચ્છું છું. તું
અહીંયાં રહી હમેશાં તેની સાથે એશઆરામમાં મશગુલ
રહે પણ માનસિંગે તે કબુલ કીધું નહીં અને ત્યાંથી જવા-
ની પોતાની ખુશી દેખાડી પછી પેલા રાજાએ પોતાના સ-
ઘળા માણસોને બોલાવ્યા, અને માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ
મેમાન રહી પેલા પહાડ તરફ જવા નીકળ્યો. તે રાજાએ
માનસિંગને સીધો રસ્તો દેખાડવા વાસ્તે પોતાના માણસોને
તેની સાથે મોકલાવ્યા, માનસિંગ તેઓની મદદથી સીધે ર-
સ્તે નીકળી ચાલ્યો. દશ દહાડા પછી એક મોટા શહેરમાં
જઈ પુગ્યો. શહેરના લોકો તેને પોતાના મુખી પાસે લઈ
ગયા, મુખીએ ઈજત આપી સાથ માનસિંગને પોતાની પાસે
ખુરસી ઉપર બેસાડ્યો. પછી પોતાના શહેરમાં ગમન કરવાનું
કારણ પૂછ્યું કારણ કે તે શહેરમાં તે વખત મુઘી કોઈ દહાડે
પણ કોઈ પરદેશી માણસ મુસાફર તરીકે આવ્યો નહોતો.
તેણે રૂપસીંહ રાઠોડ અને ગુણમુંદરીની આખી વારતા તેની
આગળ વિગતવાર કહી દેખાડી પછી મુખીએ તેને કહ્યું કે
આ મુરખ પુરુષ હકીકતથી તે બળતા પાહાડનું બ્યાન ખરે
ખરું માલમ પડતું નથી. જો તું આ શહેરમાં થોડા વખત
મુઘી રહે તો તેની કેફીઅતથી થોડા ઘણા તું વાકેફ થશે
પછી તેણે માનસિંગને પરવત દેખાડ્યો કે જે પરવત પોતાની
ટાચ આકાશ સાથે લગાડી અમીથી ભરેલો હતો. પછી તે
ત્યાં રહ્યો અને એક દીવસે કેટલાક માણસો સંગાથે બેસી
વાત કરતો હતો એટલામાં તે પરવતમાંથી એટલા બેરથી

ઝરા ઉડતા હતા કે તે જવાળાથી પાસેના ઝાડો તથા પશુઓ
 બળીને ખાખ થઈ જતાં હતાં. સર્વે લોક એમ વાત કરતાં
 હતાં એટલામાં તે જવાળામુખી દેવીનું સ્વરૂપ લઈ એક હરી-
 નંદ નામના માણસને સાદ કીધો એટલે તે બોલતો બંધ
 પડી ગયો અને હાથ મારી કરતો ઉઠી બળતા પરવત તર-
 ફનો રસ્તો લીધો તેનાં સગાં વહાલાંને બબર કીધી કે હરી-
 નંદને બોલાવવામાં આવ્યો છે. તેનાં સગાં વહાલાંઓ સઘળાં
 તે પરવત તરફ દોડ્યાં અને જોયું તો તેનો ચેહેરો હીંગળા
 જેવો રાતો થઈ થયો છે સઘળાઓ તેની આસપાસ ફરી
 વળ્યા પણ તેનો પરવતની તરફ ચાલતો થયો માનસિંગે
 પુછ્યું કે આ વહાલાઓ આ માણસને શું થયું છે, કાંઈ
 દીવાનો તો નથી બની ગયો. શામાટે કોઈ સાથે એક સવાલ
 પણ બોલતો નથી તે માણસોએ કહ્યું કે, એ વિષે અમને
 કાંઈ બબર પડતી નથી, પેલો હરીનંદ જાય છે તેને જમને
 પુછ. માનસિંગે દોડતાં દોડતાં હાથ ધરીને તેને ઉભો રાખ્યો
 ને પુછ્યું કે, તું ક્યાં જાય છે અને તને કોણ બોલાવે છે તેણે
 આ પ્રશ્નનો જવાબ કાંઈજ આપ્યો નહીં. માનસિંગે કહ્યું કે
 આ પ્યારા દોસ્તીની એ રીત નથી આટલા દીવસ મુઠી
 તું મારી સોખતમાં ધણોજ મગ્ન રહ્યો અને જ્યારે તારી અને
 મારી વચ્ચે મોહોખત વધી ત્યારે તું મને એકલો મેલી ચાલી
 જાય છે, કેહો કે તને આ પ્રમાણે કોણ ખેચી લે છે પણ તેને
 કાંઈજ જવાબ આપ્યા વગર પોતાનો હાથ માનસિંગના હા-
 થમાંથી છોડાવવા માટે એટલા જોરથી ખેંચ્યો કે તે છુટો
 પડી ગયો અને માનસિંગ જમીનપર પડ્યો, પણ તે તો બ-
 બળતા પરવત તરફ ચાલ્યાજ કીધો માનસિંગ તરતજ ઉઠી
 લાગલોજ તેની પુંઠે પડ્યો જેવો તે પરવત ઉપર ચડવા જાય
 છે કે તરતજ કુદીને પોતાના બને હાથ તેની કોટની આસપાસ
 એટલાતો જોરથી વીંટાળો લીધા કે, તેનાથી બીલકુલ છાડી
 શકાયું નહોં અને માનસિંગ અથડાતો કુટાતો તેની સાથે પોતા-
 ના મોઢામાં રીંછની છાકરીએ આપેલો મોહોરો રાખી તે પર-
 વતને મથાળે પહોંચ્યો પણ પોતાના હાથ તેની કોટમાંથી
 છોડ્યા નહીં. જ્યારે તેઓ મથાળેથી ચાલવા લાગ્યા ત્યારે
 તેઓ અગ્નિએ ચોતરફથી વીંટી લીધા એટલે મહાદેવીનું
 સ્વરૂપ તેના જોવામાં આવ્યું તે દેવીને સન્ન હાથ હતા તે

એક માનસિંગ ધણું આશ્ચર્ય પાવ્યો એટલે તે દેવી અલૌપ
 થઈ ત્યારે તેઓને એક બારી દેખાઈ તેમાંથી તે જવાળા ની-
 કળતી હતી, તે જવાન તેમજ માનસિંગ જ્યારે હેઠળ ઉભેલાં
 માણસોની નજરથી દુર થાય ત્યારે તેઓ પોતાના શહેરમાં
 પાછાં આવી પુખ્યાં. હવે માનસિંગ તો પેલી બારીમાંથી તે
 જુવાનની પુંઠે ગયો અને એકાએક ધણા બોહોળા મેદાનમાં
 આવી પહોંચ્યો તે મેદાન જ્યાં સુધી નજર જાય ત્યાં સુધી
 અગ્નીથી ભરપુર દેખાયું તે હરીનંદ ત્યાં ગયો અને થોડીએક
 જગ્યા જે અગ્નીથી ખાલી હતી તે જગ્યા ઉપર ચોતોપાટ
 પડ્યો તેના હાથપગ અંધાઈ ગયા અને તેનો ચહેરો ફીકો પડી
 ગયો તેનું મન જીવથી ખાલી થઈ ગયું. માનસિંગે જાણ્યું
 કે હવે એ મરી ગયો તેથી તેને ધણું રડવું આવ્યું. એટલા-
 માં અગ્નીએ તેને બાળી ખાખ કીધો અને તે ખાલી જમી-
 નમાં એજ રીતે અગ્નિ જવાળા ઉડવા લાગી. માનસિંગે જા-
 હ્યું કે બળતા પરવતની બબર એજ હશે. પછી પેલા શહેર
 તરફ જવા નીકળ્યો. આખો દહાડો અગ્નીમાં ચાલ્યો પણ
 પેલી બારી ક્યાં છે અને શહેર ક્યાં છે તે કંઈ તેને માલમ
 પડ્યું નહીં એજ પ્રમાણે પંદર દહાડા અને રાત સુધી ભુજ્યો
 અને તરસ્યો અગ્નિમાં ફર્યો અને થાકથી અવસુવા જેવો થઈ
 ગયો, પોતાના મનમાં વીચારવા લાગ્યો કે હું અહીંયાં વગર
 મોતે મરુંછું, એકાએક તેણે દરીઆ દીઠા જેના મોઝા એટ-
 લાતો જોરથી દેતા હતા કે પાણીના છાંટા આકાશ સુધી ઊંચે
 ચડતા હતા ને સમુદ્રનો છેડો તો કંઈ દેખાતોજ નહોતો. જ્યારે
 તેને કીનારે આવી પહોંચ્યો ત્યારે તે સમુદ્ર તરી પાર કેમ
 જવાશે તેનો વિચાર કરવા ઉભો કે પોતાની પાસે ઉડણખા-
 ટલી હતી તેમાં બેસી બોલ્યો તે ઉડજે ઉડણખાટલી; એટ-
 લામાં એક મોટી માંછલી દરિયામાંથી બહાર આવી માન-
 સિંગને તેનો હાથ પકડી અંદર લઈ પોતાના મેહેલમાં બેસાડી
 જુવાન સ્ત્રીનું રૂપ ધરી તે કેવા લાગી કે તું મારી સાથે સં-
 ભોગ કર, માનસિંગે તેમ કરવા ના કહી, એટલે તે ક્રોધમાં
 આવી માનસિંગને એટલા જોરથી સમુદ્રમાં ફેંક્યો કે તે ત-
 રતજ પાતાળમાં દાખલ થયો એટલે તેને શેષનાગની છોકરી
 બોંબને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી કે, આ મૃત્યુ લોકનો
 રહેવાસી કોઈ પુરુષ આ જગ્યો ઉપર કેમ આવ્યો હશે.

તેનું રૂપ જોઈ મોહીત થઈ બોલી આ મહાન પુરુષ તું મા-
હારી સાથે લગ્ન કરી સંસારનું સુખ હાંસલ કરી અહીં
રહે, એટલે માનસિંગે તે કબુલ કીધું એટલે પોતાના નવકુળ
નાગને પોતાના બાપ સાથે તેડી લાવો તેની સાથે ગાંધર્વ
લગ્ન કરી પોતાના મહેલમાં લઈ ચાલી. કેટલાએક દીવસ
માનસિંગે તેની સાથે રહ્યો એટલામાં રૂપસિંહ રાઠોડ અને
ગુણસુંદરીની વાત તેને યાદ આવી એટલે તરતજ માનસિંગ
તેની સાથેથી ઉઠી દુર ઉભો રહ્યો અને ધ્રુવ લાગ્યો તે
જોઈ નાગપુત્રી પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી જે મારી એખ
એવીશુ માનસિંગે જોઈ હશે કે સંસારનાં સુખ ભોગવવાની
વખતે મારાથી દુર રહ્યો છે. હવે હું એને શી રીતે પુછું,
માનસિંગે જોયું કે આ પ્યારી ઘણીજ ગમગીન ઉભી છે તે-
ટલા માટે ખરેખરેજ ઈલાજ તેની આગળ કહી દેવો જોઈએ
જેથી તેને દીલાસો આવે પછી તેને કહ્યું કે આ મારી જન
તું શામાટે ફીકરમાં ઉભી છે સીતા અને દરપતીમાં શું
એખ છે. કે તારામાં હોય. આ મહાસતી મારી વહાલી કે
ઇશ્વર આધીન મારા જેવા એક રાજકુંવરનું કામ મેં માંચે
લીધું છે. અપાનગરની ગુણસુંદરી ઉપર ઉદ્દેપુરનો રાજ રૂપ-
સિંહ રાઠોડ આશક થયો છે તે ગુણસુંદરી સાત પ્રશ્ન રાખે
છે જે કોઈ તેના પ્રશ્નનો ઉત્તર આપે તેની સાથે પરણવાને
તે ખુશી થએલી છે. રૂપસિંહ રાઠોડમાં પ્રશ્નનો જવાબ
આપવાની તાકાદ નથી. તેનું કામ મેં માંચે ઉઠાવ્યું છે તે-
ના પાંચ પ્રશ્નો મેં પુરા કીધા છે અને છઠા પ્રશ્નનો ખુ-
લાસો હું તેની પાસે પુછવાને જાઉં અને હું તને મારે
શેહેર મોકલવા ઈચ્છું છું, મારો બાપ ત્યાં તારાં ઘણાં જ-
તન કરશે અને તને પોતાની છોકરી તરીકે રાખશે પછી
એક કાગળ લખી નાગપુત્રીને આપી કહ્યું કે એ કાગળ લઈ
તું મહારા પીતાને શેહેર જજે તે શેહેરનું નામ પગનપુર છે.
નાગપુત્રીએ કહ્યું કે હવે તું કહીશ તેમ હું કરવાને રાજી છું
પછી માનસિંગે તેને ઘણા દીલાસો દીધો કે તું કાંઈ ચીંતા
કરતી ના, જ્યારે હું સાત પ્રશ્ન પુરા કરીશ ત્યારે તરતજ
તારી પાસે આવીશ. પછી નાગપુત્રી પોતાની સઘળી દા-
સીઓ સહીત પગનપુર શેહેર ગઈ અને માનસિંગને પેલા
સમુદ્રને પેલેતીર મુકવાને પોતાના નાગને હુકમ કીધો, એટલે

વૈમાનમાં બેસારી સમુદ્રનો કિનારો દેખાડ્યો, માનસિંગ કી-
નારે ઉતરી શહેર તરફનો રસ્તો કુંડવા લાગ્યો કેટલાએક
દહાડા મુઠી તે જંગલમાં ફર્યો, પણ તેમાં ઝાડનું કુંડું સર-
ખું પણ માનસિંગની નજરે પડ્યું નહિ આખરે એક મોટા
પહાડ દેખાયો જેના પથ્થરમાંથી લોહીની નદી વહેતી હતી-
માનસિંગ આ જોઈ ઘણો ડરવા લાગ્યો અને તેનાથી વાકેફ
થવાનો ઈરાદો કીધો પછી તે ઉપર ચઢ્યો. જ્યારે છેક મથાળે
આવ્યો ત્યારે એક મોટું મેદાન દેખાયું જેનો જમીન તદ્દન
રાતી હતી, પાંખીઆ પણ સઘળાં રાતાં પીછાનાં ઉડતાં હ-
તાં આ જોઈ માનસિંગ પોતાની ભુખ અને તરશ ભુલી ગ-
યો અને કેટલાએક કોસ ચાલ્યો ત્યારે તમામ લોહીથી ભ-
રેલો એક જખરજસ્ત સમુદ્ર તેણે જોયો જેના લોહાના અવાજ-
થી કાન બહાર કરી નાખતા હતા. સમુદ્રની અંદર કેટલાં
એક માથાં તરતાં હતાં અને કેટલીએક ચુડેલો તેમાંનું રૂ-
ધીર પી પોતાની તૃષ્ણ કરી કલોલ કરતી હતી તે જોઈ
માનસિંગ ડરવા લાગ્યો એટલામાં તે ચુડેલો માનસિંગ સા-
મી દોડીને કહેવા લાગી કે આ જગ્યા ઉપર તું કેમ આવ્યો
છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો અને આ જગ્યા
ઉપર તમે શા માટે આવ્યાં છો ત્યારે તે ચુડેલો બોલી કે
અમે આંહી જે માણસ આવેછે તેનું માંસ રૂધીર પી તેનું
માથુ સમુદ્રમાં તરતું મુકીએ છીએ એટલે માનસિંગે કહ્યું કે
અરે દુષ્ટો અધીર કર્મની કરનારીઆં માણસ જાતને શા માટે
દુઃખ દોષો એટલે તે ચુડેલો ક્રોધ કરી માનસિંગ સામી કે-
ટલીએક દોડી માનસિંગને પકડવા આવી એટલે માનસિંગે
લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે લગાએ ધોકા તે ચુડેલોની
છાતી ઉપર એટલે એક ધોકાના સહસ્ર ધોકા થઈ ચુડેલોની
છાતી ભાગવા લાગ્યા તેથી પોકાર કરી અગ્નીના ભડકાથી
ધોકાને બાળવા લાગી એટલે માનસિંગે અત્રીક્ષ થઈ મહા-
વીરને સાંભાર્યો એટલે હનુમાન આવી હાક મારી એટલે તે
ચુડેલો અલોપ થઈ ગઈ અને મહાવીરે માનસિંગને કહ્યું કે
તું ક્યાં જવાનો ઈરાદો રાખે છે ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મારે
સમુદ્રપાર જવું છે ત્યારે હનુમાને કહ્યું કે ભાઈ આના જેવા
હજી તારે સાત સમુદ્ર ઓળંગી જવું પડશે, ત્યારે માનસિ-
ંગે કહ્યું કે તે સમુદ્ર કેવા છે અને તે સેના ભરેલા છે તે સાંભ-

ળી મહાવીરે કહ્યું કે આ પછી રૂપાનો, સોનાનો અને લોખંડનો તથા દહીંનો, દુધનો અને મધનો એવી રીતે સાત સમુદ્ર ઓળંગી આગળ જવું પડશે, એમ કહી હનુમાન અલોપ થયા કે માનસિંગ ઉડણ ખાટલીપર બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં રૂપાનો સમુદ્ર એટલામાં ત્યાંથી ઉડી રૂપાના સમુદ્રમાં માનસિંગ પડ્યો કે તેનું શરીર તદ્દન રૂપાનું થઈ ગયું પોતાના પ્રાણ જવાની વખતે ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઈ કે આ માનસિંગ તારી પાસે જે ઝરઝર કથા છે તે તારે માથે મુક એટલે તે બલા દુર થશે તે સાંભળી માનસિંગે તેમ કીધું કે પોતાનું સઘળું શરીર સુદ્ધીમાં આવ્યું પણ પોતાનો હાથ માથાની ઉપર રહેવાથી ફક્ત તે હાથ રૂપાનો રહી ગયો એટલે માનસિંગ તે સમુદ્ર બોધ ધણો આશ્ચર્ય થઈ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની રચના કેવી વિચીત્ર છે, જે લોકોને ધણી મુશ્કેલીથી એક રૂપોએ પેદા કરી પોતાનું મુજરાન ચલાવવું મુશ્કેલ પડે છે તો આ જગ્યા ઉપર પરમેશ્વરે આવો રૂપાનો ભંડાર ભર્યો છે. આ સમુદ્ર બોધ માનસિંગની અચરતીનો પાર રહ્યો નહિ, એટલામાં એક જલ્દે આવી હાક મારી માનસિંગને કહ્યું કે તું આ જગ્યા પર કેમ આવ્યો છે આ રૂપાનો સમુદ્ર તારે મારે નથી તે દેવનો છે તે સાંભળી માનસિંગે જવાબ દીધો કે આમાંનું રૂપુ મારે બોધતું નથી હું એક મુસાફર છું ને વખાનો માર્યો આ જગ્યાએ આવ્યો છું તે સાંભળી જલ્દ બોલ્યો કે તારો હાથ તે રૂપાનો કેમ કીધો છે તે રૂપુ તાર નથી કે તું આ જગ્યાથી લઇને જઈ શકશે, એમ કહી પોકાર કીધો કે કેટલાએક જલ્દો તે જગા ઉપર આવી માનસિંગના સામું બંડ મચાવવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે લાલીઆને હુકમ કીધો કે તરત એક ધોકાના લક્ષ થઈ તે જલ્દોના સામા લડવા લાગ્યા કેટલાએકનાં તોલાં ફાડ્યાં, કેટલાકના પગ તોડ્યા. કેટલાકના ઢગરા લાગ્યા, કેટલાકનાં માથાં જુદાં કરી નાંખ્યાં, એટલે જુમરાણ કરી જલ્દો તે જગ્યાથી નાસવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે પોતાના ધોકાને બોલાવી ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં સોનાનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી સોનાના સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાં પડી એટલે

માનસિંગ સોનાનો બની ગયો કે તરત તેને જર જર કથા
 યાદ આવી એટલે પોતાના મસ્તક ઉપર મુકી કે તરત સો-
 નાનો મટી પોતાની મુઢીમાં આવ્યો કે તે સમુદ્રના સુરજના
 કીરણો જેવા મોજા ઉંચે ઉછળતા જોઈ પરમેશ્વરની અગમ
 ગતીનાં વખાણ કરી કેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરે આ જગો ઉપર
 સોવરણનો ભંડાર ભરી કેને માટે રાખ્યો હશે. એટલામાં
 એક રાક્ષસ મહા વીકરાળ આવી માનસિંગને હાક મારી
 બોલ્યો કે ઓ અકલના દુશ્મન તું આ જગ્યાપર કેમ આ-
 વ્યો છે જલદી જવાબ દે નહીં તો તારા ચુરેચુરા કરી આ-
 સમુદ્રમાં ફેંકી દઈશ. તેનું રૂપ જોઈ માનસિંગ બીવા લા-
 ગ્યો. તે રાક્ષસે પોતાની માયાથી પોતાનું સરૂપ સોળ જો-
 જન ઉંચું કરી માનસિંગ સામે દોડી આવ્યો એટલે મા-
 નસિંગે અત્રિક્ષ થઈ લાલીઆને હુકમ કીધો કે લાલીઆ
 પેલા રાક્ષસ સામે લડવા લાગ્યો. તે ધોડા એકના સહુસ્ર
 થયા જાણી રાક્ષસે અગનીનું આવાહન કીધું કે તરત અ-
 ગ્ની આવી તે ધોડા બળવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે મે-
 ધાત્ર બાણ પોતાના ભાથામાંથી કાઢી સર ચડાવી માર્યો
 કે મેઘની વૃષ્ટી એટલી થઈ કે તેથી તમામ અગ્ની આલાઈ
 ગઈ કે તરત લાલીઆને હુકમ કીધો કે રાક્ષસના પેટમાં
 જઈ એકના સહુસ્ર ધોડા થઈ કંદવા લાગ્યા, તેથી અકળા-
 ધને રાક્ષસ મરણ પામ્યો એટલે માનસિંગ પોતાની ઉડણ
 ખાટલીપર બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં લો-
 ખડનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી ઉડી લોખંડના સમુદ્રની
 પેલી તીર પડી તેવોજ તે સમુદ્રમાંથી એક મચ્છ બહાર
 નીકળી માનસિંગનો હાથ ઝાલી અંદર લઈ ગયો અને તેને
 એક લોખંડની મજબુત પેટીમાં નાંખી તાણુ મારી પોતાની
 પાંસે રાખી બેઠો એટલે માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી
 બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં દહીંના સમુદ્ર એટલે પેટી
 મુઢાં ઉડીને દહીંના સમુદ્રમાં જઈ પડી એટલે તે જગોપર
 એક રૂપી તપ કરતો હતો તે રૂપીએ તે પેટી સમુદ્રમાં પડતાં
 જોઈ એટલે સમાવી ચડાવી જોયું તો તેની અંદર માનસિંગ
 છે તેમ તેને માલમ પડ્યું એટલે મંત્ર ભણી પાણીની અ-
 જળી સમુદ્રમાં નાંખી કે તરત તે પેટી ફાટી ગઈ માનસિંગ
 તેમાંથી બહાર નીકળી જોયું તો મહા રૂપીને તપ કરતા

જોયા તેવોજ તેમની પાસે જઈ દંડવત કરી પાસે બેઠા; એટલે તે રૂપી બોલ્યા કે જો માનસિંગ તું આ વીકટ રસ્તામાં કેમ આવ્યો છે. એટલે માનસિંગે ગુણસુંદરીને રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા તમામ રૂપી આગળ કહી તે સાંભળી રૂપીએ આશીર્વાદ દઈ તેને વીદાય કીધો. એટલે ઉડણ ખાટલીમાં બેસી દુધના દરીઆમાં ગયો ને ત્યાં જીવે છે તો દુધથી ભરેલો સમુદ્ર જોઈ ઘણું આશ્ચર્ય થઈ કેહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની કેવી રચના છે કે કોઈ જગોપર દુધથી ભરેલો સમુદ્ર અથવા દહીંથી ભરેલો સમુદ્ર કોઈ જગ્યાએ સોનાનો રૂપાનો તેમજ મેવાથી કેટલીએક વનસ્પતીઓથી અગર કેટલાંએક જંગલો, તેમ કેટલાંએક રણો કે જેમાં પાણી ઝાડ બીડ કાંઈથી મળે નહીં, એવો ઇશ્વરની માયા અદ્ભુત છે તેનો પાર કોઈ મનુષ્ય યા દેવ પામી શક્યું નથી, તેમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો. એટલે આકાશ વાણી થઈ કે જો માનસિંગ તું જલદી આ જગો ઉપરથી જા. તે સાંભળી માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જે મધના સમુદ્રની સામે તીર; એટલે સામે તીર જઈ પડ્યો તે સમુદ્ર જોઈ ઘણું આશ્ચર્ય થઈ પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો ઉડજે ઉડણ ખાટલી જ્યાં ચંપાનગરી શહેર એટલે ચંપાનગરીની ભાગોળે પડ્યો. જ્યારે તે શહેરમાં આવી પોચો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને તેણીના મહેલમાં તેડી ગયા. તેણીએ માનસિંગને પડદાની પછવાડે બેસાડી સઘળો હેવાલ પૂછ્યો. માનસિંગે સઘળી વાત વીગતવાર કહી સંભળાવી. તે બોલી કે તે ખરું છે મેં પણ એમજ સાંભળ્યું છે તે સાંભળી ગુણસુંદરી ઘણીજ ખુશી થઈ અને માનસિંગને એક મોતીનો હાર ભેટ કર્યો અને આવતું મંગાવી તેની આગળ મુક્યું પણ તે તેણે ખાધું નહીં અને ત્યાંથી રજા લઈ ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડ પાસે આવ્યો અને તેને ભેટીને સઘળી વાત કહી સંભળાવી. તેણે ચોતાનું માથું માનસિંગના પગપર મુક્યું. માનસિંગે કહ્યું કે જો પ્યારા તું એમશું કામ કરે છે મેં મારું શરીર પરમેશ્વરને અર્થે ખુલ્લું મુક્યું છે કે જેને તેની દરકાર હોય તે લે, પછી તે ત્રણ દહાડા ત્યાં રહી પાછો ગુણસુંદરી આગળ આવ્યો.

અને છઠ્ઠા પ્રશ્નની વાત પુછી તે બોલી કે એ માનસિંગ
 ઘણો એક થાકી તું આ વખતે ઘણો મોટો આવ્યો છે અને
 એટલો વેલો શામાટે જવા માગે છે તે બોલ્યો કે એમાં ઉ-
 ત્તાવળ જેવું કંઈજ નથી હવે તું મને જે કેહેવાનું હોય તે
 કહે કેમકે મને તે પાર પાડ્યા વગર આરામ મળનાર નથી.
 તે બોલી કે મારી પાસે એક મણી છે તેના જેવો બીજો
 મણી શોધી લાવ કે જેથી એક જોડો થાય માનસિંગે કહ્યું
 કે એકવાર મને તે દેખાડ હું મારી નજરે જોઉં પછી તેણી-
 એ તેને દેખાડ્યો તે મણી જોઈ માનસિંગે જાણ્યું કે એ મણી
 ગુણસુંદરી કંઈ નમુનાને માટે મને આપશે નહીં તેથી તેના
 જેટલોજ મોટો એક નમુના તરીકે બનાવવાને માટે તેણે ગુ-
 ãણસુંદરીને કહ્યું ગુણસુંદરીએ સોનીને બોલાવી તેના જેટ-
 લીજ મણી સોનાનો કરાવી અને માનસિંગને આપી મા-
 નસિંગ તે લઈ ગુણસુંદરીની રજા લઈ રૂપસિંહ રાડોડની
 આગળ આવ્યો અને કહ્યું કે હવે હું મણી લેવા જઈશું પછી
 ત્યાંથી જુદો થઈ જંગલ તરફ શોધ કરવા માટે ચાલ્યો.

માનસિંગ છઠ્ઠા પ્રશ્નની બાબતે લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ રૂપસિંહ રાડોડથી જુદો પડ્યો ત્યારે
 એક જંગલ તરફ ચાલ્યો, અને વનમાં જઈ એક મોટા વૃક્ષ
 તળે બેઠો અને પોતાનું માંથું પોતાના હાથ ઉપર મુકી ફિ-
 કર કરવા લાગ્યો, કે આવી મણી ક્યાંથી મળશે. એટલામાં
 પરમેશ્વરની કૃપાથી મેના પોપટનું એક જોડું તે ઝાડ ઉપર
 આવીને બેઠું, અને મેના બોલી કે મને આ જગ્યાનો હવા
 માફક આવતી નથી, માટે આ ઠેકાણેથી હવે બીજા ઠેકાણે
 જવું જોઈએ. જો કે અહીંઆ ફળ ફળાદી પુષ્કળ છે, પણ
 જ્યાં શરીરને મુખાકારી નહીં હોય ત્યાં એક ફળ પણ રહેવું
 વ્યાજબી નથી. દેહના મુખ જેવું બીજું કંઈ મુખ નથી,
 પોપટે કહ્યું કે તારું કેવું તદ્દન ખરુંજ છે, તારા બોલવામાં
 લેશ પણ અસત્ય નથી; જો કે મારો ઇરાદો આ ઠેકાણે વધારે
 વાર રહેવાનો હતો તોપણ જ્યારે તારી તદ્દન તબીયત ઠીક
 રહેતી નથી એટલે મારે પણ તારા મતને મળતો થવું જોઈ-
 એ. આપણે આવતી કાલે આપણા મુલક તરફ પાછાં વળી-

શું, મેનાએ ઉત્તર દીધો કે જા તું તારા કોલ ઉપર સાબુ-
ત રહેજે. પોપટ તેના ઉત્તરમાં બોલ્યો કે તું જાણતી નથી
કે હું કોઈ દહાડો પણ જુહું બોલ્યો છું. જે રાતના મારી
છાંદગાની વફાદારી કરશે. તે અલબત્ત આપણે સવારમાં ઉઠી
કુચ કરશું, એવામાં મેનાની નજર માનસિંગ ઉપર પડી તેને
જોઈને તે બોલી કે આ કોણ છે, જે પોતાનું માંથુ પોતાના
હાથપર મુકી વીચારમાં બેઠો છે. પોપટ કહ્યું કે એ માણસ
પગનપુર શેહેરનો કુંવર છે અને એનું નામ માનસિંગ છે.
પરમેશ્વરનો એ સાચો ભક્ત છે. પરોપકારનાં ઘણાંક કામો
એણે કર્યાં છે, કરે છે અને હવે પછી પણ કરશે. પારકાનાં
દુઃખ ટાળવા માટે આજ સાત વરસ થયાં જંગલેજંગલ રખડે
છે, હમણાં પણ એ રૂપસિંહ રાઠોડના કામ સારૂ જાય છે અને
એક મણીનો જોટો લેવા માટે નિકળ્યો છે. રૂપસિંહ રાઠોડ ગુ-
ણમુંદરી નામે એક છોકરી ઉપર આશક થયો છે અને તે ગુણ-
મુંદરી ફક્ત સાત પ્રશ્ન રાખે છે તેમાંના પાંચ પ્રશ્ન તો આ
માણસે પુરા કીધા છે અને હમણાં છઠ્ઠા પ્રશ્નની સોધમાં
જાય છે. પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી એ પ્રશ્ન પણ પુરો કરશે.
માટે જે તારી મરજી હોય તો હું તેને રસ્તાની સીધી નિ-
શાની આપું. મેનાએ કહ્યું કે આ દુનિયામાં એવું ક્યારે બને
કે જાનવરનો ઉપકાર માણસ ઉપર થાય. પછી પોપટ બો-
લ્યો કે આ કળીયુગનો વખત એવો છે કે માણસ જાત કો-
ઈનું ભલું કરતું નથી પણ પોતાની દોલતની મગરૂરીથી આ-
પણા જેવા પ્રાણીઓને ઘણી ઈજા પહોંચાડે છે પોપટ કહે
છે આ મેનાં મણીની સંભાળ આ પ્રમાણે છે કે મેરૂ પર્વત
ઉપર ઇંદ્રના દરબારમાં તેમની ઇંદ્રાણીના કાનની ઝાલમાં
છે તે મણી લેવાનો એક ઉપાય છે કે જ્યારે માનસિંગ મેરૂ
પર્વતમાં જાય ત્યારે ઇંદ્રની અપ્સરા મિનકાની છોકરી સુરેખા
છે તે છોકરી ઇંદ્રની સલામાં નાટા રંગ કરી ઇંદ્રને ખુશી
કરે છે ત્યારે ઇંદ્ર તેને ઈનામ લેવાનું કહે છે તે છોકરી તે
લેવા ઇંદ્રનું વચન માંગે છે, ઇંદ્ર તેને વચન આપી કહે છે કે
તારી ખુશીમાં આવે ત્યારે તે વસ્તુ તું માગજે એમ કહી તે
છોકરી ઇંદ્રનું વચન લઈ પોતાને સ્થાનકે આવે છે. મિનકા
પોતાના પતી સાથે બેસી પુછે છે કે આ છોકરી ચોખ્ખા ઉ-
મ્મરની થઈ માટે તેના લગ્ન કરવાં જોઈએ તે સાંભળી ચી-

ત્રકેત ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રશ્નનો જવાબ જે પુરૂષ લાવશે તેની સાથે આ માહારી છોકરી પરણાવી આપીશ. તે પ્રશ્ન નિચે પ્રમાણે. પેહેલો પરી જનવરનો એક જોટો લાવ પછી બીજો લાલસાપનો મોરો લાવ, ત્રીજો પોતાને ઉ-કળતી તેલના કડામાં નાંખે અને પાછો તેમાંથી જીવતો બ-હાર નીકળે. તે ત્રણ પ્રશ્નનો જવાબ લાવી દેનાર પુરૂષની સાથે તે છોકરીનાં લગ્ન તેનો બાપ કરવાને ખુશી છે. કે'ઓ મેનાં આ માનસિંગ મેરૂ પર્વતની ઉપર જાય તો તે છોક-રીના બાપના ત્રણ પ્રશ્ન પૂરા કરી તે છોકરીની સાથે લ-ગ્ન કરે તો તે નૃત્ય કરી ઇંદ્રને રીઝાવીને ઇંદ્રાણીની ઝાલ-માંનો મણી, ઇંદ્ર તે, છોકરીને આપેલા વચન મુજબ આપશે, એટલે તે મણી માનસિંગને તે છોકરી આપશે. મારે તે કામ થઈ કઠીણ છે રસ્તા ઘણા ખરાબ છે રસ્તામાં કેટલાએક જીનો અને ચવનોની ચોકીઓ છે તેમાંથી બચી માનસિંગ સહીસલામત પોંચે તો પોતાની ઇચ્છા પુરી થાય એમ કહી મેના પોપટ ઉડી ગયાં. એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો ર-સ્તે જતાં એક કાળાને એક બિલાડા સાથે લડતાં સાપને દી-ઠો. માનસિંગે બાંગ મારી કહ્યું કે, ઓ જનવરો તમારી વચ્ચે એવી શી દુસ્મનતા છે કે એમ લડો છો; સાપે ક-હ્યું કે એણે મારા બાપને મારી નાંખ્યો છે. બિલાડાએ જ-વાબ દીધો કે મારો ખોરાક હતો ને મેં ખાધો અને હવે એને પણ ખાઈશ. માનસિંગે કહ્યું કે જો તને માંસની દર-કાર હોય તો મને કેહો હું તને તે આપું અને સાપને ક-હ્યું કે જો તારા બાપનો બદલો તું એની ઉપર લેતો હોય તો તે મારી ઉપર લે. આ સાંભળી તે બંને જણ લડતાં છુટાં પડ્યાં પછી બિલાડાએ કહ્યું કે, તે મને માંસનું વચન આપ્યું છે, મારે તે હવે આપ. માનસિંગે કહ્યું કે મારા દી-લમાંથી જે ગમનું માંસ ચાહે તે માગી લે બિલાડાએ ક-હ્યું કે તારી પીંડી ઉપરથી મને કાપી આપ. જેવો માન-સિંગ કટાર કાઢીને પોતાની પીંડીપરથી માંસ કાપવા જ-ય છે. તેવોજ તે બિલાડાએ તેને અટકાવ્યો અને તેની હી-મત ઉપર આક્રીન કીધી અને બંને જણે માણસની મુરત-માં બદલાઈ ગયાં. માનસિંગ બોલ્યો કે ઓ ખ્યારાઓ આ શી બીના છે. બિલાડાએ કહ્યું કે, અમે બેઉ જીવની જા-

તના છીએ મેં એના બાપને એટલા માટે મારી નાંખ્યો છે. કે તેણે પોતાની છોકરી માહારી સાથે પરણાવી નહીં અને આએ તેનો ભાઈ છે તે પણ માહારી સાથે એમજ હુજત કરે છે અને પણ હું મારી નાંખીશ. માનસિંગે પેલા સાપને પોતાની બેનને નહીં પરણાવવાનું કારણ પુછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે જો એ એની બહેનને માહારી સાથે પરણાવે તો હું મારી બેન એની સાથે પરણાવું. માનસિંગે ખિલાડાને કહ્યું. કે જ્યારે આ સાપ એમ કહે છે ત્યારે તું શા માટે એમ કરતો નથી. ખિલાડાએ કહ્યું કે મારો બાપ હયાત છે અને તે એમ કરવાને રાજી નથી. માનસિંગે કહ્યું કે મને તારા બાપ પાસે લઈ જાય તો હું તને સમજાવું પછી માનસિંગ તે બંને સાથે આવ્યો. જ્યારે થોડક દુર ગયા ત્યારે એક શેહેર માનસિંગને દેખાયું, ખિલાડાએ કહ્યું કે હવે હું માહારા મહેલમાં જઈશું તું શેહેરમાં દાખલ થજે અને તુને જોના પકડીને મારા બાપ પાસે લાવશે. જ્યારે માનસિંગ શેહેરમાં દાખલ થયો ત્યારે કેટલાક જોના આવી માનસિંગને પકડી પોતાના રાજા પાસે લઈ ગયા. જોના રાજાએ તેને પુછ્યું કે અરે માણસ માહારા શેહેરમાં તું કેમ દાખલ થયો માનસિંગે કહ્યું કે તારા ભલાને અર્થે હું અતરે આવ્યો છું અરે રાજા તારો છોકરો કોઈ દીવસ પણ હાનીએ પુગશે, એટલું કહી જે સઘળું માનસિંગે જોયું હતું તેનું વૃતાંત ખુલાસાથી કીધું પછી બોલ્યો કે જ્યારે એ બંને જણ એકએકની બેનો ઉપર આસક થયા છે ત્યારે તુને લાજમ છે કે તારી છોકરીનાં લગ્ન પેલા જોનાની સાથે કર અને તેની બેન સાથે તું તારા છોકરાને પરણાવ. જોના રાજા આ હેવાલ ધણી ખુશીથી સાંભળી બોલ્યો કે આ માણસ તે માહારી ઉપર મોટો ઉપકાર કીધો છે મારો આ એકજ છોકરો છે અને એના જવની સલામતીને માટે જો કદાપી મારા જવની ગરજ પડે તો તે પણ આપવાને હું તૈયાર છું. તારો આ ઉપકાર માહારી ઉપર આખી ઉમ્મર તલક રહેશે. એ ઉપકારના બદલામાં તું મારી પાસેથી કાંઈ પણ ચીજ માગી લે. માનસિંગે કહ્યું કે મેં ઉપકારના બદલામાં કોઈ પાસેથી કાંઈ ચીજ લીધી નથી અને લેવાનો પણ નથી કારણ કે કોઈની ઉપર ઉપકાર કરી તેની આપણે કાંઈ ચીજ મા-

બીએ તો તે ઉપકાર કરેલો કેહેવાતો નથી પછી છતના રા-
જાએ પોતાની નીશાની તરીકે તેને એક ઘોડો આપી કહ્યું
કે, આ ઘોડો તને ઘણો ઉપયોગી થઈ પડશે એમાં ઘણાએક
ચુલ્લ છે; જો સાપ કરડે અને એ ઘોડો પાસે હોયતો સાપનું
ઝેર આપણને અસર કરી શકે નહીં જો એ ઘોડાને આપણી
આગળ ઉભો કરી રાખીએ તો ગમે એવી માટી આગ હો-
યતો આપણી આગળ આવી શકે નહીં અને જો કોઈ આપણને
જાદુ કરે ત્યારે એ લાકડી આપણા માથા પર ફેરવીએ તો તે જા-
દુ પોતાનું કામ કરવામાં સફળ થાય નહીં. પણ સામુ તે
જાદુ કરનારના શરીર ઉપર જઈ પડે. ઘણું કરીને આપણને એક
સમુદ્ર ઓળંગવો હોય અને આપણી પાસે વહાણ અથવા મ-
છવો કાંઈ નહીં હોય ને એ ઘોડો દરોયામાં મુકીએ તો તરતજ
મછવો બની જાય છે. બીજી ચીજ હું તને આ એક મહો-
રો આપુંછું તેનો ગુણ એછે જે જો રાતો, કાળો, લીલો અથ-
વા સફેદ સાપ નજરે પડે અને જો કદાચ કરડે તો આ મહો-
રો આપણા મોંમાં રાખવાથી કાંઈ નુકશાન આપણને થતું નથી
પછી માનસિંગે તે બે ચીજો લીધી અને મેરૂ પર્વત તરફ કુચ
કીધી, ચાલતાં ચાલતાં એક મોટા સમુદ્રની કીનારે આવી પ-
હોંચ્યો જેના મોજ આશમાન સુધી ઉડતા હતા ને આ તરફ
કોઈનો આવજા પણ નથી અને મછવા વગર દરિયાને પાર જવા-
શે નહીં તેથી ઇશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો. એટલામાં છતના રા-
જાનો આપેલો ઘોડો યાદ આવ્યો તેજ વખતે ઇશ્વરનું નામ ગઈ
તે ઘોડો દરિયામાં ફેંક્યો તરતજ તે મછવાની સુરતે બની ગયો
માનસિંગ તે મછવામાં સ્વાર થઈ ચાલવા માંડ્યો. સમુદ્રની
અધવચમાં આવી પુગ્યો એટલે એક માછલી પાણીની સપાટી
ઉપર આવી માનસિંગને મછવા સુધાં અંદર બેચી ગઈ બચા-
રે સાતસે કોશ અંદર ગઈ ત્યારે જમની આવી. માનસિંગ
મછવામાંથી બહાર નિકળ્યા. તે માછલી બોલી કે એ દયા-
ળુ માનસિંગ હું તને અહીંયાં કાંઈ કામને માટે લાવીછું મા-
ઈ અહીંયાં એક મકાન છે તે બખરા નામની એક માછલીએ
મારી પાસેથી જોર જીલમથી ખુચી લીધુછે માટે મેહરબાની
કરી તે મને તું પાછું અપાવ. માનસિંગે જોયું કે આ પાહાડ
જેવી માટી માછલી મને કાલાવાલા કરે છે ત્યારે એનો દુશ્મ-
ન કેટલો ભેરાવર હશે. માનસિંગે કહ્યું કે શું તું તેનાથી કમ-

જોર છે. તે માછલી બોલી કે તેને જોવાથી તારી ખાતરી થશે. અને જો તે ચાહેતો અને પોતાને મોંમાં પકડી સોપારીના બે કંટકા કરી નાંખે જ્યારે તે પોતાની ખોરાકની સોધમાં ગમ્મ છે ત્યારે હું તને અહીંમાં લેડી લાવીશું. માનસિંગે પોતાના હાથમાં કંઈ કે આ ઇશ્વર હું મારા કામને માટે આપ્યો નથી પણ બીજાના કામને માટે મેં કમ્મર બાંધી છે માટે તું આ બલાથી મને છોડાવજે. પછી જ્યારે તે ખખરા માછલી આવી ત્યારે માનસિંગે જોયું તો એક મોટા પાહાડ જેટલી ઉંચી છે અને તેના બે હોઠ આસમાન સાથે વાતો કરી રહ્યા છે પછી તે આવીને એટલાતો મોટા જોરથી પોકારવા લાગી કે માનસિંગ તે જગ્યાએ ઘુજવા લાગ્યો પછી પેલો ધોકો હાથમાં લઈ ઉભો થયો. ખખરા પણ આ જોઈ પોતાની જગ્યાએ ચાલી માનસિંગે કંઈ કે આ સેતાન કોઈને દુઃખ આપવું એ ઇશ્વરથી વિરૂધ્ધ છે ત્યારે ખખરાએ જવાબ આપ્યો કે આ માનસિંગ હું અને એ એકજ જાતનાં છોએ માણસને શું છે કે અમારે માટે કળખા કરે. માનસિંગ બોલ્યો કે સત્ય વાત છે સર્વેને પેદા કરનાર ઇશ્વરે એકજ છે કે નહીં, કોઈને જમીન પર ધર આપ્યું છે તો કોઈનું મકાન પાણીમાં કીધું છે આ બિચારી ગરીબ માછલીનું ધર એને સ્વાધીન કર, પણ તે ખખરાએ ધણા ધુસ્સાથી કંઈ કે તું કદાચ હુમલાં એનું ધર ને સ્વાધીન કરશે પણ અમે અને જણ પાણીમાં રહેનાર છીએ તેથી હું એની સામે વેર રાખ્યા વિના રહેવાની નથી. માનસિંગે એવું સાંભળતાંજ તેને ધમકાવી, એટલે તે ખખરાએ એવું ધાર્યું કે હુમલાં અફડાવી નાખું છું, એટલામાં માનસિંગે છુનનો આપેલો ધોકો ઉચકી તે ખખરાના મોં ઉપર એવો તો જોરથી માર્યો કે તેના બંને આગલા દાંત ટુટી પડ્યા, આથી ખખરા નાશી ગમ્મ અને પેલી માછલી તેના પછવાડે લાગી. માનસિંગે તેને અટકાવી કંઈ કે, જો તું એની પછવાડે થશે તો હું તને જીવનથી મારી નાખીશ આ સમજ તે માછલી ઉભી રહી પછી પોતાના ધરનો કબજો લઈ માનસિંગને સ્વાધીન કીધો. માનસિંગ મેરૂ પર્વત તરફ પાછો ચાલ્યો, ચાલતાં ચાલતાં રસ્તામાં તેણે સાત રંગનો વીંછી જોયો તે એક મોટા કાચબાની બરોબરનો હતો. માનસિંગ આ દેખાવ જોઈ અચરત થયો, કારણ કે તે હજારો

જંગલ ફર્યો હતો તોપણ આવો દેખાય તેની નજરે પડ્યો નહોતો પોતાના મનમાં તેની પછવાડે જવાનો નિશ્ચય કીધો, આખો દહાડો તેની પછવાડે ચાલ્યો, સાંજની વખતે તે વીંછી એક મોટા પથ્થર તળે ભરાયો, માનસિંગ ત્યાંજ બેઠો તે જંગલની પાસે એક ગામડું હતું જે ઘણું ફળદ્રુપ હતું ત્યાંના લોકો માનસિંગને જોઈ તેને મારે ખાવાનું લાવ્યા. માનસિંગે તે ખાધું અને એક ઝાડની નીચે સુતો એવામાં તે મેદાનમાં ઘણા એક ઘોડાઓ તથા બીજા પશુઓ એકઠાં થયાં, જેઓની સાથે તેના રખેવાળ પણ આવ્યા અને રાતના ત્યાંજ આરામ કીધો, જ્યારે ઘોડાએક રાત ગઈ ત્યારે તે વીંછી પથ્થર તળેથી નીકળી જે ઠેકાણે જાનવરો તથા ઘોડા હતા ત્યાં ચાલ્યો જ્યારે તે તેઓની નજદીક આવ્યો ત્યારે દરેક જાનવરો ઉપર કુદીને તેઓને એવો તો ડંખ માર્યો કે સઘળાંઓ તરત જમીન ઉપર પડ્યાં. આ પ્રમાણે સઘળા ઘોડા અને સઘળાં જાનવરોનો નાશ કરીને ત્રણ ચાર રખવાળોને પણ ડંખ મારી બેજાન કરી પાછો આવી પેલા પથ્થર તળે ભરાયો. માનસિંગ આ બીના જોઈ અદ્ભુતોસ કરવા લાગ્યો કે તે બલાએ સંજ્યાખંધ પ્રાણીનો નાશ કીધો જેથી આખું જંગલ મુડદાથી ભરાઈ ગયું. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે ગામડાના લોકો ત્યાં આવ્યા અને માનસિંગને જીવતો જોઈ તેને પુછવા લાગ્યા કે આ જીવાન તું કેમ જીવતો રહ્યોછે માનસિંગે સઘળો વાત તેઓની આગળ કહી પછી તે વીંછીએ જંગલનો રસ્તો લીધો. માનસિંગ પણ તેની પછવાડે ગયો આખો દહાડો ચાલ્યો ત્યારે એક શેહરના પાસે આવી પહોંચ્યો. સાંજની વખત થઈ ત્યારે તે વીંછી જમીન ઉપર આખોટી એક કાળો સાપ થઈ એક દરમાં ભરાઈ ગયો જ્યારે એક પોહોર રાત ગઈ ત્યારે દરમાંથી બહાર આવી શેહરમાં દાખલ થઈ સજાના મેહલની નજદીક આવી પોહોંચ્યો; ઘોડાક વખત પછી તે શેહરના રાજાને તે સાથે ડંખ્યો અને ત્યાંથી તેના વજરના ઘરનો રસ્તો લીધો. વજરના ઘરમાં જઈ વજરના છોકરાને ડંખ્યો તે પણ મરી ગયો પછી પાછો જંગલમાં આવી પેલા દરમાં ભરાઈ ગયો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે શેહરમાં શાકાર ઉઠ્યો કે શેહરનો રાજા તથા વજરનો છોકરો એકાએક સાપના કરડવાથી મરણ પામ્યા છે. દરમાં-

થી નીકળી સાથે આગળ ચાલવા માંડ્યું અને જ્યારે ફરિ-
 યા આગળ આવ્યો ત્યારે એક વાઘ બની ગયો અને એક
 ઝાડીમાં ભરાઈ ગયો; એટલામાં ત્યાં બાયડીઓનું ટોળું આ-
 વ્યું જેઓએ પોતાનાં વાસણો પાણી ભરી માંધે મુકી ચા-
 લવા માંડ્યું એવામાં તે વાઘ ઝાડીમાંથી નીકળી આવી પે-
 લા ટોળામાંથી ચઉદ વરસની એક સૌથી સરસ ચાંદના રૂપ
 જેવીને ઉચકી દુર નાશી ગયો અને તે બાયડીને ફાડી ના-
 થી પછી એક ખુબસુરત સ્ત્રીના રૂપમાં બદલાઈ ગયો અને
 પેલી સ્ત્રીના દાગીના સઘળા પોતે પેહેરી લઈ એક ઝાડ હે-
 ઠળ બેસી રડવા માંડ્યું. એવામાં બે ભાઈઓ તે તરફ પો-
 તાના ઘોડા ઉપર બેસી આવ્યા તેઓ વેપારને અર્થે નીક-
 લ્યા હતા અને નજદીક સાત વરસે બેહુક ખજનો એકઠો
 કરી પોતાના માબાપ તથા બધરી છોકરાંને મળવા માટે જ-
 તા હતા. જ્યારે પેલી સ્ત્રીએ પેલા બે ભાઈઓને આવતા
 દીઠા ત્યારે વધારે મોટે સારે રોવા માંડ્યું. આવા અઘોર અ-
 રુણમાં આવી ખુબસુરત સ્ત્રીને રડતાં જોઈ તેઓ બે તેની
 પાસે આવી તેને પુછવા લાગ્યા કે ઓ જવાન ખુબસુરત નાર
 આ જંગલમાં તું શા માટે રડે છે અને તું અહીંયાં એકલી
 કેમ બેઠી છે તે બોલી કે હું એક દહેઝાણીની બાયડી છું તે
 મને પોતાને ઘેર લઈ જવાને મારે ઘેર તેડવા આવ્યો હતો.
 અમો આ જંગલમાં થઈને અમારે ઘેર જતાં હતાં એવામાં
 એક વાઘે આવી મારા ભરથારપર તલપ મારી તેને ફાડી
 ખાધો. હવે હું એકલી પડી છું. નથી હું મારા ઘરનો રસ્તો
 જાણતી કે નથી મારા ઘણીનું ઘર જાણતી. હવે મારો બા-
 ડીનો ભવ હું શી રીતે ગુજરીશ. તેમાંથી એક જણે કહ્યું
 કે જો તને કોઈ માણસ પોતાના ઘરમાં રાખે તો તેમ રહેવા-
 ને ખુશી છે કે નહીં. તે બાયડીએ જવાબ દીધો કે જ્યારે
 કોઈ મને રાખે ત્યારે હું તેને શા માટે કબુલ નહીં કરું, પ-
 છી તે બોલ્યો કે તું મને તારા ભરથાર તરીકે રાખ્ય. તે બા-
 યડીએ સઘળું કબુલ કરીું અને તેઓ ત્રણ જણે ચાલવા માં-
 ડ્યું. થોડક રસ્તે ગયાં એટલે તે બાયડી બોલી કે હું ઘણી
 ભુખી છું પાણીની તરસે મારો જીવ જાય છે તેથી જો થોડું
 પાણી લાવીને પાઓતો મોટી મહેરબાની બરો. ત્યાર પછી
 એક ભાઈએ પોતાના ઘોડા ઉપરથી ઉતરી પાણીને માટે

આલવા માંડ્યું. તે ગયો ત્યારે પોતાના નાના ભાઈને કહ્યું કે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી આ મારી બાયડીની સાંભળ રાખજે અને આ જગાથી ઉઠતો નહીં. મોટા ભાઈ થોડક દુર ગયો એટલે તે બાઈડીએ પેલા નાના ભાઈને કહ્યું કે હું તારો ઉપર ધણીજ આશક થઈશું, જ્યારે મેં તુને પે-હેલાં જોયા ત્યારેજ મારું દીલ તારી તરફ લલચાયું. પણ મેં જાણ્યું કે તારો મોટા ભાઈ આ વાત કબુલ નહીં કરે તેથી તેનો સાથે હું જીવું બોલી મેં તેને કબુલ કીધો છે મોટું મને તારા આશરા તળે લે. આ સાંભળી તે નાનો ભાઈ બો-લ્યો કે તું માહારી માની બરોબર છે. આવા વચન બોલવાં તને ઘટતાં નથી જે વાત તું કહે છે તે હરગેજ બનવાની નથી, ત્યારે તે બાઈડીએ જવાબ દીધો કે ઠીક છે હું તેની સાથે પરણું પણ તું માહારી સાથે મોહોબત રાખજે; ત્યારે તે નાના ભાઈએ તેણીને ધણી સમજાવી પણ તે બોલી કે જ્યારે તું માહારી આટલી નાની અરજ કબુલ રાખતો નથી તો હું તારો ઉપર બોદું તોહોમત મુકી તુને મારી નાખા-વીશ. જ્યારે તારો ભાઈ આવશે ત્યારે તેને કહીશ કે એ માહારી લાજ લેવા તળપી રહ્યો હતો. આ સાંભળી તેણે જવાબ દીધો કે જો માહારો જન જશે તો બી હું આવું કામ કદી કરનાર નથી. એટલામાં પેલા મોટા ભાઈને દુરથી આવતો જોઈને તે સ્ત્રીએ પોતાનાં સઘળાં કપડાં ફાડી નાંખ્યાં અને સઘળાં ઘરેણાં ધુળમાં નાંખી દીધાં અને મોટે સાદે રડવા માંડ્યું; જ્યારે મોટા ભાઈ પાસે આ-લ્યો ત્યારે તે બાઈડીને કલપાંત કરવાનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે તારો નાનો ભાઈ માહારી ઉપર બોટી નજરે જોતો હતો અને મને કહ્યું કે જો તું માહારી સાથે પરણે તો હું મારા મોટા ભાઈને મારી નાંખુ અને પછી આપણે આ સઘળું ધન સાથે ભોગવીએ. મારી લાજ છુટવાની તૈયારીમાં હતો એવામાં તમે આવી પુણ્યા, અને ઇશ્વરે માહારી લાજ રાખી. આ સાંભળી તે મોટા ભાઈને એટલોતો ગુસ્સો ચઢ્યો કે પોતાની તરવાર મીસ્રમાંથી ખેંચી પોતાના નાના ભાઈના પેટમાં ભેંકી દીધી. તરતજ નાના ભાઈએ પોતાનું ખંજર કરમાંથી ખેંચી મોટા ભાઈનું પેટ ચીરી નાંખ્યું અને બંને જણ લોહીમાં ગરકાવ થઈ જમીન

ઉપર પડ્યા પછી તે સ્ત્રી એક ભેંશના આકારમાં બદલાઈ ગઈ. માનસિંગ અફસોસ કરવા લાગ્યો, પણ બીજું આગળ ભેંશ શું કરેછે તે જોવા માટે તેની પછવાડે ગયો. એક ગામમાં આગળ ભેંસ આવી પુગી, અને ગામડાના લોકો તેને પકડવા માટે તેની પુઠે દોડ્યા. થોડાકને લાત મારી જીવ લીધો, થોડાકને શીંગડાં લોંકી હેરાન કીધા અને થોડાકને ચીરી નાંખ્યા, પછી જંગલનો તરફ ચાલવા માંડ્યું એટલામાં થોડેક દુર જઈ જુદા આદમીની સુરતમાં તે ભેંસ બદલાઈ ગઈ. હવે માનસિંગથી વધારે વાર થોભી શકાયું નહીં ને તેની પછવાડે દોડતો દોડતો ગયો અને તે જુદા આદમીને ઉભો રાખીને સઘળો હેવાલ પુછ્યો. આ ચમત્કારી માણસ તું મને કહે કે તું હજારો પ્રાણીઓનો નાશ શા માટે કીધો તે બોલ્યો કે આ માનસિંગ આ પુછવાનું તારે શું કામ છે. તું તારે રસ્તે ચાલ્યો જ કોઈ દહાડે તુને કહીશ. માનસિંગે કહ્યું જ્યાં મુખી મને નહીં કેહેશે ત્યાં મુખી તારો કેડો છોડવાનો નથી. તે જુદા માણસે જવાબ દીધો કે માફ નામ જમ છે. જ્યારે તું પેહલે દહાડે મને સાત રંગના વીંછીના આકારમાં જોયો ત્યારે ધર્મ રાજનો એવો હુકમ હતો કે પેલાં જનવરોને તથા માણસોને વીંછીના રૂપમાં મારી નાંખો. જ્યારે રાજનું તથા વજીરના છોકરાનું માત સાપના ડંખથી નિપજવાનું હતું, ત્યારે સાપને આકારે મેં તેઓને મારી નાંખ્યા. પેલી જીજીસુરત બાઈડીનું માત વાઘથી થવાનું હતું ત્યારે મેં તેને તે રૂપે મારી નાંખી. પેલા બે ભાઈનું માત કળ્યાથી હતું તેથી તેઓ તે રીતે મરણ પામ્યા અને પેલા આદમીઓનું માત ભેંસથી હતું તેથી મેં ભેંશના આકાર લીધો હતો, આ માનસિંગ કોઈ કોઈને મારી શકતું નથી, પણ જેના નસીબમાં જેવી રીતે મરવાનું હોય છે તેવીજ રીતે અને તેજ માટે તે મરે છે, ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે તું મને કહે કે માફ માત કેવી રીતે છે અને ફરીથી તું માહારી સાથે મુલાકાત ક્યારે કરીશ. તે જમ જવાબ દીધો કે જ્યારે તું ત્રણસે વરસનો ચઢશ ત્યારે તું માહાદેવ ઉપર તપ કરીશ, તેથી તને માહાદેવ તુમાન થઈ પોતાના કૈલાસમાં તેડવાનું વચન આપશે. હજી તારી ઉમ્મર ઘણી બાકી છે. દુનિયાના લોકો માટે કંઈપણ કામ કરવામાં ગુંથાએલોજ રહેજે. આ સાંભળી માનસિંગે માથું નિચું ન-

માખી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કીધી, પછી માથું ઈશું કરીને જીએ છે તો પેલો જમ ગેજ થઇ ગયો. માનસિંગ પર્વત તરફ રવાને થયો. એટલે દુરથી કાંઇ તળાવના જેવું નજર આવ્યું, ત્યાં રાતનો વાસો રહી અને દિવસે પાછું ચાલવા માંડ્યું, સુર્ય એટલોતો ગરમ હતો કે પાણીનો કુવો દુરથી દેખાયો. ત્યાંજ પોતાના કપડાં ધોયાં. આગળ જઇને જીવે છે તો કુવો કાંઇ નજરે આવ્યો નહીં પણ એક સાપ ગુછળું વળીને બેઠો હતો જે દુરથી પાણીના જેવો જણાતો હતો. ત્યાંથી તેણે વિચાર્યું કે હવે હું પાછો ફરું એટલામાં તે સાપ બોલ્યો કે આ પગનપુરના રાજા શા માટે તું પાછા જાય છે અને આ ઠેકાણે શું કામ આવ્યો છે. માનસિંગ બોલ્યો કે આ માહાપુરુષ હું પાણીની તલાસ કરું છું. તે સાપે જવાબ દીધો કે આ પ્યારા આ ઠેકાણે દરેક ચીજ હાજર છે તું માહારી સાથે ચાલ, માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ સાપની સાથે હું જાઉં તો કદાચ એ મને દગાથી મારી નાંખશે. ત્યારે પેલા સાપેજ તેને કહ્યું કે તું તારા મનમાં કસી ચિંતા ના કર માનસિંગે વિચાર્યું કે મારા તકદીરમાં જે લખ્યું હશે તે થશે માટે એકવાર હું જાઉં તો ખરો કે એ શું કરે છે; પછી તે માનસિંગને પોતાની સાથે એક બગીચામાં લઇ ગયો તે બાગ એટલો તો મુશાબિત હતો કે માનસિંગે પોતાની આખી ઉમરમાં કે-ઇપણ ઠેકાણે તેવો જોયો હતો નહીં. જીલજીલના અવાજ સાથે તરેહવાર રંગબેરંગી ફૂલોના ખુસબો દીલને એટલો તો આનંદ પમાડતો હતો કે કંઈ બોલ્યાની વાત નહીં. પછી માનસિંગ તે બાગના એક હોજ આગળ બેઠો પછી તે હોજમાંથી રાક્ષસીઓએ ઝરઝવેર, હીરા માતી, માણેક, આકૃત અને જમરખ વિગેરેના ખુમચા માનસિંગ આગળ લાવી મુક્યા અને કહ્યું કે આ નજીવી ભેટ તમારે માટે મોકલી છે જે તમો કબુલ કરો. માનસિંગ બોલ્યો કે એ કોણે મોકલી છે ? તેઓએ કહ્યું કે જે સાપ તમને આ ઠેકાણે લઇ આવ્યો છે તેણે મોકલી છે. થોડીકવાર પછી પેલા હોજમાંથી એક ખુબસુરત પુરુષ થઇ બહાર આવ્યો અને માનસિંગને પુછ્યું કે આ પ્યારા તું મને આગળે છે, માનસિંગે કહ્યું કે 'મે' તને કદી દોઢા નથી; ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું તેજ છું જેની સાથે તું આ બાગમાં આવ્યો છે પછી રાજ્યાસનપર

માનસિંગને બેસાડી તેની સાથે હેત વિનોદની વાતો કરી તે પછી જમવાનું તૈયાર થયું એટલે જમ્યા પછી તે બોલ્યો કે આ જીવાન હું રાક્ષસની જાતનો છું અને મારું નામ ધુડકેતુ છે. એક દીવસ મારા મનમાં એવો ખ્યાલ આવ્યો કે હું મારું તમામ લશ્કર એકઠું કરી ગાલવના યજ્ઞનો ભંગ કરું અને તેઓના યજ્ઞના ભાગનો ધણી થઉં. લશ્કર મેં એકઠું કરી દીધું અને હું જવાની તૈયારી કરવા લાગ્યો કે, રાત્રે હું મુતો અને સવારમાં ઉઠ્યો ત્યારે સાપની સુરતે થયું ગયો. જમીન ઉપર હું આઘોટવા લાગ્યો અને પોકાર કરવા લાગ્યો; જ્યારે ધણેજ હાથ મારવા લાગ્યો ત્યારે મને એક અવાજ સંભળાયો કે જે કોઈ પોતાના વચનથી ફરે તેના હાલ એવાજ થાય. દર રાતના આ અવાજ હું સાંભળતો હતો. જ્યારે મેં ધણી સ્તુતિ કીધી અને ધણા કાલાંવાલાં કરી પરમેશ્વર આગળ માફી માગી ત્યારે મને એક બીજો અવાજ સંભળાયો કે ધીરજધર હજી તારો છુટકો કરનાર માણસ આ જગતમાં જન્મ ધરનાર છે. ફરીથી મેં ઇશ્વરની સ્તુતિ કરી કહ્યું કે હવે હું વિરૂધ કદી કરનાર નથી ત્યારે આકાશમાં એવી વાણી થઈ કે પગનપુરનો વિસ વરસનો એક કુવર તારી પાસે આવશે તેની તું સેવા ચાકરી કરજે તે માણસને જોવાથી તું તારી અસલી સુરતે આવી જશે. આજ સાઠ વરસ થયાં આ જંગલમાં બેસી તારી વાટ જોઉં છું, હવે તું આવ્યો છે તો માહારી ઉપર દયા કરી તું તે પરમેશ્વરના દરબારમાં માહારે માટે પ્રાર્થના કરે તો હું તારો ઉપકાર જીવતાં સુધી ભુલીશ નહીં. માનસિંગ પુછ્યું કે તે શું વચન આપ્યું, તે બોલ્યો કે હનુમાનના ચાકીમાં એવો એકરાર થયો હતો કે કોઈ પણ રાક્ષસ અથવા ભુતો યા જીનાએ માણસ જાતને કોઈ પણ દહાડે કોઈ ઠેકાણે દુઃખ દેવું નહીં. પછી માનસિંગે ઇશ્વરની સ્તુતિ કીધી. જે પરમેશ્વરના દરબારમાં માન્ય થઈ અને તે રાક્ષસની સુરતમાં તેજ વખતે બની ગયો. પછી તે ધુડકેતુએ માનસિંગને ત્યાં આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે હું મણી લેવા જાઉં છું. પછી પેલી સોનાની મણી સાથે લાવ્યો હતો તે દખાડીને ગુચ્છ-મુંદરીની સઘળી વારતા કહી ત્યારે તે બોલ્યો કે તું ખરું કહે છે એ મણી ઇંદ્રની ઇંદ્રાણીની ઝાલમાં છે તેમીનકા અપ્સ-

રાની છોકરી મુરેખાને આપવા ઇંદ્રે વચન આપ્યું છે અને તે મુરેખાનો બાપ ત્રણ પ્રશ્ન રાખે છે તેનો જવાબ જે માણસ લાવી દશે તેની સાથે પોતાની છોકરી પરણાવી તે મળી તેને આપવા ચાહે છે તેણે કહ્યું તું માણસ જાત ત્યાં શી રીતે જઈ પુગશે કારણ કે રસ્તો તમામ ખુનખાર છો નોથી ભરેલો છે. માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વરનું કામ પરમેશ્વરજ કરશે પછી તે રાક્ષસે કહ્યું કે હું તારી સંગાથે મારા રાક્ષસો મોકલું છું જેઓ તને તે ઠેકાણે સહીસલામત પુગાડશે. પછી તેના રાક્ષસોને બોલાવ્યા અને કહ્યું કે આ માનકુંવરના આશિર્વાદથી મારો છુટકો થયો છે અને તમારા માથા ઉપરની સઉથી મોટી બલા દુર થઈ છે આ માણસને એક ઘણું મોટું કામ કરવાનું છે જેમાં તમારી મદદ જોઈએ છીએ. તેઓએ એકે અવાજે કહ્યું કે આ મહારાજાને જો અમારો એવ માગે તો તે પણ આપવાને અમે તઈયાર છીએ. પછી તેણે સઘળી હકીકત કહી સંભળાવી ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, મેરૂ પર્વતપર જવું ઘણું મુશ્કેલ કામ છે. કારણ કે ત્યાં રસ્તામાં છોનાનું સ્થાનક છે મોટે જો તમે રાજા સાહેબ અમારી સાથે આવો તો અમે એક કામ માથે ઉઠાવીએ. તેઓમાંથી સાત જણ હિંમત ધરી બહાર આવ્યા અને કહ્યું કે અમે એને સહીસલામત લઈ જઈએ પણ જો અમને છોનાની સંગાથે લડવું પડે તો તમારી મદદ તરતજ જોઈશે. રાજાએ તે કબુલ કીધું પછી માનસિંગને પોતાના રથ ઉપર બેસાડીને અંતરિક્ષ માર્ગે ચાલવા લાગ્યા. ત્રણ દહાડા અને રાત સુધી તેઓએ ચાલ્યા કીધું અને પછી ભુલથી જ્યાં છોના રહેતા હતા ત્યાંજ હેઠળ ઉતર્યા. બે રાક્ષસો માનસિંગની આગળ રહ્યા અને બાકીના પાંચ જણ ખોરાકી શોધવા ગયા, હવે એવું બન્યું કે તે તરફ કેટલાએક છોના શિકારને મોટે જતા આવી લાગ્યા અને માનસિંગને રથ ઉપર બેઠેલો જોઈને તેની આસપાસ ફરી વળ્યા અને જખરો સોર મચાવી મુક્યો. જ્યારે પેલા બે રાક્ષસોએ આટલા બધા છોનાને જોયા ત્યારે તેઓની સાથે લડવા વગર બીજો કંઈ ઉપાય દીઠા નહીં, પેલા બે જણાએ ધણાએક છોનાને ઠાર કીધા, પણ આખરે પકડાઈ ગયા અને પેલા છોના માનસિંગને રથ મુખાં પોતાના મકા-

નમાં લઈ ગયા. પછી પેલા રાક્ષસોને પુછ્યું કે આ માણસને ક્યાંથી લાવ્યા છે અને ક્યાં લઈ જાઓ છે. તે બોલ્યો કે એ પગનપુરનો રહેવાસી છે અને ઘુડકેતુનો ઘણો વાહાલો મીત્ર છે મારે જો તમે આ માણસને ઈજા કરશો તો તમને મોટી સજા કરવામાં આવશે. જન બોલ્યો કે ઘુડકેતુ તો ઘણા દીવસથી ગુમ થયો છે, તે હાલ ક્યાંથી આવ્યો તેઓએ અસલથી 'આખર સુધીની સઘળી વાત તેઓને કહો પછી પેલા પાપીય જનોએ તે ત્રણ જણને એક ભોંયરામાં કેદ કીધા. હવે પેલા પાંચ જણાઓ જેઓ ખોરાકીની શોધને માટે ગયા હતા તેઓએ આવીને પેલા જનને મુવેલા પડેલા દીઠા અને માનસિંગ તથા પોતાના સોબતીઓને નહીં જોયાથી મોટી ચીંતામાં પડ્યા કે એઓને કોણ લઈ ગયું હશે અને આ જનો કઈ તરફના હશે તે કાંઈ જણાતું નથી મારે આ મુદ્દાઓને વગે કરવાને માટે કોઈ આવે તો તેને પુછીએ. પેલા મુવેલા જનોમાંનો એક જન જરા હાલતો જણાયો તેઓએ તેને પુછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું નજદીકના જનોમાંનો છું અને તારા સોબતીઓને તથા પેલા માણસને તેઓ પોતાને મુકામે લઈ ગયા છે. આ સાંભળતાંજ પેલા રાક્ષસો પોતાના ઘુડકેતુ પાસે ગયા, અને સઘળો હેવાલ તેની આગળ જાહેર કીધો એટલે ઘુડકેતુ પોતાનું લશ્કર તૈયાર કરી તે તરફ ગયો અને ત્રણ દહાડા અને રાત કુચ કીધા પછી જનોના મુકામમાં જનો શું કરે છે તેની ખબર લાવવા માટે એક જસુદને મોકલ્યો; તે ખબર લાવ્યો કે જનનો રાજા પોતાના જનો સાથે એક મેદાનમાં શીકાર કરે છે. પછી રાજાએ પોતાના લશ્કરને માહાવીરના સોગન આપ્યા કે જનોએ પોતાનું વચન તોડ્યું છે મારે તેઓએ એઓ ઉપર જરા પણ રેમ કરવી નહીં અને એકદમ તેઓની ઉપર ટુટી પડી તેઓને ધર્મ રાજાને સ્વાધીન કરવા. તેજ પ્રમાણે થયું તેઓ પેલા જનોની ઉપર ટુટી પડ્યા થોડાક નાશો ગયા અને કેટલાક પોતાના સરદારની સાથે કેદ પડ્યા. રાજાએ સઘળા જનોને કતલ કરવાનો હુકમ કીધો. પછી પોતાની હજુરમાં બોલાવીને કહ્યું કે આ નાપાક જન તું અને બુલી ગયો હતો, તું જણતો નહીં હતો કે હું હજી જીવતો છું, માહારા માણસોને હેરાન કરવાની તને શી ગરજ હતી હવે

જસદીથી પેલા ત્રણ જણને તું માહારી આગળ જવતાને
જવતા લાવ. તેણે જવાબ દીધો કે હું તો તેઓને ખાધ ગ-
યો છું. પછી રાક્ષસના રાજાએ પોતાના નોકરોને હુકમ કરીધો
કે હમણાંને હમણાં એક મોટું જળતું સળગાવો અને તેની
અંદર જનના રાજાને એના આખા કુટુંબને બાળી નાંખો
કારણ કે એની સજા એજ છે. જ્યારે જનના રાજાએ જોયું કે
હવે બચવાનો કશો ઉપાય નથી ત્યારે અરજ કરવા લાગ્યો
કે જો તમે અને જવતો મુકો તો તેઓને લાવી તમારી આ-
ગળ હાજર કરું. રાક્ષસના રાજાએ હા કહી એટલે જને મા-
નસિંગને તથા બે રાક્ષસોને રાજાની પાસે હાજર કરીધો,
જ્યારે માનસિંગ આવ્યો ત્યારે ઘણી મોખતથી રાજાએ તેને
પોતાની પાસે તખતપર બેસાડ્યો અને જમવાનું તેની આ-
ગળ હાજર કરીધું ત્યાર પછી બાકીના જનોને મારી નાંખવા-
નો તેણે હુકમ કરીધો. જનના રાજાએ પોતાના બચાવ માટે
ઘણા કાલાવાલા કર્યા ત્યારે રાક્ષસના રાજાએ કહ્યું કે તે મા-
હારીરોના હુકમમાં કોઈ પણ મનુષ્ય જાતને દુઃખ ન દેવા
માટે સોગન ખાધા હતા તે સોગન પાળ્યા નહીં તો હવે
તને મુકવો વ્યાજબી નથી એટલું કહીને તેને પણ અગ્નિમાં
બાળી મુક્યો અને તે મુલક ઉપર પોતાના એક સરદારને નિ-
મ્મે અને માનસિંગને પોતાની સાથે લઈ જવા પુછ્યું મા-
નસિંગને પોતાનો વિચાર આગળ જવાનો જણાવ્યો ત્યારે
પોતાના લશ્કરમાંથી ચાર જોધા રાક્ષસોને તેની સાથે મોક-
લ્યા તેઓ તેને રથમાં બેસાડી આકાશ મારગે રાત ને દહાડો
જગલ કાપતાં આગળ ચાલ્યા; જ્યારે થાકી જતા ત્યારે કોઈ
સલામતી લેલી જગ્યાએ ઉતારતા અને પાછા આગળ ચા-
લવું શરૂ કરતા એક દહાડો તેઓ એક પરવત ઉપર ઉતરી
તે પાહાડ ઉપર શીવ ગાંધર્વ મંડ પર્વતનો રહેવાશી ઉદાશી
હાજતમાં બેઠો હતો તે ગાંધર્વ ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છાકરી ઉ-
પર આશક પડ્યો હતો પણ પેલા ત્રણ પ્રશ્નના ખુલાસા ક-
રવાને તેનામાં શક્તિ હતી નહીં તેથી ત્યાંજ બેસી રાત અને
દીવસ રડાકુટ કરતો હતો. માનસિંગ તેને જોઈ તેની આગ-
ળ ગયો અને તેને આવી હાલતનું કારણ પુછ્યું. તેણે પો-
તાનો સઘળો હેવાલ માનસિંગને કહ્યો. પછી તેણે પુછ્યું કે
તું આ જગ્યાએ શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું હું

મેરૂ પરવતમાં ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ પાસે તેની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરીની પાસે મણી છે તે લેવાને જાઉં છું. ત્યારે ગાંધર્વ બોલ્યો કે મોટા દેવતાઓ તથા ગાંધર્વોથી તેના ત્રણ પ્રશ્ન પુરા થઈ શક્યા નથી તો તું મનુષ્ય શી રીતે કરી શકશે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તું કાંઈ ચીંતા ન રાખ પ્રભુ મોટો છે કામ પાર પાડશે, જો તું મારી સાથે આવે તો એ છોકરીને હું કે-
 ણી પણ પ્રકારે તારી સાથે પરણાવું. તે શીવ ગાંધર્વે માનસિ-
 ગના પગ ઉપર માથું મુક્યું અને બોલ્યો કે ઓ પ્યારા મને
 જીવતદાન આપ્યું મારે જે ચાહે તે કર. માનસિંગે કહ્યું કે
 તું મારી સાથે મેરૂ પરવતમાં ચાલ એટલે તે ગાંધર્વે કે આપ-
 લે એક વીમાનમાં બેસી અંતરિક્ષ ચાલીએ કે માસ એકની
 અંદરમાં મેરૂ પરવતમાં દાખલ થઈએ, એમ કહી તે ગાંધર્વે
 પોતાના ભાઈને ઘાટ કીધો એટલે તેનો ભાઈ વીમાન લઈ હા-
 જર થયો. તે જોઈ માનસિંગ ધણો આશ્ચર્ય થયો અને પો-
 તાની સાથમાંના રાક્ષસોને રજા દઈ પોતાના દેશ તરફ મોક-
 લ્યા. તે વીમાનમાં પેલા શીવ ગાંધર્વની સાથે મેરૂ પરવત
 તરફ ચાલ્યા. માસ એક વીત્યા પછી મેરૂ પરવતમાં દાખલ
 થયા અને જીવે છે તો તે પરવત સોનાનો, તથા રતનથી ભ-
 રપૂર હતો, તે જોઈ માનસિંગ ધણો આશ્ચર્ય થઈ પોતાના મ-
 ન સાથે કહેવા લાગ્યો, કે સ્વર્ગનું સુખ તો અહીંજ છે એમ
 કહી ધૈર્યની માયાની તારીફ કરવા લાગ્યો, એટલે તે ગાં-
 ધર્વ માનસિંગને પોતાના મહેલમાં તેડી પોતાના તખત ઉ-
 પર બેસાડી ધણું માનથી તેની સાથે વાતચાત કરવા લાગ્યો.
 પછી માનસિંગને અમરત ભોજન જમાડી પાનખાડાં વીંચે
 આપી રહ્યા પછી કહ્યું કે હવે તમે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છો-
 કરી સુરેખા પાસે જાઓ ને તેણીના બાપ પાસે જે પ્રશ્ન છે
 તેનો ખુલાસો કરી આવો એટલે માનસિંગ તે ગાંધર્વની સાથે
 તે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની સભામાં ગયો અને તેને જાણ ચીત્રકેતુ ગાં-
 ધર્વ બોલ્યો કે ઓ પ્યારા માણસ તું મૃત્યુલોકથી અહીં શા મા-
 ટે આવ્યો છે તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે હું એક બીજાના
 કામને મારે આવ્યો છું કે ગુણસુંદરી ઉપર રૂપસિંહ રાઠોડ
 આશક પડ્યો છે તે ગુણસુંદરી સાત પ્રશ્નો રાખે છે તેમાંનાં પાંચ
 પ્રશ્ન મેં પુરા કીધા છે અને છઠ્ઠા પ્રશ્નમાં તેઓએ એક મણીનો
 જોડો લાવવાને કહ્યું તે મણીનું નામદારની છોકરી પાસે છે મારે

તે મણીના બેટા આપ એટલે તે ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રમી પુરા કરે તો તે મણી તથા મારી છોકરી તે માણસની સાથે પરણાવવા કબુલછું. તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે મારે તારી છોકરીને પરણવા સાથે કાંઈ કામ નથી મારે તો મણી લેવાની જરૂર છે મારે તારા પ્રમી પુરા કરી આપ એટલે તે મણી તું મારે સ્વાધીન કર તે સાંભળી ચીતકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે જો તું મારા ત્રણ પ્રમી પુરા કરશે તો તે મણી તથા મારી છોકરી તું જેને દેવા ચાહેછે તેને આપવાને કબુલછું એટલે માનસિંગે કહ્યું કે તમારા ત્રણ પ્રમી શું છે તે મને કહો. એટલે ચીતકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે પહેલો તો પરીઆ જાનવરનો જોડો લાવ. બીજું રાતા સાપનો મોરો લાવ, ત્રીજું ઉકળતા તેલમાં પડે ને તેમાંથી જીવતો નીકળે. એ ત્રણ પ્રમી જે માણસ પુરા કરશે તેની સાથે મારી છોકરી પરણાવી તે મણી તેને સ્વાધીન કરીશ. માનસિંગ પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા ચાલ્યો અને પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો કે તે જાનવર કેવું હશે અને કઈ જગ્યાપર મળશે એમ કહી ફીકર કરવા લાગ્યો એટલે એક ઝાડ ઉપર કોચલ બેઠેલી હતી તેણે માનસિંગને જોયો એટલે પોતાના નર સાથે બોલી કે આ માનસિંગ ઘણા ઉદાર મનનો છે તે પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા જવાના ઈરાદા મારે નીકળ્યો છે એટલે નર બોલ્યો કે તે જાનવર હેડબા વનમાં છે તે લાવવું ઘણું મુશ્કેલ છે કેમ જે તેના આડી ઘણા એક રાક્ષસોની ચોકી છે તે રાક્ષસો સાથે તેને લડવું પડશે. તે સાંભળી માનસિંગે હેડબા વનનો રસ્તો લીધો. રસ્તામાં ચાલતાં સાત દહાડે તે જંગલમાં જઈ પોંચ્યો તે હેડબા જંગલ એવું તો વિકટ હતું કે તે જંગલમાં ચાલવાનો રસ્તો લાગ્યેજ મળી શકતો. માનસિંગ પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ ઘંધર મારે હવે શી રીતે જવું એવો વિચાર કરે છે એટલામાં કેટલાએક રાક્ષસોએ આવીને માનસિંગને વીંટી લીધો, એટલે માનસિંગ ગભરાઈને બોલ્યો કે આ ભાઈ આ જંગલનું નામ શું તે સાંભળી રાક્ષસો ધમકી આપી બોલ્યાં કે તું કેણું છે. તારે જંગલના નામનું શું કામ છે. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે મારે પરીઆ જાનવરનો જોડો

જોધએ છીએ એટલે તે રાક્ષસોએ જવાબ દીધો કે તું કહે
 છે તે જાનવરની માલીક અમારી રાણી હેડંબા છે તે રાણી
 પાસેના મહેલમાં રહે છે તેની આગળ તું અમારી સાથે ચા-
 લ. એટલે માનસિંગ તે રાક્ષસોની સાથે હેડંબા પાસે ગયો.
 તેને જોધને હેડંબા બોલી કે આ માનસિંગ તું એટલી મુશીબત
 લઈ આ વિકાળ જંગલમાં શા માટે આવ્યો છે એટલે માન-
 સિંગ બોલ્યો કે મારે પરીઆ જાનવરનું જોકું જોધએ છીએ
 તે મને મહેરબાની કરી આપો. એટલે હેડંબાએ રાક્ષસોને
 હુકમ કીધો કે તે જાનવરનું જોકું તેને આપો. એટલે તે રા-
 ક્ષસો જંગલમાંથી લાવી માનસિંગને સ્વાધીન કીધું તે
 લઈ માનસિંગે મેરૂ પર્વત તરફનો રસ્તો લીધો કેટલેક ઘણાડે
 ત્યાં જઈ પુગ્યો અને તે ગાંધર્વ ચીત્રકેતુને તે પરીઆ જાન-
 વરનું જોકું શોધ્યું. પછી બીજા પ્રશ્નનો જવાબ લાવવાને
 કહ્યું કે તું લાલ સાપનો મહોરો લાવ. માનસિંગે ચીત્રકેતુ
 ગાંધર્વને કહ્યું કે તારો પહેલો સવાલ બજાવી લાવ્યો છું તેમ
 બીજો પણ કરી લાવીશ એમ કહી લાલ સાપનો મહોરો લે-
 વા ચાલ્યો પણ ચીત્રકેતુને કહ્યું કે તે લાલસાપનો મહોરો
 કઈ જગ્યાએ મળશે તે તું મને કહે. તે ગાંધર્વ બોલ્યો કે કોહી
 કાપના રાતા જંગલમાં એ મહોરો તને મળશે. રજા લઈ મા-
 નસિંગ ચાલ્યો ચાલતાં ચાલતાં રાતા જંગલ તરફ રવાને થયો.
 થોડા મહીના પછી જંગલ તથા પહાડો તરફ આવી લા-
 ગ્યો ભુખ્યો તરશ્યો ચાલ્યો જાય છે એટલામાં એક કાળુ જં-
 ગલ તેની નજરે પડ્યું. થોડક દુર ગયો ત્યારે કાળા સા-
 પને આદમીનો વાસ આવ્યાથી તેઓએ તરતજ જમીન-
 માંથી બહાર નીકળી આવી માનસિંગને ચારે બાજુએથી
 ઘેરી લીધો. માનસિંગે જીનનો આપેલો ઘોડો પોતાના માથા
 ઉપર રાખ્યો જેથી પેલા સાપો તેની આગળ આવી શક્યાં.
 નહીં. સવાર થયું એટલે તેઓ જમીનમાં પાછા જતા રહ્યા
 એજ પ્રમાણે સફેત જંગલ અને લીલાં જંગલ પસાર કીધાં.
 જ્યારે રાતા જંગલમાં આવ્યો ત્યારે ભુખ અને તરસે મા-
 નસિંગ ઉપર હુમલો કીધો તે જંગલની ગરમી એટલી તો
 લાગી કે ચાર પાંચ ડગલાં ચાલ્યો નહીં એટલામાં ચાલવાની
 તાકાત જતી રહી તેથી બોલવા લાગ્યો. કે આ પ્રભુ હું આ-
 ગળ શી રીતે જઈ શકીશ ફરી પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે

માનસિંગ તું પારકાના કામ માટે આવ્યો છે માટે તારું કામ પરમેશ્વર પાર પાડશે એવી રીતે પોતાના દીલને ધીરજ રાખી ચાર મૈલ ચાલ્યો નહીં એટલામાં તેને પગે શણગા ઉડ્યા અને તરશે કરી જમીન ઉપર પડ્યો. માનસિંગને આવે દીલે શણગા ઉડ્યા એવામાં એક મહા પુરુષે આવી તેના હાથ પકડી તેને ઉઠાડ્યો અને કહ્યું કે ઓ માનસિંગ આ જગ્યાએ તારે હિંમત છોડવી ન જોઈએ. ઉઠ રીંછની છાકરીએ જે મહોરો તને આપ્યો છે તે તારા મોંમાં રાખ જેથી તારા સાપનો ગરમી જતી રહેશે અને તારી તરસ મટી જશે. માનસિંગે તરતજ તેમ કીધું તો બેશક તેને ઘણાજ ફાયદો મળ્યો. તે મહા પુરુષના પગમાં પડ્યો અને કહ્યું કે ઓ પરમાતમા મને કહો કે આટલી બધી ગરમીનું શું કારણ છે. તે બોલ્યો કે રાતા સાપનું એ ઝેર છે કારણ કે તે સાપે પોતાનો દમ જમીનની નીચેથી લે છે જેથી જમીન ગરમ આવે જેવી થઈ જાય છે. એ ગરમી તેઓના મોંમાં જે મોહારો છે કેને લીધે છે તે મોહારાનો ફાયદો એટલો છે કે જ્યારે કોઈએ મોહારો તે સાપ પાસેથી છીનવી લે છે ત્યારે તેનું ઝેર ઉતરી જાય છે. તે સાઠ વરસ પછી સાપના મોંમાંજ ફરીથી પેદા થાય છે. જ્યારે તે મહા પુરુષના વચન સાંભળ્યાં ત્યારે ઘણા ખુશી થઈ પેલો મોહારો પોતાના મોંમાં રાખી આગળ ચાલ્યો. બરોબર અધવચમાં આવી લાગ્યો એટલે રાતા સાપને માનસિંગનો વાસ આવ્યો એટલે તે સાપે ઉપર આવવા માંડ્યું. ગરમી એટલી તો વધી કે કાંઈ કહી શકાય નહીં. અને જ્યારે તે સાપ જમીનમાંથી બાહાર આવ્યો ત્યારે તેના મોંમાંથી અગ્નીના ભડકા આકાશ સુધી જવા લાગ્યા. માનસિંગ આ બીના જોઈ ઘણાજ હેરાન થયો. આશ્પાસ દોડવા લાગ્યો એટલામાં તો સાપે આવી માનસિંગને ઘેરી લીધો. માનસિંગે જોયું કે પાહાડ જેલો મોટો સાપ જમીનમાંથી નિકળ્યો એટલે તરતજ પેલો ઘોડો પોતાના માથા ઉપર ધર્યો જેથી માનસિંગને તે સાપની ગરમી ઘણીજ થોડી મળ્યો પડી. તે સાપે પોતાનો દમ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે અગ્નીના ભડકાથી માનસિંગના હાડપણ બળતાં હોય એવું લાગ્યું. પરમેશ્વરની મહેરબાની આ વખતે માનસિંગ ઉપર ઘણી વધી, જેથી તે છવતો રહ્યો. જ્યારે સાપે જોયું કે તેનું કાંઈ વળતું નથી ત્યારે ઘણા જોસમાં આવી

ગયો જેથી પેલો મોહારો ઝડ દધને તેના મોંમાંથી બાહાર નિકળી પડ્યો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે સાપ પોતાના ભોંયરામાં જતો રહ્યો. માનસિંગ પેહલાં પોતાના રમાલનો એક કડકો તે મોહારો ઉપર નાંખ્યો એવી મતલબથી કે તે ગરમ છે કે નહીં તે માલમ પડે. તે રમાલ બળ્યો નહીં એટલે માનસિંગે જાણ્યું કે તે મોહારો ઠંડો છે પછી તે ઉચકી લઈ માનસિંગે ચાલવા માડ્યું. હવે પેલા મહા પુરૂષે માનસિંગને એ મોહારાનો ચમત્કાર જણાવ્યો હતો કે એથી દરિયામાં ડુબી નહીં જાય, કોઈની જાનવરતુ ઝેર અસર નહીં કરી શકે, અગ્નીમાં બળી નહીં શકે, આધળા માણસની આંખ સારી થઈ શકે, કોઈનેથી કાંઈ દરદ થાય નહીં લડાઈમાં સરવે ઉપર ફેલેલું મેળવે અને પોતાના દુસ્મન આગળ ધણોજ વહાલો થઈ પડે, સરવે જણ તેના તાબામાં રહે, વળી તે માણસમાં ડાહ્યાપણ પણ વધારે આવે, દુનિયાનું ધન તેની નજરે પડે એ વિગેરે ધણાએક ગુણોનું વખાણ કર્યું હતું. માનસિંગ તે લઈ ચાલ્યો. થોડે દીવસે મેરૂ પર્યટનમાં જઈ પાંહોંચ્યો. તે મોહારો લઈ તે ગાંધર્વ પાસે ગયો અને તે મોહારો તેને હવાલે કર્યો. પછી તે ગાંધર્વે તે મોહારાને અજમાવી જોયો અને જ્યારે માલમ પડ્યું કે જે તેને જોઈતો હતો તેજ છે ત્યારે બેહદ ખુશી થયો પછી પોતાનો ત્રીજો પ્રશ્ન બજાવી લાવવાનું કહ્યું કે ઉકળતી તેલની કડામાં તું પડ તેમાંથી તું છવતો નીકળે તો માહારી છોકરી તથા મણી તારે સ્વાધીન કરું. પછી તે માનસિંગે હા કહી જ્યારે તે ગાંધર્વે એક મોટી કડામાં આઠ દહાડા સુધી તેલ ઉકાળ્યું ત્યારે તેણે માનસિંગને બોલાવી કહ્યું કે તું હવે આ કડામાં પડ. માનસિંગ રીંછનો આપેલો મોહારો મોઢામાં રાખી તેમાં કુદકો મારી તેમાં પડ્યો. જ્યારે તે અંદર પડ્યો ત્યારે તેલ તેને પાણીના જેવું ઠંડુ લાગ્યું, તે અંદર એમથી તેમ ફરવા લાગ્યો અને ચિત્રકેતુ ગાંધર્વને કેહેવા લાગ્યો કે બોલ હવે તું શું કેહે છે. હજી કેટલી વાર હું અંદર પડ્યો રહું. જ્યારે ચિત્રકેતુ ગાંધર્વે જોયું કે માનસિંગ છવતો રહ્યો છે. ત્યારે તે બોલ્યો કે બસ હવે તું બહાર નિકળ; તેથી તે માનસિંગ બહાર નિકળ્યો. તે ગાંધર્વે પોતાના વચન પ્રમાણે પોતાની છોકરી તથા મણી માનસિંગને સ્વાધીન કર્યાં એટલે તે માનસિંગે પેલા ગાંધર્વને વચન આપી પોતાની સાથે

લાવ્યો હતો તેની સાથે તે છોકરોનાં લગ્ન કરી આપ્યાં. પેલી મણી માનસિંગ લઈ ચંપાનગરી તરફ ચાલ્યો. કેટલેક મહીને ત્યાં જઈ પોહોંચ્યો અને ગુણસુંદરીના મહેલ તરફ પેહલાં ગયો ત્યાં જઈ તે મણી તેને સ્વાધીન કીધી. ગુણસુંદરીએ તેને માટે એક હીરાથી જડેલો મુગટ તૈયાર કરાવ્યો હતો તે તેને બક્ષિશ આપ્યો. ત્યાંથી ઉઠીને ધર્મશાળામાં રૂપસિંહરાઠોડની આગળ ગયો અને તેની મુલાકાત કીધી પછી થોડા દીવસ ત્યાં રહી સાતમા પ્રશ્નની શોધને માટે ગુણસુંદરીના મહેલ તરફ ચાલ્યો અને તેને પ્રશ્નને માટે ઘણીજ ઉતાવળ કીધી ત્યારે તે બેલા કે બહુના ખેલવાળા જનવર પાસેથી કોહીનુરનો હિરો લાવ માનસિંગે પુછ્યું કે તે ક્યાં છે તે તું કાંઈ જાણે છે તેણીએ જવાબ દીધો કે તે અગ્ની ખુણ તરફ છે પણ હું જાણતી નથી કે ક્યા દેશના અગ્ની ખુણમાં છે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો.

માનસિંગ સાતમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ તે જગ્યાએથી ચાલતો થયો એટલે પોતાના પગલા જ ગલ તરફ લીધાં અને થોડા દીવસ પછી એક શહેર તરફ જઈ પુચ્યો. તે શહેરના લોકો એક ઠેકાણે એકઠાં થએલાં હતાં. માનસિંગ તેની આગળ ગયો અને તેઓને એકઠા થવાનું કારણ પુછ્યું તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે અમારા શહેરના શાહુકારનો છોકરો આ વાવ ઉપર આવી બેસતો હતો અને ઘણું થયું દીવાનાની હાલતે ફરતો હતો. હાલ દશ દહાડા થયા તે આ વાવમાં ગુમ થયો છે હવે વાવમાં તેનો લાશની ઘણીએક શોધ કીધી પણ તે હાથમાં આવતી નથી માલમ પડતું નથી કે વાવમાં કોઈ ભુત વા કોઈ મોટો મગર કે મચ્છ છે જે તેને ગળી ગયો હશે. વાસ્તીને લીધે કોઈ અંદર જવા માગતું નથી ત્યારે માનસિંગ જ જવાબ દીધો કે અલખત વાવમાં કાંઈ પણ ભુત વિગેરે જોઈએ. તે આ વાત ચીતમાં હતો એવામાં તેના માત પીતા તે ઠેકાણે રડારોળ કરતાં આવ્યાં અને એવી તો મોટી ચીસો પાડી કે ત્યાં ઉભેલા સગળા લોકોના દીલ ચીરાઈ ગયાં. તે ઠેકાણે જાણે આકાશના ઉડતાં પક્ષીઓ પણ તેઓના દુઃખમાં ભાગ લેતાં હોય એમ રડતાં જણાયાં. માનસિંગનું દીલ આ દેખાવ જોઈ ફાટી ગયું. તેઓની આગળ જઈ તેઓને દીલાસો દીધો કે હવે ધીરજ સંપાદન કરવા સીવાય બીજો કાંઈ

ઉપાય નથી કીસમતમાં જે લખેલું હશે તે બન્યા વગર રે-
 હેતું નથી. ભાગ્યના લેખ કદી મરતા નથી. તમારા નસી-
 બમાં આ દુખ જોવાનું લખ્યું હશે માટે ધીરજથી તે વેઠવું
 જોઈએ. આપનાર પણ પ્રભુ છે અને લેનાર પણ તેજ છે.
 તેની પાસે આપણો કાંઈ ઈલાજ નથી માટે તમે ધીરજ ધરો.
 આ શબ્દો સાંભળી તેઓ બોલ્યા કે આ જીવાન તું જે કહે
 છે તે સઘળું વ્યાજબી છે જો તેની લાશ પણ અમારા હાથમાં
 આવે અને તેના દેહાર સામું જોવાની અમને છેદની મલાકાત મ-
 ળેતો અમે મોટા નસીબદાર થઈએ પણ ધાર્તીને લીધે આ વા-
 વમાં કોઈ ઉતરતું નથી. માનસીંગે કહ્યું કે સમતા રાખો હું આ
 વાવમાં જઈ તપાસ કરી તેની લાસ શોધી કાઢી લાવું તમે આ
 ઠંકાણેએક અઠવાડીઆ સુધી બેસી રહેજો. તે વખતમાં હું નહી
 આવું તો તમારા શહેરમાં જજો. એટલું કહી માનસિંગ વાવ-
 માં, ઉતર્યો અને તળીએ પોંહ્યાંઓ એટલે આંખ ઉઘાડીને જોયું
 તો નહીં પાણી કે નહીં વાવ પણ એક મોટું મેદાન દીકું
 જ્યાં રોશની નજર આવી. ત્યાં તેણે એક મોટો બામ જોયો,
 જેનો દરવાજો ઉઘાડો દીઠો. અંદર જોયું તો તમામ બાગ
 રંગી બેરંગી ફુલોના ખુશબોથી ભરાઈ ગયો છે. આગળ
 ગયો એટલે એક સુંદર મહેલ દીઠો અને ત્યાં નવકુળ નામ-
 નો વાસ છે તેવું જોયું ત્યાં બે તખ્ત મુકેલાં હતાં, એક ઉ-
 પર એક નાગ પદમણી બેઠેલી હતી અને બીજા ઉપર એક
 ખુબ સુરત જીવાન બેઠેલો હતો. જેવો માનસિંગ ત્યાં જઈ
 ઉભો કે તેઓએ પોતાની દાસીને કહ્યું કે એ જીવાન ક્યાંથી
 આવ્યો છે ત્યારે તે પદમણીએ પેલા જીવાનને પૂછ્યું કે તા-
 રી જાતનો કોઈ બીજો માણસ આ ઠંકાણે આવ્યો છે માટે
 જો તું કહે તો હું એને બોલાવું અને ખાતર બરદાસ કરું.
 તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે જો તું એમ કરશે તો હું ધણો
 જ આનંદ પામીશ. એ નાગ કુંવરીએ પોતાની દાસીને હુ-
 કમ કીધો એટલે માનસિંગને બોલાવી એક સુંદર તખ્ત
 મંગાવી તે ઉપર બેસાડ્યો પછી તેઓ ત્રણે જણાઓ સુંદર
 ભોજન જમ્યાં. જ્યારે જમવાનું કામ પૂરું થયું ત્યારે પેલા
 શાહુકારે માનસિંગને પૂછ્યું કે ભાઈ તારું નામ શું છે, તું
 અહીંયાં શા માટે આવ્યો છે અને તું ક્યાંનો રહેવાસી છે.
 તેણે કહ્યું કે હું પગનપુરનો છું ચંપાનગરીથી આવ્યો છું
 અને જાહુના બેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુરમા હીરો

લેવા જઈશું. જ્યારે આ શહેરમાં આવ્યો ત્યારે એક વાવ ઉપર કેટલાક માણસોનું ટોળું મેં જોયું ત્યાં કોઈ શાહુકારના માતપીતા એટલું તો કલ્યાંત કરતાં હતાં કે તેઓનું રડવું સાંભળી જંગલી જનવરોનાં જીગર પણ ચાક થઈ જાય. જેઓની દીલગીરી સાંભળી હું વાવમાં ઉતરી પડ્યો અને આ ઠેકાણે આવી પુર્યો પણ હું જાણતો નથી કે તે છોકરો ક્યાં છે. ત્યારે પેલા શાહુકારે જવાબ દીધો કે તે છોકરો હું છું એક દીવસ હું તે વાવને કાંઠે બેઠો હતો ત્યારે આ પદમણી મારી નજરે પડી તેને જોતાંજ હું દીવાનો થઈ ગયો અને આ વાવમાં પડ્યો પછી આ બાગમાં આવ્યો એટલે આ નાગ પદમણી મારી ઉપર મોહીત થઈ. હવે આ મારી દીલજાનથી હું ઘણાજ ખુશીશું. માનસિંગે કહ્યું કે તારા માતપીતા પોતાના બેહોશપણમાં રડે છે અને તું અહીંયાં સુખ ભોગવે એ ઠીક નહીં. ત્યારે તે શાહુકાર બોલ્યો કે જો આ પદમણી મને અહીંયાંથી જવાની રજા આપે તો હું જઈને તેઓને દીલાસો દઉં, જવાનું હવે મારા હાથમાં નથી. ત્યારે માનસિંગે તે પદમણીને અરજ કરી કે એનાં માતપીતા ઘણાંજ રડે છે માટે તું એને રજા આપ કે તારી પાસેથી જાય અને એના માખાપને ધીરજ આપે. ત્યારે તે પદમણીએ જવાબ દીધો કે એ પોતાની ખુશીથી મારા ઉપર આશક થઈ આ ઠેકાણે આવ્યો છે મેં એને બોલાવ્યો નથી એને ચાહે ત્યાં જવાને એ છુટો છે ત્યારે માનસિંગે પેલા શાહુકારને કહ્યું કે હવે તને રજા તો મળી માટે મારી સાથ તારા માખાપની પાસ ચાલ તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે એમ કાંઈ રજા મળેલી કહેવાય નહીં જો એ અને વચન આપે કે અહીંયાં અઠવાડીઆમાં ચાર દહાડા મારી સંગાતમાં રહે, અને મને એક ખરાજ સ્વામી તરીકે માને તો હું તમારી સાથે આવું. માનસિંગે કેટલોક વખત સુધી વીચાર કીધો પછી તે પદમણી તરફ ફરીને બોલ્યો કે આ મહેરબાન તું એ કહે છે તે કબુલ રાખ અને એને તારા પતી તરીકે ગણ કારણ કે તારી ઉપર એ આશક થઈ ગયો છે. પદમણીએ જવાબ દીધો કે મારા નાગ લોકમાં કોઈએ કદી પણ એવું કામ કીધું નથી ત્યારે, મારાથી શી રીતે થાય. માનસિંગે કહ્યું કે હું ઘણાંક નાગ લોક ફર્યો છું; ઘણા એક દરીયામાં સફર કીધી છે પાતાળ, માહાપાતાળ, રસાતળ, તળાતળ, વીતળ

અને તમારી જાતથી પુરેપુરો વાકેફ થયો છું. જેવી નીતી તમારામાં છે તેવીજ નીતી મૃત્યુ લોકના માણસમાં નથી. તે પદમણી બોલો કે આ શાહુકાર મને પોતાના જીવતા ચાહતો નથી, ત્યારે તે જીવાને કહ્યું કે એ બોલવું તને વ્યાજબી નથી જો હું તારો સાથે આશક નહીં હોતો તો મારા માત પીતાને રડતાં મુકી તેનાથી જુદો થઈ આ ઠંકાણું શું કામ આવત. માનસિંગે પેલી પદમણીને કહ્યું કે આ શાહુકારને તું રજા આપ એટલે હું મારી સાથે લઈ જઈ અને પોતાના માત પીતાની મુલાકાત કરી તારી તરફ પાછો આવશે. પછી પેલી પદમણીએ પોતાની દાસીને હુકમ કીધો કે તમો આ બંનેને પેલી વાવને મથાળે પુગાડી આવો. તેઓએ તેમ કીધું. માનસિંગ તથા પેલો શાહુકાર વાવને મથાળે આવી પોંહોંચ્યાં. પેલાં ઉભેલાં માતપીતા તેઓને જોઈ ખુશી થયાં અને માનસિંગનો ઘણો ઉપકાર માનવા લાગ્યાં એટલે માનસિંગે તેમની પાસેથી રજા લઈ અને કેટલાક દીવસ સુધી ચાલ્યા કીધું કેટલેક દીવસે એક શેહરમાં આવ્યો ત્યાં નગારાનો અવાજ સાંભળ્યો ત્યાં સઘળાં લોકો ઉજળીમાં એકઠાં થયાં હતાં અને શેહરનો બહાર તંબુ નાંખ્યા હતા. મોટા મોટા ચર ચઢાવી કેટલાક લોકો રસોઈ કરતા હતા. માનસિંગે તે લોકોને પુછ્યું કે આ ભાઈઓ આ શેહરમાં આટલી મોટી ધામધુમનું કારણ શું છે. ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે આ મુસાફર આ શેહરમાં દરવરસે જંગલમાંથી એક મોટા પાહાડ જેવો સાપ આવેછે. તે માણસની સુરતનો થઈ જાય છે. આ શેહરનાં સઘળાં માણસોનાં છોકરાંઓને રાજનાં તેમજ બ્રાહ્મણનાં તેમજ વાણીયાનાં તેમજ દરેક લોકનાં છોકરાંને પોશાક પેહેરાવી દરેક તંબુમાં બેસાડે છે અને પેલો સાપ માણસને રૂપે દરેક તંબુમાં જાય છે, પછી તેને જે પસંદ પડે છે તે છોકરાને ઉપાડી જંગલ તરફ ઉડી જાય છે એટલે તે છોકરાનાં માબાપો ઘણો ચિંતિત કરી પોતાના ઘર જાય છે. આજ રોજ તે સાપ આવનાર છે જેથી તેને મોટું આટલું ધામધુમ અમો કરીએ છીએ. માનસિંગે વીચાર કીધો કે એ કામ તારકેતુ રાક્ષસ સિવાય બીજા કોઈ રાક્ષસનું હોય નહીં. પછી તે લોકોને કહ્યું કે તમો આટલો પ્રેમ રાખી આ જંગલોએ આવી તરેહવાર પકવાન ખાઓ જો તે વ્યાજબી નથી, ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે એમ કર્યા સિવાય બીજો ઉપાય

નથી, કારણ કે અમારામાં કોઈ એવો બળીઓ નથી કે આ
 હુઃખમાંથી અમને છોડાવે પછી માનસિંગે તેઓને કહ્યું કે
 આજ રાતરે તે રાક્ષસને હું મારી નાંખીશ પણ તમે સઘળા
 હિંમત રાખજો કારણ કે એ રાક્ષસ ઘણો માયાવીછ અને પે-
 હેલાં તે પોતે તરેહવાર રૂપમાં બદલાઈ જવાની માયા રચેછ.
 આ સાંભળી માનસિંગને ઘણી આખર ઇજ્જતથી તેઓ પો-
 તાના રાજ પાસે લઈ ગયા અને સઘળી વીગતવાર વાર કહી
 રાજાએ માનસિંગને સોનાના સીંગાસન ઉપર પોતાની પાસે
 બેસાડ્યો અને પુછ્યું કે એ રાક્ષસ તારાથી છતારે ? માન-
 સિંગ જવાબ દીધો કે પરમેશ્વરની મેહેરબાનીથી હું તેને
 મારીશ પણ હું કહું તે તમે કરજો. પછી પેલા માણસોને
 બોલાવ્યા અને કહ્યું કે જ્યારે સાપને વેશે રાક્ષસ આવે અને
 કોઈના છોકરાને ઉપાડે ત્યારે તમે તેને કહેજો કે અમા શ-
 હેરમાં એક રજપુત ઠાકરડાનો છોકરો આજ લાંબી મુદતથી
 બાહિર મુસાફરીએ ગયો હતો તે હમણાં પાછો આવ્યોછ. તે
 કહેછ કે મારી રજ વીના કોઈથી છોકરો તે રાક્ષસને જોવા
 દેવો નહીં. જો મારી રજ શીવાય જોવા દેશો તો હું તમાને
 મારી નાખીશ અને તમારો સઘળો મુલક ઊજડ કરીશ; તે
 એટલો જોરાવર છે કે એક પલકમાં સઘળા મુલકને ફનાહ
 કરશે. આ સાંભળી તે રાક્ષસ ઘણો ગુસ્સો થશે પછી મારી
 સાથે લડવા આવશે, એટલે દાહાડો અસ્ત થયો અને સાપને
 વેપે રાક્ષસને આવવાનો વખત થયો એટલે લોકોએ જઈ માન-
 સિંગને ખબર આપી કે પેલો રાક્ષસ સાપને વેશે આવેછ માન-
 સિંગ રાજ સાથે તે તરફ ગયો, તેણે જોયું તો તે સાપ પોતાનું
 માથું આકાશ મુઠી ઊંચું કરી આવેછ અને લંબાઈ તો સાડી
 સાતસેં મેલ હતી કોઈ કુદરતી માયાથી બનેલો કે તે સાપની સા-
 મે ઊંચો રહી શકે એવો મહા બળીઓ કોઈ પૃથ્વીમાં નથી કે
 તેની સામે રહી શકે. તેનો ભાર આટલાજ ઉપરથી ખ્યાલમાં
 આવશે કે મોટા મોટા પથરાઓ જે તે સાપને તળીએ આ-
 વતા તે તરતજ ચુરણ થઈ જતા. હવે માનસિંગ આ દેખાવ
 જોઈ પ્રભુની તરતજ અકળકળાતું વર્ણન કરવા લાગ્યો એ-
 ટલામાં તે સાપ ત્યાં આવી લાગ્યો અને પોતાનો દમ એવો-
 તો જોરથી એવો કે સઘળાં માણસો જે જગ્યાએ ઉભાં હ-
 ત્યાં ત્યાંજ રજા થઈ રહ્યાં. પેલો સાપ જમીન ઉપર આ-
 જોરવા લાગ્યો અને મહા અદભુત રાક્ષસ બની ગયો. સ-

ધળા માણસો તેને નમ્યા અને રાજાએ પોતાના મુંદર તં-
 બુમાં તેને લાવી તખ્ત ઉપર બેસાડ્યો, અડધો કલાક પછી
 તે ત્યાંથી ઉઠ્યો અને બોલ્યો કે હવે મને તમે સવળા છો-
 કરાઓ દેખાડો. પછી તે તંબુમાંથી બહાર આવી સવળા
 શાહુકારોના અને ગરીબોના છોકરાને તે સાથે બેસાડ્યો. માણસો
 રાજાના છોકરાને શણગારી લાવ્યા એટલે પેલો રાક્ષસ તેને
 બોલ્યો ધણેજ ખુશી થઈ ગયો અને બોલ્યો આ છોકરો
 મને પસંદ છે મારે મને તે આપો માનસિંગ તેજ તંબુની એક
 તરફ ઊભો રહી સવળું સાંભળતો હતો પછી રાજાએ પેલા
 રાક્ષસને કહ્યું કે મારા શેહેરના એક રજપુત ઠાકોરનો છોક-
 રો બહાર મુસાફરીએ ગયો હતો તે કેટલેક વરસે અહીં પા-
 છો આવ્યો છે તેના હુકમથી કિલ્લું અમે કરી શકતા ન-
 થી કારણ કે જો તેની આજ્ઞા વીના કાંઈપણ કામ અમે ક-
 રીએતો એક પળમાં તે અમારો તમામ મુલક ઊજડ અને
 વેરાન કરી નાંખે અને લોહીની નદીઓ ચલાવે જો તું કેહો
 તો હોયતો હું તેને બોલાવું પછી જેમ કહે તેમ કરીએ. પેલા
 રાક્ષસે પોતાનું માથું જમીન તરફ કીધું અને જવાબ દીધો
 કે હમણાં તે ક્યાંથી નિકળી આવ્યો જોઉ તેને બોલાવો
 તો ખરા. પછી રાજાએ માનસિંગને બોલાવ્યો તે આવી
 રાક્ષસની પાસે ઊભો રહ્યો ત્યારે તે રાક્ષસ તેને કહેવા લા-
 ગ્યો કે યો જુવાન મેં તને આ શેહેરમાં આજજ બેસ્યો. હ-
 મણાં તું ક્યાંથી આવ્યો અને આ લોકોને આવી સમજણ
 આપી શા મારે એ લોકોના મુલક ખરાબ કરવા માગે છે.
 ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે યો રાક્ષસ જ્યાં સુધી આ શેહેરમાં
 હું નહીં હતો ત્યાં સુધી એ લોકોએ તારા કહેવા પ્રમાણે
 કીધું અને હવે શેહેરનો વારસ હું છું અને આ શેહેરમાં સ-
 વળો કારણાર હું કરું છું. અમારા મુલકમાં જે રીત ચાલતી
 આવી છે તે રીત પ્રમાણે તું ચાલે તો તને હમારો છોકરો
 આપીએ. ત્યારે પેલો રાક્ષસ બોલ્યો કે યો માણસ તારી
 જે રીત છે તે પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું. માનસિંગે કહ્યું
 કે મારા બાપદાદા પાસેથી મને એક મોહોરો મળ્યો છે જે
 કોઈ અમારા છોકરાને લેવા તાકે છે તેને એ મોહોરાનું મા-
 ણી અમે પાછો છીએ મારે તારે તે મોહોરાનું પાણી પી-

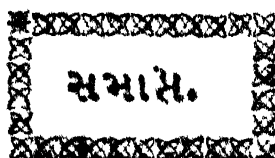
તું જોઈશે. પેલે રાક્ષસે હા કહેવાથી માનસીંગને રીછની
 છોકરીએ આપેલા મહોરને પાણીમાં ધરી પાણી પેલા
 રાક્ષસને પાણું તેણે તે પાણી પીધું. એટલે રાક્ષસની મા-
 યા હતી તે સઘળી ભુલી ગયો. પછી માનસીંગે કહ્યું કે
 બીજી રીત એ છે કે જે કોઈ અમારા છોકરાને લેઈ જાય
 છે તેને અમે લોખંડની પેટીમાં બંધ કરીએ છીએ અને તે-
 માંથી તે પોતાની મેળે બહાર આવે છે ત્યારે તેને તે છોકરો
 આપીએ છીએ મારે તારે પણ તે પેટીમાં ઉતરવું જોઈશે અતે
 જો તું બહાર આવી નહી શકશે તો અમે તારી પાસેથી
 સીંહલદ્વીપમાંથી લાલ અને અલભાસ પેદા થાય છે તે બંને લ-
 બ્બર ગુન્હેગારી તરીકે લઈશું અને પછી તે છોકરો તારે સ્વા-
 ધીન કરીશું પેલો રાક્ષસ પોતાની રાક્ષસી માયાના જોર ઉપર
 એટલો તો મગરૂર હતો કે માનસિંહે પેલો પેટી મંગાવવા માંડે
 કહ્યું એટલે તે રાક્ષસ બોલ્યો કે તું જે કહે છે તે મારે કબુલ
 છે. પેલી પેટી મંગાવ અને તારી ઈચ્છા હું એક પળમાં પુરી
 કરીશ. માનસિંહે તરતજ એક મજબુત લોઢાની પેટી મંગા-
 વી અને પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે હવે તું આમાં ઉતર તે તર-
 તજ તે પેટીમાં બેઠો એટલે માનસિંહે તેનું ઢાંકણ મજબુત
 બંધ કરી હતુમાનના જાંજરા બોલવા લાગ્યો કે માહાવીર
 સાહ્ય થઈ બોલ્યો કે ઓ માનસિંગ એ વજરની પેટી કોઈ-
 થી ભાગી ભાગશે નહીં. તોડી તુટશે નહીં, મારે તે પેટીને
 સમુદ્રની વચોવચ નાંખી આવ, એટલે તે રાક્ષસ તે સમુદ્રમાં તે
 પેટી અંદર રેહેશે. એટલે માનસિંગે તેમ કીધું પછી માન-
 સિંગે લોઢાને કહ્યું કે એ જીલભાત રાક્ષસ હવે તમારા પર
 જીલમ ગુજરવા કદી પણ આવશે નહીં રાજા તથા સઘળા
 માણસો માનસિંગને પગે પડ્યા અને પુષ્કળ ઝરઝવેર લાવી
 માનસિંગની આગળ મુક્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે ઓ પ્યારાઓ
 મને ધન માલની કશી દરકાર નથી. હું જે કાંઈ કરું છું તે
 પરમેશ્વર વાસ્તે કરું છું કારણ કે તેણેજ તમને અને મને ઉ-
 ત્પન્ન કીધા છે, જે આપણે એક બીજાને કામે નહી આવીએ
 તો આ જગતમાં આપણું જીવ્યું શા ખપતું? ત્યારે તેઓ
 ધણા કાલાવાલા કરી બોલ્યા કે જે તું કહે તે ધર્માદા ખાતે
 સાપરીએ એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે હરેક ગરીબ, બુદ્ધ,
 પાંખળું આંધળું અનાથ બીનાવારસી એવા માણસોને મારે
 તમારા શહેરમાં એક દવાખાનું બંધાવી તેમાં તે અનાથને

દવાદાર વિગેરે કરી તેઓનું ભરણ પોષણ કરવું તેના જેવું
 પુન્ય દાન આ જગતમાં બીજું એક પણ નથી એમ કહી રજા
 લઈ જંગલ તરફ ચાલવા માંડ્યું અને ઘણું કष्ट વેઠતો તે જા-
 દુના ખેલથી બનેલા જાનવરના દરવાજા આગળ આવી પ-
 હોન્ચો અને દરવાજા પર વાંચ્યું કે આ જાદુના ખેલથી બ-
 નેલા જાનવર પાસે જે કોઈ જશે તે જીવતો પાછો આવશે
 નહીં માનસિંગે આ લેખ વાંચ્યો તો પણ બહાર એક બારી
 હતી તેમાંથી અંદર ગયો અને ચાર પાંચ મૈલ આગળ ચા-
 લીને વિચાર કીધો કે પાછો ફરું પણ ફરીને જીવે છે તો નહીં
 તે બારી કે નહીં પેલાં ઝાડા પણ એક મોટું જંગલ દીઠું
 આ જોઈને તે ઘણા બીવા લાગ્યો અને પોતાના મનમાં કે
 હોવા લાગ્યો કે માનસિંગ હવે તારું મૃત્યુ ખચીત આવ્યું.
 થોડેક દુર ગયો એટલે એક આદમીની સુરત તેની તરફ આ-
 વતી જણાઈ તેણે પોતાની જગલમાંથી કય આપી માનસિંગ-
 ગને સલામ કીધી અને બોલ્યો કે હું પારેખજું. માનસિંગે
 પુછ્યું કે તારું મકાન ક્યાં છે એટલે પેલી સુરતે જવાબ કીધો
 કે મારું મકાન પેલા ભોંયરામાં છે પછી તેઓ થોડે આગળ
 ચાલ્યા ત્યાં માનસિંગને ઘણાજ મોટા કુંડ દેખાયા તેમાં તેઓ
 બંને જણ દાખલ થયા. તે પારેખ તેને એક કુંડની આગળ
 વઈ ગયો અને કહ્યું કે આ માનસિંગ તું આ કુંડમાં ઉતર
 હું તારે માટે પાણી લાવુંજું, માનસિંગ તેમાં ઉતર્યો તે સુ-
 રતે માનસિંગને ટાઢા પાણીની એક ડાલ આપી અને કહ્યું કે
 એ તારા માથા ઉપરથી રેડ, માનસિંગે તેમ કીધું જે માથા
 ઉપર રેડતાંજ તડાક કરીને અવાજ થયો અને તમામ જા-
 નવરોએ આવી તેને ઘેરી લીધો અને કલાક એક અંધારું થ-
 યું. માનસિંગ આ જોઈ ઘણાજ આશ્ચર્ય થયો એટલામાંતો
 પાણી ઉપર ચડવા માંડ્યું ચડતાં ચડતાં માથા સુધી આ-
 વ્યું ત્યારે માનસિંગ તેમાં તરવા લાગ્યો તેણે જોયું કે સઘળાં
 માણસો મરી જાય છે તે આ જાદુના અલમથી છે એમ ક-
 હી ત્યાં એક સાંકળ હતી તે પકડી લીધી પકડતાં વારજ એક
 મોટો કદાવર માણસ ઉત્પન્ન થયો અને તેણે માનસિંગને એવા
 તો જોરથી ફેંક્યો કે જે જગ્યાપર પથ્થરથી બનેલાં મા-
 ણસો ઉભેલાં હતાં તેની સાથે માનસિંગ પણ ડિગ્ગે અને થો-
 ડીવારમાં તેના પગ પથ્થરના બનેલા જોયા એટલે માનસિંગ
 થોકાર કરવા લાગ્યો એટલામાં પેલો માણસ આવી પુણ્ય અ-

તે માનસિંગને એવા તો જોરથી લપડાક મારી કે તરતજ ગળા
 સુધી પથ્થરનો બની ગયો અને પેલો માણસ ગુમ થઈ ગયો.
 એટલે માનસિંગ ઇશ્વરની સ્તુતી કરવા લાગ્યો. એટલે આકાશ
 વાણી થઈ કે આ માનસિંગ તું તારા માથાપર ઝરઝરકથા મુક
 નહીં તો તારો અમુલ્ય જીવ ખોઈ બેસીશ, તે સાંભળી પેલી
 ઝરઝરકથા પોતાના માથા ઉપર મુકી કે તરતજ પોતાની અસ-
 લ સ્થિતિમાં આવ્યો, એટલે પેલાં માણસો પથ્થરથી બનેલાં હ-
 તાં તેના ઉપર તેજ ઝરઝરકથા મુકી કે તરતજ પોતાની અસલ
 સુરતમાં આવી માનસિંગને પગે પડી તે બોલ્યા કે આ માહા
 પુરુષ તે અમો સમજાને જીવતદાન દીધું એટલામાં પેલો વીચીત્ર
 રૂપ ધારણ કરી આવ્યો અને પેલા માણસો સાથે માનસિંગ
 ઊભેલો હતો તેને પકડી ગરબન ઝાલી એવાતો જોરથી ફગા-
 વ્યો કે પાછો તે કુંડમાં પડ્યો અને માનસિંગ આંખ ઊઘા-
 ડીને જુવે તો નહીં તે કુંડ, કે નહીં તે માણસો, અને નહીં તે
 પેલો આદમી પણ એક દેરાજેવું તેની નજરે જોવામાં આવ્યું
 તે દેરા ઉપર એક ઘુડ પંખી બેઠું હતું, તે ઘુડ પોકાર કરી
 બોલ્યો કે આ જીવાન તું અહીં કેમ આવ્યોછે, શા માટે ક-
 માતે મરવા માગેછે, આ અવાજ સાંભળતાં માનસિંગની ન-
 જર એક મોટા દેરા ઉપર પડી એટલે પેલા ઘુડ ઉપર એક
 તીર માર્યો, તે ઘુડ ચુકવી તરત ડેરા ઉપરથી નીચે આવી
 બેઠું અને બોલ્યું કે આ જીવાન આ જગ્યાએથી નીકળ. આ
 બોલતાંજ માનસિંગ તીર અને કમાન સુધાં ઘણા દુર જઈ
 પડ્યો અને તેના બંને પગપર મોટા સાપ વીંટાઈ ગયા, મા-
 નસિંગે જોયું કે હવે માત નજદીક છે કે મારો છુટકો થાય.
 એમ વિચારી જેમ તેમ કરી પાછો ઘુડની નજદીક આવ્યો
 અને એક બીજી તીર ઘુડને માર્યો, તે ઘુડ ચુકવી દીધો અને
 છેક પેટ સુધી સાપો વીંટાઈ ગયા, અને પાછો તેની આગળ
 આવ્યો એટલે ઘુડ ફરીથી ઉપર મુજબ બોલ્યો કે તે ફરી
 તેનાથી સો મેલ દુર જઈ પડ્યો. હવે માનસિંગ ઊંડણ ખા-
 ટલીમાં બેસી/બોલ્યો કે ઊંડે ઊંડણ ખાટલી જ્યાં ઘુડ પં-
 ખી એટલે પાછો તેની આગળ પડ્યો. અને પોતાના લાથા-
 માંથી તીર કાઢી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી એવા તો જોરથી
 માર્યો કે તે ઘુડ તરતજ મરણ પામ્યો. મરણ પામતી વખતે
 ઘણું મોટો અવાજ થયો અને સઘળું જંગલ ધ્રુજવા લાગ્યું
 અને અધકાર થઈ ગયો જ્યારે પાછું અજવાળું થયું ત્યારે

માનસિંગે જોયું તો નહીં તે દરે નહીં તે ઘુડપક્ષી કે નહીં તે
 ડુંડ પણ તીર અને કમાન પડેલાં દીઠાં અને પેલો હીરો જે
 મુરજના કરતાં પણ બે ઘણા તેજથી પ્રકાશતો હતો તે કો-
 હીનુર હીરો તેણે ઉપાડી લીધો અને માનસિંગ ત્યાંથી ચા-
 લ્યો ચાલતાં ચાલતાં થોડક મહીને ચંપાનગરી આવ્યો અને
 ગુણસુંદરીના મેહેલમાં આવી તેણીને કોહીનુર હીરો આપી
 કહ્યું કે આ ગુણસુંદરી હવે તારાં સાત પ્રશ્ન પુરાં કીવાં ત્યારે
 તે બોલી કે હવે હું તારે તબ્બે છું તું જેની સાથે માફ લ-
 મ કરે તેની સાથે જવાને હું ખુશી છું. માનસિંગે રૂપસીંહ
 રાઠોડને બોલાવી કહ્યું કે તમે તમારે શેહેર જઈ તમારા
 અગાંવહાલાંને તેડી જન લઈ વહેલા આવો એટલે તમારાં
 લમ્મ ગુણસુંદરીની સાથે કરીએ. આ સાંભળી રૂપસીંહ ઉ-
 દ્વેષપુર ગયો અને પોતાના શેહેરના લોકોએ રૂપસીંહને જોયો
 એટલે તેમને અતી આનંદાશ્ચર્ય થયો અને દરબારીઓને ખ-
 બર કીધી એટલે સામૈયું કરી રૂપસીંહને શેહેરમાં લઈ ગયા
 રૂપસીંહ પોતાના દરબારમાં જઈ પોતાના માતપીતાને નમ-
 સ્કાર કરી બોલ્યો કે હવે મારી માગેલી મુરાદ પુરી થશે
 માટે જન લેઈ આપણે ચંપાનગરી જઈએ આ સાંભળી તેના
 બાપે હુકમ કર્યો કે જનની તઈયારી કરો. કેટલાક હાથો,
 ઘોડા, રથ, પાલખી શીઘરામો વિગેરે લઈ ઘણા દબદબાથી
 ચંપાનગરી તરફ સીધાવ્યા. ચંપાનગરી પહોંચ્યા એટલે ઘણા
 માનનો સાથે સામૈયું કરી જનને ઉતારો આપ્યો અને મોટા
 મોટા જોશીઓને તેડાવી લમ્મ કીયા કરાવી માનસિંગે ક-
 ન્યાદાન દીધું અને માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વર તમારું જોકું
 અમર રાખે એવો મારો આશિર્વાદ છે એમ કહી માનસિંગ
 ગુણસુંદરી તથા રૂપસીંહ રાઠોડની રજા લઈ પોતાના શેહેર
 પગનપુર ગયો અને પોતાના માતપીતા તથા ચંદ્રપ્રભા, તથા
 નાગપુત્રીને મળ્યો અને તેના પિતાએ પોતાની ગાદી તેને
 સોંપી અને માનસિંગે પોતાનાં માતપિતાની સેવા ચાકરી
 કરી તથા ઈશ્વર ભક્તિ કરી પોતાની પ્રજાને અતિ મુખી કરી,
 અને પોતાની છાંદગી એશ આરામમાં ગુજરી. તથાસ્તુ.

જાહેર ખબર.

કરુણા વિજય ઉર્ફે શરવિર અભયસિંહ (ત્રી નાટક) જેમાં પૂણે દયા, નીતિ, કરુણા અને વિરરસ વૈભવ્ય ઝડઝકથી અને નવીન રાગ રાગણીથી લખવામાં આવેલું છે. હુંકામાં પુરતક પુર કર્યું વગર ઉઠવાનું મન થતું નથી. કિંમત ૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦.

પૃથિરાજ ચલુખ્યાણ (સપ્તાંગી નાટક) દિલ્હીનો રાજપુત મહારાજ પૃથિરાજના નામથી આખેજ કે

જાણુ હશે. તેમનો ઉદાર સ્વભાવ, બહાદુરી શરાતનું વર્ણન બાણુજ ઉત્તમ છટાદાર માણુ અને નવીન ગાયનો સાથે રમતે આનંદ સાથે દેશાભીમાન માણુજ ઉત્તમ રોલલથી લખવામાં આવ્યું છે. કિંમત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦.

હરિ (પંચાંગી નાટક) આ નાટકમાં માળવાધીપતી મહારાજના પુત્ર હરિ, વૈરાગ્યમતક ઉપરથી લખવામાં આવ્યું છે. જેમાં આરમાં ફસાઈ છેક કામાંધ થાઓ. અને જેવટ રાણના દુઃખરણુથી ખેદ પામી રાજ્ય ત્યાગ કરી બેઠે લઈ જગતને સારી રીતે સંભાળે છે. કિંમત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦

લામણુ જેઠેનો (પંચાંગી નાટક) આ નાટકમાં હલામણુ જેઠેનો શરવીર અને સતી રોનાકણુ જેવા પતિવ્રતા રાણીને ખીચાણુ મહારાજે બદધનતથી ખોટા આરોગ મુકવાથી થયેલું દુઃખ વેઠવું પડ્યું છે. બાગ ગણુજ ઉત્તમ પ્રકારે વર્ણવેલું છે. કિંમત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦

મહેવ પરમાર અને વિરમતિ (ત્રિઅંગી નાટક) આ નાટકમાં જમદેવ પરમારનો બહાદુરી અને વિરમતી ઉપર અનેક દુઃખોના હુંગર પડ્યા છતાં પોતાનું શિવમ કાયમ રાખી એક બહાદુર વિરમણીએ પોતાનું નામ અમર કર્યું છે. કિંમત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦

ખોટા કદવા, સચિત્ર અને રંગરેશ્મી પોસ્ટ કાઠો.

સેંકડે ૦-૪-૦ પોસ્ટેજ ગુદું

હજારના ૨-૪-૦ પોસ્ટેજ ગુદું

ખત્રી. પુરેના મૂલ્યે દુગુલાલવાડી નાકે—મુંબઈ.

મહાદેવ રામચંદ્ર ત્રણે દરવાજાએ આજુબાજુ.